

NK ČR VÝROČNÍ ZPRÁVA

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

*Chráníme a zpřístupňujeme
kulturní dědictví pro současné
i budoucí generace*

2024

Obsah

Úvodní slovo generálního ředitele	4	Ekonomické ukazatele, statistika, grafy	52
Události roku	6	Základní statistické údaje o Národní knihovně ČR v roce 2024	54
Zahájení dostavby Centrálního depozitáře v Praze-Hostivaři	8	Finanční hospodaření	54
Další významné investiční počiny	8	Personální údaje	57
Sté výročí založení Slovanské knihovny	8	Vnitřní kontrolní systém	57
Vytvoření mobilního pracoviště ochrany a konzervace knihovních fondů určeného pro záchranu ukrajinského knižního kulturního dědictví	10	Odbor doplňování fondů	59
Implementace nových služeb Národní knihovny ČR na bázi RFID technologií	11	Přírůstek domácí literatury za rok 2024	60
Realizace cílů vyplývajících ze Strategie rozvoje NK ČR na léta 2024–2027	11	Komentář ke statistickým rozborům přírůstku domácí literatury	61
Nová prezentace Národní knihovny v projektu Google Arts and Culture a nové badatelské prostředí Manuscriptoria	12	Přírůstek zahraniční literatury za rok 2024	62
Významné výstavní a kulturní počiny roku 2024	12	Komentář ke statistickým rozborům přírůstku zahraniční literatury	64
Národní knihovna jako aktivní zaměstnavatel – nové postupy ve vzdělávání, mezinárodní mobilitě a interní komunikaci	14	Mezinárodní agentury	65
Z hlavních činností knihovny	16	Statistiky zpracovatelských útvarů	65
Doplňování knihovních fondů	18	Statistické ukazatele služeb	66
Zpracování novodobých knihovních fondů	18	Slovanská knihovna	74
Zpřístupnění digitálních fondů	20	Knihovna knihovnické literatury	75
Služba Ptejte se knihovny	21	Odbor správy fondů	76
Historické a hudební fondy	22	Odbor ochrany knihovních fondů	77
Slovanská knihovna	27	Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb.	79
Knihovnický institut	28	Kulturní, vzdělávací a publikační aktivity knihovny	80
Odbor ochrany knihovních fondů	29	Kalendárium významných akcí	82
Odbor správy fondů	32	Výstavní činnost	88
Výzkumné a vývojové aktivity a další projekty	34	Vydavatelská činnost	92
Mezinárodní styky	48	Přílohy	98
Archiv Národní knihovny ČR	49	Publikační činnost pracovníků Národní knihovny ČR	100
Komunikace a marketing Národní knihovny ČR	51	Dárci	107
		Zkratky	109
		Důležité údaje a kontakty	110
		Organizační struktura k 31. 12. 2024	111

Úvodní slovo generálního ředitele

Vážené dámy, vážení pánové, kolegyně a kolegové, milí čtenáři a uživatelé služeb Národní knihovny České republiky!

Své letošní úvodní slovo v rámci výroční zprávy uvedu pravděpodobně ne zcela tradičně otázkou: *Co je pro každého z nás ta hlavní, určující činnost, kterou od Národní knihovny České republiky očekáváme?* Předpokládám, že kdybych měl šanci hovořit s každým z Vás, dozvím se tisíc a jednu odpověď. Každá z nich bude nepochybně svým způsobem relevantní, vždy podle osobní či profesní potřeby či preference kohokoli z Vás. Jistě bychom se ve společném hodnocení věnovali oblastem, které jsou spojené s garancí moderních informačních služeb ve fyzické i digitální podobě, poskytováním prostoru pro Vaše vzdělávání či vědecké aktivity, s konzultačními činnostmi pro celou síť českých knihoven, organizací profesních odborných akcí či provozem páteřních systémů českého knihovnictví. Kdybyste však právě v tento moment položili výše uvedenou otázku mně, zaznamenali byste – možná s ohledem na mou právě probíhající myšlenkovou reflexi uplynulého roku – jinou odezvu.

Ta je jednoznačně spojená s rolí Národní knihovny České republiky jako strážce historické paměti a správce

či ochránce kulturního dědictví na národní, ale zároveň i celosvětové úrovni. Tuto zcela zásadní funkci každé národní knihovny možná všichni vnímáme jako samozřejmost, jako danost, která nemá vyvolávat žádné otázky a potřeby a již vnímáme pouze tak, že se má dít a děje. Opak je ale pravdou. Jde o velmi komplikovanou oblast, kde se v dnešní době prolíná péče o fyzické i digitální dokumenty, přičemž ke každému kroku budování, správy a ochrany příslušných sbírek potřebujete specifické podmínky, profesionalitu a náležitou expertizu odborných pracovníků. Uplynulý rok 2024 pro mě bude jednoznačně spojen s celou řadou činností, které reflektovaly právě naši odpovědnost za zachování kulturního bohatství vzešlého z našeho intelektuálního potenciálu budoucím generacím. Koncem dubna 2024 došlo k zahájení stavby nové, v pořadí již třetí depozitní budovy v lokalitě Centrálního depozitáře Hostivař. Tato významná investiční akce umožní Národní knihovně České republiky nadále aktivně pečovat o svěřené fondy, které ve fyzické podobě každoročně narůstají o zhruba 80 tisíc svazků. Nové depozitní kapacity budou primárně určené právě pro uložení sbírek konzervačního charakteru s hlavním cílem zajistit odpovídající fyzikální podmínky pro jejich bezpečné uchování. Nedílnou součástí depozitáře budou i prostory pro špičková odborná pracoviště knihovny, která se zabývají restaurováním a konzervací knižních sbírek a rovněž poskytují cennou pomoc při zvládání krizových situací, jakými byly například podzimní povodně devastující zejména severní část Moravy. Právě v oblasti prevence a řešení těchto mimořádných událostí dosáhla Národní knihovna České republiky za podpory svého zřizovatele, soukromých dárců, zástupců profesních organizací a dalších partnerů zcela unikátního výsledku. Podařilo se jí ve smělém termínu jednoho kalendářního roku vybudovat mobilní pracoviště ochrany a konzervace knižního kulturního dědictví, které bylo pod výstižně

symbolickým názvem Archa I odesláno na území válečným konfliktem zmítané Ukrajiny, kde bude sloužit k záchraně kulturní paměti tohoto těžce zkoušeného národa. Zmíněná mobilní jednotka je jednoznačným důkazem tvůrčích a odborných schopností Národní knihovny České republiky realizovat unikátní projekt, který nemá odpovídající mezinárodní srovnání, a pohlížet na ochranu kulturního dědictví v globálním měřítku. Ani adekvátní péče o digitální sbírky, jejich ochrana a prezentace nebyly v uplynulém roce opomíjeny. Národní knihovna ČR připravila a zahájila plnění několika projektů financovaných z Národního plánu obnovy zaměřených na zlepšení softwarové i hardwarové infrastruktury pro dlouhodobou archivaci digitálních dat včetně unikátního obsahu webového archivu. Vytvořila rovněž nové moduly pro zpřístupnění, přičemž významný posun je například patrný v oblasti badatelské práce s historickými dokumenty v digitální knihovně Manuscriptorium.

I z výše uvedených řádek je zřejmé, že si Národní knihovna České republiky plně uvědomuje své jedinečné postavení jako vzdělávací, kulturní, otevřené, inkluzivní, ale také paměťové instituce, která svědomitě pečuje o doklady naší bohaté historie tvořící naši nynější identitu a zároveň schraňuje dokumenty v tištěné i elektronické podobě jako doklad současného myšlenkového světa pro budoucí generace. A to je velká odpovědnost.

Dovolte mi, abych Vám všem závěrem poděkoval, že v naše úsilí věříte, že nás podporujete, že spoluutváříte každodenní aktivity Národní knihovny České republiky. Zkrátka, že jste s námi.

Mgr. Tomáš Foltýn
generální ředitel
Národní knihovny ČR

W

R

Události roku

Zahájení dostavby Centrálního depozitáře v Praze-Hostivaři

Již na podzim 2023 bylo uzavřeno více než rok trvající výběrové řízení na zhotovitele II. etapy dostavby nového depozitáře v areálu Centrálního depozitáře Národní knihovny ČR v Hostivaři (smluvní cena stavby 556,622 mil. Kč bez DPH). Smlouva s vítězným uchazečem byla podepsána v září 2023, nicméně vzhledem k probíhajícímu stavebnímu činnosti v areálu (rekonstrukce obvodového pláště původního objektu) byla stavba zahájena až v březnu 2024. Na základní kámen poklepli společně s generálním ředitelem NK ČR Mgr. Tomášem Foltýnem i ministr kultury Mgr. Martin Baxa, zástupci generálního projektanta – jednatel Ing. Lubor Hoďánek, hlavní autor projektu Ing. arch. Jan Janoušek a zástupce generálního dodavatele, obchodní manažer Vít Koláček.

Poklepání na základní kámen třetí budovy Centrálního depozitáře.

Nový objekt je celou svojí jižní stěnou propojen s objektem I. etapy dostavby, dokončeným v prosinci 2012, a dvěma spojovacími krčky s původním objektem depozitáře z minulého století, což si vyžádalo značné nároky na trpělivost zaměstnanců aktuálně pracujících

v obou objektech. Depozitář je navíc vzhledem k nestabilnímu podloží založen na pilotách, jejichž realizace zatížila po několik týdnů nejbližší okolí značným hlukem i nepříjemnými vibracemi.

Hrubou stavbu nového objektu se podařilo dokončit v prosinci 2024. Celá stavba bude dokončena dle smluvního harmonogramu v březnu 2026.

Čtyři podlaží skladů v novém objektu s místem pro cca 3 miliony knih zajistí NK ČR dostatečnou kapacitu pro nárůst knižního fondu v rámci povinného výtisku, který činí cca 90 000 svazků ročně. V depozitáři také vznikne specializovaná studovna pro velkoformátové dokumenty, která dosud v NK ČR chyběla.

Další významné investiční počiny

V březnu 2024 byla úspěšně dokončena **rekonstrukce obvodového pláště původního depozitáře** v areálu CDH (celková cena díla 41,170 mil. Kč bez DPH). Depozitář je využíván NK ČR od poloviny devadesátých let minulého století. Částečná oprava tohoto objektu byla dokončena v roce 2020, obvodový plášť nebyl bohužel z důvodu nedostatku finančních prostředků do rekonstrukce zahrnut, proto NK ČR velmi uvítala možnost jeho obnovy v rámci samostatné akce. Stavební práce včetně kompletní výměny oken probíhaly za plného provozu objektu. Akce byla završena úspěšnou kolaudací.

V prosinci 2024 byla dokončena **rekonstrukce objízdny areálové komunikace** v CDH (celková cena díla 5,392 mil. Kč bez DPH). Na jaře 2025 budou ještě provedeny zahradní úpravy a doplněno osvětlení komunikace v areálu.

V červenci 2024 bylo vydáno stavební povolení na **III. etapu Revitalizace areálu Klementina**. Práce na celkové koncepci areálu se datují již od roku 2007, původním záměrem NK ČR bylo zahájení stavebních prací na III. etapě ihned po dokončení II. etapy revitalizace, tj. v roce 2017. To se bohužel nepodařilo, neboť dlouho nebylo možné nalézt shodu mezi požadavky pracovníků orgánů památkové péče a snahou vedení knihovny o zajištění většího komfortu a přiblížení se knihovny současným uživatelům.

V říjnu bylo dokončeno **zrestaurování 48 ks historických stolů** (celková cena díla 2,340 mil. Kč bez DPH), které jsou součástí mobiliáře Všeobecné studovny. Stoly byly restaurovány po dobu sedmi měsíců pod bedlivým dohledem zástupce Národního památkového ústavu, který je garantem objektu Klementina jakožto národní kulturní památky.

V rámci menších samostatných investičních akcí byla také zrealizována **instalace záložního zdroje chlazení** pro informační technologie v Klementinu (celková cena díla 3,508 mil. Kč bez DPH). Stávajícím zdrojem chlazení pro všechny depozitáře i technologie byla vltavská voda, zejména v posledních letech je ovšem tento zdroj nejistý z důvodu snižování hladiny i značného znečištění řeky. Záložní zdroj byl umístěn na půdu, venkovní jednotka na střeše do nově vyzděného komína, který kopíruje již nefunkční komín původní.

Sté výročí založení Slovanské knihovny

V roce 2024 si připomněla sté výročí svého vzniku Slovanská knihovna, vědecká knihovna specializující se na slavistiku. Založena byla v listopadu 1924 pod správou ministerstva zahraničních věcí. Roku 1958

patřila mezi instituce, jejichž spojením vznikla Státní knihovna Československa, nyní Národní knihovna České republiky. Její součástí je jako samostatný odbor dodnes.

Století knihovny předznamenal knihovnický kalendář na rok 2024, který pravidelně připravuje Národní knihovna ČR a jehož tématem byla právě Slovanská knihovna.

Samotné oslavy jubilea zahájil slavnostní koncert Ondřeje Havelky a Melody Makers, kteří pro pracovníky, partnery, příznivce a přátele Slovanské knihovny vystoupili 11. dubna v Zrcadlové kapli Klementina.

Vyvrcholením aktivit vztahujících se k jubileu byl společenský večer spojený se zahájením výstavy *Sto let Slovanské knihovny (1924–2024)*, který se uskutečnil 5. září na Révovém nádvoří Klementina. Akce se zúčastnil ministr kultury Martin Baxa, náměstek ministra zahraničních věcí Jan Marian, první místopředsedkyně Poslanecké sněmovny PČR Věra Kovářová, tři bývalí generální ředitelé Národní knihovny a řada dalších hostů. Byla mezi nimi také skupina sedmi zahraničních slavistických knihovníků, kteří se v dopoledních hodinách téhož dne zúčastnili mezinárodního sympozia „Slavic Studies Librarianship and its Influence on Contemporary Public Education“ připraveného rovněž u příležitosti výročí Slovanské knihovny.

Jubileu byly věnovány celkem tři odborné knihy svým obsahem spjaté se Slovanskou knihovnou: monografie Lukáše Babky *Slovanská knihovna 1924–2024: Průvodce po dějinách, fondech a službách*, bibliografie Terezy Rejdové *Slovanská knihovna v tisku a dalších médiích: bibliografie za léta 1979–2023* a katalog Jana Hanouska *Sbírka dokumentů k dějinám Slovanské knihovny (1924–2024): inventář*. Připomnělo ho také

několik časopiseckých článků a vystoupení ve sdělovacích prostředcích.

S výročí knihovny souvisí i virtuální sbírka „Práce Slovanské knihovny“ vytvořená v rámci Národní digitální knihovny, která zpřístupňuje digitální kopie všech knih vydaných knihovnou za dobu její existence.

Značný zájem veřejnosti vzbudil podcast *Přepište dějiny*, jehož díl „Slovanská knihovna stoletá“ byl uveřejněn 25. září 2024.

Století knihovny připomněli její pracovníci i na odborných akcích. V dubnu promluvil L. Babka o knihovně v rámci Odborného fóra pořádaného Ústavem informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, v červnu pak přednesl jubilejní referát na výroční konferenci organizace COSEELIS (Council for Slavonic and East European Library and Information Services), která se konala v britském Oxfordu. Shrnující příspěvek připravil pro 48. celostátní seminář knihovníků muzeí a galerií (Knihovnická komise AMG), který se konal v polovině září v Brně. Rita Lyons Kindlerová představila dějiny a činnost Slovanské knihovny na konferenci „Výzvy a aktuální otázky českých slavistických bádání: jazyk – literatura – historie – archeologie – dějiny umění“, která se uskutečnila koncem září v Praze.

Pomyslné zakončení oslav představovala účast L. Babky a R. Lyons Kindlerové na 56. kongresu ASEES (Association for Slavic, East European, and Eurasian Studies) v listopadu 2024 v Bostonu (USA). Referát o výročí knihovny byl součástí panelu „Celebrating Three Historic Slavic Collections On Their Anniversary Year: New York, Prague, and Helsinki“. Pozitivně hodnocené byly také další dva referáty se vztahem k jubileu, které byly částmi programu kulatého stolu

„New Initiatives in the Digital Humanities in Libraries, Archives, and Museums“ a panelu „National Awakeners in Carpathian Rus“.

Představení reprezentativní publikace ke stému výročí Slovanské knihovny.

Účastníci mezinárodního sympozia.

Vytvoření mobilního pracoviště ochrany a konzervace knihovních fondů určeného pro záchranu ukrajinského knižního kulturního dědictví

NK ČR společně s MK ČR, Českým výborem ICOM, Vojenským technickým ústavem a za podpory soukromých dárců vybudovala mobilní konzervační pracoviště Archa I pro ošetření vzácných rukopisů, knih a archivních dokumentů poškozených nebo ohrožených během krizových situací. Speciální kontejner konstruovaný ve spolupráci s restaurátory, odborníky z armády i dalšími techniky je vybaven pro základní konzervátorské postupy, jako jsou dezinfekce, čištění, sušení, vakuového balení a dokumentace knihovních fondů i papírových dokumentů. Archa I byla připravena v rekordním čase necelých osmi měsících a předána pracovníkům Ukrajinské knihovnické asociace a Národní knihovny Jaroslava Moudrého v Kyjevě, kde bude sloužit při záchraně předmětů kulturního dědictví. Mimořádný projekt Archa je výsledkem unikátní spolupráce veřejného a soukromého sektoru v rámci programu Podpora ukrajinské kultury.

NK ČR se myšlenkám na vznik mobilního pracoviště ochrany knihovních fondů věnuje již téměř patnáct let. První vize směřující k vytvoření této speciální mobilní jednotky byly definovány v roce 2010. Jejím prvotním cílem bylo zachraňovat naše kulturní dědictví uložené v knihovnách, archivech či muzeích v případě živelných katastrof, zejména povodní. Inspirace aktuální podoby pracoviště pochází ze zahraničních projektů, například z Kolína nad Rýnem, kde podobné pracoviště pomáhalo při záchraně archivních fondů poničených při zřícení budovy.

Mobilní konzervační pracoviště je určeno pro záchranu listinného dědictví Ukrajiny, které bude díky těmto zásahům uchováno pro budoucí generace v co nejlepším stavu. Náklady na realizaci pracoviště včetně potřebných zařízení a materiálů na určitou dobu jsou 10,5 milionu Kč. Zařízení a materiály zajistila Národní knihovna ČR díky příspěvkům MND a. s., Nadace Karel Komárek Family Foundation a pana Libora Winklera a jeho přátel.

Cílem pracoviště Archa I je zajištění prvotního zásahu směřujícího k ochraně fondů zasažených přírodní katastrofou či obdobnými událostmi, poskytnutí první pomoci při pohromách, kdy dojde k rozsáhlému a různorodému poškození knihovních fondů, obecně písemného kulturního dědictví, a to přímo v postižené oblasti, v místě ohrožení fondů. Základním prvkem je mobilní jednotka vytvořená z upraveného kontejneru, kde je umístěno příslušenství pro akutní a okamžité zásahy a ambulantní opravy knihovních fondů, včetně příručního skladu potřebného materiálu. Pracovníci mají k dispozici kromě vybavení pro transport a obalového a prokladového materiálu, rovněž IT vybavení a vybavení pro fotodokumentaci a kvalitní osvětlení,

vybavení na úklid pracoviště, vybavení pro evidenci a značení, přístrojové vybavení pro odborné zásahy, ochranné osobní pomůcky, laboratorní sklo a plast, vybavení pro ambulantní opravy nebo vybrané chemikálie na zásahy. Činnosti jsou prováděny na dílčích lokacích v kontejneru tak, aby work-flow záchranných prací bylo logicky uspořádáno za sebou. Výhodou mobility je možnost převézt takto specificky vybavené pracoviště přímo do místa pohromy, konfliktu a během řádově několika hodin až dnů okamžitě zasáhnout. Zásadním bodem pro včasnou a efektivní péči je fakt, že prvních 48 hodin má rozhodující význam. Přidanou hodnotou je rovněž možnost mezinárodní pomoci. Jsme členy neformálního uskupení, resp. sítě restaurátorských pracovišť po celém světě i PRESCONS, IFLA, tyto kontakty lze zúročit pro rychlost a efektivitu zásahů.

Pracovnice OOKF se významně podílely na přípravě online školení a instruktážních videí pro ukrajinské knihovníky v rámci projektu Archa I. Školení s názvem Záchrana písemného kulturního dědictví (Rescuing the Written Culture Heritage) probíhalo na platformě ZOOM v podobě čtyř bloků od června do srpna 2024. Během školení bylo přihlášeno více jak 275 účastníků

z různých knihoven a kulturních institucí s tím, že někde docházelo k výpadkům elektřiny, které kolegům znemožňovaly připojení. Proto byl pořízen záznam školení, aby si jej mohli v budoucnu poslechnout.

Implementace nových služeb Národní knihovny na bázi RFID technologie

Rok 2024 byl klíčovým obdobím pro implementaci RFID technologie v NK ČR. Tento projekt byl připravován od roku 2022 a jeho cílem je zlepšit ochranu knihovních fondů, zpřesnit jejich evidenci, usnadnit vyhledávání nenalezených jednotek a modernizovat oběh knihovních dokumentů včetně zavedení samoobslužných a bezkontaktních služeb pro uživatele. Projekt je rozdělen do několika fází, které na sebe časově a obsahově navazují.

Přípravná fáze projektu začala podpisem smlouvy s dodavatelem RFID technologie v únoru 2024. Od května do konce roku byla postupně dodávána technologie potřebná k čipování knihovních fondů: 1,842 milionu kusů RFID etiket (čipů), pracovní stanice, bezpečnostní brány, selfchecky, výdejní box a návratový automat.

Testování vzorků RFID etiket probíhalo v Oddělení vývoje a výzkumných laboratoří (OVVL), jež spadá pod OOKF, přičemž byla ověřována jejich kvalita, dlouhodobá stabilita a interakce s materiály knihovních fondů. K testování byly využity tyto metody: Oddý test, umělé stárnutí, odolnost proti účinku UV záření, rozpustnost ve vodě a identifikace materiálů pomocí FTIR spektrometru. Výsledky byly uspokojivé a bylo možné přistoupit k hromadné adjustaci RFID etiket na vybrané knihovní fondy. V Oddělení preventivní konzervace, rovněž OOKF, se řešila také adjustace RFID etiket na

knihy nebo přílohy, kde není volné místo k nalepení, kde je riziko přelepení textu nebo dalších důležitých informací. V případě cyklomap, turistických průvodců a encyklopedií není ve většině případů možné najít nepotřebené místo, a tak se čipy lepí tzv. na volno. Čip se nalepí na fólii Filmolux a ta se poté umístí na horní okraj stránky. Jelikož je fólie čirá, nezakrývá žádný text ani obrázek a je možno takto očipované dokumenty do budoucna i digitalizovat.

Součástí příprav bylo i vytvoření metodických pokynů pro aplikaci RFID etiket. Tyto pokyny zahrnovaly specifiky čipování různých částí fondu a zajištění školení pro pracovníky NK ČR. Školení probíhala postupně od poloviny roku a zahrnovala teoretické základy i praktické dovednosti potřebné k práci s RFID technologií.

Pilotní fáze čipování byla zahájena v červnu 2024 ve Studovně vědeckých pracovníků, kde se testovaly pracovní postupy. Následně bylo spuštěno systematické čipování příručních knihoven (cca 50 000 svazků) a signaturových řad SF a Angl, které jsou určeny pro absenční výpůjční služby. Tato část fondu byla uživatelům dočasně nedostupná, aby mohlo být v průběhu léta 2024 očipováno cca 137 000 svazků.

Od září 2024 začala RFID technologie sloužit k ochraně fondů i k modernizaci služeb. Slovanská knihovna jako první využila RFID při asistovaném půjčování, které bylo od konce září zavedeno i v Hale služeb a Knihovně knihovnické literatury. V listopadu byla spuštěna první samoobslužná služba založená na RFID – výdejní box umístěný v Klementinu u hlavního vstupu do knihovny. Box umožňuje uživatelům vyzvednout si knihy objednané online během celého dne.

Na konci roku 2024 si uživatelé mohli v Hale služeb vyzkoušet první selfchecky, které umožňovaly ověření

stavu čtenářského konta. Od ledna 2025 budou selfchecky plně funkční a umožní samoobslužné půjčování dokumentů. Postupně bude zaveden i návratový automat a další selfchecky, čímž se zvýší efektivita obsluhy a komfort uživatelů.

Výdejní box u hlavního vchodu do knihovny.

Implementace RFID technologie v NK ČR bude pokračovat i v roce 2025. Další dodávka RFID etiket umožní rozšířit čipování na zbývající části fondu, čímž se projekt významně přiblíží svému cíli – vytvořit moderní a efektivní systém správy a ochrany knihovních fondů, který reflektuje současné technologické trendy a potřeby uživatelů.

Realizace cílů vyplývajících ze Strategie rozvoje Národní knihovny ČR na léta 2024–2027

V roce 2024 zahájila NK ČR plnění ambiciózních cílů stanovených v dokumentu *Tvoříme knihovnu. Národní! Strategie rozvoje Národní knihovny České republiky na léta 2024–2027*. Tento klíčový text definuje směřování instituce v sedmi hlavních oblastech:

1. Trvalé uchování národního kulturního dědictví ve všech jeho podobách
2. Moderní služby pro společnost
3. Věda a výzkum
4. Digitalizace a eData
5. Centrální postavení NK ČR v systému knihoven
6. Mezinárodní postavení NK ČR
7. Lidské zdroje

V rámci jednotlivých oblastí vznikly pracovní skupiny, které identifikovaly konkrétní kroky k dosažení vytyčených cílů. Díky jejich úsilí byly první dílčí cíle úspěšně realizovány. Mezi nejvýznamnější výsledky, kterých bylo v roce 2024 dosaženo, patří zejména příprava dislokace fondů a zahájení výstavby nové budovy v Centrálním depozitáři Hostivař. Tato stavba přinese nezbytné kapacity pro efektivní správu a ochranu sbírek. Velkým krokem vpřed bylo také systematické zpracování fondů a pokračování retrokonverze, v jejímž rámci dochází k postupnému převodu záznamů z lístkových katalogů do elektronické podoby, čímž se zlepšuje dostupnost fondů pro uživatele.

Dalším důležitým milníkem bylo zavedení technologie RFID, která umožňuje čipování jednotlivých svazků a modernizaci procesů správy knihovnických fondů. Modernizace se dotkla také Haly služeb a uživatelských prostor. Byl zahájen vývoj nového navigačního systému, který má usnadnit orientaci návštěvníků v budovách NK ČR. Zároveň se zlepšila nabídka samoobslužných služeb, například v oblasti výpůjčního systému, což přispívá k většímu komfortu pro uživatele.

Národní knihovna dále pokračovala v publikaci výstupů vědy a výzkumu, čímž upevňuje svou roli výzkumné organizace. Byla vytvořena *Strategie digitalizace novodobých dokumentů na léta 2024–2027*, která jasně definuje priority v oblasti digitalizace významných

titulů. Pokroky byly zaznamenány i v oblasti digitálních knihoven, kde se podařilo stabilizovat provoz Manuscriptoria a zpřístupnit čtvrtou verzi této klíčové digitální platformy.

Rok 2024 byl také ve znamení mezinárodních aktivit, zejména těch spojených s oslavami 100 let od vzniku Slovanské knihovny, které podpořily renomé NK ČR v zahraničí. Podařilo se také zlepšit strategii interní komunikace, včetně přípravy uvítacích balíčků pro nové zaměstnance, což přispívá ke zlepšení pracovního zázemí. Tyto kroky jasně demonstrují odhodlání Národní knihovny plnit své poslání a směřovat k tomu, aby byla moderní, otevřenou a efektivní institucí.

Nová prezentace Národní knihovny v projektu Google Arts and Culture a nové badatelské prostředí Manuscriptoria

V roce 2024 NK ČR navázala spolupráci s platformou Google Arts & Culture, jejímž cílem je zpřístupnit bohaté sbírky knihovny široké veřejnosti prostřednictvím moderních technologií. Díky této spolupráci mohou uživatelé z celého světa virtuálně navštívit barokní prostory Klementina, prohlédnout si více než 200 historických dokumentů, včetně vzácného Kodexu vyšehradského, a seznámit se s digitálními výstavami připravenými knihovnou.

Pokračoval také vývoj čtvrté verze digitální knihovny Manuscriptorium, jehož cílem bylo reagovat na aktuální požadavky dalších vědních oborů, které pracují s historickými knihovnickými fondy, a obecné tendence přístupu k digitálnímu prostředí v humanitních vědách. Za použití metodologie tzv. kvantitativní kodikologie byly

důsledně prozkoumány vlastnosti strukturovaných dat tak, aby bylo možno heuristicky vytvářet nová témata na bázi obtížně zjištěných souvislostí. Na základě tohoto poznání byl vytvořen poloprovoz modulu, který upozorní uživatele na tyto možnosti funkcionalitou *Mohlo by vás zajímat* a umožní mu semiautomatickou analýzu plných textů. Jako vedlejší produkt vznikl AI debugger, tj. návrh a vytvoření klientské aplikace pro ladění promptů pro AI. Aplikace umožňuje tvorbu promptů koncovému uživateli, získání odpovědi přes API v reálném čase a ověření správnosti výstupů.

Po celý rok 2024 se rovněž pracovalo na doplňování plných textů včetně standardizace kódování a jejich korelace s obrazovými daty a příslušnými metadaty a současně pokračovala integrace dat z jiných zdrojů.

Významné výstavní a kulturní počiny roku 2024

Proč vám všechny knihy nepůjčíme aneb Trvalé uchování novodobých fondů v Národní knihovně

Unikátní výstava v Galerii Klementinum se konala ve dnech 22. března až 31. května. Připravili ji pracovníci OSF ve spolupráci s kolegy z Odboru novodobých digitálních sbírek a OOKF. Poutavou formou přiblížila návštěvníkům problematiku správy, trvalého uchování a s tím související témata ochrany a digitalizace novodobých sbírek NK ČR. Představeny byly sbírky NKF, UKF i další vyčleněné fondy. Pozornost byla věnována základní ochraně fondů, ukázána byla očista, ochranné obaly, odkyselování atd. Prezentován byl i způsob výběru dokumentů k digitalizaci a jejich zpřístupnění v digitální knihovně. Výstava byla doplněna o zajímavé exponáty, přičemž řadu z nich si mohli návštěvníci

vyzkoušet či aktivně prohlédnout, včetně prohlížení digitální knihovny. Uskutečnilo se celkem 18 komentovaných prohlídek.

Expozice byla výjimečnou příležitostí prezentovat veřejnosti novodobé sbírky NK ČR a představit jejich důležitost a nutnost jejich zachování do budoucna. Celkem výstavu navštívilo 3 021 osob a stala se tak nejúspěšnější výstavou, která v roce 2024 v Galerii Klementinum proběhla.

Bibliotheca astronomica. Astronomické tisky 15.–17. století ze sbírek Národní knihovny ČR

Výstava konaná v Galerii Klementinum návštěvníkům nabídla ve dnech 18. října až 18. prosince jedinečný pohled do dějin astronomie a knihtisku, představila vzácné astronomické knihy a jejich vliv na vývoj vědeckého poznání. Expozice představila díla významných astronomů, mezi nimiž nechyběli Mikuláš Koperník, Tycho Brahe či Johannes Kepler. Zaměřila se také na roli knihtisku, který umožnil širší dostupnost astronomických poznatků a zásadně proměnil způsob jejich zaznamenávání a vizualizace.

Výstava nejenže mapovala vývoj astronomie, ale také ukázala osudy tehdejších majitelů těchto vzácných tisků, k nimž náleželi učenci, lékaři, šlechtici či klášterní knihovny. Mezi nejvýznamnější exponáty patřily nově objevené nástěnné kalendáře z 15. století, unikátní astronomické hodiny a první tištěné knihy s propracovanými dřevořezovými ilustracemi.

Fyzickou expozici doplnily čtyři digitální výstavy, které prostřednictvím interaktivních prvků nabídly širší kontext vystavených děl. Online obsah byl zaměřen především na studenty a neobdobnou veřejnost a pomohl přiblížit nejzajímavější detaily historických astronomických rukopisů a tisků.

Návštěvníci z řad odborné i laické veřejnosti ocenili nejen vzácné exponáty, ale také možnost stáhnout si bezplatný elektronický katalog, který poskytuje podrobnější informace o exponátech. Výstava vznikla v rámci výzkumného projektu NAKI III Kořeny a plody evropské vědy v českých, moravských a slezských historických knihovních fondech, na kterém Národní knihovna spolupracuje s Národním muzeem, Národním památkovým ústavem, Knihovnou Akademie věd a Muzeem umění v Olomouci.

Pořádání letních škol ve spolupráci s Oddělením rukopisů a starých tisků

V roce 2024 se NK ČR poprvé ve své historii zapojila do výuky v rámci významných mezinárodních letních škol zaměřených na historické rukopisy, digital humanities a kulturní vlivy v dějinách. První z nich s názvem *Chronicles of Preservation: Bridging Manuscripts and Modernity* se konala ve dnech 3.–7. června v Praze a Třeboni. Akce proběhla ve spolupráci s University of St Andrews, SOA Třeboň a FF UK. Program se zaměřil na digital humanities a jejich aplikace na rukopisná studia, včetně workshopu věnovaného přípravě pergamenu a restaurátorským praktikám. Letní školy se zúčastnilo 25 zahraničních a 10 českých odborníků a studentů. Druhá letní škola *Preaching and Conflict* proběhla v Praze od 15. do 19. července za spolupráce NK ČR, FF UK a Centra medievistických studií AV ČR. Tématem byla role kázání v historických konfliktech. Program zahrnoval přednášky, analýzy textů a diskuze o kulturních a náboženských vlivech, a navazoval na stejnojmennou konferenci pořádanou Centrem medievistických studií. Účastnilo se jí 30 odborníků a studentů z různých zemí. Třetí letní škola *Medieval Manuscripts: From Digital to Material* se uskutečnila ve dnech 22.–28. září v Praze a Třeboni. Akce byla organizována ve spolupráci s Centre national de la recherche scientifique, Humboldtovou univerzitou, FF UK, NK ČR a SOA Třeboň. Letní škola spojovala digitální metody s tradičními paleografickými přístupy při analýze středověkých rukopisů. Program zahrnoval multispektrální zobrazování, práci s palimpsesty a výrobu papíru. Zúčastnilo se jí 25 studentů a 10 pedagogů z Francie, Německa, Rakouska a Slovenska.

Národní knihovna jako aktivní zaměstnavatel – nové postupy ve vzdělávání, mezinárodní mobilitě a interní komunikaci

Celoživotní vzdělávání pracovníků

Rok 2024 se nesl ve znamení příprav a realizace nového systému interního vzdělávání pro zaměstnance NK ČR. Součástí nového přístupu k systematickému vzdělávání je důraz na komplexní rozvoj kompetencí zaměstnanců, efektivní přenos znalostí mezi jednotlivými pracovišti a posílení spolupráce napříč celou organizací. Systém vzdělávání je víceokrajný, jsou organizována školení pro vedoucí zaměstnance, všechny zaměstnance, interní lektorský tým, nové zaměstnance apod. tak, aby tato diverzifikace vedla k efektivnějším dopadům na profesní i osobnostní rozvoj pracovníků knihovny.

Celkem proběhlo pět vzdělávacích akcí (celkem 156 účastníků) zaměřených na **organizačně-manažerské kompetence vedoucích zaměstnanců**. Tato školení pomohla vedoucím pracovníkům lépe zvládat řízení svých oddělení a odborů s ohledem na pracovní právo či odměňování zaměstnanců, dále pak byli seznámeni např. s tvorbou rozpočtu nebo možnostmi publikování své práce v odborných časopisech.

Nově sestavený interní tým lektorů připravil sedm školení pro všechny zaměstnance, kterých se zúčastnilo celkem 354 osob. Témata školení pokrývala široké spektrum oblastí a šlo zejména o představení činnosti jednotlivých oddělení a odborů. Byla mezi nimi například témata: **Péče o knihovní fondy za účelem jejich uchování pro budoucí generace** zdůrazňující správné nakládání s knihovními sbírkami; **Licencované**

databáze Národní knihovny o možnostech využití širokého spektra elektronických zdrojů; **Co jsou to ty fondy aneb Úvodní náhled do správy novodobých fondů v Národní knihovně** poskytující základní orientaci ve správě rozsáhlých fondů naší instituce. Realizováno bylo také **Představení Knihovnického institutu**, které objasnilo zaměstnancům jeho roli a činnost v kontextu NK ČR i systému knihoven v celé republice. Autoři výstav v Galerii Klementinum provedli celkem 125 kolegů na komentovaných prohlídkách, při nichž přiblížili nejen obsah výstav, ale také zákulisí jejich přípravy.

Kromě rozvoje profesních kompetencí nám záleží na duševní i fyzické pohodě našich zaměstnanců, proto v první polovině roku proběhla série školení první pomoci a na konci roku pak série školení k psychické pohodě a wellbeingu.

Pro nové zaměstnance jsme připravili pilotní běh inovované vstupní exkurze, kterého se zúčastnilo 30 osob. Noví zaměstnanci se seznámili nejen s prostory a základními pracovními procesy v NK ČR, ale také s klíčovými činnostmi knihovny.

Významnou součástí příprav na rok 2025 je plánovaná implementace interního stínování mezi jednotlivými pracovišti knihovny, které je vnímáno jako významný nástroj pro posílení spolupráce a efektivity práce napříč celou organizací. Do budoucna je také zvažováno zavedení pravidelného hodnocení vzdělávacích aktivit s cílem zajistit jejich dlouhodobou kvalitu a přínos. Systém vzdělávání tak bude průběžně reflektovat aktuální trendy a potřeby zaměstnanců, což přispěje k dalšímu profesnímu rozvoji a k posilování role NK ČR jako aktivního zaměstnavatele.

Národní plán obnovy – Národní knihovna partnerem projektu Městské knihovny v Praze

NK ČR byla i v roce 2024 partnerem projektu Kultura vzdělává a spojuje. Vzdělávací prostory poskytla Městská knihovna (MLP) a naše instituce. Projekt byl zaměřen na vzdělávání a rozvoj lidského kapitálu v oblasti kulturního a kreativního sektoru. Nabízel prostor k vzájemnému setkávání manažerů a spolupracovníků z různých kulturních institucí a pomáhal k rozvoji vzájemných vztahů a výměně pracovních zkušeností napříč kulturním spektrem v Praze. Projekt vzdělávacím manažerům kulturních institucí i jednotlivcům pracujících v kultuře systematicky a pravidelně rozvíjel jejich digitální dovednosti, finanční gramotnost a manažerské dovednosti včetně komunikačních.

V NK ČR se uskutečnilo pět vzdělávacích akcí (<https://microsite.mlp.cz/cs/kultura-vzdelava>) a jako bonus pro všechny účastníky zajistil Knihovnický institut po ukončení akce prohlídku Klementina s vedoucím Oddělení vzdělávání. Pracovníci NK ČR se zúčastnili vzdělávacích akcí nejen v Praze. Knihovnický institut na svém webu soustředil nabídku všech zapojených organizací (<https://ipk.nkp.cz/programy-podpory/narodni-plan-obnovy-kultura>) a všichni pracovníci NK ČR byli pravidelně informováni e-mailem.

Kurzy realizované v roce 2024 prezenčně v Národní knihovně

- Regulární výrazy; 7. března
- XML/XSD – schémata a jejich využití; 14. března
- Social media akademie; dvoudenní kurz: 1.–2. října
- Práce s publikem – proměny publika, veřejný prostor; 20. března

Projekt Erasmus v roce 2024

V roce 2024 podepsala NK ČR novou grantovou dohodu s Domem zahraniční spolupráce na pokračování projektu Erasmus+ 2024-1-CZ01-KA121-ADU-000225419 a získala finanční příspěvek ve výši 65 510 EUR na další projektové období. V roce 2024 bylo realizováno celkem 45 výjezdů zaměstnanců NK ČR v celkové hodnotě 58 856 EUR. Bylo realizováno 33 výjezdů na stínování na pracovištích ve výši 36 666 EUR. Dvanáct pracovníků NK ČR se zúčastnilo různých oborových kurzů v zahraničí v hodnotě 22 190 EUR. Frekventanti studovali v 18 destinacích Evropské unie – Slovensko (7), Portugalsko (5), Rakousko (5), Švédsko (5), Slovinsko (3), Dánsko (3), Norsko (2), Rumunsko (2), Nizozemsko (2), Finsko (2), Itálie (2), Estonsko, Chorvatsko, Lotyšsko, Polsko, Španělsko, Řecko a Irsko.

Díky projektu Erasmus se podařilo významně zlepšit kvalitu, metody a přístupy v oblasti celoživotního vzdělávání pracovníků NK ČR. Průběžně se realizovala vzájemná výměna zkušeností, zavedených postupů, příkladů dobré praxe a inovativních metod mezi partnerskými organizacemi. Přidanou hodnotou projektu byl rozvoj a posílení sociálních i pracovních vztahů a zvýšení schopnosti pracovat na mezinárodní úrovni. Zároveň byly akcentovány priority jako začleňování a rozmanitost, environmentální udržitelnost a odpovědnost, digitální vzdělávání a aktivní zapojení do sítí organizací programu Erasmus.

Program má umožnit strategický rozvoj organizace v oblasti vzdělávání dospělých. Účast v programu vede u zaměstnanců NK ČR ke zlepšení dovedností v oblasti online vzdělávání a k prohloubení jazykových znalostí, a dále k rozvoji inovačního vzdělávání v oblasti knihovnictví. Díky možnosti přijmout zahraničního

odborníka v domácí instituci přivítala NK ČR čtyři kolegyně a kolegy z Univerzitní knihovny v Bratislavě a proběhl společný workshop k problematice přijímání elektronického povinného výtisku.

Interní komunikace, identifikované rezervy a potenciál na zlepšení

V roce 2024 jsme se zaměřili na zlepšení interní komunikace, abychom vytvořili přívětivější pracovní prostředí v souladu s cíli Strategie NK ČR na léta 2024–2027 a navazujících vzdělávacích aktivit. Položili jsme si zásadní otázku, zda již nastavené kanály plní svou úlohu, jsou využívány dostatečně, a případně zda jsou vůbec vhodné, nebo by stálo za to je upravit, případně etablovat nové nástroje, které by komunikaci v knihovně pomohly.

Vzhledem k tomu, že má knihovna vícestupňové vertikální řízení a zároveň bohaté horizontální organizační členění, jsme se zaměřili na určení oblastí, kde můžeme optimalizovat interní postupy, procesy i používané nástroje. Jako stěžejní pracovníky, kteří předávají informace, jsme identifikovali vedoucí zaměstnance a naší snahou je podpořit je a dále rozvíjet v jejich kompetencích tak, aby se změny projevíly v pravidelně pořádaných poradách, na nichž by docházelo k předávání jasných informací při zadávání, ale i ke kontrole plnění úkolů.

Generální ředitel ve spolupráci s odborovou organizací v roce 2024 uspořádal dvě online setkání se zaměstnanci knihovny, kde byla projednána témata, která naše zaměstnance zajímají, tíží, záleží jim na nich.

V směru vertikální komunikace od referentů nahoru byl zjištěn prostor na zavedení nových oficiálních nástrojů, jako je např. etická komise, která bude postavena na

etických principech tak, aby zaměstnanci měli možnost oficiálně požádat o projednání svých problémů či neshod s nadřízenými či mezi kolegy.

Jako nástroj pro zlepšení horizontální komunikace byl v roce 2024 vytvořen tzv. nástupní informační balíček pro nové zaměstnance, který soustřeďuje základní praktické informace do jednoho přehledného materiálu. Snažíme se podporovat i buddy program, aby nové kolegyně a kolegové věděli, že v knihovně vždy najdou někoho, kdo jim poradí.

Ve strategii interní komunikace jsme si stanovili oblasti a cíle, kterým se chceme v následujících letech věnovat tak, aby knihovna byla vnímána jako atraktivní a férový zaměstnavatel, který naslouchá svým zaměstnancům.

W

R

**Z hlavních
činností**

Doplňování knihovních fondů

Průběžné doplňování fondů bylo financováno z příspěvku MK ČR, včetně prostředků pro realizaci projektu *Česká knihovna při Univerzitní knihovně v Bratislavě a Slovenská knihovna v Národní knihovně ČR* ve výši 300 tis. Kč, recipročně pro doplňování slovenské literatury ve fondech NK ČR byla prostřednictvím Univerzitní knihovny v Bratislavě využita dotace MK SR ve výši 12 tis. €.

Disponibilní prostředky na sbírkotvornou činnost v NK ČR dlouhodobě stagnují, což se knihovna snaží eliminovat účastí v programovém financování, případně hledá další možnosti co nejvýhodnějšího pořizování tzv. elektronických informačních zdrojů (dále EIZ) zejména na podporu vědy, výzkumu a vzdělání. Od roku 2018 knihovna využívá služeb Národního centra pro EIZ v Národní technické knihovně – CzechELib (<https://www.czechelib.cz/cs/>). Výhody centralizovaného financování EIZ umožnily knihovně zacelit hrozící propad v nabídce titulů EIZ, které jsou pro profilové uživatele knihovny zásadní. CzechELib se soustřeďuje hlavně na větší konsorciální licence, proto jsou zpravidla stěžejní tituly pro malé obory z oblasti společenských věd (hudba, slavistika, knihovnictví a další) hrazeny přímo z rozpočtu knihovny bez další účelové podpory.

Celkově byly všemi akvizičními pracovišti realizovány nákupy a předplatná za 23 260 tis. Kč. Oproti předchozímu roku se jedná o cca 2,2 mil. Kč nižší objem. Přes 7 milionů Kč bylo věnováno na uhrazení závazků CzechELib a dalším dodavatelům EIZ v individuálních licencích. Objem na doplňování fyzických dokumentů byl v úhrnu cca 12,5 mil. Kč. V uvedené částce je započtena i mimořádná dotace 770 tis. Kč z programu MK ČR ISO na nákup vzácných historických a hudebních fondů. Objem na doplňování fyzických dokumentů

včetně předplatného novin a časopisů a bez dotace ISO stagnoval na v úhrnu cca 12,4 mil. Kč. Dané skutečnosti vedly k omezení tištěných zdrojů.

Tradičně NK ČR připravila a realizovala projekt z účelového financování zřizovatelem (bývalý podprogram VISK 8/A MK ČR) na EIZ ve veřejných knihovnách v celkové výši 3 800 tis. Kč.

Nominální výše disponibilních a rozpočtově garantovaných prostředků se léta pohybuje zhruba na stejné úrovni a v loňském roce dokonce poklesla. Reálná hodnota je dále nepříznivě ovlivňována dalšími faktory, jako jsou stálý nárůst cen dokumentů a cen předplatného, sazba DPH, výrazný nárůst inflace, kurzovní pohyby, ceny poštovního apod. V daném finančním rámci je velmi složité koncipovat a realizovat systematickou a konzistentní akviziční politiku. V oblasti doplňování fondů proto i nadále zůstávají nenaplněny nejen konkrétní požadavky uživatelů, ale částečně i strategické cíle instituce vycházející z jejího poslání a garantované informační gesce.

Vedle nákupu jsou do knihovních fondů doplňovány dokumenty povinným výtiskem, mezinárodní výměnou, dary, příp. z interních zdrojů. Vzhledem k omezeným finančním prostředkům se knihovna snaží nákup zdrojů co nejvíce zefektivnit.

(Doplňování knihovních fondů včetně statistických analýz je podrobněji pojednáno v oddíle Ekonomické ukazatele, statistika, grafy.)

Zpracování novodobých knihovních fondů

Pokračovala spolupráce tří knihoven s úplným povinným výtiskem – Moravská zemská knihovna (MZK), NK ČR a Vědecká knihovna v Olomouci (VKOL) – na sdílené katalogizaci v rámci Aleph Cluster. Ve sdílené katalogizaci beletrie pokračovala Městská knihovna v Praze (MKP) importy záznamů do báze NK ČR, které mají zajistit rychlejší kvalitní zpracování beletrie vydávané na území ČR. Ačkoli všechny záznamy, které jsou výsledkem těchto kooperačních projektů, dosud procházejí revizí v NK ČR (jedná se o záznamy pro Českou národní bibliografii), jsou pro ostatní knihovny přínosné. Záznamy pro beletrii v České národní bibliografii (ČNB) a Souborném katalogu ČR (SK ČR) jsou k dispozici rychleji, v případě záznamů CENTRAL navíc jde o záznamy s anotacemi, které jinak záznamy pro ČNB neobsahují. Databáze ČNB se rozrostla o 23 tis. záznamů pro tištěné monografie, periodika i speciální dokumenty. Do databáze SK ČR se jako první častěji dostávají kvalitní záznamy, přínos bude i pro další projekty knihoven.

V souvislosti s uvažovanou změnou knihovního systému probíhaly opravy záznamů, které neodpovídají aktuálním platným standardům. Dále byly prováděny revize záznamů a opravy v souvislosti s vystavením databází jako otevřených dat pod licencí CCo.

Probíhala správa a rozvoj Seznamu děl nedostupných na trhu (SDNNT). Počet zařazených publikací i návrhů se průběžně mění podle toho, jak se na trhu objevují nová vydání zařazených děl, akceptovány jsou požadavky nositelů práv na úpravu licencí. Aktuální stav zůstal na 598 tis. zařazených záznamů, byl tedy zařazen i vyřazen stejný počet záznamů (2 tis.), v průběhu roku proběhl import všech zařazených a navržených

záznamů SDNNT do EUIPO Out of Commerce Works Portal, což je jednou z podmínek pro zveřejňování digitalizovaných publikací na portálu DNNT.

Nově byla publikována příručka *Katalogizace zvukových dokumentů RDA/MARC 21* a vydána aktualizovaná verze metodické příručky *Katalogizace podle RDA ve formátu MARC 21 – tištěné a elektronické monografie – katalogizace na úrovni minimálního/doporučeného záznamu*.

Do SK ČR přibylo v roce 2024 celkem 123 612 záznamů. K 31. 12. 2024 obsahovala báze Souborného katalogu ČR 8 560 905 záznamů (z toho 182 644 seriálů, 331 916 starých tisků, 657 318 speciálních druhů dokumentů). Celkově bylo v rámci importů do SK ČR v roce 2024 přijato 995 473 z celkového počtu 1 148 202 zaslaných nebo sklizených záznamů. Digitální kopie dokumentu je v současné době připojena již k 551 680 z nich. Nadále pokračuje spolupráce na projektu *Obálkyknih.cz*. V prostředí SK ČR bylo odesláno 3 937 objednávek MVS (z celkem 129 různých knihoven do 239 různých knihoven). Do SK ČR přispívá celkem 514 knihoven. Počet knihoven umožňujících sklízet záznamy do SK ČR prostřednictvím OAI protokolu vzrostl v roce 2024 na 251 (cca o 6 % proti předcházejícímu roku). S tím souvisí i zvětšení počtu knihoven, u nichž fungují automatické odpisy vyřazených titulů z SK ČR. Těmto knihovnám je poskytována rozšířená zpětná vazba týkající se kvality jimi dodávaných záznamů. Čtyřikrát denně sklízí SK ČR záznamy české beletrie, které zpracovává Městská knihovna v Praze v rámci projektu CENTRAL, a tím ostatním knihovnám umožňuje jejich okamžité využití (stahování) přes protokol Z39.50. Ručně byly v roce 2024 vyřešeny duplicity u 41 049 titulů (což představovalo smazání 56 387 duplicitně dodaných záznamů).

K činnostem Oddělení souborných katalogů v roce 2024 patřila i metodika, koordinace a rozvoj národního systému analytické bibliografie. K 31. 12. 2024 obsahovala báze 2 026 186 záznamů. Za rok 2024 přibylo celkem 52 101 záznamů od 26 krajských a obrových knihoven. Ze strany správce databáze proběhlo v roce 2024 celkem 184 156 úprav cílených na opravy a doplňování jmenných a věcných autorit, napojování plných textů či věcnou revizi záznamů, včetně 798 nových záznamů.

Do souboru národních jmenných autorit přibylo za rok 2024 v rámci činnosti NK ČR a kooperujících knihoven 31 682 nových autoritních záznamů pro osoby a korporace. Pokračovala spolupráce se spolkem Wikimedia ČR na zpřístupňování autoritních záznamů v podobě propojených dat především v souvislosti s celosvětovým projektem Wikidat. Probíhá poloautomatické vytváření nových položek Wikidat a doplňování stávajících s využitím sady skriptů, která vznikla v rámci projektu v předchozím roce. Základní dokumentace je k dispozici na <https://github.com/wmcz/WMCZ-scripts>.

V souboru národních názvových autorit bylo vytvořeno 2 516 nových autoritních záznamů a zároveň probíhaly průběžné opravy a aktualizace autoritních záznamů a připojování bibliografických záznamů k novým autoritám.

V souboru národních věcných autorit bylo v roce 2024 připojeno 1 898 nových autoritních záznamů všech typů. Probíhala průběžná aktualizace záznamů tematických, geografických, formálních, chronologických a názvových autorit používaných ve věcné katalogizaci informačních zdrojů, podstatné úpravy byly provedeny v 2 510 autoritních záznamech, např. v oblasti definicí, poznámek a připojených notací MDT.

V roce 2024 pokračovala analýza jednotlivých autoritních údajů, obsažených ve stávajících autoritních záznamech věcných autorit z pohledu katalogizačních pravidel RDA (oficiální verze) a systému organizace informací a znalostí, tj. systému FAST (Faceted Application of Subject Terminology). Bylo zjištěno, že bude nutné doplnit výčet údajů uváděných v autoritních záznamech geografických autorit o údaj obsahující typ geografické autority zapsaný v poli 368 a vytvořit slovník těchto hodnot. Dále bude nutné rozšířit soubor věcných autorit o dílčí soubor tzv. pojmenovaných událostí, tj. událostí spojených s určitým datem, případně s konkrétní zeměpisnou polohou, které jsou označeny konvenčním všeobecně přijímaným názvem. Obvykle tyto pojmenované události zahrnují historické a vojenské události (vátky, bitvy, obléhání, revoluce, státní převraty), přírodní katastrofy (zemětřesení, erupce, hurikány) a další významné události, jako letecké nehody, stávky a demonstrace.

V roce 2024 byla také průběžně aktualizována databáze „České MDT online“, která je součástí mezinárodního portálu „UDC Online“, kde je klasifikační systém MDT zpřístupněn v devíti jazycích. Databáze „České MDT online“ je v českých knihovnách hojně využívána, v současné době je zaregistrováno 287 knihoven, knihovnických škol a badatelů a využívá ji 1 769 uživatelů.

Národní agentura CIP – Katalogizace v knize na základě žádosti nakladatelů vytvořila a odeslala 732 záznamů knih a e-knih.

V Oddělení retrospektivní konverze v roce 2024 pokračoval převod klasických ručně a strojově psaných katalogizačních lístků do elektronické podoby metodou Retrokon. Tímto způsobem se podařilo zpracovat další 1 % z celkového množství cca 1,8 mil. katalogizačních

lístků obsažených v Generálním katalogu UKF I, který zůstává jako jediný pro svou obsáhlost nedokončen a je aktuálně zpracován cca z 58 %. Do souborného katalogu SK ČR bylo v rámci retrokonverze za rok 2024 zasláno 12 900 nově zpracovaných záznamů.

Současně pokračovala kontrola, případně doplňování českých záznamů a připisování signatur pro prezenční i absenční výpůjčky z UKF. Podle naskenovaných katalogů v Retrisu (Generální katalog UKF II) jsou aktuálně připsány signatury po zásuvku s označením 71/23 SCHWEIT–SIČ.

Během roku se podařilo dokončit opravy v informačním systému Národního programu retrospektivní konverze (NPRK), který byl výrazně postižen během kybernetického útoku na NK ČR v květnu 2021. Nyní je systém znovu plně funkční, ale dílčí úpravy s cílem zvýšit komfort uživatelů při jeho používání budou probíhat i během následujícího roku. V posledním čtvrtletí roku 2024 bylo v systému NPRK zveřejněno nebo editováno 12 dotazníků českých knihoven a institucí žádajících o přidělení dotace v rámci projektu VISK 5 – Retrokon. Některým z nich byly nově vytvořeny uživatelské profily namísto zrušeného systému tokenů, který byl po kyberútku na NK ČR vyhodnocen jako uživatelsky nepřívětivý a nebyl již obnoven. Na začátku roku 2024 byl obsahově aktualizován informační portál věnovaný retrospektivní konverzi Retrokon a byla zahájena diskuze o jeho převodu na vyšší verzi systému Plone.

Databáze Dotazů ke katalogizaci aktuálně obsahuje 879 dotazů, umožňuje knihovnám zadávání nových dotazů a jejich připomínkování v diskusní skupině Katpol. Starší dotazy jsou průběžně kontrolovány, aktualizovány nebo vyřazovány.

Třemi kurzy pokračovalo e-learningové vzdělávání pro širokou knihovnickou veřejnost s účastí 137 přihlášených, osvědčení dosáhlo 15 z nich.

Zpřístupnění digitálních fondů

Archivace dat

Oddělení standardů digitálních sbírek v roce 2024 rozšířilo Standard Národní digitální knihovny (NDK), který sestává ze souboru metodik tzv. Definic metadataových formátů (DMF) pro různé typy dokumentů a Pravidel pro popis těchto dokumentů. V průběhu roku vydalo nový metadataový standard pro archivaci datových disků a aktualizovalo tyto metodiky: DMF pro digitalizaci tištěných monografií ve verzi 2.2, DMF pro digitalizaci periodik ve verzi 2.1 a taktéž aktualizovalo předpis pro zápis ALTO XML. Rovněž byly aktualizovány DMF pro born digital dokumenty: DMF pro e-monografie ve verzi 3.0, DMF pro e-periodika ve verzi 2.5 a DMF pro skládaná periodika ve verzi 1.2. Pro validaci dat vytvořených dle nejnovějších verzí Standardu NDK byl aktualizován nástroj Komplexní validátor, který slouží k ověření vytvořených dat s pravidly pro dlouhodobou archivaci. Rovněž byla aktualizována i webová verze tohoto nástroje, která by měla sloužit uživatelům jako plnohodnotná alternativa k jeho desktopové verzi.

Ve službě ČIDLO (Český systém pro identifikaci a lokalizaci dokumentů digitálního kulturního dědictví) bylo v roce 2024 registrováno 160 registrátorů (tj. paměťových institucí), které mohou svým dokumentům přidělovat perzistentní identifikátory. Celkově bylo za rok 2024 přiděleno novým digitalizovaným dokumentům 230 467 identifikátorů.

V rámci svého institucionálního výzkumu se oddělení věnovalo tématu autorskopravních metadat a současným možnostem jejich zápisu. Na dané téma byl koncem roku vydán odborný článek Mgr. Pavlínou Kočišové, který se zabýval současným využíváním autorskopravních informací ve správě LTP Národní knihovny, přičemž článek srovnával i dostupné metadataové formáty z hlediska jejich vhodnosti pro české digitalizující instituce.

Dlouhodobé uchování a zpřístupnění digitálních dokumentů

Během roku 2024 bylo do systému pro dlouhodobé uchování dokumentů (LTP) nově přijato 56 960 archivních balíčků a celkový objem uchovávaných dat dosáhl 400 TB. Mezi nově uloženými daty se vyskytuje i 13 211 balíčků od externích producentů – dokumenty předané do NK ČR prostřednictvím dotačního programu VISK 7. V rámci logické ochrany dat bylo aktualizováno třikrát více balíčků, než v roce 2023 a celkový objem aktualizovaných balíčků tak dosáhl za uplynulý rok počtu 6 000. V NDK tak bylo zpřístupněno více než 2 500 000 nových stran a více než 1 000 000 byl zpřístupněny veřejně. Celkově NDK dosáhla počtu více než 76 000 000 stran, přičemž 13 000 000 stran je přístupných veřejně a 45 000 000 vzdáleně po přihlášení. V roce 2024 bylo kurátorem zodpovězeno na 460 e-mailových dotazů týkajících se fungování NDK, dostupnosti dokumentů prostřednictvím DNNT apod. Vedle toho byly konzultovány dotazy k VISK 7 (celkem 17) a replikacím dat (25). Pokračovaly také práce na tvorbě a doplňování *virtuálních sbírek*. Pracovníci oddělení se rovněž podíleli na řešení výzkumných projektů, například Smart digilinka – strojové učení pro digitalizaci tištěného dědictví, Orbis Pictus – Oživení knihy pro kulturní a kreativní odvětví nebo velké výzkumné infrastruktury LINDAT-CLARIAH/cz. Od roku 2024 se

Oddělení správy a archivace digitálních dokumentů také významněji podílí na obsahové správě České digitální knihovny (ČDK), kde je v současné době zapojeno již 13 digitálních knihoven. Pokračovala i spolupráce v oblasti digitálních humanitních věd, především formou poskytování dat k dalšímu využití vědcům.

Kromě těchto aktivit se Oddělení správy a archivace digitálních dokumentů věnovalo i prezentaci své činnosti – od března do května probíhaly komentované prohlídky výstavy *Proč vám všechny knihy nepůjčíme aneb Trvalé uchování novodobých fondů v Národní knihovně* (viz Výstavní činnost), jejíž součástí byla také prezentace dlouhodobého úložiště a digitální knihovny. Na veletrhu Svět knihy, v rámci stánku Národní knihovny, byli zájemci seznamováni s online službami a mohli se také dozvědět, jak pracovat s NDK. V květnu také proběhla prezentace činností NK ČR v oblasti dlouhodobé archivace a aktivit oddělení na online konferenci Digital Libraries: Storage for Now and Forever, pořádané polskou národní knihovnou. Kromě České republiky na konferenci sdíleli své zkušenosti zástupci knihoven z Polska, Norska, Velké Británie, Litvy, Estonska, Ukrajiny, Gruzie a Rumunska. Další webinář pro veřejnost, zaměřený na ČDK, proběhl jako součást Týdne pro Digitální Česko. Účastníci se mohli seznámit s jejím obsahem a praktickými postupy při vyhledávání informací. Během roku pokračovala také spolupráce se studenty vysokých škol, pro které bylo uspořádáno několik exkurzí.

Webarchiv

V roce 2024 Webarchiv nashromáždil 69,31 TB nových dat a celkový objem dat tak překročil 648 TB. Mimo budovu NK ČR bylo nově zpřístupněno 212 zdrojů – 132 zdrojů na základě licenčních smluv, 80 zdrojů bylo vystaveno pod licencí Creative Commons. K nově

vzniklým *tematickým kolekcím* v loňském roce patří například sbírka zaměřená na volby do evropského parlamentu, olympijské a paralympijské hry v Paříži, volby do Senátu a zastupitelstev krajů nebo sbírka reflektující rozsáhlé povodně, které v září zasáhly většinu území Česka i další evropské země. Na vzniku kolekce zdrojů zaměřených na výročí 100 let od úmrtí Franze Kafky se podíleli i kolegové z německé (Deutsche Nationalbibliothek), rakouské (Österreichische Nationalbibliothek) a izraelské (National Library of Israel) národní knihovny. Webarchiv pokračoval v dlouhodobě budovaných sbírkách, jako je například kolekce zaměřená na zdroje Univerzity Karlovy, zdroje Akademie věd ČR, dezinformační weby nebo sbírka profilů politiků, novinářů a dalších osobností či témat rezonujících na sociálních sítích. Přispěl také do mezinárodních sbírek iniciovaných konsorciem webových archivů International Internet Preservation Consortium zaměřených na válečný konflikt na Ukrajině a na Letní olympijské a paralympijské hry v Paříži.

Pracovníci Webarchivu prezentovali svou činnost akademické i široké veřejnosti v Odborném fóru na Ústavu informačních studií a knihovnictví FF UK, kde představili, jak vypadá práce webového archiváře, dále v časopisu Čtenář, kde publikovali článek o vytěžování velkých dat, nebo na veletrhu Svět knihy, kde veřejnost seznámili s tím, jak s webovým archivem pracovat. Kromě toho realizovali samostatné prezentace pro Ústav Českého národního korpusu FF UK, zástupce Estonské národní knihovny nebo studenty Univerzity Pardubice a podíleli se poskytnutím odborné konzultace na vzniku článku o rozkladu internetu v časopisu *Wired*. V rámci institucionálního výzkumu se řešitelé zaměřili na výzkum v oblasti zanikání webových zdrojů citovaných v akademických pracích a jejich ochrany, jehož výstupem byl odborný recenzovaný článek v časopisu *Kněžnica*.

Služba Ptejte se knihovny

Služba Ptejte se knihovny (PSK) se stále těší velké oblibě. V roce 2024 vzrostl počet aktivně zapojených knihoven na celkem 95, ke knihovnám odpovídajícím na dotazy se nově připojily Městská knihovna Vrchlabí a Městská knihovna Králův Dvůr. Společně knihovny odpověděly na 3 012 dotazů, tematicky nejčastěji z oblasti historie, jazyka a literatury. Přes formulář dostupný na stránkách www.ptejteseknihovny.cz bylo zasláno 1 011 dotazů, více otázek jsme řešili opět prostřednictvím chatu, celkem 1 767. Na zodpovídání dotazů z chatu NK ČR dlouhodobě spolupracuje se Středočeskou vědeckou knihovnou v Kladně a Vědeckou knihovnou v Olomouci. Kromě možnosti chatovat s knihovníkem v reálném čase uživatelé hojně využívají možnosti zadat dotaz off-line, na který pak obdrží odpověď e-mailem. V roce 2024 bylo odpovězeno 825 online chatů a 942 chatů zaslanych off-line. NK ČR navíc vyřídila 212 komentářů, které mohou uživatelé přidávat k dotazům uloženým ve veřejném archivu dotazů PSK, a 22 dotazů nám bylo zasláno přímo na e-mailovou adresu ptejteseknihovny@nkp.cz. Ve veřejně dostupném archivu dotazů, který je indexován Google, bylo ke konci roku 2024 uloženo již přes 16 000 dotazů. Tento archiv využívá pro hledání odpovědí také například AI nástroj Microsoft Copilot.

Za rok 2024 webové stránky PSK zaznamenaly celkem přes 847 tisíc aktivních uživatelů (ti, kteří provedli na stránkách nějakou akci), z toho 52 tisíc uživatelů se vrátilo opakovaně. Kromě návštěvníků z ČR a Slovenska na stránky PSK zavítali i uživatelé z Německa, Rakouska, ale také například ze Spojených států, Indonésie nebo Brazílie.

V současné technické a grafické podobě funguje služba PSK s drobnými úpravami od roku 2015. Od

roku 2023 se proto NK ČR soustředěně věnovala myšlence na modernizaci služby – ať již z pohledu běžného uživatele nebo zapojené knihovny. V roce 2024 byly dokončeny velmi podrobné požadavky na rozvoj, do nichž byla implementována řada novinek a také podnětů ze strany zapojených knihoven, získaných prostřednictvím dotazníku z roku 2023. Nedílnou součástí návrhů nové podoby PSK je i integrace nástrojů umělé inteligence, které by měly přinést přidanou hodnotu pro uživatele služby i pro knihovníky. Fungování PSK bylo inspirací pro myšlenku vytvořit obdobně fungující službu i v oblasti poskytování metodické pomoci knihovnám. V návaznosti na vývoj nové verze PSK by tak měl vzniknout i nový portál Ptejte se metodika (PSM), který by měl využívat stejná rozhraní a podobné principy jako PSK. Vývoj PSK a následně PSM je směřován na rok 2025.

Historické a hudební fondy

Odbor Historických a hudebních fondů (HHF) se v roce 2024 kromě základních povinností nutných pro plynulý chod služeb, zpracování a zpřístupňování fondu soustředil především na publikační, edukační a prezentační činnosti. Kromě výstupů viditelných i mimo prostory NK ČR se pracovníci odboru stejně jako každý rok podíleli na vedení velkého množství odborných, studentských i politických návštěv, odborných exkurzí a pracovních stáží. Jednotlivé zajímavosti z historického fondu NK ČR byly dále pravidelně představovány v rubrice Z pokladů knihoven časopisu *Dějiny a současnost*.

Oddělení rukopisů a starých tisků

Z hlediska popularizace výsledků výzkumu bylo v roce 2024 důležitým počinem vydání prvních dvou svazků

ediční řady *Z klementinských pokladů*. Tato nová ediční řada si klade za cíl představit vzácné dokumenty z fondu NK ČR širší veřejnosti a má potenciál zaujmout do budoucna rovněž zahraniční návštěvníky Klementina. První svazek *Jezuita Ignaz Tirsch jako misionář, architekt a umělec v mexické Dolní Kalifornii* (viz Publikační činnost) představil výjimečný tzv. *Tirschův rukopis, Codex pictoricus Mexicanus*. Album akvarelových kreseb zachycuje jak podobu krajiny, flóry a fauny, tak i obyvatel mexické Dolní Kalifornie kolem poloviny 18. století, kresby jsou opatřeny stručnými záznamy nebo pouze názvy v indiánských jazycích či v němčině, částečně proloženými španělskými slovy a pojmy. Druhý svazek *Knihy čtenářů a kniha návštěv klementinské knihovny* je věnován mj. návštěvní knize, v níž najdeme více jak dvanáct tisíc podpisů návštěvníků, kteří si prohlédli prostory Klementina v průběhu 176 let.

Jarní i podzimní částí pokračoval přednáškový cyklus pro veřejnost Z klementinských pokladů živě vysílaný jednak na internetu a jednak jsou záznamy přednášek umístěny na YouTube kanálu NK ČR. Zároveň byly v předšálí Všeobecné studovny k danému tématu prezentovány exponáty měsíce, které představovaly vybrané rukopisy, staré tisky a kartografický materiál z historických fondů.

Kromě spolupřádání tří letních škol uvedených mezi událostmi roku byla ve spolupráci s Univerzitou Karlovou v rámci projektu Didaktikon na rektorátu univerzity od 1. října zahájena celoroční výstava *Středověké skriptorium*. Expozice interaktivně přibližuje práci středověkých písařů, výrobu knih a šíření informací. Součástí výstavy jsou také workshopy zaměřené na základy latiny (Bus, rébus, trolejbus – Latinsky už umíte), literaturu středověké Evropy (Co rádi četli lidé ve středověku) a praktickou ukázkou pergamentu, knižní vazby a čtení středověkých textů

(Staň se středověkým písařem). Výstavy a workshopů se během roku zúčastnilo více než 300 žáků a studentů a návštěvníků.

Hudební oddělení

Hudební oddělení (HO) se zapojilo do celorepublikových oslav v souvislosti s Rokem české hudby 2024 a uspořádalo ve spolupráci s Nadací pro dějiny kultury hudebněvědné symposium s názvem „Stejného roku, nestejného rodu...“ Zvonař – Heller – Pivoda 1824/2024. Symposium, konané 23.–24. května v prostorách NK ČR, bylo věnované třem neprávem opomíjeným osobnostem, které významně ovlivnily obraz české hudební kultury druhé poloviny 19. století, od jejichž narození uplynulo, podobně jako od narození Bedřicha Smetany, 200 let. Symposium doplnil koncert z tvorby těchto autorů – v obnovené premiéře zazněl *Klavírní kvartet B dur, op. 31* Leopolda Zvonaře (1824–1865), k němuž HO připravilo provozovací notové materiály.

V rámci činností národní skupiny IAML (Mezinárodní asociace hudebních knihoven) vyjeli zástupci HO na hudební seminář *Hudba v klášteře na Starém Brně* aneb *Od Elišky Rejčky po Leoše Janáčka a Setkání ČNS IAML* ve dnech 17. a 18. dubna do Brna. Na oplátku HO pozvalo zájemce z republiky na celodenní seminář *RISM* konaný 17. května v prostorách NK ČR. Další činnosti HO byly prezentovány na konferenci v Lounech a Bratislavě (říjen 2024).

V roce 2024 byla vytvořena anglická verze panelové výstavy nazvané *100 let jsme hudební*, přibližující historii, sbírky a aktivity HO při příležitosti stoletého výročí samostatné činnosti v rámci knihovny, a obě jazykové verze byly zpřístupněny online (česky, anglicky). Nejvzácnější částí fondu představuje nová

virtuální výstava *Vzácné dokumenty uložené ve sbírce Hudebního oddělení NK ČR*.

Manuscriptorium

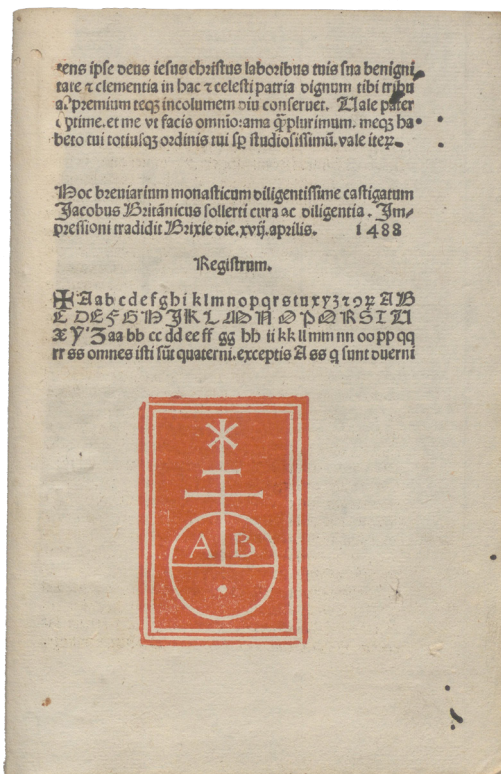
Cílem činnosti Manuscriptoria v roce 2024 bylo reagovat na aktuální požadavky dalších vědních oborů, které pracují s historickými knihovními fondy, a obecné tendence přístupu k digitálnímu prostředí v humanitních vědách. Na tomto místě lze stručně shrnout, že do výzkumu byla poprvé nasazena umělá inteligence (AI), která umožní nejen posílit heuristiku a ukázat dříve neznámé tematické vazby mezi publikovanými dokumenty, ale také obohatit popisná metadata tak, aby byl přístup k obsahu zprostředkován pro širší okruh koncových uživatelů. Dále rovněž pokračovala integrace nového obsahu a doplňování plných textů včetně standardizace kódování a jejich korelace s obrazovými daty a příslušnými metadaty. Vývoj digitální knihovny Manuscriptorium je podrobněji popsán v části věnované výzkumným a vývojovým aktivitám a dalším projektům NK ČR (viz Oblast 4. Digitální kodikologie a knihověda). Koncem roku 2024 obsahovalo Manuscriptorium 409 590 evidenčních záznamů, 171 025 komplexních digitálních dokumentů, jakož i 23 415 konvolutů.

Akvizice Oddělení rukopisů a starých tisků

Inkunábule

S využitím dotace ve výši 770 000 Kč poskytnuté Ministerstvem kultury z programu ISO C na výkup předmětů kulturní hodnoty se NK ČR podařilo zakoupit dvě vzácné inkunábule z nabídky pražského antikvariátu Ztichlá klika.

První z nich je breviář určený pro řád benediktinů vydaný v italské Brescii roku 1488 – *Breviarium Benedictinum congregationis sanctae Justinae*. Neúplný výtisk této modlitební knihy vlastní pouze Bavorská státní

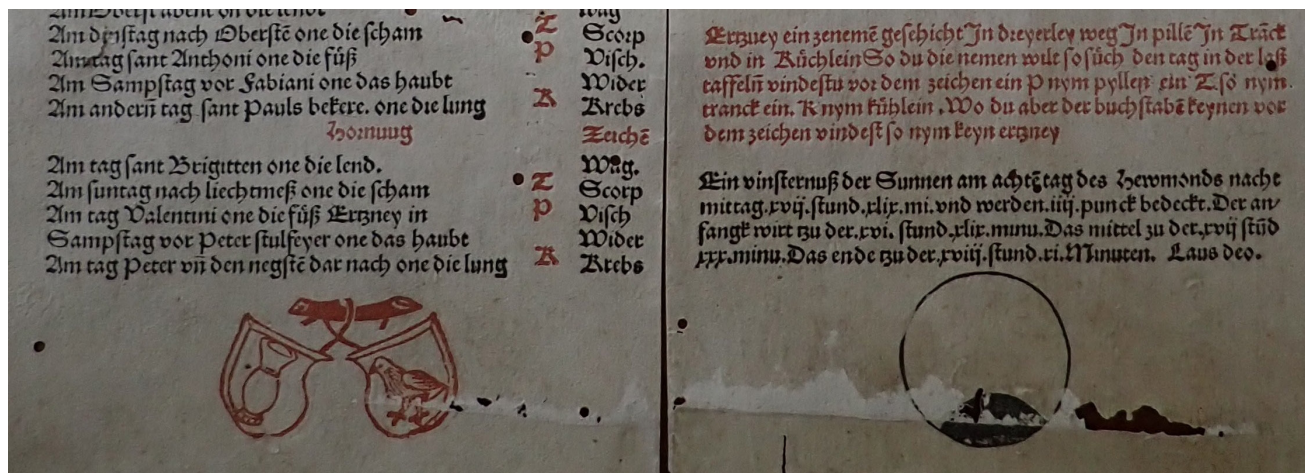

Breviarium Benedictinum congregationis sanctae Justinae. Brescia, Jacobus Britannicus, 17. IV. 1488. 8°. 544 ff. NK ČR, sign. 41 G 95

knihovna v Mnichově. Úplný výtisk, který získala NK ČR, si krátce po vytištění zakoupil benediktinský klášter sv. Gotharda v Hildesheimu (Dolní Sasko) a sloužil pro osobní potřebu tamního opata. V klášterní dílně byl opatřen náročnou vazbou zdobenou zlacením a slepotiskem. V Hildesheimu byl svazek uchovávan až do zrušení kláštera na počátku 19. století. Potom vícekrát změnil majitele. Jde o dvoubarevný, červeno-černý tisk, sázený tiskovou rotundou, zakulaceným gotickým písmem. Do textu jsou zalomeny dvouřádkové červené iniciály. Typograficky mistrovské dílo zhotovil tiskař Giacomo Britannico, který pracoval nejprve v Římě, ale od roku 1485 spolu se svým bratrem Angelem v rodné Brescii. V závěrečném impresu je jako tiskař uveden jen Giacomo, ovšem pod ním je červeně otištěný signet (grafická značka s iniciálami „A B“) jeho bratra Angela, který měl na starosti odbyť nově vydaných titulů.

Druhým přírůstkem do sbírky tisků 15. století je unikátní jednolist (o rozměru cca 40 x 29 cm), který obsahuje norimberský almanach (tzv. minuci) na rok 1488 sestavený Johannem Canterem, astrologem císaře Fridricha III., a dvoubarevně vytištěný tamním tiskařem Friedrichem Creussnerem – *Canter, Johannes: Almanach für Nürnberg auf das Jahr 1488*. Šlo o astrologicko-zdravovědnou pomůcku s přehledem novoluní a úplňků a seznamem dnů příhodných k pouštění žilou a jiným lékařským úkonům. Napravo pod textem je otištěno dřevořezové schéma částečného zatmění Slunce, k němuž mělo dojít v noci na 9. července, nalevo pak červenou barvou Creussnerův signet: dva štíty zavěšené na ostrvi, v heraldicky pravém je pohár, v levém pták (patrně jde o mluvčí znamení, protože Kruse ve středohornoněmčině označuje hliněný pohár). Jediný známý výtisk tohoto jazykově německého jednolistu byl dosud ve sbírkách Harvardovy univerzity. Sazba nově objeveného

Canter, Johannes: Almanach für Nürnberg auf das Jahr 1488. [Norimberk], Friedrich Creussner, [1487]. Jednolistový tisk. NK ČR, sign. 39 H 31

a získaného exempláře je však na více místech odlišná. Jde patrně o dotisk, který tiskař Creussner zhotovil po vyprodání nákladu žádané pomůcky, která bývala v domácnostech vyvěšována na stěnu.

Mapy

Ze standardního rozpočtu NK ČR bylo v roce 2024 pořízeno několik map kartografa Frederika de Wita, které byly všechny vytištěny ke konci 17. století. Na rozdíl od map jiných slavných nizozemských kartografů baroka nejsou ve fondu ORST práce Frederika de Wita téměř vůbec zastoupeny. Naše sbírka starých map byla tedy obohacena o de Witovu mapu Portugalska (62 B 345), Burgundska (62 B 343), Horního Saska (62 B 351), Svaté říše římské (62 B 346) a zejména pak o mapu Českého království (62 B 344), kterou lze v kontextu akvizic za minulý rok označit za nejhodnotnější kartografický přírůstek.

Druhou kategorií zakoupených map představují mapy Čech. Jedná se hlavně o tři mapy, které jsou vytvořeny podle věhlasné mapy Čech od Jana Kryštofa Müllera. Konkrétně jde o mapu Georgese-Louise le Rouge z roku 1742 (62 B 349), dále o mapu Tobiasse Conrada Lottera z roku 1750 (62 B 350), na které můžeme vidět krásné ruční kolorování jednotlivých českých krajů, a také o poměrně vzácnou mapu z počátku 19. století, kterou vydali synové Tranquilla Molla (62 B 352). V neposlední řadě přibyla do fondu ORST maloformátová mapa z roku 1676, která vychází z mapy Čech od znamenitého britského kartografa Johna Speeda (62 B 354).

Bohemika

Akvizici jazykově českých tisků za rok 2024 doplňuje nákup realizovaný v pražském antikvariátu Bretschneider. Zde byl pořízen konvolut, který obsahuje dva defektní evangelické tisky: *Písničky duchovní nově vydané*

Novissima Portugalliae et Algarbiae descipio. Amstelodami : Frederick de Wit, [1690?]. 58 x 48,5 cm, na listu 62 x 52,2 cm. NK ČR, sign. 62 B 345

Vlevo nahoře andílci s ratolestmi a s meči drží oponu s názvem mapy, nad nimi stručný značkový klíč, pod nimi stříelka ukazující sever. Vlevo dole měřítko a parergon s dalšími andílky a erbovními znaky. Hranice kolorovány barevně.

(vyd. 1602) a *Kancionál to jest Kniha žalmů* (vyd. 1753) od berlínského bratrského kazatele Jana Teofila Elsnera (1717–1782). Především prvně jmenovaný autorsky anonymní titul představuje cenný přírůstek, protože se jedná o tisk pocházející z produkce předbělohorské tiskárny Jednoty bratrské, jenž se dochoval jen v několika neúplných výtiscích a od něhož NK ČR dosud nevlastnila žádný exemplář.

Rukopisy

Sbírka rukopisů byla obohacena nákupem několika drobnějších novověkých exemplářů z antikvariátu Ztichlá klika. Soubor obsahuje dvě knihy lidových písniček a básniček z 19. století v českém a německém jazyce, vědecké pojednání o magnetismu z přelomu 19. a 20. století či německé a české rukopisné zlomky z 16.–19. století, mezi nimiž jsou zajímavé zejména lékařské recepty.

Staré tisky – akvizice prostřednictvím darů

Rok 2024 byl poměrně bohatý na dary. Prostřednictvím čtyř dárců byl historický fond NK ČR rozšířen o dvacet starých tisků a tisků 19. století. Farní sbor Českobratrské církve evangelické v Praze 1 na Novém Městě věnoval knihovně ucelený soubor nekatolických titulů domácího a zahraničního původu. Byly mezi nimi hlavně bible v českém jazyce vytištěné v letech 1613, 1787, 1813, 1842 a 1858. Zbytek daru pak obsahoval spis *Historia o umučení, smrti ... Ježíše Krista* (vyd. 1757) nejznámějšího pobělohorského emigranta Jana Amose Komenského (1592–1670) a biblickou konkordanci slovenského evangelického kněze Martina Laučeka (1732–1802) z roku 1791. Druhého institucionálního dárce představoval Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, který knihovně předal defektní modlitební knihu *Zlatý nebeský klíč...* (vyd. cca 1780–1820) od nejvydávanějšího autora období baroka Martina von Cochema (1634–1712).

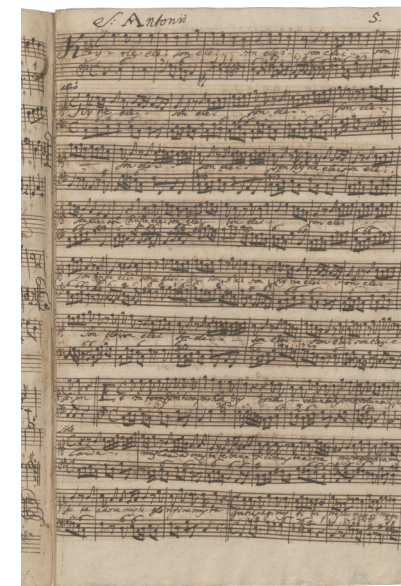
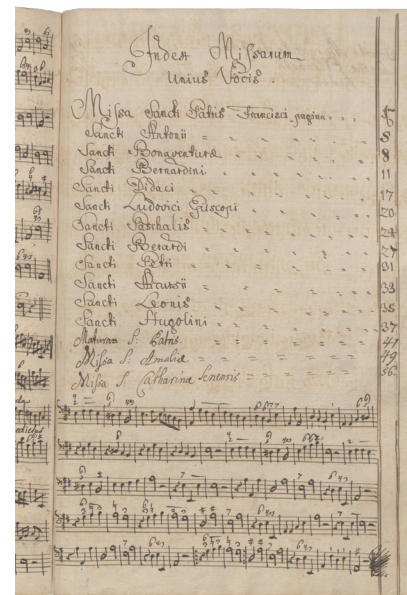
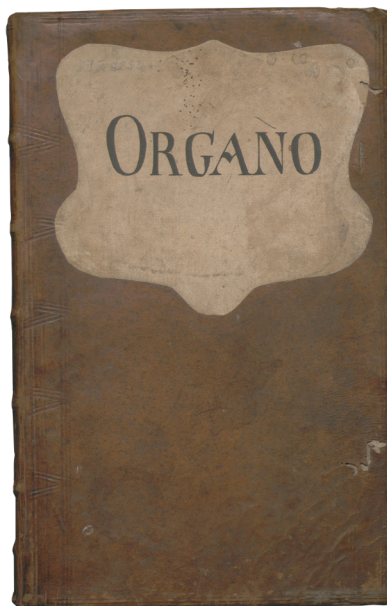
Dva dary soukromých osob zahrnovaly převážně lidové náboženské písemnictví modlitebního, vzdělávacího či písňového charakteru. Z pozůstalosti po zesnulém jindřichohradeckém knihvazači Josefu Brcháňovi (1931–2021) se do historického fondu dostaly např. méně známé edice Cochemova *Malého zlatého nebeklíče* (vyd.

po 1791) a *Štěpné zahrady* (vyd. 1769) nebo hned sedm drobných náboženských kramářských tisků, z nichž některé nebyly dosud vůbec bibliograficky evidovány. Pro národní retrospektivní bibliografii měl také velký význam dar, díky němuž se objevil jediný dochovaný, avšak neúplný exemplář tisku *Dar nového léta dítkám i rozumným lidem* vydaný roku 1590. O jeho existenci se dosud vědělo pouze z odborné literatury.

Akvizice Hudebního oddělení

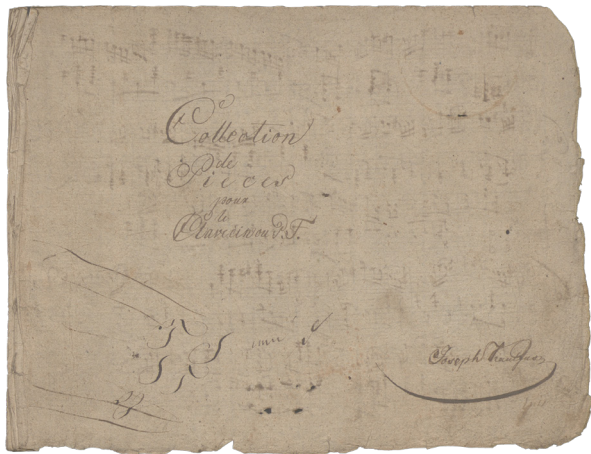
Pro sbírku Hudebního oddělení se podařilo uskutečnit nákup knih o hudbě, cenných hudebních tisků a zejména rukopisů ze sbírky českého soukromého sběratele organologa Pavla Szturce (celkem 47 položek). Jedná se např. o dobové opisy skladeb W. A. Mozarta,

J. Haydna, I. Peyela, D. Aubera, českých autorů J. Kaána, V. Pichla nebo K. F. Pitsche. Podrobnější zmínku zasluhuje např. dobře zachovalý rukopisný konvolut pravděpodobně z přelomu 18. a 19. století v dobové kožené vazbě se štítkem s nápisem *Organo*. Obsahuje záznamy varhanních partů skladeb určených k oslavě svátků svatých celého církevního roku, tedy varhanní doprovody užívané během mešních obřadů. Zápis varhan je opatřen pečlivě vypracovaným číslovaným basem a mnohdy přináší kromě varhanní linky rovněž sopránový part skladby s liturgickým textem; autoři skladeb nejsou uvedeni. Na zápisu se podílelo více písáckých rukou. První oddíl nadepsaný *Index Missarum z Vocum* má 131 stran, druhý oddíl s nadpisem *Index Missarum Unius Vocis* obsahuje 81 stran.

Vazba, indexy, ukázka zápisu zakoupených varhanních doprovodů (18./19. století).

Z instrumentálních skladeb bohemikální provenience náležejících k nakoupenému celku je významný sešit skladeb pro klávesový nástroj *Collection de Pieces pour le Clavecin ou P. F.* Jedná se o opis datovaný rokem 1817, který obsahuje drobné příležitostné skladby skladatelů Václava Würfela, Ferdinanda Kauera, Johanna Adalberta Štíky a dalších, včetně anonymních skladeb.

Titulní strana a skladba J. A. Štíky „Der neueste Marsch. Componirt v. Joh. Adalb. Stica. Prag.“

V antikvariátu Ztichlá klika byl zakoupen rukopis skladby Antonína Liehmana, učitele Antonína Dvořáka, a pamětní kniha se záznamy významných osobností hudebního světa z přelomu 19. a 20. století. Z německého antikvariátu Katzwichler byly zakoupeny dva dobové tisky z poloviny 19. století se skladbami letošního jubilanta skladatele Františka Pivody (1824–1898).

Příruční knihovna Hudebního oddělení je díky přímému nákupu obohacena o vynikající referenční publikaci, kterou představuje nové vydání tematického katalogu děl Wolfganga Amadea Mozarta *Thematisches Verzeichnis der musikalischen Werke von W. A. Mozart* vydaný nakladatelstvem Breitkopf & Härtel v roce 2024. Dílo připravované 30 let významným americkým muzikologem a mozartologem Nealem Zaslavem a podpořené výsledky mezinárodního mozartovského bádání přidává k původnímu „Köchlovi“ přes 90 děl, zejména fragmentů, kadencí, sporně připsaných a ztracených děl. Katalog je vybaven tematickým přehledem, četnými rejstříky a bohatou bibliografií. Pro mozartovské bádání se jedná o zásadní studijní pomůcku.

Knihopis

Ačkoliv projekt TAČR TLO5000157 *Česká knižní ilustrace v raném novověku*, jehož byl Knihopis součástí, již oficiálně skončil, probíhaly v roce 2024 ještě další tematicky související katalogizační práce. Pozornost části projektového týmu se zaměřila především na ilustrace jazykově českých kalendářů a pranostik vytištěných ve druhé polovině 16. století. Výsledný objem zpracovaného obrazového materiálu byl však ve srovnání s předchozími roky mnohem menší. I přesto byla databáze KPS-Knihopis rozšířena o desítky nových katalogizačních záznamů knižních ilustrací. Další úpravy dat v knihopisné databázi se týkaly aktualizace již existujících zastaralých či chybných

bibliografických údajů nebo příležitostného doplňování nových záznamů dosud nevidovaných českojazyčných tisků (tzv. abecedních Dodatků). Tyto aktivity byly úzce provázány s domácími a zahraničními služebními cestami. Z tuzemských institucí navštívil redaktor Knihopisu VKOL a MZK v Brně. Po bibliografické stránce byly přínosné hlavně studijní pobyty v Německu a Maďarsku. Během týdenních návštěv v Országos Széchényi Könyvtár, Egyetemi Könyvtár v Budapešti a Herzog August Bibliothek ve Wolfenbüttelu bylo objeveno a popsáno několik unikátních tisků Knihopisu do té doby neznámých. Zcela nově navázal redaktor Knihopisu společně s Knihovnědným oddělením KNAV kontakt se správcí Universal Short Title Catalogue. Do této mezinárodní online bibliografie byly zaslány knihopisné záznamy tisků vydaných v letech 1501–1700. Tím by měl být umožněn lepší přístup k bibliografickým datům o české tiskařské produkci 16. a 17. století pro badatelskou obec ze zahraničí.

CERL – katalogizace starých tisků

Consortium of European Research Libraries (CERL) je jednou z nejvýznamnějších organizací činných v oblasti výzkumu dějin knihy, knihtisku a knižní kultury. Bylo založeno v roce 1994 a jeho členy se stala většina největších evropských knihoven s historickými fondy a některé severoamerické knihovny. CERL usiluje o sdílení zdrojů a odborných znalostí mezi vědeckými knihovnami s cílem zlepšit přístup k těmto zdrojům a jejich využívání ke zpřístupňování a uchování evropského tištěného dědictví v období ručního tisku (cca do roku 1850). Mezi jeho hlavní aktivity patří vytváření několika specializovaných databází, z nichž největší je Heritage of the Printed Book Database (HPB) obsahující záznamy o inkunábulech a starých tiscích nacházejících se ve fondech členských a spolupracujících knihoven

(viz https://gso.gbv.de/DB=1.77/SET=1/TTL=1/START_WELCOME) v období od cca 1455 do cca 1830. NK ČR do databáze pravidelně přispívá od roku 2012 formou roční aktualizace. Tomu předcházela obsáhlá analýza našich záznamů ze strany CERLU a následné opravy či korekce z naší strany. V současné době je v databázi HPB cca 200 000 záznamů inkunábulí, starých tisků, starých map a tisků do roku 1830 z databáze STT. Záznamy obsahují jak základní bibliografické údaje, tak exemplářový popis, odkaz do lokální databáze a odkazy na digitalizát, je-li k dispozici. CERL rovněž spolupracuje s digitální knihovnou Manuscriptorium, která jeho databázi využívá pro zpřesnění vyhledávání. Pracovník Referátu Manuscriptorium je členem pracovní skupiny rukopisných knihovníků.

Slovanská knihovna

Rok 2024 se pro Slovanskou knihovnu (SK), samostatný odbor NK ČR zaměřený na problematiku slavistiky, nesl ve znamení oslav stého výročí jejího založení. S jubileem byla spojena také převážná část publikačních, výstavních a organizačních aktivit SK. (Blíže o výročí v části Události roku.)

V roce 2024 bylo do fondu SK zařazeno 7 400 svazků dokumentů. Dosavadní komplikovanou akvizici ukrajinské literatury významně usnadnila spolupráce s několika ukrajinskými distributory působícími za hranicemi Ukrajiny. Díky účasti SK na knižním veletrhu Pražská knižní věž se podařilo získat několik desítek knih z produkce ruských exilových nakladatelství. Jejich počet a množství vydávaných titulů především od ruského útoku na Ukrajinu znatelně roste a stává se tak nutně jednou z akvizičních priorit knihovny. Celkově bylo během roku 2024 zakoupeno 3 002 svazků, výměnou knihovna obdržela 2 211 svazků a darem pak 2 014.

Podobně jako v předchozích letech byla i v roce 2024 nejvýznamnějším výměnným partnerem SK Národní knihovna Srbska. Díky pokračování společného projektu NK ČR a Univerzitní knihovny v Bratislavě *Slovenská knihovna – Česká knižnica* získala SK 549 svazků slovenské provenience.

Tradičně obohatilo fond SK několik významných darů. Mezi nejštědřejší dárce patřily Polský institut v Praze, který předal knihovně 299 svazků, Zvezdana Marković, jejíž dar obsahoval 44 knih, a Karin Harvanová, která knihovně darovala 30 svazků odborných kroatik. Nakladatelství Poznańskie Studia Polonistyczne darovalo knihovně 36 svazků ze své produkce, čtená vlastní vydání předali během návštěvy Prahy představitelé Matice černohorské. Mezi dárce tradičně patřili manželé Lenka a Peter Kuharovi, Rádio Svobodná Evropa/Rádio Svoboda nebo Matice chorvatská. Nejvýznamnější akvizici roku představuje rozsáhlá sbírka fotografií s tematikou ruské meziválečné emigrace, kterou shromáždila badatelka a externí spolupracovnice SK Anastasie Kopřivová. Do fondu knihovny bylo zařazeno 45 fotoalb, která obsahují kolem 4 900 unikátních fotografií. Akvizice se podařila především díky velkorysému finančnímu daru dlouholetého přítele SK Richarda Kneeleého.

Kontinuální byla účast SK v probíhajících digitalizačních projektech. Omezeně pokračovala digitalizace novodobých dokumentů v rámci budování Národní digitální knihovny. Dokončena byla digitalizace knih vydaných Slovanskou knihovnu, které tvoří virtuální sbírku „Práce Slovanské knihovny“ přístupnou v digitální knihovně Kramerius. K digitalizaci bylo dále předáno 40 svazků české a slovenské slavistické produkce a 53 svazků časopisů (8 titulů) z druhé prioritní oblasti – periodik vydávaných v Československu v letech 1918–1945 ruskou emigrací.

Obnovena byla digitalizace dokumentů z fondu SK vydaných v průběhu 19. století, kterou provádí společnost Google. Během roku 2024 se uskutečnily dva transporty, které obsahovaly 2 019 svazků (2 079 titulů) z fondu SK. V průběhu roku probíhaly v omezené míře další přípravné práce (626 svazků) předcházející digitalizaci plánované na rok 2025.

Na portálu *esbirky.cz*, který je určen pro publikaci a prezentaci sbírkových předmětů českých institucí a který provozuje Národní muzeum, bylo zpřístupněno 1 382 obrazových dokumentů. Započato bylo s publikací materiálů ze sbírky plakátů a pozvánek ruské emigrace (zpřístupněno 592 dokumentů). Dále bylo zpřístupněno 444 fotografií s tematikou ukrajinské meziválečné emigrace, 68 historických pohlednic a 278 sovětských plakátů.

Významný počín v oblasti digitalizace novin první poloviny 20. století představuje zapojení SK do projektu Russian Diaspora Initiative, který koordinuje Hooverův institut při Stanfordově univerzitě v Kalifornii. Jeho hlavním cílem je vybudovat volně dostupnou digitální knihovnu ruských emigrantských novin vydaných v průběhu 20. století – Russia Abroad Digital Collection (RADC). V této fázi projektu se provádí digitalizace mikrofilmů vybraných titulů. Z fondu SK bylo k digitalizaci prozatím předáno 149 titulů (265 svitků mikrofilmů). Digitální kopie budou zpřístupněny v průběhu roku 2025.

Díky programu VISK 6 a dalšímu podpůrnému financování byly v roce 2024 digitalizovány čtyři rukopisné knihy a jedna rukopisná mapa z fondu SK. Nejstarší z nich je církevněslovanský rukopisný Tripěsneček neboli Triodion či Triod (liturgická kniha pro dobu postní) z roku 1608 pocházející z oblasti východní Evropy. V případě mapy jde o rukopisnou mapu dalmatského

ostrova Mljet (Isola di Meleda Annotazioni) pocházející z let 1780–1820, jejíž součástí je text s popisem.

Standardně pokračovalo zapojení SK do programu institucionálního výzkumu Dlouhodobá koncepce rozvoje výzkumné organizace Národní knihovna České republiky (blíže v části Výzkumné a vývojové aktivity a další projekty).

V oblasti správy speciálních sbírek bylo dokončeno třídění a katalogizace sbírky listinných dokumentů se vztahem k dějinám SK. Inventurní soupis sbírky obsahuje 4 276 inventurních jednotek. Utříděn, z katalogizován a zpřístupněn byl nově nalezený konvolut unikátních listinných dokumentů se vztahem k činnosti Fedira Ševčenka (1886–1945?), ukrajinského pedagoga angažujícího se v pokusech o ustavení ukrajinské státnosti, člena Svazu pro osvobození Ukrajiny. Obsahuje 428 inventurních jednotek. Pokračovala postupná katalogizace sbírky obrazových dokumentů všeobecného charakteru. Zahájena byla systematická katalogizace historických kartografických dokumentů (zpracováno bylo 140 map a 11 atlasů).

V rámci standardní katalogizace fondu prošlo jmenovým popisem 7 305 dokumentů, předmětovým popisem 6 623 dokumentů. Další 2 161 záznamů bylo rozšířeno z původní provizorní verze nebo nově vytvořeno během provádění revize fondu. Několik tisíc katalogizačních záznamů prošlo úpravami a korekturami v rámci přípravy elektronického katalogu SK na přechod na nový knihovní systém. V programu skenování obálek a obsahů bylo naskenováno 5 620 obálek a 6 940 stran obsahů publikací profilových pro zaměření SK.

Uživatelé v roce 2024 uskutečnili 5 548 návštěv SK a půjčili si 30 071 dokumentů.

Během roku 2024 připravila SK k vydání čtyři knihy (blíže v části Vydavatelská činnost) a čtyři čísla elektronického čtvrtletníku *Přírůstky odborné literatury ve fondu Slovanské knihovny*, doplněná o zvláštní číslo zaměřené na novinky z oblasti poezie, prózy a dramatu. Knihovna se dále podílela na přípravě devíti kulturně odborných akcí a šesti výstav. Cenu Rudolfa Medka, kterou SK a spolek Ruská tradice předávaly již po šestnácté, získal historik Vratislav Doubek.

Knihovnický institut

Knihovna knihovnické literatury (KKL) pokračovala v rozšiřování informačních zdrojů pro odbornou veřejnost. Návštěvnost studovny KKL se zvýšila v roce 2024 o 40 % oproti předchozímu roku, počet výpůjček zůstal na stejné úrovni. Podporován je i vzdálený přístup k informačním zdrojům, KKL nadále zpřístupňuje nejdůležitější zahraniční oborové databáze a periodika v elektronické formě. Byla znovu zahájena digitalizace fondu KKL, především odborných periodik a sborníků z druhé poloviny 20. století. Do portálu *Obálky knih* přispěla KKL skeny obálek a obsahů 150 knižních titulů. Studijní a informační oddělení také spolupracuje na přípravě řezu portálu *Knihovny.cz* pro NK ČR. Oborová brána KIV je provozována ve spolupráci s portálem *Knihovny.cz*. Činnost KI byla propagována příspěvky na sociálních sítích. Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV či KTD), Databáze zkratk pro knihovnictví a informační obory (KZK) a Slovník českých knihovníků (SCK) jsou k dispozici jako otevřená data a byly převedeny ze systému Aleph do systému Wikibase. Do Slovníku českých knihovníků bylo nově vloženo 187 medailonů o osobnostech českého knihovnictví a doplněno 920 fotografií. Průběžně probíhala aktualizace a redakční práce na Centrálním adresáři knihoven a portálu *Informace pro knihovny*.

V roce 2024 organizovalo Oddělení vzdělávání posedmé rekvalifikační knihovnický kurz. Studium bylo doplněno e-learningovým kurzem, který vznikl díky programu VISK 2. Bylo zajištěno cca 152 jednodenních i vícedenních vzdělávacích kurzů pro pracovníky NK ČR i dalších knihoven. Kurzů se zúčastnilo 2 957 frekventantů. Dále proběhlo 24 online vzdělávacích akcí pro 885 účastníků. Pokračovaly kurzy Základy informační gramotnosti financované z grantu VISK 2. Bylo připraveno cca 44 odborných exkurzí v NK ČR pro knihovníky nebo studenty našeho oboru a probíhala spolupráce s dalšími odbornými pracovišti při zajištění českých i mezinárodních stáží v NK ČR. Konalo se deset vzdělávacích akcí ve spolupráci s pražskou organizací SKIP, kterých se zúčastnilo 1 085 účastníků.

Kromě tradičních vzdělávacích akcí se rok 2024 nesl ve znamení přípravy a realizace nového systému interního vzdělávání pro zaměstnance NK ČR. Celkem proběhlo 5 vzdělávacích akcí (celkem 156 účastníků) pro vedoucí zaměstnance orientované na organizačně-manažerské kompetence, nově sestavený interní tým lektorů pak připravil 7 školení pro všechny zaměstnance (celkem 354 účastníků) a autoři výstav v Galerii Klementinum provedli celkem 125 kolegů na komentovaných prohlídkách. Proběhl také pilotní běh inovované vstupní exkurze pro nové zaměstnance (30 účastníků) a v přípravě na rok 2025 je také implementace interního stínování mezi jednotlivými pracovišti NK ČR.

Také pokračovaly výjezdy zaměstnanců do zahraničí díky programu Erasmus+, celkem se naši zaměstnanci zúčastnili 50 stáží nebo vzdělávacích aktivit v zahraničních institucích.

KI plnil úlohu koordinačního centra dotačního programu VISK (Veřejné informační služby knihoven) a organizačně zajišťoval činnost Ústřední knihovnické rady ČR.

Byla zajištěna celostátní koordinace programu podpory regionálních funkcí knihoven. Proběhla dvě jednání ve spolupráci SDRUK Sekce pro regionální funkce, z toho jedno dvoudenní výjezdní ve VKOL. Jednání se vždy účastní zástupci všech krajských knihoven. Byla zpracována výroční zpráva o plnění regionálních funkcí za rok 2023 ve formátu e-dokumentu.

Ve spolupráci se SKIP proběhl 7. ročník semináře Knihovnická dílna, 11. ročník Workshopu pro metodiky pověřených knihoven a 20. ročník semináře Co venkovské knihovny umějí a mohou.

Ve spolupráci s NIPOS pokračoval projekt Benchmarking knihoven, jehož se účastnily i slovenské knihovny. V roce 2024 byl testován nový veřejný databázový systém pro benchmarking a také nový nástroj pro vyhodnocování standardu VKIS. Oba tyto systémy byly vytvořeny ve spolupráci s NIPOS. KI připravil návrh změn formuláře KULT pro sběr dat za rok 2025 a podílel se na přípravách statistického modulu pro automatizované knihovní systémy. Byl zajištěn výpočet a úhrada odměn autorům za půjčování děl v knihovnách ČR za rok 2023 dle autorského zákona (č. 121/2000 Sb.) a úhrada odměn vyplývajících z kolektivních licenčních smluv na půjčování nosičů zvuku a na veřejná čtení za rok 2024. V roce 2024 vešla v platnost nová licenční smlouva na zpřístupnění DNNT, a to na období let 2024–2026.

V oblasti publikační činnosti byla ve spolupráci se SKIP vydána další metodická příručka pro práci knihoven s rodiči a dětmi v projektu S knížkou do života (Bookstart) *S pohádkou do života. Scénáře podle známých pohádek*. Tiskem vyšla publikace *Učící knihovnice, učící knihovnick* a příručka pro práci se statistikou ve veřejných knihovnách *Knihovnická statistika* a také aktualizované vydání publikace *Standard pro dobrou*

knihovnu. Online vyšlo druhé vydání příručky pro starosty a zastupitele *Knihovna v obci*, KI spolupracoval také na vydání knihovnického kalendáře na rok 2025. U příležitosti předání cen Knihovna roku 2024 vydala NK ČR publikaci *Knihovna roku 2024 a další knihovnická ocenění*. Vyšla dvě čísla časopisů *Knihovna: knihovnická revue a Knihovna plus*.

KI rozvíjí spolupráci s Metodickým centrem pro výstavbu a rekonstrukce knihoven MZK v Brně, zastupuje NK ČR v knihovnickém fóru NAPLE (National Authorities on Public Libraries in Europe) a byl také spolupořadatelem 25. ročníku konference Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě 2024.

Odbor ochrany knihovních fondů

Činnosti Odboru ochrany knihovních fondů (OOKF) se soustředily i v roce 2024 na odbornou péči o dobrý fyzický stav všech knihovních fondů NK ČR, především na kontrolu klimatických parametrů v depozitářích, průzkum fyzického stavu fondů, zajištění projektu

hromadného odkyselení novodobých knihovních fondů a konzervátorské či restaurátorské zásahy. Navíc v roce 2024 se pracovníci OOKF zaměřili na pomoc ukrajinským knihovnám a vybudovali a připravili mobilní pracoviště ochrany Archa I. Cílem činností OOKF byla i odborná konzultační a metodická činnost pro ostatní české instituce spravující knihovní fondy. Zaměřili jsme se také na vzdělávání pracovníků NK ČR a sdílení našeho know-how, což by mělo přispět k efektivnější péči o dobrý fyzický stav knihovních fondů v České republice.

Na základě schválené žádosti o dotaci z programu VISK 4 a doplatku NK ČR bylo v roce 2024 v hromadné technologii (ZFB:2®) úspěšně odkyseleno 453 kusů knihovních dokumentů (199,95 kg) z fondu NK ČR, které byly ohroženy kyselou hydrolyzou papíru a byly vybrány na základě nízké hodnoty pH získané v rámci soustavného a systematického průzkumu fyzického stavu knihovních fondů. Standardně byly svazky před odjezdem zkontrolovány, jestli neobsahují kritické prvky pro hromadné metody odkyselování, proloženy separačními papíry, dokumentovány a váženy.

Knih (signatura T 466) před restaurováním

Tatáž kniha po restaurování.

Po návratu knih po procesu byl zkontrolován jejich fyzický stav, případně poškození a změřeno pH papíru (kyselost) a váha po odkyselení. Díky odkyselení došlo k nárůstu hodnoty pH každého exempláře, průměrná hodnota pH knih před zásahem byla 2,9, po odkyselení je 7,3. Všechny potřebné informace o exemplářích i parametrech odkyselení jsou vloženy do Registru odkyselování (<https://registrodokyselovani.nkp.cz/>). Na výběru vhodných dokumentů, přípravě, kontrole a zpracování se podíleli pracovníci OOKF, konkrétně OPK a OVVL.

V roce 2024 bylo zorganizováno a realizováno celkem 22 vzdělávacích akcí – workshopů, školení, kurzů či seminářů, konkrétně 2 vzdělávacích kurzy pro zaměstnance NK ČR s názvem Péče o knihovní fondy za účelem jejich uchování pro budoucí generace, a dále workshop Ambulantní opravy knihovních fondů. Kurzy přispěly k systematické podpoře vzdělávání interních knihovníků a pracovníků v oblasti konzervátorských úkonů, které je možné podniknout přímo na pracovišti samém. Součástí kurzů a workshopu byly i exkurze po pracovišti OOKF, kde byly prakticky předvedeny přístroje, zásahy a konkrétní materiály pro péči o fondy.

Pro širokou veřejnost byl 8. května 2024 uspořádán Den otevřených dveří OOKF v NK ČR, činnost oboru byla prezentována na Dnu otevřených dveří Ministerstva kultury a veletrhu Svět knihy 2024. Byli proškoleni knihovníci na provádění průzkumu fyzického stavu knihovních fondů, např. z krajských knihoven v Pardubicích nebo Kladně a dalších knihoven. Pro zájemce o granty VISK 4 byly uspořádány konzultační semináře Meet and Greet a seminář pro žadatele programu VISK.

Podíleli jsme se na přípravě výstavy OSF v Galerii Klementinum s názvem *Proč vám všechny knihy nepůjčíme aneb Trvalé uchování novodobých fondů v Národní*

knihovně (viz Výstavní činnost), kde byly prezentovány nástroje a materiály a vybrané činnosti péče o novodobé knihovní fondy a provázeli jsme i komentované prohlídky této výstavy.

Pracovnice OOKF se významně podílely na přípravě online školení a instruktážních videí pro ukrajinské knihovníky v rámci projektu Archa I pro Ukrajinu, které probíhalo na platformě ZOOM v celkem čtyřech blocích od června do srpna 2024. Dne 19. 6. 2024 bylo zahájeno školení s názvem Záchrana písemného kulturního dědictví (Rescue Written Culture Heritage). Během školení bylo zaznamenáno 275 přihlášených z různých knihoven a kulturních institucí s tím, že někde docházelo k výpadkům elektřiny, a tím pádem se nemohli kolegové připojit. Proto byl pořízen záznam školení, aby si jej mohli v budoucnu poslechnout.

OOKF plní neformální funkci metodického centra konzervace novodobých dokumentů, zhodnocuje a aplikuje výsledky projektů NAKI. Pracovníci OOKF se věnovali metodickým činnostem, jako například konzultacím ohledně preventivní péče, ambulantním zásahům na knihovním fondu či problémům s plísněmi a prevencí následků havárií. Stěžejní část konzultací a rad byla směřována k žádostem podávaným do programu VISK 4 (Národní program ochrany knihovních fondů, <https://kramerius-info.nkp.cz/index.php/visk-4/>). Pokračovalo plnění výzkumných cílů institucionálního výzkumu DKRVO, oblast 7 Ochrana knihovních fondů, a pokračovalo plnění úkolů v projektu národního programu NAKI III Využití plazmatu pro ošetření knihovních fondů (DH23Po3OVVo68). V DKRVO byl hlavním výsledkem projektu odborný článek s názvem Novodobé typy usní – identifikace, projevy degradace, který vyšel ve 4. čísle časopisu *Knížnica*. Byly navíc vydány další odborné články (viz Výzkumné a vývojové aktivity a další projekty). V projektu NAKI III byl publikován

jako plánovaný výsledek článek s názvem Studium vlivu DCSBD plazmového výboje na vzorky papírů v recenzovaném časopise *Fórum pro konzervátory restaurátory 2024*. Navíc byl publikován článek v impaktovaném periodiku *Journal of Cultural Heritage* s názvem CO₂ snow microblasting of submicron particles from cellulose-based cultural heritage objects: Comparison with traditional dry cleaning methods. V obou projektech probíhají experimentální činnosti směřující k plánovaným výsledkům v dalších letech – certifikovaným metodikám a památkovým postupům.

I v roce 2024 jsme se podíleli metodicky i manažersky na projektu Digitalizace fotoarchivu ČTK, kdy jsme koordinovali tým externích pracovníků, kteří prováděli čištění, konzervaci a přebalování fotografických materiálů do nových kvalitních obalů. Připravujeme postupy a metodiku lepení rozbitých skleněných negativů ve fotoarchivu ČTK.

Nový přístupek do laboratoří – NIR spektrometr. Foto: J. Neoralová.

V roce 2024 bylo vybavení Oddělení vývoje a výzkumných laboratoří (OVVL) rozšířeno o NIR spektrometr, který umožní kvalitní analýzy především syntetických materiálů v moderních knižních vazbách. Počet provedených kontrol mikrobiologické kontaminace vzduchu v depozitářích pro knihovny, muzea a archivy v ČR se oproti loňskému roku více jak zdvojnásobil, množství stěrů z kontaminovaných povrchů bylo provedeno dokonce více jak čtyřnásobně v porovnání s rokem 2023. Vzhledem k riziku zavlečení exotické rybenky ze zahraničí byl proveden plošný průzkum jejího výskytu. V současné době stále nebyl v NK ČR tento nebezpečný škůdce knih zachycen.

Ve víceúčelové vakuové komoře probíhalo ve druhé polovině roku 2024 sušení povodněmi zasažených dokumentů a fondů z institucí na severní Moravě, především archivy ve správě archivu v Opavě. Množství 17 palet archivních dokumentů bylo zmrazeno a uloženo v mrazárně Národního technického muzea v Čelákovicích a postupně jsou přiváženy ke komoře do Hostivaře. Jejich sušení bylo zahájeno na začátku října 2024 a jejich vysušení potrvá přibližně do konce března 2025. V prvním pololetí se sušilo pro firmu Docusave 48 krabic dokumentů formátu A4 a pro muzeum ve Zlíně soubor plakátů. Za rok 2024 bylo vysušeno z archivních a knihovních dokumentů přes 450 litrů vody. K tomu bylo zapotřebí přes 5 200 kWh elektrické energie a 67 dní celodenního provozu komory.

Oddělení restaurování (OR) se v roce 2024 zaměřilo primárně na přípravu objektů z fondu ORST k rozsáhlé výstavě *Bibliotheca astronomica*, na které bylo vystaveno 54 knih a 7 plošných objektů. Složitost zásahů se pohybovala ve škále od preventivní konzervace až ke komplexnějším restaurátorským zásahům (průzkum, analýzy, mechanická očista, odkyselení, oprava složitějších poškození, písemná i obrazová dokumentace).

Sušení archiválií ze severní Moravy ve víceúčelové vakuové komoře. Foto: J. Neoralová.

Ke každému exempláři byl na míru vyhotoven výstavní stojan z vlnité lepenky archivní kvality. Restaurátoři zároveň prováděli samotnou instalaci i deinstalaci objektů, přičemž kontrolovali i dodržení klimatických a světelných podmínek ve výstavních prostorách ve spolupráci s klimatologem z OVVL.

Několik objektů bylo připraveno pro výstavy mimo NK ČR, a to jmenovitě pro výstavu *Baroko v Bavorsku a Čechách* v Národním muzeu, *Heptameron* v Alšově jihočeské galerii, *Od Michelangela po Callota. Umění grafiky manýrismu* v Národní galerii v Praze nebo pro výstavu *Illustrationen zu Franz Kafka* v Řezně v Německu. Součástí prací bylo i vyhotovení tzv. condition reportů obsahujících dokumentaci stavu knihy před výpůjčkou s doporučením podmínek pro vystavení.

V souvislosti s cyklem přednášek Z klementinských pokladů organizovaných ORST byly oddělením připraveny knihy pro vystavení jako tzv. exponáty měsíce ve vitríně v předsáli Všeobecné studovny v Klementinu.

Kontinuálně s přípravami objektů na výstavy probíhalo restaurování knih, popř. archiválií z Archivu NK ČR a na základě běžných požadavků správců fondů, mj. i za účelem digitalizace. Jednalo se převážně o komplexní zásahy, přičemž u rukopisných objektů byla začleněna metoda odkyselování roztokem metoxymagnezium-metylkarbonát (MMMK) v metanolu za dodržování daných bezpečnostních podmínek. Z hudebnin z HO se jedná zejména o sbírku z kostela Maří Magdalény z Řetové. Dle potřeby byly pro tyto objekty vyhotoveny papírové obálky nebo byla zadána výroba ochranných obalů na míru na plotter do OPK.

Pro mezinárodní letní školu organizovanou ORST ve spolupráci s FF UK a Humboldtovou univerzitou v Berlíně byl zhodnocen stav 33 vybraných rukopisů. Některé z nich byly dále zkoumány francouzským specialistou na zařízení pro multispektrální zobrazování, přičemž byly u palimpsestů odhalovány skryté informace. V rámci dalšího projektu s názvem Ancient Book Crafts project byl umožněn průzkum části historického knižního fondu odborníkem z Rakouska za cílem zjištění datace objektů na základě dat z infračervené spektroskopie. V obou projektech naše oddělení zajistilo ochranu zkoumaných knih v průběhu průzkumů a dohlíželo na průběh akcí.

Rozsáhlejší průzkum části historického fondu byl vykonán v souvislosti s připravovanými výstavami plánovanými na rok 2025, a to konkrétně pro výstavy *Kosmas* (79 knih) a *Zrušené kláštery* (65 knih).

V průběhu roku 2024 jsme umožnili stáže v oblasti restaurování dvěma studentkám z Francie a studentce z Kolína nad Rýnem.

Činnosti Oddělení preventivní konzervace (OPK) byly zaměřeny na výrobu ochranných obalů na knihy na

plotteru, mechanickou očistu, opravy a nové vazby i opravy konzervačního charakteru a průzkum fyzického stavu novodobých knihovních fondů. Celkem bylo vyrobeno 14 340 ks ochranných obalů na plotteru Kongsberg X22, což je shodně jako v předešlém roce. Ochranné obaly byly vyrobeny z lepenky archivní kvality, ze sendvičové lepenky Boxboard a v menší míře také z vlnité třívrstvé lepenky. Podobně jako v předchozím roce byla výroba zaměřena na historické fondy, další obaly byly vyrobeny převážně pro NKf. Pokračovala ruční očista knihovních svazků. Celkem bylo vyčištěno 11 009 bm knih. Dále proběhla za pomoci pracovníků OPK a externích brigádníků očista studoven během letní uzavírky knihovny. Pracovníci OPK se kromě běžných oprav a nových vazeb zaměřili na opravy konzervačního charakteru. Celkem bylo zpracováno 1 399 svazků, kdy se převážně prováděla nová vazba knih. Zprovozněna nově byla i zakoupená lepička moderní knižní vazby s frézou Digibind na lepenou vazbu.

OOKF se podílí rovněž na výzkumné a vývojové činnosti a výsledky činností, výzkumu a vývoje byly prezentovány na několika tuzemských i mezinárodních konferencích, seminářích, workshopech či webinářích. Byly to např. Konference CSTI 2024 (prezentace posterů Air quality in the depositories of the National Library of the Czech Republic a Multispectral imaging NL CR), dále Konference konzervátorů a restaurátorů ve Vrchlabí (poster Víceúčelová vakuová komora v NK ČR, poster Výzkum vlivu DCSBD plazmatu na materiály knihovních fondů, poster Soudobé potahové usně ve fondu Národní knihovny České republiky) a přednáška Invazní rybenka *Ctenolepisma longicaudatum* v českých knihovnách, muzeích a archivech. Na Semináři SČK s přednáškou Knižní vazba v rentgenografii. 7. Setkání uživatelů FTIR a Ramanových spektrometrů Bruker Brno – přednáška Použití spektroskopických

metod pro analýzu materiálů knižní vazby. European X-Ray Spectrometry Conference – EXRS. Athény, Řecko (poster The use of X-ray fluorescence in the research of historical book bindings in the National Library of the Czech Republic), Symposium (Re)imag(in)ing the Past. Norwegian University of Science and Technology (NTNU), přednáška History and present of multispectral imaging in the National Library of the Czech Republic. Dále poster Mobile workplace for culture heritage protection and book collections ambulant repairs na mezinárodní konferenci O4H: Opportunities For Heritage v Muscatu v Ománu. Přednáška s názvem Methods and instruments for conservation and preservation of written culture heritage na mezinárodní konferenci Heritage Preservation for a Sustainable Future při 105. výročí National Library of Armenia v Jerevanu. Pracovníci OOKF se účastnili i mnoha tuzemských i mezinárodních online školení a vzdělávacích akcí, kde si rozšiřovali své znalosti a obzory v oboru péče o knihovní fondy a analýzy materiálové složení a degradace materiálů knihovních fondů.

Součástí našich činností byla zároveň i prezentace pracoviště, postupů restaurování na příkladech zrestaurovaných objektů nebo vybavení laboratoří zahraničním návštěvám, mj. i první dámě z Jižní Koreje s doprovodem ministrů a odborníků z oblasti restaurování nebo francouzskému velvyslanci.

Ředitelka OOKF Ing. Petra Vávrová, Ph.D. se v roce 2024 jako aktivní člen účastnila pracovních setkání a jednání mezinárodní asociace IFLA, konkrétně Preservation and Conservation Section (PRESCONS) Standing Committee. Rovněž se podílela na organizaci a aktivně se zúčastnila dvou webinářů pořádaných IFLA, a to konkrétně 6. 2. 2024 webinář In the Event of a Disaster: Floods a 1. 3. 2024 webinář Webinar on Bookbinding Practices.

Odbor správy fondů

Odbor správy fondů (OSF) se v roce 2024 věnoval všem svým základním odborným činnostem jako je správa novodobých fondů NK ČR, výběr a příprava dokumentů na digitalizaci atd. Velkým úkolem byla příprava a samotná implementace technologie RFID, která ovlivnila mnoho procesů i mimo samotnou správu fondů. Dalším významným milníkem pro odbor bylo uspořádání výstavy *Proč vám všechny knihy nepůjčíme aneb Trvalé uchování novodobých fondů Národní knihovny* (viz Výstavní činnost). V široké míře byl také věnován prostor pro řešení vědeckovýzkumných projektů financovaných MK ČR – institucionální výzkum, NAKI či VISK. Pracovníci se také aktivně zapojili řešení úkolů vyplývajících ze strategického dokumentu NK ČR na léta 2024–2027 a věnovali se například řešení prostorových dislokací ve třetí budově Centrálního depozitáře v Hostivaři.

Implementace technologie RFID

Velkým úkolem, kterému se v roce 2024 OSF věnoval, byla příprava a samotná implementace technologie RFID do knihovnických procesů. Úkolem odboru bylo především vyřešit praktické otázky umístění RFID etiket (čipů), příprava manuálů na různé druhy dokumentů v jednotlivých novodobých fondech a v neposlední řadě provedení řady školení na jejich lepení. Tyto metodické materiály a školení byly stěžejní pro správnou manipulaci s čipy, kterou je třeba dodržovat ve všech pracovních procesech. Správné umístění čipů je důležité nejen pro jejich fungování, ale i pro udržení dobrého fyzického stavu papírového nosiče. Nezbytné bylo také připravit časový harmonogram pro označování dokumentů čipy v různých částech fondu.

Po přípravných činnostech následovalo samo čipování, k čemuž bylo v rámci OSF přistoupeno v létě, kdy byl očípován Studijní fond a signatura Angl (celkem přes 140 000 svazků), které jsou kompletně určeny k abstenčnímu půjčování a u nichž je díky RFID umožněno samoobslužné půjčování uživateli. Od září pak bylo přistoupeno k čipování nových přírůstků, dále se čipuje živý fond a další vybrané signatury. Zavedení technologie mělo vliv i na úpravu expedice knih a jejich třídění. Další změny budou následovat například s uvedením návratového automatu do provozu NK ČR.

Strategie digitalizace a výběr dokumentů na digitalizaci

V roce 2024 byla vydána nová *Strategie digitalizace novodobých fondů NK ČR na léta 2024–2027* zaměřená především na kritéria pro výběr titulů k reformátování. Na jejím základě pokračoval výběr novodobých dokumentů k digitalizaci. Za prvé šlo o ochrannou digitalizaci zaměřující se na svazky ohrožené degradací papíru (např. *Právo lidu*, *Rekord*, *Úspěch* či *Zájmy státních zřízenců*). Za druhé byly vybírány svazky v rámci systematické digitalizace, jednalo se především o kompletování rozpracovaných vícesvazkových titulů (celkem 912 svazků) a digitalizaci knihovních dokumentů z rezervních fondů (na základě priorit strategie 317 svazků, celkem 732 svazků), důraz byl rovněž kladen na výběr svazků vhodných pro zpracování na automatickém skeneru. Za třetí pracovníci prováděli různé typy výběrové digitalizace. Šlo o zpracování návrhů registrovaných uživatelů v rámci služby *Navrhnout k digitalizaci* (559 návrhů) a podnětů z různých oddělení NK ČR, dále o digitalizaci nejpůjčovanějších titulů z vybraných signaturových řad či o vytváření a obohacování digitálních sbírek (především sbírka *Čeští hudební skladatelé* – přes 230 svazků). Svazky byly do digitalizační linky přidávány také v rámci

spolupráce s jinými institucemi, především Moravskou zemskou knihovnou v Brně. V neposlední řadě probíhala destruktivní digitalizace dokumentů získaných z darů, často šlo o svazky vyřazené jinými kulturními institucemi.

V rámci další činnosti zajišťovali pracovníci Oddělení koordinace postupů správy a reformátování knihovních fondů komplexní správu služby *Navrhnout k digitalizaci*, expedici, přípravu svazků z rezervních fondů k digitalizaci (včetně reskenů/doskenů) či přípravu na digitalizaci zvukových dokumentů externí službou. Rovněž komunikovali s uživateli a jinými institucemi ohledně knižních darů, návrhů na digitalizaci a spolupráce při zpřístupňování a kompletaci digitalizovaných titulů prostřednictvím licenčních smluv a smluv o výpůjčkách. Věnovali se také administrativě dotačního programu VISK 7 formou konzultací a formálních kontrol řešení projektů u jednotlivých žadatelů dotace. Rovněž připravili pravidelný podzimní seminář k podprogramům VISK 4 a VISK 7 (v hybridní formě) a také souhrnný Meet & Greet k podprogramům VISK 2, 4, 5, 7, 8/B, 9/I a 9/II (online).

V roce 2024 založili pracovníci Oddělení výběru knihovního fondu pro reformátování do interní digitalizační linky 5 141 nových svazků, z toho bylo 419 svazků, které k digitalizaci navrhli sami čtenáři pomocí tlačítka „Navrhnout k digitalizaci“.

Největší část tvořily svazky z UKF (2 485 sv.) a svazky pocházející z darů (1 683 sv.). V menší míře se digitalizovalo z rezervních fondů (732 sv.) a specializovaných fondů (SK, Hudební oddělení, ORST, celkem 152 sv.). Nejčastěji se do digitalizační linky připravovaly monografie a periodika. Stejně jako v roce 2023 se pokračovalo s větším důrazem na ochrannou digitalizaci, a díky tomu se podařilo zdigitalizovat některé

čtenáři žádané, ale špatně dostupné tituly periodik, které jsou ohroženy degradací papíru a jejichž příprava na digitalizaci je časově náročná.

Díky provedeným ambulantním opravám v rámci dotačního programu VISK 4 bylo možné v roce 2024 digitalizovat další část rozsáhlého periodika *Právo lidu: časopis hájící zájmy dělníků, maloživnostníků a rolníků*. Pracovníci oddělení připravili do linky 50 svazků tohoto titulu.

Pracovníci také aktivně spolupracovali zejména s MZK v Brně, SVKHK či VKOL a dalšími knihovnami v ČR.

Realizace projektů

Pracoviště OSF se aktivně podílela na realizaci projektů podpořených dotačním mechanismem VISK. Jedním z projektů, který byl v rámci OSF řešen, byl VISK 4 financovaný v rámci dotačního mechanismu MK ČR. Činnosti, které byly v roce 2024 v tomto projektu prováděny, patří mezi tradiční a jsou spojené jak se správou, tak i ochranou fyzických fondů – jednalo se o hromadné odkyselování dokumentů, jež jsou ohroženy kvůli kyselému papíru jeho degradací, fyzický průzkum novodobých fondů, výrobu ochranných obalů pro ohrožené dokumenty, vývoj aplikací sloužících k evidenci správy a ochrany knihovních fondů. A v neposlední řadě byl minulý rok věnován i konzervátorským zásahům před a po digitalizaci významného periodika, které má NK ČR uložené ve svém fondu.

Celkem bylo v roce 2024 pomocí metody ZFB:2 odkyseleno 453 dokumentů o celkové váze 203 kg, v rámci časové dotace 2 091 hodin bylo prozkoumáno celkem 7 825 svazků, přičemž výsledky tohoto průzkumu byly zapsány do Aplikace pro průzkum novodobých fondů. Tato aplikace společně s Registrem odkyselování byla

s dodavatelskou firmou vyvíjena dle aktuálních požadavků knihoven a dalších paměťových institucí, které se průzkum svých fondů věnují. Pozornost byla rovněž věnována digitalizaci titulu *Právo lidu* – viz výše. Jelikož je tento titul mimo jiné uložen i v Poškozeném fondu, bylo třeba před samotným skenováním provést na některých svazcích ambulantní opravy. Všechny svazky, jež prošly digitalizací, byl rovněž opatřeny ochranným obalem, který byl vytvořen na interním pracovišti.

V roce 2021 vznikla nová výzkumná priorita NK ČR číslo 8 v rámci institucionálního výzkumu s názvem *Novodobá vydavatelská produkce v českých zemích po r. 1800*, jejíž je OSF garantem. V další etapě, která začala v roce 2024, se výzkum priority i nadále zaměřuje především na oblast mapování regionálních mutací velkých periodických titulů a optimalizaci nástroje pro evidenci periodik PerMonik.

V roce 2024 pokračovalo řešení projektu NAKI Kořeny a plody evropské vědy v českých, moravských a slezských historických knihovných fondech, jehož hlavním řešitelem je Národní muzeum. V rámci projektu pokračuje průzkum nejen historických fondů, ale provenience jsou zkoumány i v rezervních fondech NK ČR.

Paralelně s uvedenými výzkumnými úkoly poskytovali pracovníci OSF také důležitou metodologickou, standardizační a koordinační pomoc všem zájemcům z řad veřejných knihoven a pracovali na realizaci jednotlivých úkolů v rámci Koncepce rozvoje knihoven na léta 2021–2027.

Správa a ochrana novodobých fondů

V rámci správy UKF došlo k řadě změn v souvislosti se zavedením technologie RFID (viz výše), nadále pak pokračovala optimalizace pracovních činností

a pracovních postupů v oddělení. V létě byly uzavřeny signatury SF a Angl, na kterých probíhalo čipování RFID, proto jsou na těchto signaturách nižší hodnoty expedice oproti běžným rokům.

V rámci Oddělení organizace fondů a Oddělení správy NKF bylo celkem osignováno 61 888 nových přírůstků monografií, periodik a speciálních dokumentů. Kromě toho bylo v rámci Fondu 19. století zpracováno dalších 2 172 svazků. Nedílnou součástí standardních činností odboru byla i další etapa zpracování tzv. rezervních fondů NK ČR, které budou do budoucna tvořit základ plánovaného systému depozitního ukládání. V roce 2024 bylo vytvořeno celkem 8 555 jednotek rezervních fondů.

V rámci dalších činností úseku je třeba uvést zajištění dalšího postupu externí knižní vazby. Na tu bylo v roce 2024 vyčleněno díky navýšení rozpočtu na konci roku 2 700 000,- Kč. Celkem bylo díky této částce svázáno 8 181 svazků novin, časopisů a brožur. Dalších 300 svazků bylo připraveno a předáno na pracoviště interní knižní vazby a pro NKF a UKF bylo vyrobeno 8 096 ochranných obalů z archivní lepenky.

Revize knihovných fondů probíhá dle dlouhodobých plánů Oddělení revize fondů a dle propozic schválených MK ČR. V roce 2024 bylo zrevidováno 282 150 svazků, úbytků bylo celkem 1 500.

V roce 2022 byla do fondu NK ČR převzata knihovna prof. L. Hejdánka, kterou daroval Archiv L. Hejdánka. Svazky jsou po základní očištění a kontrole Odborem ochrany knihovných fondů nadále postupně zpracovávány a byla pro ně vytvořena samostatná signatura 76 A–E. V roce 2024 bylo z této knihovny zpracováno dalších 853 svazků.

Výzkumné a vývojové aktivity a další projekty

A. Institucionální výzkum: Dlouhodobá koncepce rozvoje výzkumné organizace Národní knihovna České republiky na léta 2024–2028

- Doba řešení: 2024–2028
- Koordinátor: Mgr. Zuzana Bolerazká, Ph.D.
- Finanční podpora: MK ČR
- URL: <https://www.nkp.cz/o-knihovne/organizacni-struktura/veda-vyzkum-a-mezinarodni-vztahy>

Národní knihovna České republiky (NK ČR) v roce 2024 vyhodnotila výzkumy v rámci *Dlouhodobé koncepce rozvoje výzkumné organizace Národní knihovna České republiky na léta 2019–2023* v jejím rozšířeném aktualizovaném znění. Zároveň byly započaty práce na řešení *Dlouhodobé koncepce rozvoje výzkumné organizace Národní knihovna České republiky na léta 2024–2028*.

Oblast 1.)

Výzkum dějin knižní kultury

- Garant řešení: Mgr. Lucie Heilandová, Ph.D.

Členové výzkumného týmu pokračovali ve zjišťování původních majitelů středověkých a novověkých rukopisů a starých tisků uložených v NK ČR. Byl proveden paleografický a kodikologický průzkum rukopisů a systematicky prováděn provenienční průzkum a doplněny provenience v raně novověkých rukopisech a starých tiscích s úplným přepisem vlastnických poznámek. V průběhu provenienčního průzkumu byla pozornost zaměřena zejména na fondy původně z klášterních sbírek, sledování vazeb

jednotlivých institucí a jejich donátoři. Kontinuálně pokračovalo zpracování fondu pocházejícího z původně pražské lobkowiczské knihovny: V případě rukopisů byla pozornost zaměřena na původně šternbersko-manderscheidskou rukopisnou sbírku, v případě starých tisků byl ve fondu pocházejícím z původně pražské lobkowiczské knihovny prováděn exemplářový průzkum, jehož úkolem bylo podchycení svazků pocházejících z původní rodové czerninské knihovny. Kromě toho byly kontinuálně prováděny rešerše bohemikálních tisků, a to jak v paměťových institucích na území ČR, tak v zahraničí a pokračovalo se ve zpracování knižní ilustrace v bohemikálních tiscích 16. století a doplňování obsahu do databáze www.e-ilustrace.cz. Byla vydána jedna monografie: *Knihovna mistra Křišťana z Prachatic* (Michal Dragoun). Vedle toho členové týmu publikovali tři odborné studie: *Rukopisy z březnické jezuitské koleje v Národní knihovně České republiky* (Michal Dragoun), *Bohemikální část šternbersko-manderscheidské rukopisné sbírky v zaniklé palácové knihovně na Malé Straně* (Milada Svobodová) a *The Library and Manuscripts of Kunhuta, Royal Daughter and Abbess of St. George's* (Renáta Modráková).

Členové výzkumného týmu napsali tři články do populárně-historického časopisu *Dějiny a současnost: Klášter nám zrušili a knihy sebrali... Knihovna klarisek z Chebu* (Renáta Modráková), *Yucatán na starých mapách renesance a baroka* (Jakub Fryje), „Klíče“ *Antonína Koniáše a počátky české retrospektivní bibliografie* (David Mach).

Oblast 2.

Hudební věda

→ Garant řešení: Mgr. Ludmila Šmídová, Ph.D.

Hudebněvědný tým započal hloubkový průzkum a detailní zpracování sbírky Ludvíka Hornova a pokračoval ve zpracování sbírky kantorského rodu Hübnerů v Dlouhém Mostě. V historické sbírce Archivu pražské konzervatoře probíhala podrobná revize záznamů části kolekce Elisy Šlikové a bylo utříděno a zpracováno několik desítek položek rukopisné sbírky a sbírky autografů. Bylo započato s katalogizací oper Schwarzenberské sbírky v Českém Krumlově a zejména s kontrolou pramenů a detailní revizí záznamů církevní hudby této sbírky. V RISM byly zpracovány další položky hudební sbírky kostela Povýšení sv. Kříže v Litomyšli, hudební sbírky kostela sv. Havla ve Skalsku, sbírky hudebnin z kostela Nanebevzetí Panny Marie ve Zvíkovci a hudební sbírky kostela sv. Jana Křtitele v Teplících.

Byla navržena a vytvořena prozatím interní databáze, obsahující sbírky zahrnuté v Souborném hudebním katalogu (původně na papírových katalogizačních záznamech a inventářích). V databázi je nyní na 773 sbírek uložených v 16 typech institucí ČR (archivech, diavadlech, farních úřadech, klášterech, knihovnách, kostelech, muzeích, orchestrálních archivech, památnících osobností, rozhlasech, soukromých sbírkách, školách, v zámeckých a palácových knihovnách, velkostatečích, soukromých sbírkách ad.). Údaje u jednotlivých sbírek obsahují lokační údaje a kontakty, siglum sbírky, provenienci, údaje o době, z níž dokumenty uloženy ve sbírce pocházejí, údaje o jejím rozsahu a obsahu, seznam literatury, údaj, zda a v jakých katalogích je již sbírka evidována, a rovněž zda a kdy byla sbírka zpracována. K tomu jsou doplňovány osoby – např. skladatelé nebo opisovači spjatí se sbírkou. Databáze byla představena v rámci květnového workshopu RISM (viz dále).

Průběžně byly doplňovány záznamy v databázi filigránů, nyní je počet záznamů je 1 687, a databázi hudebních

tisků z nakladatelství Marco Berry, nyní je v databázi 1 706 záznamů.

K výročí významného současníka Bedřicha Smetany Josefa Leopolda Zvonaře byl připraven provozovací materiál a realizována novodobá premiéra jeho *Klavírního kvartetu B dur* (v rámci vědeckého symposia „Stejného roku, nestejného rodu“ Zvonař – Heller – Pivoda 1824/2024 konaného v NK ČR 23. května).

Byla vydána monografie *P. Augustin Schenkirž OSB (1736–1797): Benediktinský mnich a skladatel* (Jiří Mikuláš) v edici *Varia de musica*. V návaznosti na edici rané verze *Koncertu g moll pro klavír a orchestr, op. 33* Antonína Dvořáka (ed. Ludmila Šmídová, vyd. 2023) probíhala příprava provozovacích materiálů (sólového partu a orchestrálních partů).

Muzikology Pavlem Kordíkem a Annini Tsiuitis bylo zahájeno prvotní třídění materiálů pozůstalosti Ivana Vojtěcha, byla navržena klasifikace dochovaných materiálů a vytvořen prvotní seznam.

Výsledky výzkumu byly prezentovány v rámci konferencí Poohří 13. Uchování historické paměti, Louny, 17.–18. října 2024 (příspěvek Elišky Šedivé *Hudební sbírka kantorského rodu Strachotů z Panenského Týnce*) a Hudební pamiatky v paměťových, vědeckých a kulturních institucích, Bratislava, 23.–24. října 2024 (příspěvek Elišky Šedivé *Aktuality české pracovní skupiny RISM*).

Dne 16. května uspořádalo HO celodenní workshop – seminář RISM v NK ČR (E. Šedivá se zabývala tématy: Koordinační komise RISM, srovnání katalogů RISM Opac a RISM Online, Beta verze RISM, Katalogizace v programu Muscat: nejčastější otázky, nové funkce, Databáze filigránů (BWD) a RISM, Tematické katalogy hudebních sbírek v rámci edice NK ČR *Catalogus artis musicae in*

Bohemia et Moravia cultae, Databáze českých a moravských hudebních sbírek, Souborný hudební katalog a jeho zhodnocení v online prostředí atp.).

V roce 2024 byly publikovány popularizační stati týkající se výzkumu historické sbírky korespondence HO NK ČR, dále tvorby zakladatele HO Ladislava Vycpálka a také výzkumu hudební sbírky Ludvíka Hornova v HO NK ČR (*Dějiny a současnost 2024*, č. 1/2, 5 a 7).

Oblast 3.

Slavistika

→ Garant řešení: PhDr. Lukáš Babka

Předmětem oblasti je odborný rozvoj slavistické vědní disciplíny a slavistického knihovnictví, které v rámci NK ČR garantuje samostatný odbor Slovenská knihovna (SK). Cílem je odborný průzkum fondu historických rukopisů, starých tisků, kartografických a vizuálních sbírek v SK a dále výzkum specifických jevů spojených s existencí knihovny a složením její sbírky.

V rámci průzkumu, katalogizace a přípravy katalogu historických rukopisných knih ve fondu SK bylo během roku 2024 komplexně zpracováno 15 rukopisů.

Za účelem digitalizace byly prozkoumány a dle příslušných parametrů z katalogizovány celkem čtyři rukopisné knihy a jedna rukopisná mapa z fondu SK, které byly následně digitalizovány. Jejich kopie jsou dostupné v digitální knihovně Manuscriptorium.

Zahájen byl průzkum a katalogizace sbírky historických kartografických dokumentů ve fondu SK. Odborně bylo zpracováno 140 samostatných mapových listů a 11 historických atlasů, které obsahují 182 mapových listů.

Pokračoval průzkum sbírek dokumentů spojených s aktivitami emigrace z bývalého Ruského impéria po roce 1917. Byl prozkoumán, utříděn, z katalogizován a zpřístupněn nově nalezený konvolut unikátních listinných dokumentů se vztahem k činnosti Fedira Ševčenka (1886–1945?), ukrajinského pedagoga angažujícího se v pokusech o ustavení ukrajinské státnosti, člena Svazu pro osvobození Ukrajiny. Materiál je uložen ve dvou archivních krabicích a obsahuje 428 inventárních jednotek. Zahájeno bylo třídění nově nalezeného nevelkého souboru listinných materiálů se vztahem k běloruské diaspoře meziválečného období.

Členka týmu se zúčastnila mezinárodní konference International Meeting of Translators of Ukrainian Literature, která se konala v srpnu 2024 v Berlíně. V rámci svých příspěvků představila zaměření výzkumných aktivit prováděných v rámci DKRVO ve vztahu k ukrajinské literatuře, prezentovala ukrajinský fond v SK a vyzdvihla jeho význam pro překladatele ukrajinské literatury.

Průběžně pokračuje studium specifických otázek z dějin knihovny a problematiky původu a složení jednotlivých knižních a obrazových sbírek. Vydáním odborné publikace *Sbírka dokumentů k dějinám Slovenské knihovny (1924–2024). Inventář*, která obsahuje údaje o 4 276 inventárních jednotkách, byl završen průzkum, třídění a katalogizace sbírky provozních dokumentů SK, které představují jedinečný pramen pro studium dějin knihovny a vývoje slavistiky. Nad rámec původně plánovaného cíle byl publikován jeden odborný článek a jedna kapitola v knize.

Oblast 4.

Digitální kodikologie a knihověda

→ Garant řešení: PhDr. Zdeněk Uhlíř

Cílem činnosti Manuscriptoria v roce 2024 bylo re-agovat na aktuální požadavky dalších vědních oborů, které pracující s historickými knihovními fondy, a obecné tendence přístupu k digitálnímu prostředí v humanitních vědách. Snaží se transformovat kodikologické a knihovědné postupy, metody, metodiky a metodologie z podoby analogové do digitální. Navazuje na předešlý výzkum, na jehož základě došlo k vytvoření základních přeskupování (matchování) podle požadovaných profilů. Pro VO to znamená postupně zpřístupnění všech, nikoli jen vlastních, dostupných zdrojů ve virtuálním badatelském prostředí Manuscriptoria a v důsledku toho nejenom prezentaci a propagaci českého kulturního dědictví celosvětově, ale také možnost jeho kvalitní komparace v globálním prostředí.

Ve všech oborech využívajících prostředí Manuscriptoria se více či méně prosazuje digitální převrat, tj. přechod k digitálním metodám výzkumu. Pro Manuscriptorium z toho plyne nejenom nutnost pokračovat v soustavné digitalizaci dat, metadat i paradat, ale také posílit tvorbu nových a konfiguraci stávajících digitálních nástrojů tak, aby odpovídaly všestranným badatelským požadavkům. V heterogenním obsahu prostředí Manuscriptoria je tudíž důležitá nejenom sama agregace dokumentů a zdrojů, ale i jejich elementární standardizace tak, aby vyhledávání v nich, jakož i jejich další využívání bylo kvantitativně a zejména kvalitativně spolehlivé. Vzhledem k obrovskému rozsahu Manuscriptoria (cca 400 000 popisných záznamů a cca 180 000 jednotlivých dokumentů) je to úkol nesmírně náročný na čas a (lidskou) práci. Pro rutinní úkony odborné katalogizační a jiné zpracovatelské činnosti tak je nutno vyžívat umělé inteligence (AI), aby spotřeba času byla únosná a aby se omezila spotřeba vysoce kvalifikované práce na opakovatelné rutinní úkony. AI je schopna provádět

srovnání v existujících plnohodnotných datech a díky tomu je také schopna obohacování dat neúplných či jinak méně hodnotných. V důsledku toho je možné nejenom poskytnout všem uživatelům včetně koncových bohatší a (relativně) spolehlivá data pro přímé čtení, ale také na základě vyhledávání poskytovat nejenom jednotlivé dokumenty (hitování), ale také jejich seskupování podle příslušných položek dotazu, které si koncový uživatel vytvoří (matchování). Je tak možno vyhledat skupiny dokumentů, které ve svém důsledku představují nový dosud neuplatněný pohled na badatelský problém. Tento způsob heuristiky není jen prostým shromažďováním dokladů k již známému problému, ale také objevit problém nový, dosud neznámý. Koncový uživatel tak může objevit něco, o čem nevěděl, že to neví. To je pro vědecký výzkum a bádání enormně důležitou věcí. Tato záležitost je velice komplexní a nikdy ji nelze vyřešit definitivně, nicméně je možno pohnout se v tomto směru. Nástroj *Mohlo by vás zajímat*, který byl vytvořen v tomto roce, je tu prvním elementárním krokem. Důležité je, aby se začal používat, aby na základě zpětné vazby od uživatelů bylo možné začít vytvářet nástroj komplexnější.

V roce 2024 jsme za použití metodologie tzv. kvantitativní kodikologie důsledně prozkoumali a zobecnili vlastnosti strukturovaných dat tak, aby bylo možno heuristicky vytvářet nová témata na bázi obtížně zjištělných souvislostí. Na základě tohoto poznání jsme vytvořili poloprovoz modulu, který upozorní uživatele na tyto možnosti funkcionalitou *Mohlo by vás zajímat* a umožní mu semiautomatickou analýzu plných textů.

Vedlejším produktem byl AI debugger, tj. návrh a vytvoření klientské aplikace pro ladění promptů pro AI. Aplikace umožňuje tvorbu promptů koncovému uživateli, získání odpovědi přes API v reálném čase a ověření správnosti výstupů.

Oblast 5.

Webové archivy pro vědecký výzkum

→ Garant řešení: Mgr. Marie Haškovcová

Výzkumná činnost rozvíjela další možnosti získávání, uživatelského a výzkumného zhodnocování archivních webových dat. Navazuje na předchozí výzkum zaměřený na analyzování a zpřístupňování archivních dat a metadat, zejména v oblasti zanikajícího webového obsahu. Zatímco v předešlém období se řešitelé soustředili na metodologické vymezení pojmu mrtvý web, možnosti automatizovaného detekování zanikajícího obsahu (vyvinutí kurátorské aplikace *Extinct Websites*), jeho obohacení o další metadata a zprostředkování v rámci specializované veřejné *Databáze mrtvých webových zdrojů*, nyní zacílili průzkum na zanikání webových zdrojů citovaných ve vědeckých a akademických pracích, na možnosti jejich uchování a ochrany. Vzhledem k tomu, že jev označovaný jako link rot (zánik, změna nebo přesun citovaného webového obsahu) ohrožuje důvěryhodnost a autenticitu akademických prací, jedná se o zásadní téma, které rezonuje nejen v odborné, ale i veřejné sféře. Řešitelé výstupy výzkumu zpracovali v recenzovaném článku *Archivace webových zdrojů v citacích vědeckých a odborných textů* publikovaném v odborném slovenském časopisu *Knížnica*. Zahrnuje shrnutí českých a zahraničních poznatků v oblasti citování webových zdrojů a jejich uchovávání, přehlednou komparaci existujících zahraničních citačně-archivačních služeb jak z pohledu uživatele, tak webového archivu a nabízí doporučení badatelům, jak ohrožený citovaný obsah co nejlépe ochránit. V závěru představuje návrh vlastní služby, která cílí na potřeby akademické obce i na rozšíření dosavadních akvizičních strategií Webarchivu a obohacení stávajícího fondu webových zdrojů.

Oblast 6.

Archivace digitálních dat

→ Garant řešení: Mgr. Filip Pavčík, Ph.D.

Výzkum v oblasti dlouhodobé archivace digitálních dat se v uplynulém období zaměřoval zejména na zkoumání aktuálních trendů a na poslední vývoj na poli digitální archivace. V roce 2024 se proto řešitelský tým věnoval zejména analýzám v oblasti autorskoprávních metadat a současným možnostem jejich zápisu. Na dané téma byl koncem roku vydán v slovenském časopisu *ITlib* odborný článek, který se zabýval právě současným využíváním autorskoprávních informací při archivaci digitálních dokumentů v archivu LTP Národní knihovny. Článek rovněž srovnával i dostupné metadataové formáty z hlediska jejich vhodnosti pro české digitalizující instituce.

Členové řešitelského týmu se zúčastnili přednášek, workshopů a diskuzních panelů na mezinárodní konferenci iPRES 2024 (International Conference on Digital Preservation), která se konala v belgickém Gentu, kde také navázali kontakty s kolegy ze zahraničních paměťových institucí.

Oblast 7.

Ochrana knihovnických fondů

→ Garant řešení: Ing. Petra Vávrová, Ph.D.

Hlavním a závěrečným výsledkem výzkumných aktivit v oblasti ochrany knihovního fondu v roce 2024 bylo vydání odborného článku *Novodobé typy usní – identifikace, projevy degradace*, který vyšel ve 4. čísle časopisu *Knížnica*. V roce 2024 byl v depozitáři UKF proveden odběr vzorků z vybraných knih s usňovým potahem, které byly analyzovány na základě výsledků

z průzkumu z roku 2023 za účelem analýzy způsobu činění, a také pořízení fotografií některých usňových potahů knih pomocí USB mikroskopu DINO. Článek shrnuje tento více jak dvouletý dílčí úkol.

Dalšími hlavními výsledky byly za rok 2024 dva články *Knížní vazba v rentgenografii* (který byl zároveň prezentován formou přednášky na XXVII. semináři Společenstva českých knihářů a následně publikován ve sborníku semináře) a článek *Stálost inkoustových tužek a razítek v parách butanolu* v časopise *Knihovna: knihovnická revue*.

Probíhal také vývoj a testy na Zařízení na zkoušení mechanické odolnosti knížní vazby, který by měl být patentován v roce 2025. Vyšel článek v časopise *Heritage Science* s názvem *The use of X-ray computed tomography and X-ray fluorescence in research into historical printing from the 17th century: book binding, tomographic reading of the text, dendrochronological dating, pigments analysis*. Probíhala také příprava a sepsání Užitého vzoru na papír SAP, což je papír s obsahem superabsorbentu (SAP) jako vhodný prostředek na vnesení alkalických látek do knih k jejich odkyselení.

Mezi hlavními cíli výzkumu v roce 2024 pak byly průzkum fyzického stavu knihovních fondů a průzkum konkrétně novodobých usní ve fondu NK ČR, testování vlastností materiálů knihovních fondů (RFID čipy, vlákna, tester knížní vazby, ad.), monitoring klimatických parametrů, znečištění ovzduší v depozitářích, ověřování a návrhy metod řešení, monitoring plísní a hmyzu v depozitářích, metody dezinfekce a dezinfekce, vývoj a testování efektivnějších a stabilnějších zásahů při opravách a konzervaci a restaurování knihovních fondů (především usní), vývoj a tvorba ochranných obalů na specifické typy knihovních fondů (gramodesky).

Do průzkumu fyzického stavu fondů se v roce 2024 zapojily další čtyři organizace (Středočeská vědecká knihovna v Kladně, Parlamentní knihovna, knihovna Ústavu dějin umění AV ČR a Krajská knihovna v Pardubicích). Byla také upravena, v rámci správy databáze, správná funkčnost filtrů, načítání dat z knihovního systému a došlo k překlopení dat do ostré verze. Celkově bylo za rok 2024 zpracováno 5 012 záznamů, z toho bylo 3 271 starších záznamů upraveno (přidána další karta se zásahem, dodatečné stanovení hodnoty pH atp.) a nově bylo založeno 1 741 záznamů.

Oblast 8.

Novodobá vydavatelská produkce v českých zemích po roce 1800

→ Garant řešení: Mgr. Anna Vandasová

V roce 2024 se tato výzkumná oblast i nadále věnovala především výzkumu rozsáhlých periodických titulů s regionálními mutacemi a vývoji a optimalizaci nástrojů pro jejich efektivní evidenci, která by významným způsobem zpřehlednila a usnadnila jejich správu v jednotlivých konzervačních sbírkách v knihovnách v ČR.

Práci na optimalizaci a dalším rozvoji nástroje PerMonik, který umožňuje velmi detailní záznam informací o jednotlivých mutacích a mutačních vydáních periodik, se kromě odborníků z NK ČR věnují i pracovníci z dalších významných knihoven s konzervačními sbírkami – především z MZK v Brně, VKOL a Knihovny Ústeckého kraje). V roce 2024 se řešitelský tým soustředil na úpravu editačního módu aplikace PerMonik, aby byl tento mód v souladu se strukturou i grafickou podobou zpřístupňovacího modulu, který byl vyvinut v předchozím roce. Nová verze editačního módu je testována v testovacím prostředí a na produkci bude nasazena v prvním čtvrtletí roku 2025. V NK ČR probíhá

také příprava dalších ročníků *Československého sportu* a dalších velkých periodik s regionálními mutacemi a vkládání jejich jednotek do systému Aleph tak, aby se následně daly vložit do databáze Permonik. Evidence veškerých úprav aplikace PerMonik byla i v roce 2024 vedena v repozitáři Github formou issues: <https://github.com/NLCR/evidence.periodik/issues>.

V souvislosti s novou verzí aplikace se řešitelé rovněž věnovali aktualizaci Metodiky výzkumu regionálních mutací novodobých periodik, která byla odevzdána jako plánovaný výsledek v roce 2023. Certifikace aktualizované podoby je plánována jako výsledek v rámci roku 2027, nicméně na úpravách je potřeba pracovat průběžně, jak je PerMonik upravován.

Kromě toho začal řešitelský tým věnovat pozornost i sdružování podkladů a návrhů pro vývoj exportního softwaru pro přípravu digitalizace periodik.

Řešitelé prezentovali výsledky svých činností na několika konferencích a rovněž vydali článek *Problematika mutačních vydání deníků při jejich zpracování v systému pro evidenci periodik PerMonik a následný metadatový popis* v časopise *ITLib*, č. 2/2024.

Problematice regionálních mutací se rovněž věnovalo i Oddělení pro standardy novodobých digitálních sbírek, které aktualizovalo Pravidla pro popis periodik, v jejichž nové verzi jsou reflektovány dosavadní výsledky výzkumu mutačních vydání a popisu jejich obecných charakteristik a také dosavadní připomínky digitalizujících institucí.

Oblast 9.

Digital humanities

→ Garant řešení: Mgr. Lenka Maixnerová

V roce 2024 proběhla optimalizace a rozvoj nástroje AuthorGuesser <https://github.com/DigilabNLCR/AuthorGuesser>. Proběhlo testování a úpravy nástroje umožňujícího porovnávání autorských stylů v digitálních repozitářích NK ČR, včetně rozšíření jeho kompatibility na operační systém Linux a přípravy verze pro poetické texty. Jedním z původních dílčích cílů byl vývoj nástroje pro strojovou dataci textů. Řešitelský tým se zabýval vytvořením návrhu a realizace nástroje DateGuesser <https://github.com/DigilabNLCR/DateGuesser>, využívajícího strojové učení k určení časového zařazení textových vzorků. Diskuze s odborníky na literární vědu přispěly k výběru vhodných textů pro trénink modelu a testování. Řešitelský tým se rozhodl přidat další dílčí cíl, a to využití AI pro tvorbu popisných metadat. Výzkum se zaměřil na automatizované generování metadat z textů dokumentů s využitím pokročilých jazykových modelů. Na tomto úkolu se podílel tým studentů z ČVUT, tím došlo k propojení knihovnického výzkumu s technologickými inovacemi.

V průběhu roku se tým zaměřil na integraci metod strojového učení do knihovnického prostředí, čímž položil základy pro širší využití umělé inteligence v oblasti digitalizace a vědeckého zpracování dat v NK ČR.

Řešitelský tým se věnoval i popularizačním aktivitám, které souvisí s digital humanities. Proběhla prezentace využití digitálních dat z digitální knihovny v Ústavu Českého národního korpusu pro vědecké pracovníky, pro zástupce evropských knihoven (Estonsko, Litva, Polsko aj.), pro studenty vysokých škol (ÚISK FF UK, FF

UHK). Bylo prezentováno fungování digitální knihovny na veletrhu Svět knihy – Digitalizované dokumenty odkudkoliv, https://www.nkp.cz/file/d2606ca9f9298275393dab77e940e2fc/3316/tz_svetknihy2024.pdf.

Další prezentace k digitálním knihovnám byla na 48. celostátním semináři knihovníků muzeí a galerií – <https://www.mzm.cz/seminar-knihovniku>. Proběhl webinář Praktický průvodce přístupem k digitalizovaným novodobým dokumentům – https://www.nkp.cz/file/4de326521416f5585co226dbfcdcf31/6690/tz_digi_cesko2024.pdf.

Z hlediska národní a mezinárodní spolupráce NK ČR spolupracuje s Ústavem Českého národního korpusu a dalšími partnery na výzkumném projektu HIČKOK: Historie češtiny v korpusovém kontinuu, který je realizován prostřednictvím TA ČR Sigma. NK ČR je také zapojena do velké výzkumné infrastruktury LINDAT-CLARIAH-CZ jako jedna z partnerských institucí. Je součástí European Open Science Cloud National Czech Programme, konkrétně je členem pracovní skupiny pro humanitní vědy a umění. Podílela se na vývoji a zlepšování česko-ukrajinského strojového překladače, který byl vyvíjen na Ústavu formální a aplikované lingvistiky MFF UK. Podílela se na projektu Matrix fotomechanických reprodukcí: dějiny vzdáleného přístupu k umění. NK ČR se podílí i na vzniku pracovní skupiny, která bude řešit digital humanities v knihovnách, a to v rámci DARIAH-EU (The Digital Research Infrastructure for the Arts and Humanities).

Oblast 10.

Kniha jako médium ve středověku a novověku

→ Garant řešení: Mgr. Veronika Rákocy

Michael Lužný dokončil výzkum staročeského *Dialogu Matouše z Krakova* a sestavil kritickou edici, kterou zveřejní v příštím roce. Jiří Glonek publikoval v odborném recenzovaném periodiku *Zprávy Vlastivědného muzea v Olomouci 2023*, vydaném v roce 2024, článek *Olomouc jako centrum knihvazačského umění období pozdní gotiky*.

Dílčí výsledky výzkumu byly prezentovány v osmi přednáškách cyklu *Z klementinských pokladů*. Exponáty měsíce – vystavené v předšálí Všeobecné studovny – pocházely z fondů NK ČR a reflektovaly tematiku jednotlivých přednášek. Dvě přednášky mimo přednáškový cyklus doplnily panelovou výstavu *Královny – šlechtičny – měšťanky. Kulturní aktivity žen ve středověku*, které byla NK ČR partnerem.

Široké veřejnosti byly představovány zajímavé jednotliviny, sbírky a témata v časopise *Dějiny a současnost*, v němž v rubrice *Z pokladů knihoven* vyšlo celkem 10 článků.

V roce 2024 vyšly první dva svazky populárně naučné řady *Z klementinských pokladů*. Jde o novou ediční řadu, která si klade za cíl představit široké veřejnosti zajímavé, ale méně známé historické prameny z fondů NK ČR. První díl *Jezuita Ignaz Tirsch jako misionář architekt a umělec v mexické Dolní Kalifornii* (Pavel Štěpánek) představuje unikátní rukopisné album uložené ve sbírkách NK ČR. Druhý svazek *Knihy čtenářů a kniha návštěv klementinské knihovny* (Alena Richterová) se zabýval unikátními prameny k dějinám Veřejné c. k. univerzitní knihovny.

V roce 2024 také probíhaly přípravy k výstavě věnované 900. výročí úmrtí kronikáře Kosmy, která se bude konat v příštím roce.

Propojená otevřená data

→ Garant řešení: Mgr. Lenka Maixnerová

Byly identifikovány a zhodnoceny standardy, které jsou aktuálně využívány při zpracování a zpřístupnění knihovních záznamů, s ohledem na propojená data. Důraz byl kladen na potenciál opakovaného využití dat, což je zásadní pro knihovny i další paměťové instituce. Z různých konceptuálních modelů byl jako nejvhodnější standard vybrán BIBFRAME, který nabízí efektivní přechod na strukturu propojených otevřených dat v prostředí knihoven. Po vybrání BIBFRAME proběhlo jeho testování a byl vytvořen nástroj pro převod mezi formáty MARC 21 a BIBFRAME s možností opětovného převedení záznamů do formátu MARC 21. Tento nástroj se ukázal jako klíčový při testování kompatibility a vyhodnocování výhod přechodu na nový formát.

Zahájili jsme klíčové aktivity, které směřují k vytvoření infrastruktury pro zajištění trvalosti odkazů. Tento krok považujeme za zásadní, protože URI představují základní stavební prvek celého konceptu propojených otevřených dat. Vývoj této infrastruktury má zajistit stabilitu a dlouhodobou dostupnost datových odkazů, což je nezbytné pro budoucí interoperabilitu a důvěryhodnost dat v národním i mezinárodním kontextu. Navíc jsme již identifikovali konkrétní externí zdroje URI, které mohou být využity v praxi. Tyto zdroje byly podrobně zmapovány a dokumentovány. Tento směr výzkumu je klíčovým krokem k tomu, aby české knihovny mohly efektivně přejít na propojená otevřená data a přispívaly k celosvětovému ekosystému sdílení informací.

V NK ČR proběhla interní diskuze mezi odborníky zaměřená na možnosti a výzvy spojené s přechodem na standard BIBFRAME. Byla vytvořena studie *Standardy a technologie propojených otevřených dat: Mohou nám propojená otevřená data a jejich standardy pomoci řešit problémy současné katalogizační praxe v České republice?* Článek prošel recenzním řízením a byl publikován v časopise *Knihovna* v prosinci 2024, což přispívá k šíření poznatků o tomto přechodu v odborné komunitě. Výsledky byly prezentovány na workshopu *Standardy a technologie propojených otevřených dat*, který proběhl 23. 10. 2024 v prostorách NK ČR (<https://www.skipcr.cz/knihovnicke-akce/standardy-a-technologie-propojenych-otevrenych-dat>). Workshopu se zúčastnilo 96 knihovníků a dalších odborných pracovníků z celé ČR. Bylo zajištěno nahrávání teoretické části workshopu, nahrávka je umístěna na youtube kanálu SKIP (<https://youtu.be/4VrtjfgO8Dk?si=2Hfo2BkigBsEkuyB>). Výsledky byly dále prezentovány na konferenci *Archivy, knihovny a muzea v digitálním světě* 28. 11. 2024 v Národním archivu (https://www.skipcr.cz/sites/default/files/documents/2024-12/24_Maixnerova_2024.pdf).

V rámci přechodu na standard propojených otevřených dat byl vytvořen harmonogram, který zahrnuje nejen přechod na nový standard, ale také zavedení nových katalogizačních pravidel RDA official, která s touto změnou souvisejí.

B. Programové projekty výzkumu a vývoje

V roce 2024 byly v oblasti účelového financování výzkumu řešeny projekty programu Ministerstva kultury České republiky NAKI III.

Projekt NAKI III:

- Využití plazmatu pro ošetření knihovních fondů
- Příjemce dotace: Národní knihovna České republiky
- Hlavní řešitel: Ing. Petra Vávrová, Ph.D.
- Období řešení projektu: 2023–2027

Konsorciální projekt NK ČR, ÚCHP AV ČR (*Ústav chemických procesů AV ČR, v. v. i.*) a Přírodovědecké fakulty MU v Brně navazuje na předchozí zkušenosti jednotlivých řešitelů s výzkumem problematiky. Cílem projektu je vyvinout metodiku aplikace technologií využívající nízkoteplotní plazma při konzervaci a restaurování širokého spektra materiálů v knihovních fondech, a dále vyvinout a ověřit metodiku dezinfekce, případně sterilizace knihovních fondů pomocí plazmatu i ověřit bezpečnost využití plazmatických technologií pro ošetřované materiály.

Projekt byl v roce 2024 realizován řadou dílčích experimentů a testů. Řešení probíhá dle stanoveného plánu, týmy se průběžně setkávají, seznamují se s vybavením a činnostmi jednotlivých pracovišť, dochází ke sjednocování testovacích postupů a vzorků. V projektu byla v roce 2024 prováděna řada experimentů s několika druhy materiálů knihovních fondů. Prováděna byla měření vizuálních a fyzikálních vlastností vzorků. Vyhodnocovány byly testy a analýzy materiálů knihovních fondů pro výběr vhodného nastavení zařízení a výběr vzorků. Řada experimentů ještě probíhá a bude probíhat i v příštím roce. Na definici závěrů je třeba všechny výsledky porovnat.

Výsledkem projektu za rok 2024 měl být jeden výstup druhu J_{ost} s názvem *Studium vlivu DCSBD plazmového výboje na vzorky papírů v časopise Fórum pro konzervátory-restaurátory 2024* a ten byl publikován. Navíc se nám podařilo publikovat další článek, plánovaný

na rok 2026 z důvodu dlouhého recenzního řízení, s názvem CO₂ snow microblasting of submicron particles from cellulose-based cultural heritage objects: Comparison with traditional dry cleaning methods v časopise *Journal of Cultural Heritage*. Nad očekávání rychle jsme získali výsledek J_{imp}, kdy recenzní řízení proběhlo velmi rychle a recenzenti neměli žádné zásadní připomínky.

Řešený projekt je prezentován na průběžně doplňovaných a aktualizovaných webových stránkách projektu (<http://cas.icpf.cas.cz/DH23Po3OVVo68/index.htm>), na webu knihovny (<https://www.nkp.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/narodni-plan-obnovy-a-dalsi-projekty#h21>) i v Newsletteru NK ČR. Dále jsme psali o dílčích činnostech, plánech a pořízení zařízení ručního plazmatického zařízení pro ošetřování a testování účinků plazmatu na materiály knihovních fondů z projektu NAKI III na webu NK ČR s odkazem v Newsletteru NK ČR – Novinky z Národní knihovny | červenec 2024.

Kořeny a plody evropské vědy v českých, moravských a slezských historických knihovních fondech

- Příjemce dotace: Národní muzeum
- Hlavní řešitel: PhDr. Richard Šípek, Ph.D.
- Odpovědný řešitel na straně NK ČR: Mgr. Anna Vandasová
- Období řešení projektu: 2023–2027

Projekt, na němž kromě Národního muzea a NK ČR participuje i NPÚ, KNAV a Muzeum umění Olomouc, se zaměřuje na průzkum knihoven vědců a učenců, na fenomén vědecké literatury v soukromých knihovnách jednotlivců, rodin a rodů i v institucionálních knihovnách. Těžištěm a cílem výzkumu je zmapování akviziční praxe, recepce a práce s knihou v oblasti vědecké literatury.

NK ČR v roce 2024 realizovala výstavu *Bibliotheca astronomica: Astronomické tisky 15.–17. století ze sbírek Národní knihovny ČR*, k výstavě vyšel stejnojmenný kritický katalog a součástí byly i čtyři doprovodné virtuální výstavy. První část výstavy, kterou zpracoval Kamil Boldan, byla vyhrazena primárně inkunábulím, věnovala se také shrnutí dějin astronomie od středověku. Představeno bylo několik autorů a jejich děl z oblasti astronomie od 15. století, např. Křišťan z Prachatic, Augustinus Olomucensis. Dále byla pozornost věnovaná knihovnám šlechticů, kteří se o astronomii zajímali a vybudovali velké osobní knihovny s odděleními astronomik – Bohuslav Hasištejnský z Lobkovic či Ladislav z Boskovic, kteří měli i sbírky astronomických přístrojů. Druhá část výstavy, kterou připravila Jana Vackářová, byla věnována astronomii 16. a 17. století. Byly zde představeny astronomické tisky z knihovny Karlovy koleje, Tychona Braha, rodové knihovny Kinských, astronomika klášterů z jezuitských, premonstrátských či benediktinských knihoven. Další oddíly se věnovaly publikacím o kometách, kalendářům, astronomickým bohemikům a vlastníkům starých tisků po roce 1700 (Bernard Bolzano). Celkem bylo představeno 57 exponátů z historického fondu NK ČR, z nejzajímavějších: *Astronomicum Caesareum* Petra Apiana (1540), *De revolutionibus orbium coelestium* Mikuláše Koperníka (1566), astronomika Tadeáše Hájka z Hájku (1574 a 1578), *Astronomiae instauratae mechanica* Tychona Braha (1598), *Astronomiae pars optica* s autorským věnováním Johanna Keplera profesorům Karlovy koleje (1604) a jeho *Rudolfinské tabulky* (1627), *Dialogy Galílea Galílei* (1635), rozsáhlé spisy Johanna Hevelia (1647 a 1668) a bohemikální jezuitské tisky (1621–1687).

Virtuální výstavy byly koncipovány tak, aby usnadnily porozumění a propojily návštěvníky s originály ve vitrínách. Online výstavy byly dostupné na dotykových

monitorech v prostorách výstavy, ale projít si je mohou zájemci také z pohodlí domova na níže uvedených odkazech:

Knihy a vesmír: <https://exhibition.indihu.cz/view/knihy-vesmir/start>

Vesmír a čas: <https://exhibition.indihu.cz/view/vesmir-cas/start>

Astronomové a vynálezy: <https://exhibition.indihu.cz/view/astronomove-vynalezky/start>

Souhvězdí a komety: <https://exhibition.indihu.cz/view/suhvezdi-komety/start>

Kromě realizace výstavy pokračovaly i další činnosti projektu. Průzkum historického fondu probíhal kromě signatur 14 – Mathesis a 15 – Physica i na dalších signaturách: 16 – Historia naturalis, 18 – Ars Medica a 19 – Geographica. Jsou doplňovány bibliografické záznamy v bázi STT a vznikají rovněž podklady pro tvorbu jmenných autorit majitelů a autorů, které jsou evidovány v souboru národních autorit a v databázi Provenio. Provenienční průzkum pokračuje i v rezervních fondech NK ČR, pracovníci se soustředí na dosud nezpracované fondy, které třídí a zpracovávají včetně jejich provenienčních znaků.

NK ČR rovněž odpovídá za supervizi jmenných autoritních záznamů zaslaných do databáze národních autorit.

Písemné bohatství zrušených klášterů v Čechách

- Příjemce dotace: Národní knihovna ČR
- Hlavní řešitel: Mgr. Lucie Heilandová, Ph.D.
- Období řešení projektu: 2023–2027

Na řešení projektu NAKI (DH23P03OVVo56) se podílí NK ČR a Národní archiv. Cílem projektu je vytvoření specializované veřejné databáze umožňující studium dvou druhů pramenů – listinných archivů a knihoven klášterů – a jejich představení i v kontextu jevu rušení klášterů a pohybu klášterních sbírek a fondů. Dalším plánovaným výstupem projektu je interaktivní specializovaná mapa, která umožní zasazení rušení klášterů do širšího rámce vývoje klášterních institucí. V neposlední řadě jsou v rámci projektu plánovány dvě výstavy a několik odborných studií.

V rámci druhého roku řešení projektu pokračovali členové řešitelského týmu v heuristických a rešeršních pracích a průzkumu a zpracování fondů uložených v NK ČR. V rámci zpracování se pokračovalo v prepisech předávacích protokolů a dalšího archivního a kodikologického materiálu pocházejícího ze zrušených klášterních knihoven, výzkumu středověkých a raně novověkých rukopisů a provenienčnímu průzkumu starých tisků z fondů NK ČR. V rámci zpracování fondu dochází rovněž k digitalizaci rukopisů relevantních pro potřeby projektu. Byl proveden jejich výběr a byly pro digitalizaci primárně vybrány rukopisy pocházející ze zrušených ženských klášterů, kterým bude věnována výstava realizovaná v roce 2025.

V neposlední řadě probíhaly práce na tvorbě databáze, která bude zpřístupněna na stránce www.monasteria-abbolita.cz a v níž budou prezentovány výsledky projektu nebo sdruženy a zpřístupněny dokumenty pocházející z knižních a archivních sbírek klášterů v Čechách zrušených v době josefínských reforem.

Vedle toho členové týmu publikovali dvě odborné studie: *K výzkumu písemného bohatství klášterů zrušených v době josefínských reforem* (Lucie Heilandová) a *Středověké rukopisy z knihoven zrušených českých ženských*

klášterů: Vzdělávací zdroje pro dívky a mladé ženy ve středověku a na prahu novověku (Renáta Modráková).

Smart digilinka – strojové učení pro digitalizaci tištěného dědictví

- Příjemce dotace: Knihovna Akademie věd ČR, v. v. i.
- Hlavní řešitel: Mgr. Jana Křížová
- Odpovědný řešitel na straně NK ČR: Ing. Petr Kukač
- Období řešení projektu: 2023–2027

Společný projekt KNAV, MZK v Brně, VUT v Brně a NK ČR. Cílem projektu je vývoj nástrojů využívajících strojového učení v procesu digitalizace a vytvoření poloprovozu digitalizační linky tak, aby se tento proces výrazně zefektivnil a bylo z něj odstraněno co nejvíce činností, které může zajistit moderní software. Poloprovoz bude kombinovat existující nástroje s nástroji vyvinutými speciálně pro potřeby digitalizačních center knihoven. Výsledek projektu bude použitelný na digitalizačních pracovištích velkých českých i zahraničních knihoven, a to v podobě samostatné instalace nebo na dálku využívané služby poskytované NK ČR nebo jinou institucí. Jedná se zejména o softwarové nástroje a metodiky pro vyrovnání a scelování nasnímaných předloh a nástroje podporující strojovou tvorbu strukturálních metadat.

V roce 2024 projekt pokračoval podle stanoveného harmonogramu, došlo zejména k definování potřebných standardů pro předávání dat mezi novými nástroji a softwary digitalizačních linek. Byl zkompletován soubor online dostupných dokumentů a stránek. Pro veřejné dokumenty byla vytěžena metadata pro celkem 16 milionů záznamů v digitální knihovně a dalších 8 milionů záznamů bylo získáno z neveřejných dokumentů. Probíhá anotace vytěžených metadat pro přesné určení typů stran, detekci obsahu a kapitol. Dále probíhá

vývoj nástrojů pro analýzu rozložení stránek, analýzu obsahu a scelování po částech skenovaných předloh. Cíle stanovené pro rok 2024 byly splněny.

C. Zapojení do velkých výzkumných infrastruktur

LINDAT/CLARIAH-CZ

- Příjemce dotace: Matematicko-fyzikální fakulta Univerzity Karlovy
- Hlavní řešitel: prof. RNDr. Jan Hajič, Dr.
- Odpovědný řešitel na straně NK ČR: Mgr. Bc. Michaela Bežová
- Období řešení projektu: 2023–2026

NK ČR pokračovala v roce 2024 v zapojení do velké výzkumné infrastruktury LINDAT/CLARIAH-CZ. V tomto roce byly do veřejného repozitáře této infrastruktury poskytována data z ČDK, agregátoru novodobých digitalizovaných dokumentů, jež jsou prezentována prostřednictvím open source nástroje Kramerius. Na vývoji této digitální knihovny se podílí NK ČR společně s MZK v Brně a KNAV, které jsou rovněž partnery LINDAT/CLARIAH. V roce 2024 se NK ČR připravovala na instalaci nové verze Kramerius (konkrétně verze 7). Prostřednictvím projektu LINDAT/CLARIAH Přístrojové vybavení v rámci Operačního programu Jan Amos Komenský bylo v tomto roce zakoupeno hardwarové vybavení pro testovací a produkční prostředí pro systém Kramerius.

Rovněž byly v roce 2024 vytvářeny nové sbírky v NDK (například Práce Slovanské knihovny nebo Čeští hudební skladatelé). V roce 2024 NK ČR koordinovala zapojení dalších digitálních knihoven do ČDK. Součástí této činnosti bylo uzavírání smluv i kurátorské kontroly zdigitalizovaných dokumentů podle autorského zákona, speciálních licencí nebo licenčních smluv. Pro

pohodlnější využívání starší verze systému Kramerius byla vytvořena nadstavba, která například zlepšuje zobrazování jednotlivých stran v prohlížeči. Dalším vývojem prošel i statistický modul pro evidenci přístupů uživatelů k dílům nedostupným na trhu, jenž je využíván i pro ČDK.

V neposlední řadě členové řešitelského týmu vystoupili s prezentacemi na několika odborných konferencích, například Knižní kultura a česko-německý jazykový prostor v 19. a 20. století či Archivy, knihovny a muzea v digitálním světě. Digitální obsah NK ČR byl představen i na veletrhu Svět knihy.

Další aplikační projekty

A. Národní projekty

A. 1 Program Veřejné informační služby knihoven (VISK)

Všechny projekty v jednotlivých podprogramech jsou jednoleté. Tyto projekty se týkají podpory konkrétních činností knihoven v oblasti vzdělávání, provozu digitálních knihoven, ochrany fondů, produkce digitálních dat (retrospektivní konverze katalogů, digitalizace sbírek), provozu informačních portálů, přístupu k digitálním zdrojům atp. V seznamu projektů již nadále nejsou uváděny statutární činnosti, dříve hrazené z programu VISK, na které NK ČR dostala finanční prostředky přímo do rozpočtu.

VISK 1

Koordináční centrum programu VISK

→ Odpovědný pracovník: PhDr. Vít Richter
→ URL: <http://visk.nkp.cz/>

Koordináční centrum programu VISK zajišťovalo veškeré odborné, organizační a koordináční činnosti související s realizací celého programu VISK.

Sociologický průzkum Četba a čtenáři v ČR 2023

→ Odpovědný pracovník: PhDr. Vít Richter
→ URL: https://ipk.nkp.cz/odborne-cinnosti/ctenarstvi-1/12_Cten.htm#pruzkumy

Výsledky průzkumu jsou shrnuty v publikaci, kterou NK ČR vydala ve spolupráci s nakladatelstvím HOST *Ohrožený druh. Kolik, jak a co čteme a co si se čtením spojujeme* (Jiří Trávníček).

Podpora provozu České digitální knihovny

→ Odpovědný pracovník: Ing. Petr Kukač
→ URL: <https://ceskadigitalniknihovna.cz/>

Projekt se zaměřil na zajištění provozu ČDK, konkrétně oblastí spadajících do kompetence NK ČR.

Díky přiděleným prostředkům se podařilo v průběhu roku 2024 dokončit úplné zapojení dalších knihoven do portálu ČDK a rozšířit tak nabídku titulů dostupných pro čtenáře z jediného vstupního bodu. Čtenáři tak mají k dispozici pro vyhledávání již 357 647 titulů z digitálních fondů 13 knihoven, z toho 260 392 titulů je pro registrované čtenáře českých knihoven okamžitě dostupných vzdáleným přístupem bez nutnosti přecházení mezi webovými stránkami zdrojových digitálních knihoven Kramerius.

Provoz ČDK a služby, které nabízí, se v průběhu roku 2024 podařilo stabilizovat, resp. zvyšovat jejich úroveň a dostupnost s cílem dále tuto službu zatraktivnit pro širokou veřejnost.

Komplexní validátor Národní digitální knihovny

→ Odpovědný pracovník: Mgr. Filip Pavčík, PhD.

Cílem projektu v roce 2024 bylo vytvořit aktualizovanou podobou nástroje Komplexní validátor tak, aby podporoval validaci dat vytvořených dle nejnovějších specifikací Standardu NDK pro digitalizaci tištěných dokumentů vydaných v daném roce. V roce 2024 byl vydaný nový standard pro datové disky, ke kterému byly ve validátoru vytvořeny validační šablony ve formě tzv. formalizovaného DMF. Rovněž pro lepší funkčnost a fungování nástroje byly odstraněny nedostatky, které zaznamenávají uživatelé validátoru na veřejně dostupný Github.

Nástroj Komplexní validátor slouží k ověření souladu vytvořených dat s pravidly pro dlouhodobou archivaci. Vedle aktualizované verze aplikace, dostupné v režimu open source, byla aktualizována i webová verze Komplexního validátoru sloužící uživatelům jako plnohodnotná alternativa k desktopové verzi nástroje.

Registr českých knih

→ Odpovědný pracovník: Mgr. Lenka Maixnerová

Cílem projektu bylo zajištění vývoje registru, který bude centrálním místem knižních metadat v ČR, zajišťujícím služby pro knihovny, nakladatele, distributory a knihkupce, vydavatele a agentury ISBN/ISMN a ISSN, SČKN a MK ČR. Na základě výběrového řízení vývoj registru zajišťuje firma Tritius. Během roku 2024 byly vytvořeny moduly Uživatelé a Nakladatelé a částečně modul Agentura. Probíhala revize českého překladu věcného třídění Thema a byly zajištěny překlady vybraných číselníků ONIX.

VISK 2

Inovační kurzy informační gramotnosti

- Odpovědný pracovník: PhDr. Eva Dostálková
- URL: https://ipk.nkp.cz/akce/o3_OV_Akce/inovacni-kurzy-informacni-gramotnosti-2024

Cílem nových inovačních kurzů bylo poskytnout požadované dovednosti v práci s ICT a současně nabídnout možnost prohloubit a rozšířit pokročilé znalosti v oblasti ICT těm, kdo již základní kompetence získali. Cílovou skupinou jsou pracovníci veřejných knihoven všech typů, a to zejména – projeví-li zájem – z malých obecních knihoven. Nabídka kurzů byla jako každoročně zaslána pražským a středočeským knihovnám v elektronické podobě, kurzy byly nabídnuty i zájemcům z dalších regionů prostřednictvím oborových konferencí a distribučních adresářů. Výuku prováděla kvalifikovaná lektorka, Mgr. Anna Nováková, s níž NK ČR dlouhodobě spolupracuje a která je po celou dobu vysoce hodnocena nejen pro odborné, ale i pro své pedagogické a lektorské kvality. Dále jsme spolupracovali s Mgr. Drahomírou Dvořákovou z Ústavu vědeckých informací 2. lékařské fakulty UK a FN Motol. Školení digitální knihovny Krameius provedl Ing. Aleš Brožek. NK ČR pořádá kurzy počítačové gramotnosti déle než 30 let. S finanční podporou MK ČR (podprogram VISK 2) proškolila v letech 2001–2024 více než 3 700 knihovnic a knihovníků.

Vzdělávací kurzy knihovníků v oblasti ochrany knihovních fondů

- Odpovědný pracovník: Mgr. Roman Giebisch, Ph.D.
- URL: https://ipk.nkp.cz/akce/o3_OV_Akce/o4_OVrekv.htm

Cílem projektu bylo zajistit zdroje pro finanční ohodnocení lektorek a lektorů knihovnických kurzů tak, aby se minimalizovaly náklady na účast v kurzu. Kurzy obsahově vychází z Národní soustavy kvalifikací (NSK), vyučují v nich akreditovaní odborníci a odbornice z NK ČR i externích institucí. Kurzů se účastní lidé zaměstnaní v knihovnách, ale i ti, kteří se teprve na práci v knihovně připravují. V roce 2024 jsme vzhledem k poptávce otevřeli pouze kurz *Knihovník v přímých službách* a *Knihovník katalogizátor*. Do kurzů se přihlásilo celkem 27 účastnic a účastníků. Díky finanční podpoře MK ČR mohli absolvovat tyto kurzy zájemci ze všech typů knihoven a díky účasti na knihovnických rekvalifikačních kurzech získali odborné způsobilosti podle NSK, upravené zákonem č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů). Cílem kurzů je poskytnout frekventantům ucelený přehled o současném vývoji knihovnictví v ČR, legislativě v oboru i o procesech a činnostech v knihovnách. Předpokládá se získání teoretických, ale i praktických znalostí a osvojení si základních dovedností z oblasti knihovnicko-informačních činností.

VISK 4

Ochrana fyzických novodobých fondů Národní knihovny České republiky II

- Odpovědný pracovník: Mgr. Vojtěch Halama
- URL: <http://kramerius-info.nkp.cz/>; <http://visk.nkp.cz/visk-4>

V roce 2024 získala NK ČR dotaci na činnosti spojené s fyzickou ochranou fondu, které program VISK 4 nabízí. Díky financím byla nakoupena lepenka archivních kvalit, ze které byly pro digitalizované, odkyselené a ohrožené dokumenty vytvořeny ochranné obaly.

Dále byl zakoupen materiál, jenž se používá při fyzickém průzkumu fondu (filtrační papíry, pufry, uchovací roztoky). Finance získané na služby byly využity jednak na vývoj a správu dvou páteřních nástrojů užívaných pro správu a ochranu knihovních fondů (Aplikace pro průzkum novodobých fondů a Registr odkyselování), jednak pro hromadné odkyselování knihovních fondů. V roce 2024 bylo odkyseleno 453 dokumentů o celkové váze 203 kg. Vedle těchto činností byly rovněž finance využity na ostatní osobní náklady pro brigádníky, kteří se věnovali rozvolnění knižní vazby a ambulantním opravám před a po digitalizaci (v rámci projektu je postupně, nyní již druhým rokem, digitalizováno periodikum *Právo lidu*, které je ve špatném fyzickém stavu), přípravným pracím před a po odkyselování, výrobě ochranných obalů a průzkumu fyzického stavu novodobých fondů. Všechny tyto činnosti byly vykonávány kontinuálně po celý kalendářní rok.

V listopadu byl rovněž uspořádán pravidelný seminář k programům VISK 4 a VISK 7, který se konal hybridně v CDH a na platformě ZOOM. Rovněž byl na konci října uspořádán Meet and Greet k VISK 2, 4, 5, 7, 8/9, 9/I a 9/II (online na platformě ZOOM), jenž umožnil řešitelům se zeptat na konkrétní problémy hlavních koordinátorů jednotlivých dotačních programů.

VISK 5

Retrospektivní konverze Generálního katalogu UKF I NK

- Odpovědný pracovník: Mgr. Nataša Mikšovská

Cílem projektu byl předvýběr a příprava cca 3 200 významů tisků. Záznamy byly připraveny pro další etapu retrokonverze. Zároveň bylo zpracováno 13 100 nových záznamů ve formátu MARC 21, které byly zpřístupněny

v bázi NKC a předány do Souborného katalogu. 3 160 záznamů bylo vytvořeno nebo sloučeno v bázi NKC. K těmto záznamům bylo přidáno pole g2o s číslem tifu z GK UKF I. Jednalo se především o záznamy mono-grafií, které obsahují více děl nebo přítisky a jsou v GK UKF I zpracovány analyticky. Zpracovány byly záznamy abecedního rozsahu LUCI–MARCH zahraniční knižní produkce z let 1801–1950. O vybrané prvky věcného popisu bylo doplněno 5 400 záznamů již dříve zpracovaných retrospektivní konverzí.

VISK 6

Digitalizace historických dokumentů NK ČR

→ Odpovědný pracovník: PhDr. Zdeněk Uhlíř

→ URL: <http://www.manuscriptorium.eu>

V roce 2024 bylo v rámci z fondu NK ČR (ORST a SK) digitalizováno celkem 29 dokumentů, tj. 10 854 obrazů/stran. Všechny digitalizované dokumenty byly zařazeny do digitální knihovny Manuscriptorium.

Digitalizace vzácných historických rukopisů a tisků z fondu Hudebního oddělení

→ Odpovědný pracovník: Mgr.

Ludmila Šmídová, Ph.D.

→ URL: <http://www.manuscriptorium.eu>

V roce 2024 bylo digitalizováno 37 dokumentů, celkem 1 482 obrazů. Jejich většina pochází ze sbírky kantorského rodu Strachotů z Panenského Týnce, menší část z podobné kolekce rodu Hübnerů z Dlouhého Mostu. Opisy pocházejí převážně z poslední čtvrtiny 18. a první třetiny 19. století a mezi autory skladeb jsou zastoupeni např. František Xaver Brixi, Jan Křtitel Vaňhal, Vinzenz Maschek, Jiří Ignác Linek nebo Václav Pichl. Kromě partitur jsou mezi digitalizovanými dokumenty rovněž teoretické příručky a učebnice.

Digitalizované hudebniny jsou propojené se záznamem mezinárodního soupisu hudebních pramenů RISM a badatelům využívajícím tuto databázi dostupné ke studiu na adrese www.rism.info a v digitální knihovně Manuscriptorium.

VISK 8/A

Multilicenční zpřístupnění elektronických informačních zdrojů

→ Odpovědný pracovník: Mgr. Barbora Korandová

→ URL: <http://visk.nkp.cz/visk-8-a>

V roce 2024 pokračovalo zajištění služby přístupu k elektronickým informačním zdrojům. Jednalo se opět o české i zahraniční informační zdroje, jež byly přístupné ve veřejných knihovnách, které se do projektu přihlásily. Knihovny měly na výběr z databází obsahujících aktuální a archivní odborné a populárně naučné informace například z oblasti ekonomiky, politiky, kultury či práva.

Kromě již dlouhodobě zařazených databází, mezi kterými je česká mediální databáze Anopress, právní databáze ASPI a databáze PressReader nabízející zahraniční deníky a populárně naučné časopisy, byla do projektu nově zahrnuta databáze Archiv zpravodajství od ČTK, a jak již vyplývá z názvu, databáze nabízí archiv slovního zpravodajství od roku 2000 po současnost. Přístup do nově zařazené databáze Archiv zpravodajství ČTK si vybralo 10 knihoven, do databáze ASPI bylo přihlášeno 25 knihoven, databázi PressReader využívalo 30 knihoven a přístup do databáze Anopress využívalo 49 knihoven.

Knihovnám jsou měsíčně zasílány statistiky o využitosti databází a rovněž jako v předchozích letech byly na jaře a na podzim zorganizovány online semináře

zaměřené na prezentaci a práci s jednotlivými databázemi. K těmto webinářům se dohromady přihlásilo více jak 250 účastníků.

VISK 9

Technická správa, revize a doplňování báze ANL

→ Odpovědný pracovník: PhDr. Eva Svobodová

→ URL: <https://aleph.nkp.cz/cze/anl>

K 31. 12. 2024 obsahovala báze 2 026 186 záznamů. Za rok 2024 přibýlo celkem 52 101 záznamů od 26 krajských a oborových knihoven.

V rámci programu VISK 9/1 přispělo celkem 14 knihoven (10 krajských a 4 knihovny Akademie věd), které zaslaly 20 112 záznamů (závazek činil 20 186 záznamů).

Ze strany správce databáze proběhlo v roce 2024 celkem 184 156 úprav cílených na opravy a doplňování jmenných a věcných autorit, napojování plných textů či věcnou revizi záznamů, včetně 798 nových záznamů.

A. 2 Kulturní aktivity

Projekty z programu Kulturní aktivity MK ČR jsou jednoleté.

Projekt S knížkou do života – metodická příručka

→ Odpovědný pracovník: Mgr.

Roman Giebisch, Ph.D.

Zpracování a vydání metodické příručky projektu Bookstart VIII pod názvem *S pohádkou do života* je určeno pracovníkům dětských oddělení knihoven zapojených do mezinárodního projektu Bookstart. Obsahem této publikace jsou realizované a ověřené scénáře vytvořené na základě knižních příběhů pro společná setkání rodičů a dětí v rámci projektu

Bookstart. Projekt je v souladu s prioritami Státní kulturní politiky v oblasti oborového vzdělávání pracovníků v kultuře – knihovníků, ale také v oblasti vzdělávání pro všechny. Publikace je bezplatně distribuována účastníkům projektu S knížkou do života – Bookstart. Vydaná metodická příručka bude sloužit téměř 400 knihovnám zapojeným do projektu, ale také rodičům předškolních dětí, kteří v průběhu šesti let dostali naše dárkové sady. Projekt je neziskový.

Příprava ceremoniálu udělení ceny MK ČR Knihovna roku 2021 v Zrcadlové kapli Klementina

→ Odpovědný pracovník za NK ČR: PhDr. Vít Richter a Mgr. Martina Košanová
→ URL: <https://ipk.nkp.cz/knihovnicke-souteze-a-ceny/knihovna-roku/knihovna-roku-2024>

Předávání cen Knihovna roku 2024, Městská knihovna roku 2024 a ceny MARK se uskutečnilo 10. října 2024. K této příležitosti vydala NK ČR s podporou MK ČR publikaci *Knihovna roku 2024 a další knihovnická ocenění*. Publikace je dostupná na: https://ipk.nkp.cz/docs/knihovna-roku-2024/knihovna_roku_2024_brozura_1_4_online.pdf

Knihovna v obci

→ Odpovědný pracovník za NK ČR: PhDr. Vít Richter

Druhé, aktualizované vydání příručky přináší soubor informací o tom, jaké místo má dobrá knihovna v životě a infrastruktuře obce, je určena zastupitelům a pracovníkům obecních úřadů (blíže viz Vydavatelská činnost). Autoři: Lenka Dostálová, Vít Richter a Marie Šedá.

Příručka je dostupná na: https://ipk.nkp.cz/docs/knihovna-v-obci_prirucka-pro-starosty.pdf

Statistika knihoven

→ Odpovědný pracovník za NK ČR: PhDr. Vít Richter

Publikace je koncipovaná jako teoreticko-praktický metodický manuál pro práci se statistikou ve veřejných knihovnách (blíže viz Vydavatelská činnost). Autoři: Lucie Macháčková, Eva Semrádová, Vít Richter a Marie Šedá.

Příručka byla vydána v tištěné formě, v roce 2025 vznikne její elektronická verze.

Standard pro dobrou knihovnu

→ Odpovědný pracovník za NK ČR: PhDr. Vít Richter

Páté, přepracované vydání příručky s podtitulem Metodický pokyn MK k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřízenými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území ČR vychází v barevné verzi, doplněné fotografiemi zajímavých a inspirativních knihoven (blíže viz Vydavatelská činnost).

Publikace vyšla v tištěné formě, elektronická verze je dostupná na: https://ipk.nkp.cz/docs/nkcr_Standard_pro_dobrou_knihovnu_1_5.pdf/

Učící knihovnice, učící knihovník. Od přípravy k evaluaci vzdělávacího programu

→ Odpovědný pracovník za NK ČR: PhDr. Vít Richter

Druhá část studijního textu. Publikace didaktického zaměření, v němž se rozvíjí téma designování edukačních aktivit v knihovní praxi (blíže viz Vydavatelská činnost). Autorka: Pavlína Mazáčková, ilustrace: Lucie Inka Mazáčková.

Publikace vyšla v tištěné podobě, na rok 2025 je plánována elektronická verze.

Sto let Slovanské knihovny – kulturně-popularizační akce

→ Odpovědný pracovník: PhDr. Lukáš Babka

Projekt představoval jednu z aktivit vykonávaných v roce 2024 v souvislosti s oslavami stého výročí založení SK. Projekt umožnil připravit vizuál výročí. Byla zhotovena grafika sady propagačních předmětů a zajištěna jejich výroba. Dále byla zpracována jubilejní výstava s názvem *Sto let Slovanské knihovny (1924–2024)*. Výroční výstava, která byla od září do listopadu 2024 veřejně přístupná ve výstavní chodbě v přízemí Klementina. V Zrcadlové kapli Klementina se 11. 4. 2024 uskutečnil slavnostní Koncert pro Slovanu určený pracovníkům, partnerům, příznivcům a přátelům SK. Dne 5. 9. 2024 proběhlo na Révovém nádvoří Klementina za účasti ministra kultury, náměstka ministra zahraničních věcí, první místopředsedkyně Poslanecké sněmovny PČR a dalších hostů jubilejní slavnostní kulturně-společenské shromáždění. Nad rámec projektu a původního plánu byla v říjnu zajištěna instalace výše zmíněné jubilejní výstavy v prostorách Filozofické fakulty Ostravské univerzity (Galerie Pavlač) a prezentace jubilea na 48. celostátním semináři knihovníků muzeí a galerií (Knihovnická komise AMG), který se konal ve dnech 17.–19. 9. 2024 v Brně.

A. 3 Kulturní aktivity – mezinárodní

Projekty z programu Kulturní aktivity – mezinárodní MK ČR jsou jednoleté.

Intenzivní přenos znalostí v inovativním prostředí Library of Congress

→ Odpovědný pracovník za NK ČR:
Mgr. Lenka Maixnerová

V termínu 18.–22. 11. 2024 navštívilo šest pracovníků NK ČR Washington, D.C., USA. Cílem byla návštěva Library of Congress (LC). LC připravila program návštěvy, kde jsme měli možnost navštívit většinu pracovišť LC a mluvit s jejich vedoucími pracovníky. Velice podrobně byla diskutována změna knihovního systému v LC, přechod na standard propojených dat, změna katalogizačních pravidel, změna procesu akvizice a zpracování knižních dokumentů. Měli jsme možnost navštívit i městskou knihovnu Martin Luther King Jr. Memorial Library a její nově otevřenou pobočku Southwest Neighborhood Library, kde jsme se věnovali zejména inovacím ve službách knihoven a podpoře informační gramotnosti. Navštívili jsme i Washington Research Libraries Consortium, kde jsme diskutovali změnu knihovního systému a měli možnost vidět moderní depozitář knižních dokumentů.

Slovanská knihovna – sto let činnosti

→ Odpovědný pracovník: PhDr. Lukáš Babka

Cílem projektu bylo zajištění mezinárodních aktivit spojených s oslavami stého výročí založení SK. Jeho výstupy vhodně doplnily další aktivity spojené s jubileem. V rámci projektu se 5. 9. 2024 v Klementinu uskutečnilo mezinárodní sympozium Slavic Studies Librarianship and its Influence on Contemporary Public Education. Do programu této veřejně přístupné akce se zapojilo celkem šest zahraničních účastníků – slavistických knihovníků, jeden zahraniční účastník žijící v ČR a jeden český účastník. Akce napomohla intenzivnější spolupráci SK se zahraniční knihovnickou komunitou a vhodně zasadila výročí SK do

mezinárodního kontextu. Výročí knihovny a unikáty z jejího fondu prezentovali dva její pracovníci v listopadu 2024 na 56. kongresu ASEES (Association for Slavic, East European, and Eurasian Studies) v Bostonu (USA). Hlavním výstupem cesty byla organizace panelu Celebrating Three Historic Slavic Collections On Their Anniversary Year: New York, Prague, and Helsinki, na němž bylo jubileum SK připomenuto samostatným referátem. Činnost a sbírky knihovny byly dále přiblíženy v programu kulatého stolu New Initiatives in the Digital Humanities in Libraries, Archives, and Museums a v panelu National Awakeners in Carpathian Rus'. Referátem Centenary of the Slovanská knihovna in Prague bylo jubileum knihovny představeno v programu výroční konference organizace COSEELIS (Council for Slavonic and East European Library and Information Services), která se uskutečnila v červnu 2024 v Oxfordu (Velká Británie).

B. Mezinárodní projekty

B. 2 Česko-slovenská spolupráce při akvizici dokumentů

Česká knihovna při Univerzitní knihovně Bratislava a Slovenská knihovna v Národní knihovně ČR

- Doba řešení: od roku 2006 průběžně
- Odpovědný pracovník za NK ČR:
Mgr. Jeanne Janoušková
- Finanční podpora: MK ČR, MK SR

Projekt je realizovaný na základě dohody ministerstev kultury obou zemí. V rámci projektu nakoupila v roce 2024 NK ČR pro Univerzitní knihovnu v Bratislavě 585 titulů knih za 299 999,15 Kč.

Částka 12 000 EUR, poskytnutá Ministerstvem kultury SR na nákup slovenských publikací pro fondy

NK ČR a SK, byla vyčerpána do výše 11 999,53 EUR: nakoupilo se celkem 643 publikací. Podle průzkumu čtenářských preferencí patří dlouhodobě slovenské knihy mezi nejvíce půjčované cizojazyčné tituly (po titulech v angličtině) v NK ČR.

Projekt je velmi úspěšný a přínosný pro obě zúčastněné strany i kvůli garanci vzájemné vydavatelské dostupnosti. Slovenské přírůstky získané postupně za roky trvání projektu jsou přístupné na webových stránkách NK ČR (<http://aleph.nkp.cz/web/csknih/2024/index.htm>).

B. 3 Program Erasmus+

Program Erasmus+

Vzdělávání dospělých

Projekt:

- 2020-1-CZ01-KA120-ADU-000094191
- 2023-1-CZ01-KA121-ADU-000129529 (dobíhající projektové období do 31. 5. 2025)
- 2024-1-CZ01-KA121-ADU-000225419 (nové projektové období do 31. 8. 2025)
- Doba řešení: 2020–2027
- Hlavní řešitel: Dům zahraniční spolupráce
- Odpovědný pracovník za NK:
Mgr. Roman Giebisch, Ph.D.

Erasmus+ je jeden z nejdůležitějších programů Evropské unie podporujících mezinárodní vzdělávání. Knihovny mohou tento program využít jako nástroj pro posílení dovedností svých zaměstnanců a zlepšení služeb poskytovaných veřejnosti, zvláště v oblasti vzdělávání dospělých. V současném programovém období Erasmus+ 2021–2027 je v podpořených

žádostech kladen důraz na témata inkluze a diverzity, udržitelnosti, digitalizace či občanské angažovanosti.

Projekty mobility v oblasti vzdělávání dospělých jsou zaměřené na mezinárodní výjezdy pracovníků organizací, které působí v této vzdělávací oblasti, a také na výjezdy vzdělávaných dospělých osob s omezenými příležitostmi. Tento typ projektů poskytuje organizacím ze sektoru vzdělávání dospělých prostor pro mezinárodní spolupráci. S partnery sdílí svoje zkušenosti, mohou společně vyvíjet nové metodiky, inovovat prostředí školního vzdělávání a zvyšovat tak úroveň vzdělávání v jednotlivých evropských zemích.

V roce 2024 proběhlo celkem 41 aktivit financovaných z projektu Erasmus+, z toho bylo 30 výjezdů na stínování v zahraniční instituci, 7 na vzdělávací aktivity/kurzy a pozváni byli 4 zahraniční experti, kteří vedli workshopy v NK ČR.

Interreg Slovenia – Austria, European Union – European Regional Development Fund

- Hlavní řešitelé: Dr. Johannes Tintner-Olifiers, BOKU, Rakousko; Matija Strlič, PhD. FIIC FRSC (he, him); Professor of Analytical Chemistry / Professor of Heritage Science, Univerzita v Ljublani, Slovinsko
- Odpovědný pracovník za NK ČR: Ing. Petra Vávrová, Ph.D.

Cílem projektu Ancient Book Craft (ABC) je poprvé systematicky zkoumat potenciál metod datování založených na důkazech, historických datovacích metodách ve spojení s infračervenou spektroskopií k nedestruktivnímu zpřístupnění knihovnických materiálů. NK ČR je deklarovaným uživatelem výsledků mezinárodního projektu ABC. V roce 2024 probíhalo ověřování použití technologie Near Infrared (NIR)

i Attenuated Total Reflectance (ATR) Fourier-Transform mid-Infrared (FTIR) na exemplářích ze sbírek NK ČR. V rámci spolupráce byly na podzim roku 2024 poskytnuty rukopisy a prvotisky ze sbírek NK ČR pro změření spekter a diskutovány možnosti využití spektroskopie v oblasti datace materiálů. V roce 2024 bylo proměřeno asi 25 exemplářů zahrnujících materiály jako useň, pergamen a papír (ať už jde o vazbu či knižní blok), kde je ale stáří těchto předmětů známé. Model pokrývá zhruba časové období od 12. do 18. století s některými staršími objekty a několika novějšími. Pracoviště navštívil jeden z řešitelů, Patrick Layton z Institut für Naturwissenschaften und Technologie in der Kunst- Institute for Natural Sciences and the Arts. Výsledkem projektu by měly být datovací modely, které budou vytvořeny pomocí vícerozměrné analýzy dat. Výsledky by měly být publikovány.

B. 4 Media and Information Literacy for Societal Resilience (MILSR)

- Doba řešení: 7/2024–3/2025
- Hlavní řešitel: IFLA (The International Federation of Library Associations and Institutions)
- Projekt financovaný Gulbenkian Foundation
- Odpovědný pracovník za NK ČR: Mgr. Vladana Pillerová

Hlavním cílem projektu je podpora a posílení mediální a informační gramotnosti ve společnosti. Jádrem projektu je připravovaná výstava s názvem Supercharged by AI, která se zabývá tím, jak umělá inteligence ovlivňuje způsoby tvorby, distribuce a vnímání médií a informací ve společnosti. Výstava proběhne v NK ČR a dalších knihovnách ČR na začátku roku 2025. Kromě České republiky jsou do projektu zapojeny i další evropské státy. Projekt organizuje mezinárodní knihovnická asociace IFLA a je financována za přispění portugalské nadace Gulbenkian Foundation.

Další projekty

Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví (ISO)

Digitalizace fotoarchivu ČTK

- Doba řešení: 1. 7. 2019 – 31. 12. 2025
- Odpovědný pracovník za NK ČR: Ing. Daniela Blažková
- Finanční podpora: MK ČR

Hlavním cílem projektu řešeného v partnerství NK ČR a ČTK je záchrana kulturního dědictví tvořeného fotografickým fondem uloženým na tradičních analogových materiálech od vzniku agentury. Projekt zajišťuje digitalizaci fondu tvořeného cca 7 miliony obrazových polí na různých druzích nosičů a současně zvýšení ochrany původních fyzických nosičů jejich odborným ošetřením a uložením do vhodných obalů.

V roce 2024 projekt pokračoval rutinní digitalizací černobílých předloh. V průběhu roku bylo vyvíjeno, v koordinaci NK ČR a ČTK testováno a postupně do praxe nasazeno zcela nové řešení pro korekci dopadů degradace barevného podání zejména u barevných, ale i černobílých materiálů obrazových předloh. Nově implementované řešení využívá progresivní výpočty s využitím algoritmů umělé inteligence, díky tomu výsledné obrazy dosahují vysoké úrovně věrnosti původních barev při minimálním navýšení pracovního zpracování.

Mezinárodní styky

V roce 2024 se uskutečnilo celkem 143 zahraničních pracovních cest zaměstnanců NK ČR do 30 zemí. Dle účelu se jednalo o studijně pracovní cesty, účast na konferencích, seminářích, jednáních a knižních veletrzích.

Zahraniční služební cesty byly realizovány do těchto zemí: Arménie (1), Austrálie (1), Belgie (8), Bosna a Hercegovina (1), Dánsko (3), Estonsko (1), Finsko (8), Francie (7), Chorvatsko (2), Irsko (1), Itálie (4), Izrael (1), Jižní Korea (1), Lotyšsko (4), Maďarsko (2), Německo (12), Nizozemsko (3), Norsko (2), Omán (1), Polsko (10), Portugalsko (7), Rakousko (13), Rumunsko (6), Řecko (3), Slovensko (14), Slovinsko (4), Srbsko (1), Španělsko (6), Švédsko (5) USA (9) a Velká Británie (3).

NK ČR plně ze svého rozpočtu financovala 23 zahraničních pracovních cest. Částečně se ze svého rozpočtu podílela na financování 19 služebních cest, z toho 6 se uskutečnilo v rámci výměny s partnerskými zahraničními knihovnami. Přibližně 71 %, tzn. 101 zahraničních pracovních cest, bylo hrazeno z prostředků projektů, na části z nich se finančně spolupodílel zahraniční partner, případně organizátor akce.

Nejčastěji byly finanční prostředky (jak z prostředků NK ČR, tak z prostředků projektů a grantů) využity k účasti na mezinárodních konferencích (35 osob), k účasti ve workshopech a na jednáních (10 osob) a k účasti na mezinárodních knižních veletrzích (11 osob). Celkem 56 služebních cest bylo využito pro různé studijní pobyty (z toho 6 v rámci výměny pracovníků s partnerskými zahraničními knihovnami na základě smlouvy). NK ČR na základě těchto smluv přijala na studijní pobyty celkem 26 osob.

Služební cesty hrazené z projektů, jejichž nositelem byla NK ČR, sloužily k načerpání nového poznání, nezbytného k řešení problémů odborné problematiky a prezentaci dosažených výsledků vč. dialogu s odborníky, kteří řeší obdobné otázky.

Služební cesty do zahraničí přispívají ke zlepšování služeb NK a k prosazování jejích zájmů a dobrého jména v zahraničí.

Archiv Národní knihovny ČR

Archiv Národní knihovny ČR (ANK) vznikl v roce 1990. V říjnu 2007 mu byla, po splnění podmínek daných zákonem č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, odborem archivní správy a spisové služby MV ČR udělena akreditace. V síti veřejných archivů je zařazen do skupiny specializovaných archivů. Jeho posláním je shromažďovat, zpracovávat, chránit a zpřístupňovat archivní fondy NK ČR a jejich právních předchůdců, jakož i fondy a sbírky soukromých osob a právnických institucí, které byly knihovně předány, nebo byly vyříděny z jejich vlastních fondů. Dále spolupracuje na skartačním řízení s úsekem vykonávajícím spisovou službu v knihovně, vydává skartační povolení a vyhotovuje protokol o skartačním řízení.

Fondy a sbírky ANK jsou postupně pořádaný podle Základních pravidel pro pořádání archiválií a zpřístupňovány prostřednictvím inventářů. K pořádání archiv využívá software pro elektronické zpracování archiválií (ELZA).

ANK v roce 2024 navštívilo 19 badatelů ve 33 návštěvách. Celkově bylo zapůjčeno 378 archiválií, z toho 2 absenčně zřizovateli a zbytek prezenčně. Online bylo poskytnuto 61 informací. Kromě toho byla poskytnuta jedna konzultace týkající se spisové služby.

V roce 2024 převzal ANK mimo skartační řízení 45 evidenčních jednotek v celkovém rozsahu 7,26 bm. Skartační řízení neproběhlo.

V roce 2024 byl vytvořen jeden nový fond – Kodex vyšehradský [1965]–[1970]. Dále došlo z důvodu nové metodologie popisu původců k opětovnému rozdělení fondu Kapucíni 1831–1922 na dva samostatné fondy: Kapucíni – provincialát, Praha 1831–1922 a Kapucíni Žatec 1846–1888. Při té příležitosti byly oba revidované inventáře převedeny do softwaru ELZA. Inventáře byly vyhotoveny k fondům Černý Rudolf (1808)1878–1947 a Sbírká nařízení, instrukcí, vyhlášek a dalších úředních tisků 1708–1854. Průběžně probíhalo pořádání Sbírká fotografií 1893–2005, fondu Národní a universitní knihovna (1916)1918–1958([1960]) – spisy registratury z let 1918–1945 a dílčí pořádání fondu Státní knihovna ČSR ([1956])1958–1990 – dokumenty Oddělení zvláštních fondů. Před dokončením bylo pořádání fondu Akademická knihovna [1925]–[1960].

Zajímavostí roku 2024 bylo objevení dokumentace k mezinárodní architektonické soutěži na novou budovu knihovny, která proběhla v letech 2006–2007, v depozitáři knihovny v Neratovicích. Kromě dokumentů z výběrového řízení a panelů z výstavy o výsledcích soutěže, zde bylo nalezeno i 27 trojrozměrných soutěžních modelů novostavby v různém stavu poškození, které byly převezeny do CDH a předány OPK k očištění a restaurování.

V současné době pečuje ANK o 78 fondů a sbírek o celkovém rozsahu 6 654 hlavních evidenčních jednotek (3 915 nezpracovaných, 2 739 zpracovaných, z toho 2 732 inventarizovaných).

Oproti roku 2023 došlo k úbytku počtu evidenčních jednotek, který byl způsobený jednak uspořádáním fondů a dále přemanimulováním některých neuspořádaných fondů, kdy byly archiválie původně vykazované jako jednotliviny zahrnuté do kartonů či balíčků.

Pokud jde o fyzický stav archivních souborů, poškozeno je zhruba 67 % archiválií. Jedná se hlavně o poškození prachem (33,33 %), trhliny a přelomení (30,50 %) a křehkost a lámavost (14,89 %).

V součinnosti s OPK byly průběžně zhotovovány v rámci ochrany archiválií ochranné obaly. Oddělení restaurování dokončilo práce na pěti kartonech s dokumenty zrušených klášterů – fond Veřejná a universitní knihovna Praha (1522)1777–1918(1919). Tři z nich byly zdokumentované profesionálním fotografem v rámci grantu ORST a navraceny do archivu, zbývající dva čekají na fotografování, které proběhne v roce 2025.

ANK spolupracoval na výstavě pořádané knihovnou *Proměny Klementina ve fotografiích*, která byla instalována v Hale služeb v Klementinu. Poskytl vybrané fotografie a zajistil jejich skenování.

V rámci spolupráce mezi NK ČR a ČTK archiv zajistil naskenování dobových fotografií zhotovených ČTK, které v její databázi chyběly.

Fondy ANK byly prezentovány na vědeckých konferencích; pracovnice archivu se zúčastnila domácího odborného kolokvia s příspěvkem *Poslední svého druhu. Epistolární a pracovní archiv specializovaného c. k. úředníka Karla Fischera (1757–1843)* (Formy a přeměny diplomatické produkce v novověku VIII – Komunikační sítě: předávání, přijímání a oběh informací od raného novověku do poloviny 19. století, Filozofická fakulta UJEP Ústí nad Labem), mezinárodního paleografického workshopu s přednáškou *The Last Prague Jewish Censor Karl Fischer and his Trace in Archival Materials* (Jewish Communal Registers and Records: Reading Early Modern and Modern Jewish Texts, Society and Culture, Národní knihovna Izraele v Jeruzalémě) a zahraničního semináře s příspěvkem *Květuše Günzlová,*

rozená Opočenská: pracovní curriculum knihovnice ve státní službě z cyklu Osobnosti slovenského archivnictva IX. – Mária Jeršová Opočenská (1899–1978) prvá profesionálna archivárka na Slovensku, SNM v Martině.

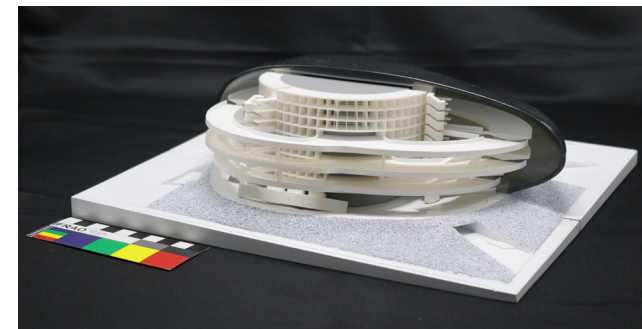
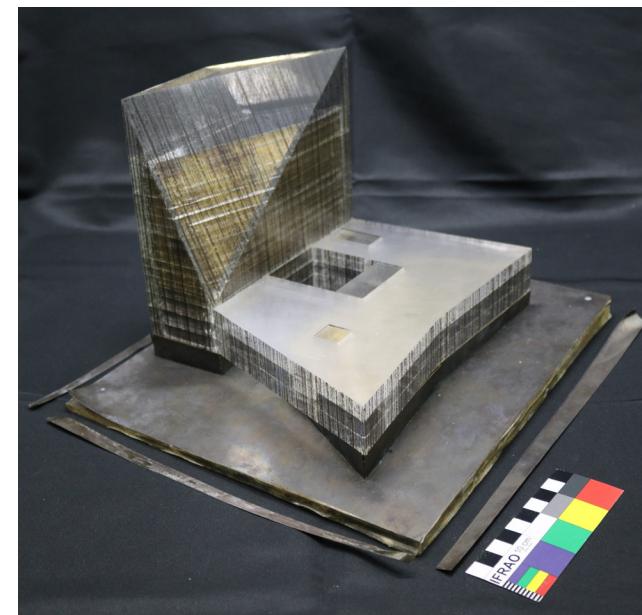
V rámci cyklu interních přednášek pro zaměstnance NK ČR přednesla pracovnice archivu příspěvek *Stručně k dějinám a současnému fungování Archivu Národní knihovny*. Jakožto členka výboru Odborné skupiny specializovaných archivů České archivní společnosti se pracovnice archivu účastnila jejich činností.

ANK poskytl data do satelitního účtu kultury zpracovávaného Národním informačním a poradenským střediskem pro kulturu.

V roce 2024 proběhla v ANK státní kontrola vedení evidence Národního archivního dědictví (NAD), kterou provedl odbor archivní správy a spisové služby MV ČR. Výsledkem kontroly bylo konstatování, že archiv vede evidenci NAD v souladu s legislativou. Zjištěné nedostatky byly pouze formálního charakteru a byly následně odstraněny.

Celkové množství uložených archiválií	
Počet fondů a sbírek	78
Běžné metry (bm) celkem	453,35
Počet evidenčních jednotek (ks)	6 654

Stupeň zpracovanosti archivních souborů	
Zpracováno	46
Inventarizováno	45

Modely ze soutěže o návrh nové budovy Národní knihovny ČR z let 2006–2007. 2. místo Carmody Groarke Ltd. (Velká Británie): Kevin Carmody, Andy Groarke; 3. místo HŠH architekti (ČR): Petr Burian, Petr Hájek, Tomáš Hradečný, Jan Šépka. Foto: Ivana Chorá, Anna Monsportová.

Komunikace a marketing

Edukační programy pro veřejnost

Exkurzí pro střední a vyšší odborné školy se zúčastnilo 986 studentů. Komentované otevřené prohlídky pro veřejnost, včetně speciálních pro handicapované, navštívilo 1 063 osob. Odbor komunikace zorganizoval příměstský tábor, tentokrát s tématem *Na 5 dnů redaktorem*, a *Noc s Andersenem*.

V rámci cyklu *Z klementinských pokladů* se ve spolupráci s Oddělením rukopisů a starých tisků uskutečnilo 10 přednášek, v cyklu *Genealogie pro každého plus* proběhlo 16 přednášek a 11 přednášek bylo uspořádáno společně se spolkem *Fresh senior*. První dva zmíněné cykly jsou streamované a záznamy jsou k dispozici na sociálních sítích. Dále byly zorganizovány kurzy tvůrčího psaní a konference *Umění a duševní zdraví*. Nově začala série konferencí a kolokvií organizovaná společně s Instituto Cervantes *Dialogy s historií*. V tomto cyklu španělští a čeští historici hovořili o historických postavách a zlomových událostech z dějin Španělska či Latinské Ameriky, které s českou historií souvisí nebo s ní mají paralely. NK ČR se aktivně zapojila webináři, přednáškami a konferencí na téma *Kybernetická bezpečnost pro ohrožené skupiny* do vládního projektu *Týden pro Digitální Česko*. V rámci veletrhu a literárního festivalu *Svět knihy* přispěla NK ČR do Profesionálního fóra třemi odbornými přednáškami.

Edukační programy pro knihovny a vlastní zaměstnance

Odbor komunikace NK ČR také v roce 2024 aktivně plnil svoji národní metodickou funkci. Navštíveno bylo 8 krajských a několik městských knihoven a proškoleny prezenčně i online byly 314 knihovníků a zaměstnanců dalších paměťových institucí. Nadále pokračovaly

interaktivní semináře na téma krizové komunikace pro vlastní zaměstnance.

Oživování Klementina

Z řady dalších akcí pořádaných nebo spolupořádaných NK ČR byly nejnavštěvovanější *Festival světla Signal a Deskohraní*. Mezi jednodenními akcemi přišlo nejvíce návštěvníků na módní přehlídku UMPRUM, druhé místo patří Manga dni a třetí akcí s nejvyšší návštěvností byl slavnostní koncert ke stému výročí založení Slovanské knihovny.

Prohlídkovou trasu Barokní knihovna – Meridiánová síň – Astronomická věž realizovanou ve spolupráci s agenturou Prague City Tourism navštívilo 181 420 osob.

Online marketing

Facebookovou stránku NK ČR navštívilo 44 800 osob s dosahem 155 600, na Instagramu profil navštívilo 3 598 sledujících s dosahem 15 500. Na YouTube zhlédlo videa NK ČR celkem 11 424 návštěvníků profilu, imprese na síti X dosáhly čísla 13 688. Na profesní síti LinkedIn sleduje knihovnu 700 osob. Newsletter NK ČR má 1 692 odběratelů.

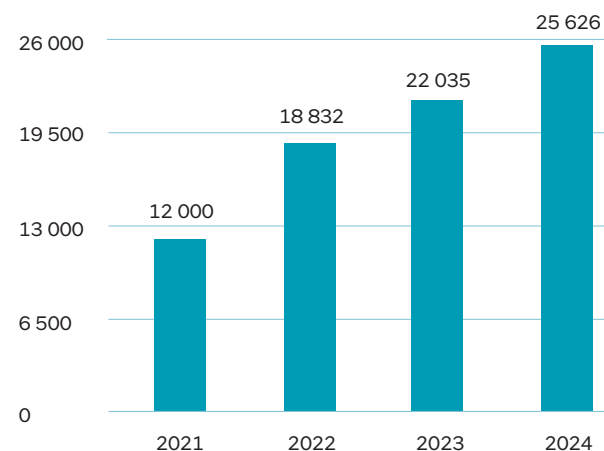
Mediální partnerství

NK ČR v roce 2024 podepsala memoranda o mediální spolupráci s Českou televizí a s Českým rozhlasem.

Deskohraní v jednom z unikátních prostorů NK ČR.

Celkový počet sledujících sociálních sítí NK ČR

1

2

**Ekonomické
ukazatele,
statistika,
grafy**

4

Základní statistické údaje o Národní knihovně ČR v roce 2024

Knihovní jednotky celkem	7 795 951
z toho rukopisy	22 928
Počet exemplářů docházejících periodik	10 090
Počet knihovních jednotek ve volném výběru	54 090
Přírůstky knihovních jednotek ve svazcích	70 101
Úbytky knihovních jednotek ve svazcích	1500
Počet vlastních specializovaných databází (mimo elektronický katalog)	33
Počet licencovaných elektronických informačních zdrojů	443 303
Registrovaní čtenáři	20 207
Návštěvníci v knihovně (fyzické návštěvy)	475 767
z toho návštěvníci půjčoven a studoven	149 944
z toho využívající internet v knihovně (mimo wifi)	5 986
z toho návštěvníci kulturních akcí	49 538
z toho návštěvníci vzdělávacích akcí	8 206
z toho návštěvníci ostatních akcí, kde NK není hlavním pořadatelem	190 651
Návštěvníci online služeb z prostoru mimo knihovnu	32 225 025
Návštěvníci webových stránek knihovny	4 041 582
Výpůjčky celkem	308 969
z toho výpůjčky periodik	27 636
Požadavky na meziknihovní služby celkem	4 806
z toho objednané v zahraničí	1 749
Online informační služby (počet zodpovězených dotazů)	21 332
Porady a konzultace pro knihovnický, knihkupce a vydavatele	4 802
Vzdělávací akce pro knihovnický (semináře, kurzy, aj.)	1 391
Kulturní akce pro veřejnost (besedy, výstavy, exkurze, aj.)	208

Vzdělávací akce pro veřejnost (semináře, kurzy, aj.)	181
Online semináře, workshopy, přednášky	27
účast	1 011
Ostatní akce, kde knihovna není hlavním pořadatelem	2 910
Počet titulů vydaných neperiodických publikací dle zák. č. 37/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů	15
Náklad (počet výtisků v ks)	10 190
Počet titulů vydaného periodického tisku dle zák. č. 46/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů	1
Náklad (počet výtisků v ks)	300
Počet titulů vydaných elektronických dokumentů včetně internetu	9 titulů e-publikací 3 tituly e-periodik
Počet studijních míst	537
vybavených počítačem	30
z toho s počítači napojenými na internet	19
vybavených jiným technickým zařízením	20
Počet míst v přednáškových sálech a učebnách	539
z toho vybavených počítačem	19
Počet míst k relaxaci a občerstvení	106
Plocha knihovny pro uživatele v m ²	7 098
Počet hodin pro veřejnost týdně	80
Pracovníci knihovny (přepočtený stav)	451,4

Finanční hospodaření

NK ČR dosáhla k 31. 12. 2024 vyrovnaného hospodářského výsledku.

Základní údaje z výkazu zisku a ztráty v tis. Kč

Název položky	Hlavní činnost
Náklady celkem	730 305
Náklady z činnosti	729 517

Název položky	Hlavní činnost
v tom: věcné náklady	390 772
osobní náklady	339 294
Finanční náklady	239
Daň z příjmů	549
Výnosy celkem	730 305
Výnosy z činnosti	76 418
Finanční výnosy	24
Výnosy vybraných ÚVI z transferů	653 863
Výsledek hospodaření po zdanění	0

Podíl financování nákladů NK ČR z vlastní činnosti a z výnosů z transferů

Název položky	v tis. Kč
Výnosy z činnosti NK ČR a finanční výnosy	76 461
Výnosy vybraných ÚVI z transferů – poskytovatel MK ČR	610 041
Výnosy vybraných ÚVI z transferů – ostatní poskytovatelé	43 803
Výnosy celkem	730 305

Přehled čerpání neinvestičních a investičních prostředků (skutečnost k 31. 12. 2024 v tis. Kč)

Činnost/program	Neinvestiční prostředky	Investiční prostředky	Zdroj financování
I. Poskytnuto zřizovatelem – MK ČR	648 656	277 419	MK ČR
I.1 Příspěvek na provoz	599 152	0	MK ČR
Schválený příspěvek na provoz	478 040	0	MK ČR
Jednorázové navýšení příspěvku určené na motivační složky platu	12 813	0	MK ČR
Kompenzace zvýšených ostatních osobních nákladů v souvislosti s výplatou odměny	204	0	MK ČR

Činnost/program	Neinvestiční prostředky	Investiční prostředky	Zdroj financování
Kompenzace zvýšených ostatních osobních nákladů v souvislosti s výplatou odměny	162	0	MK ČR
Kompenzace zvýšených nákladů na energie	4 195	0	MK ČR
Kompenzace nákladů v souvislosti s úhradou licence za zpřístupnění digitalizovaných děl nedostupných na trhu	36 750	0	MK ČR
Odměna za půjčování dokumentů	56 988	0	MK ČR
Digitalizace fotoarchivu ČTK	10 000	0	MK ČR
I.2 NEVISK	8 992	0	MK ČR
Národní autority	173	0	MK ČR
Manuscriptorium – provoz	3 453	0	MK ČR
Souborný katalog ČR včetně rozvoje	352	0	MK ČR
Manuscriptorium – rozvoj a agregace dat	550	0	MK ČR
Registr digitalizace – provoz	320	0	MK ČR
Registr digitalizace – rozvoj	250	0	MK ČR
SDNNT a jeho integrace	250	0	MK ČR
Resolver URN:NBN – provoz	200	0	MK ČR
CESNET a připojení na internet	2 694	0	MK ČR
Registr českých knih	590	0	MK ČR
Webarchiv	160	0	MK ČR
I.3 Kulturní aktivity	1 695	0	MK ČR
Knihovna roku 2024	186	0	MK ČR
Sto let Slovanské knihovny – kulturně popularizační akce	494	0	MK ČR

Činnost/program	Neinvestiční prostředky	Investiční prostředky	Zdroj financování
Rozvoj kompetencí učícího knihovníka	77	0	MK ČR
Metodická příručka projektu Bookstart VII	95	0	MK ČR
Čtení v čase ohrožení	82	0	MK ČR
Knihovnická statistika – příručka	88	0	MK ČR
Standard pro dobrou knihovnu	46	0	MK ČR
Intenzivní přenos znalostí v inovativním prostředí Library of Congress – mezinárodní aktivita	387	0	MK ČR
Slovanská knihovna – sto let činnosti – mezinárodní aktivita	240	0	MK ČR
I.4 VISK	9 093	0	MK ČR
Rekvalifikační kurzy dle Národní soustavy kvalifikací	93	0	MK ČR
Technická správa, revize a doplňování báze ANL	117	0	MK ČR
Zajištění činnosti Koordinačního centra programu VISK v roce 2024	600	0	MK ČR
Inovační kurzy informační gramotnosti	63	0	MK ČR
Retrospektivní konverze Generálního katalogu UKF I	600	0	MK ČR
Registr českých knih	1 080	0	MK ČR
Digitalizace historických a vzácných dokumentů NK ČR	900	0	MK ČR
Digitalizace vzácných historických hudebnin	350	0	MK ČR
Podpora provozu ČDK	242	0	MK ČR

Činnost/program	Neinvestiční prostředky	Investiční prostředky	Zdroj financování
Multilicenční zpřístupnění elektronických informačních zdrojů v letech 2022–2024	3 798	0	MK ČR
Ochrana fyzických novodobých fondů NK ČR	149	0	MK ČR
Komplexní validátor NDK	122	0	MK ČR
Celkem za provoz	6 18 932	0	MK ČR
II. DKRVO institucionální podpora	15 122	1 713	MK ČR
Slavistika	980	0	MK ČR
Novodobá vydavatelská produkce v českých zemích po roce 1800	2 169	0	MK ČR
Výzkum dějin knižní kultury	956	0	MK ČR
Digital humanities	599	0	MK ČR
Hudební věda	811	0	MK ČR
Digitální kodikologie a knihověda	4 292	0	MK ČR
Webové archivy pro vědecký výzkum	358	0	MK ČR
Archivace digitálních dat	679	0	MK ČR
Ochrana knihovních fondů	2 636	2 321	MK ČR
Kniha jako médium ve středověku	593	0	MK ČR
Propojená otevřená data	1 049	0	MK ČR
III. NAKI účelová podpora	6 925	0	MK ČR
Kořeny a plody evropské vědy v českých, moravských a slezských historických fondech	2 375	0	MK ČR
Využití plazmatu pro ošetření materiálů knihovních fondů	2 221	0	MK ČR

Činnost/program	Neinvestiční prostředky	Investiční prostředky	Zdroj financování
Písemné bohatství zrušených klášterů v Cechách	2 329	0	MK ČR
IV. Systémová a individuální dotace	16 669	275 706	MK ČR
ISO C – výkupy – Brevarium a Almanach	0	770	MK ČR
ISO II/D 2023 – Doplněk rádiového systému Hanwell	0	0	MK ČR
NK ČR – Rekonstrukce objízdne komunikace v areálu CDH	0	5 937	MK ČR
NK ČR – II. nový depozitář v Hostivaři	0	164 503	MK ČR
NK ČR – Zajištění kritické obnovy ICT infrastruktury	0	0	MK ČR
Rekonstrukce a revitalizace Klementina – III. závěrečná etapa	4 310	24 597	MK ČR
Realizace úsporných opatření v areálu CDH	0	30 426	MK ČR
NPO – Posílení infrastruktury dlouhodobého úložiště LTP, včetně podpory	0	9 983	MK ČR
NPO – Implementace infrastruktury pro provoz digitalizační linky, včetně podpory	0	2 178	MK ČR
NPO – Pořízení HW pro sekundární instanci ČDK, včetně podpory	0	8 800	MK ČR
NPO – Nová řešení řídicích softwarových komponent digitalizační linky a jejich podpora	4 040	3 847	MK ČR
NPO – Inovace optických vlastností skenovacích zařízení digitalizační linky spolu se zajištěním jejich dostupnosti	1 753	5 929	MK ČR

Činnost/program	Neinvestiční prostředky	Investiční prostředky	Zdroj financování
NPO – Zajištění nových funkcionalit LTP pro správu obsahu, včetně servisní podpory	793	3 182	MK ČR
NPO – Vývoj programových částí LTP, včetně zajištění servisní podpory	2 322	2 941	MK ČR
NPO – Implementace nových programových částí zajišťujících management obsahu a jejich podpora	2 371	3 857	MK ČR
NPO – Vývoj a implementace mirroringu a loadbalancingu pro ČDK včetně podpory	182	1 033	MK ČR
NPO – Konverze výsledků dřívějších digitalizací, jejich obohacení a uložení v LTP	898	3 608	MK ČR
NPO – Obsahové a metadatové obohacení ISO obrazů z optických nosičů po dlouhodobé uložení a zpřístupnění	0	631	MK ČR
NPO – Implementace nové infrastruktury pro provoz LTP včetně podpory	0	3 484	MK ČR
V. Cizí projekty	5 185	1 173	
Orbis Pictus – oživené knihy pro kulturní a kreativní odvětví	909	0	KNAV
Smart digilinka – strojové učení pro digitalizaci tištěného dědictví	1 130	0	KNAV
LINDAT/CLARIAH.CZ č. j. MŠMT-15002019	1 586	0	MŠMT
OP JAK – Přístrojové vybavení	135	1 173	KNAV
Art of Reading in the Middle Ages (ARMA)	101	0	Národní a univerzitní knihovna v Lublani

Činnost/program	Neinvestiční prostředky	Investiční prostředky	Zdroj financování
Building a NETWork COMmunity cEntred libRarianship (ERASMUS)	41	0	Nizozemská královská knihovna
Vzdělávání – projekty mobility osob (akreditace udělena od 1. 3. 2021 do 31. 12. 2027) (ERASMUS)	1 283	0	Dům zahraniční spolupráce
Výnosy vybraných ÚVI z transferů + cizí	640 429	278 586	

Ostatní poskytovatelé: NK ČR se aktivně zapojila jako hlavní řešitel či partner do řady projektů financovaných z MŠMT a Akademie věd ČR. Jedná se zejména o projekty výzkumu, vývoje a inovací.

Závazné ukazatele: Příspěvek na provoz a účelové dotace poskytnuté v průběhu roku 2024 byly použity v souladu s účelem poskytnutí. V účetnictví byly sledovány odděleně (analytické účty, střediska).

Odvod z odpisů a staveb: Do 31. 12. 2024 byla na příjmový účet MK ČR odvedena částka 41 590 tis. Kč jako odvod z odpisů z nemovitého majetku. Závazek stanovený rozpisem schváleného rozpočtu NK ČR pro rok 2024 byl v termínu splněn.

Čerpání příspěvku na provoz: V příspěvku na provoz bylo přiděleno 9 027 tis. Kč na úhradu věcných nákladů na realizaci statutárních činností, které byly v minulosti financovány formou účelové dotace z programu MK ČR Veřejné informační služby knihoven (VISK); z toho bylo na ostatní osobní náklady (OON) poskytnuto 186 tis. Kč.

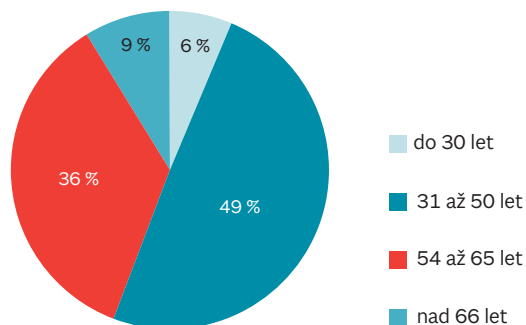
Výdaje na pořízení dlouhodobého majetku v tis. Kč (investiční výdaje)

Poskytovatel MK ČR	
Program Výzkum, vývoj a inovace	
DKRVO	1 713
Program Obnova a rozvoj materiální základny NK ČR	
Rekonstrukce a revitalizace Klementina, III. závěrečná etapa	24 597
II. nový depozitář v Hostivaři	164 503
Realizace úsporných opatření CDH	30 426
Program Podpora reprodukce majetku státních kulturních zařízení	
Digitalizace fotoarchivu ČTK	0
Zajištění ICT infrastruktury	0
Program Rozvoj a obnova materiálně technické základny státních kulturních zařízení	
Rekonstrukce objízdné komunikace v areálu CDH	5 937
Program ISO II/C	
Výkupy – Breviarium a Almanach	770
Program ISOII/D	
D II 2022 – Doplněk rádiového systému Hanwell	0
OP JAK – Přístrojové vybavení LINDAT CLARIAH	1 173
NPO – Národní plán obnovy – rozvoj digitalizace v oblasti knihoven (12 projektů)	49 465
Investiční výdaje celkem bez FRM	278 586
Fond reprodukce majetku NK ČR	8 703
Investiční výdaje celkem	287 289

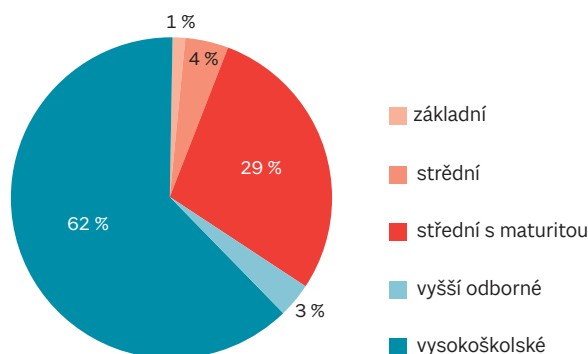
Limit přepočteného počtu úvazků v rámci regulace zaměstnanosti byl stanoven Národní knihovně České republiky na rok 2024 ve výši 447,3. Celkový přepočtený počet úvazků včetně úvazků, jejichž mzdové náklady jsou hrazeny z mimorozpočtových zdrojů, pak v roce 2024 činil 451,38.

Personální údaje

Členění zaměstnanců podle věku

Členění zaměstnanců podle dosaženého vzdělání

Vnitřní kontrolní systém

Součástí vnitřního kontrolního systému v NK ČR je i interní audit. Výkon interního auditu zabezpečuje samostatný útvar Referát interního auditu, který je přímo podřízený generálnímu řediteli NK ČR. Tím je plně zajištěna jeho funkční nezávislost a organizační oddělení od řídicích výkonných struktur. Výkon interního auditu zabezpečuje jedna zaměstnankyně na pozici interní auditor.

Plní zejména tyto úkoly:

- povinnosti vyplývající z ustanovení §§ 28–31 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (dále jen zákon o finanční kontrole);
- provádí finanční audity, audity systémů a výkonu v útvarech NK ČR a předkládá generálnímu řediteli NK ČR písemné zprávy o svých zjištěních, včetně doporučení z vykonaných auditů;
- vypracovává roční a střednědobé plány auditorské činnosti a zpracovává souhrnné roční zprávy o své činnosti;
- podílí se na tvorbě a aktualizaci vnitřních právních předpisů;
- koordinuje proces řízení rizik a vyhodnocuje analýzu rizik;
- podílí se na realizaci postupů pro včasné podávání informací příslušným úrovním řízení o výskytu závažných nedostatků a o přijímaných opatřeních k jejich nápravě (odstranění) v souladu se zákonem o finanční kontrole a dalšími právními normami;
- v oblasti výkonu interního auditu vykonává zejména metodickou, konzultační a zjišťovací činnost, a to formou nezávislého a objektivního přezkoumávání a vyhodnocování operací a vnitřního kontrolního systému.

Referát interního auditu vykonával činnost v roce 2024 na základě Ročního plánu interního auditu. V tomto roce byl vykonán jeden mimořádný audit mimo roční plán auditů. Roční plán vycházel z konkretizace cílů a záměrů vyjádřených ve Střednědobém plánu interního auditu na období 2024–2026, Analýzy rizik 2023 s přihlédnutím k výsledkům veřejnosprávních a jiných kontrol uskutečněných v NK ČR a ke zjištěním vnitřního kontrolního systému.

Roční plán interního auditu obsahuje i další úkol vyplývající z funkce interního auditu – konzultační činnost.

Tituly neperiodických publikací podle tematických skupin

Tematická skupina		Znak MDT ¹⁾	Č. ř.	Tituly celkem			z toho první vydání			E - tituly	Audio tituly
				knihy	brožury	celkem	knihy	brožury	celkem	celkem	celkem
a		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Všeobecnosti	0	0101	377	87	464	349	85	434	Nesleduje se	Nesleduje se
2.	Filozofie, psychologie	1	0102	390	19	409	332	17	349		
3.	Náboženství, teologie	2	0103	358	65	423	300	50	350		
4.	Sociologie, statistika	30 - 31	0104	222	25	247	203	22	225		
5.	Politika, ekonomie	32 - 33	0105	286	21	307	221	21	242		
6.	Právo, veřejná správa, sociální zabezpečení a sociální péče, pojištnictví	34, 36, 351 - 354	0106	481	21	502	376	15	391		
7.	Vojenství a vojenské vědy	355 - 359	0107	134	14	148	121	11	132		
8.	Školství, pedagogika, volný čas	37	0108	628	250	878	377	158	535		
9.	Obchod, spoje, doprava, cestovní ruch	338, 339, 654, 656	0109	137	32	169	110	30	140		
10.	Etnografie, kulturní antropologie (obyčaje, folklor, tradice)	39	0110	67	11	78	61	11	72		
11.	Filologie, jazyky, jazykověda	80 - 81	0111	183	15	198	121	12	133		
12.	Matematika	51	0112	74	7	81	54	6	60		
13.	Přírodní vědy	52 - 59	0113	380	122	502	307	115	422		
14.	Lékařské vědy, zdravotnictví	61	0114	400	122	522	322	117	439		
15.	Strojrenství, technologie, stavebnictví, průmysl, obchod a řemesla	62, 66 - 69	0115	180	75	255	163	71	234		
16.	Zemědělství, lesnictví, chov dobytka, lov zvěře a rybolov	63	0116	292	120	412	261	118	379		
17.	Domácí hospodaření	64	0117	195	14	209	165	13	178		
18.	Management, řízení a organizace	005	0118	113	3	116	89	3	92		
19.	Územní plánování, urbanismus a tvorba krajiny, architektura	70 - 72	0119	200	52	252	183	48	231		
20.	Sochařství, výtvarné umění, grafika, fotografie	73 - 77	0120	500	152	652	482	150	632		
21.	Hudba, divadlo, film apod. umění	78, 791 - 792	0121	244	19	263	224	16	240		
22.	Hry a sport	793 - 799	0122	230	36	266	198	34	232		
23.	a) Dějiny literatury a literární kritika	82	0123	118	7	125	110	7	117		
	b) Literární texty	821	0124	5212	662	5874	4143	578	4721		
24.	Geografie	91	0125	347	34	381	290	29	319		
25.	Historie, biografie	92 - 94	0126	1147	95	1242	1016	85	1101		
Úhrnem		0 - 94	0127	12895	2080	14975	10578	1822	12400		
z toho	školní učebnice		0128	434	144	578	169	72	241		
	dětské knihy		0129	1605	840	2445	1180	721	1901		
	vysokoškolská skript a VŠ učebnice		0130	224	2	226	151	2	153		
Kontrolní součet (ř. 0101 až 0130)			0139	28053	5146	33199	22656	4439	27 095		

¹ Znak Mezinárodního desetinného třídění.

Odbor doplňování fondů

Statistika domácí neperiodické produkce za rok 2024

Roční výkaz o neperiodických publikacích zpracováváný každoročně NK ČR je určen pro oficiální statistické výkaznictví České republiky. Zasilán je MK ČR, které jej postupuje Českému statistickému úřadu. Vykazované údaje reprezentují knižní produkci České republiky také v zahraničí, přebírá je EUROSTAT i UNESCO.

Tabulky výkazu informují o neperiodických publikacích vydaných v České republice. Údaje jsou zpracovány podle dané metodiky*, a to na základě povinných výtisků, které NK ČR získala v roce 2024.

Neperiodické publikace podle jazyka vydání

Jazyk vydání	Č. ř.	Počet		
		tištěných titulů	e – titulů	audio titulů
a	1	2	3	4
Celkem	0201	14 975	Nesleduje se	Nesleduje se
v tom podle jazyka vydání	čeština	0202	13 148	
	čeština a jiné jazyky	0203	852	
	angličtina	0204	475	
	slovenština	0205	242	
	němčina	0206	36	
	poština	0207	35	
	italština	0208	27	
	francouzština	0209	19	
	maďarština	0210	16	
	španělština	0211	14	
	ruština	0212	9	
	ukrajinština	0213	8	
	esperanto	0214	6	
	rumunština	0215	6	
	bosenština	0216	1	
	bulharština	0217	1	
	litevština	0218	1	
	lužická srbština	0219	1	
	nizozemština	0220	1	
vícejazyčné publikace (kromě češtiny)	0221	77		
Kontrolní součet (ř. 0201 až 0221)	0222	29 950		

Neperiodické publikace – překlady z jiných jazyků

Jazyk originálu	Č. ř.	Počet		
		tištěných titulů	e – titulů	audio titulů
a	1	2	3	4
Překlady celkem	0301	5 853	Nesleduje se	Nesleduje se
v tom podle jazyka originálu	angličtina	0302	3 245	
	němčina	0303	883	
	francouzština	0304	308	
	slovenština	0305	288	
	japonština	0306	197	
	španělština	0307	181	
	italština	0308	113	
	poština	0309	111	
	švédština	0310	62	
	ruština	0311	54	
	norština	0312	34	
	nizozemština	0313	21	
	ukrajinština	0314	19	
	latina novodobá a středověká	0315	17	
	čínština	0316	12	
	finština	0317	11	
	portugalština	0318	11	
	řečtina klasická	0319	11	
	dánština	0320	10	
	korejština	0321	8	
latina klasická	0322	7		
rumunština	0323	7		
hebrejština nová (ivrit)	0324	6		
hebrejština stará	0325	6		
ostatní staré jazyky	0326	6		
islandština	0327	5		
arabština klasická	0328	4		
esperanto	0329	4		

v tom podle jazyka originálu					
katalánština	0330	4			
maďarština	0331	4			
romština	0332	4			
řečtina nová	0333	4			
arabština novodobá	0334	3			
bosenština	0335	3			
bulharština	0336	3			
chorvatština	0337	3			
turečtina	0338	3			
albánština	0339	2			
litevština	0340	2			
slovinština	0341	2			
arménština	0342	1			
estonština	0343	1			
gruzinština	0344	1			
hindština	0345	1			
irština	0346	1			
jidiš	0347	1			
lotyština	0348	1			
makedonština	0349	1			
sanskrt	0350	1			
srbština	0351	1			
více jazyků	0352	165			
Kontrolní součet (ř. 0301 až 0352)	0353	11 706			

Nezahrnují se publikace pro reklamní účely, tj. např. obchodní katalogy, prospekty, obchodní, průmyslové a turistické reklamy, nabídkové publikace zboží a služeb, jízdní řády, ceníky, telefonní seznamy, programy divadelních aj. pořadů, stanovy společnosti, kalendáře, mapy apod.

Zahrnují se i státní publikace, tj. publikace vydané veřejnou správou aj. kromě těch, určených pouze pro zahraniční distribuci, školní učebnice, vysokoškolská skripta, přetisky částí knih nebo periodik už publikovaných, pokud mají vlastní titul, stránkování a pokud tvoří samostatné dílo, publikace, které jsou součástí série, ale které tvoří oddělenou bibliografickou jednotku, ilustrovaná díla, jako jsou soubory tisků, reprodukcí uměleckých děl, kreseb apod., pokud tvoří kompletní stránkované svazky a jsou doplněny alespoň stručným vysvětlujícím textem, obrázkové knihy pro děti, komiksy apod.

Knihy je neperiodická publikace o alespoň 49 stránkách, brožura je neperiodická publikace o 5 až 48 stránkách.

Údaje byly zpracovány na základě povinných výtisků neperiodických publikací zaslaných vydavateli do NK ČR v uvedeném roce.

Přírůstek domácí literatury za rok 2024

Nezahrnuje přírůstky Slovanské knihovny a Knihovnického institutu.

- **Celkem: 42 697**
- tištěné dokumenty: 40 857
- netištěné dokumenty: 1 840

A. NEPERIODICKÉ PUBLIKACE

Podíl akvizičních zdrojů na celkovém přírůstku

povinný výtisk	37 418 (k.j.)	87,67 (%)
nákup	2 784	6,53
dary	2 185	5,12
interní zdroj	137	0,32
rezervní fondy	78	0,18
náhrady	77	0,18
Celkem	42 679	100,00

Rozbor celkového přírůstku podle určení

I. Knihy k.j.

a) Národní konzervační fond 17 314

z toho	povinný výtisk (PV 1)	15 610
nákup		761
dary		929
náhrady		0
interní zdroj		0
rezervní fondy		14

b) Univerzální knihovní fond 17 981

z toho	povinný výtisk (PV 2)	15 541
nákup		1 143
dary		1 035
náhrady		77
interní zdroj		133
rezervní fondy		52

c) Půjčovni (Studijní) knihovní fond 740

z toho		573
nákup		573
dary		153
náhrady		0
interní zdroj		4
rezervní fondy		10

*Metodické vysvětlivky

Výkaz je sestaven v návaznosti na Revidované doporučení týkající se produkce a distribuce knih, novin a časopisů, přijaté na 23. zasedání Generální konference UNESCO v roce 1985. Týká se všech tištěných neperiodických publikací dle zákona č. 37/95 Sb., které byly v daném roce vydány v ČR a jsou dostupné veřejnosti.

d) spotřební literatura		0
z toho	nákup	0
	dary	0
	interní zdroje	0
	rezervní fondy	0

II. Speciální dokumenty (povinný výtisk, nákup, dary)

k.j.

a) Národní konzervační fond		3 552
z toho	pohlednice	785
	plakáty	1 921
	kartografické dokumenty	317
	grafika	167
	hudebniny	362

b) Univerzální knihovní fond		1 270
z toho	plakáty	634
	kartografické dokumenty	285
	grafika	69
	hudebniny	282

c) fond speciálních (netištěných) dokumentů		1 840
z toho	zvukové snímky	1 614
	elektronické dokumenty	208
	videozáznamy	18

B. PERIODICKÝ TISK

Domácí periodický tisk

tituly

a) Národní konzervační fond		4 905
z toho	povinný výtisk (PV 1)	4 905

b) Univerzální knihovní fond		4 575
z toho	povinný výtisk (PV 2)	4 493
	nákup	82

c) Spotřební literatura		25
z toho	nákup	23
	dary	2

Komentář ke statistickým rozborům přírůstku domácí literatury za rok 2024

Akviziční činnost Oddělení doplňování domácích dokumentů (ODDD) je zaměřena především na získávání současné domácí produkce v plné druhové a tematické šíři, na doplňování nezbytných profilových multiplikátů a retrospektivně na doplňování bohemikálních deziderat. Získané dokumenty jsou zařazovány do Národního konzervačního fondu (NKF), Univerzálního knihovního fondu (UKF) a do Studijního fondu (SF).

Celkový objem přírůstku domácích neperiodických publikací byl **42 697 knihovních jednotek** (dále jen k. j.), což je o 1 451 k. j. méně než v roce 2023. Po výraznějších výkyvech v předchozích letech dochází k určité stabilizaci knižního trhu. Mírně nižší přírůstek mohl být způsoben implementací nové metodiky, která upřesňuje typologii dokumentů spadajících pod povinný výtisk.

Povinné výtisky byly získávány na základě zákona č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích. Podle tohoto zákona má NK ČR právo na dva povinné výtisky z každého vydání. V roce 2024 bylo celkem evidováno **37 418** k. j. povinných výtisků neperiodických publikací, tj. **87,67** % z celkového přírůstku. Z toho bylo 31 151 k. j. knih (83,25 %); kartografických dokumentů 581 k. j. (1,55 %); grafiky 156 k. j. (0,42 %); dále plakátů 2 555 k. j. (6,83 %); pohlednic 785 k. j. (2,10 %); hudebnin 368 k. j. (0,98 %) a netištěných dokumentů 1 822 k. j. (4,87 %). U speciálních tištěných dokumentů zaznamenáváme významný pokles počtu zpracovaných grafických dokumentů, ale zároveň vzrostl počet plakátů a také přibýlo pohlednic. Celkově bylo zpracováno o 506 k. j. více speciálních tištěných dokumentů ve srovnání s rokem 2023.

Vzhledem k tomu, že výše citovaný zákon není stále plně respektován, probíhají v ODDD neustálé **urgence nedodaných titulů** (příp. exemplářů), a to osobně, telefonicky, písemně nebo e-mailem. Celkově bylo loni urgováno písemně 542 nakladatelů a 2 400 titulů neperiodických publikací. Na výzvu kladně zareagovalo 405 (74,7 %) nakladatelů a vyurgováno bylo 1 739 titulů (72,46 %). I přes poměrně vysokou úspěšnost urgencí někteří nakladatelé na urgence nereagovali, a proto jsme přistoupili k **zasílání ředitelských upomínek** ve smyslu předžalobní výzvy. Vždy se snažíme s nakladatelem dohodnout a k předžalobní výzvě dochází až po vyčerpání všech možností, většinou u nekomunikujících dodavatelů. V roce 2024 bylo odesláno 15 předžalobních výzev.

Stále je tolerována praxe většiny velkých vydavatelů, kteří odevzdávají povinné výtisky dávkově v kumulovaných zásilkách za delší časové období. U některých titulů není dodržována zákonná třicetidenní lhůta pro odevzdání, v běžné praxi však většinou nelze zjistit skutečný den vydání.

ODDD poskytlo zhruba 1 800 nejruznějších konzultací přibližně 800 různých nakladatelů na téma odevzdávání povinných výtisků.

Pro roční statistiku o neperiodických publikacích vydaných v ČR za rok 2024 bylo v souladu s doporučeními UNESCO na základě přijatého povinného výtisku zpracováno 14 975 knižních titulů, tedy o 50 titulů méně než v roce 2023.

Nákupem bylo získáno celkem **2 784** k. j. za **1 874 397** Kč. Podíl nákupu na celkovém přírůstku činil 6,53 %. Průměrné náklady na jednu zakoupenou k. j. byly **673** Kč.

Z toho pro retrospektivní doplňování bylo nakoupeno celkem 1 440 k. j. (69,71 %) za 1 306 560 Kč (69,71 % z rozpočtu) včetně velmi vzácných bibliofilů a speciálních tištěných dokumentů. Průměrné náklady na jednu k. j. zakoupenou v antikvariátech činily 907 Kč.

Fondy NK ČR byly průběžně doplňovány profilovou soudobou literaturou v počtu 1 344 k. j. (48,28 %) celkem za 567 837 Kč (30,29 % z rozpočtu). Průměrné náklady na jednu k. j. soudobé literatury činily 422 Kč. Při nákupu dokumentů byly dojednány a využity slevy v celkové výši 334 688 Kč (15,15 %). Z aktuální i antikvární nabídky bylo nejvíce publikací zakoupeno pro UKF 1 230 k. j. (44,18 %), pro SF 573 k. j. (20,58 %) a pro NKF 981 k. j. (35,24 %).

Dary jsou nadále významným zdrojem pro retrospektivní doplňování fondů, zvláště u starší literatury. U aktuální produkce dary publikací nejsou tak běžné, nicméně i v rámci agendy povinného výtisku bývá občas nakladateli odevzdáno více exemplářů, které jsou pak po domluvě s nakladateli použity k doplnění fondů NK ČR. Někdy mohou být předány dalším knihovnám podle jejich zaměření, či je NK ČR využije k digitalizaci, případně jsou na vyžádání vráceny. ODDD doplňuje z darů také tištěné speciální dokumenty a speciální netištěné dokumenty, letos jsme získali darem 18 videozáznamů.

Celkem byly darem získány knihy, hudebniny, kartografické dokumenty, grafika i videozáznamy v počtu **2 185** k. j., tedy **5,12 % z celkového přírůstku**. Z toho do NKF bylo zařazeno 958 k. j. (43,84 %), do UKF 1 074 k. j. (49,15 %) a do SF pak 153 k. j. (7,00 %).

Z **rezervních fondů** bylo zařazeno včetně hudebnin, kartografických dokumentů a grafiky celkem **78** k. j. Výběr byl zaměřen na bohemikální deziderata. Podíl dokumentů z rezervních fondů na celkovém přírůstku byl

0,18 %. Z toho do NKF bylo zařazeno 15 k. j. (19,23 %), do UKF 53 k. j. (67,95 %) a do SF pak bylo doplněno 10 k. j. (12,82 %).

Z **interních zdrojů** byl letos doplněn dokumenty především UKF 133 k. j. (97,08 %), SF byl doplněn pouze 4 k. j. (2,92 %). Celkem bylo z interních zdrojů doplněno **137** k. j., což je **0,32 %** z ročního přírůstku domácích dokumentů. Jako čtenářské **náhrady** bylo do UKF zařazeno celkem **77** k. j. Podíl náhrad na celkovém přírůstku byl **0,18 %**.

ODDD též významně přispívá na server *Obálkyknih.cz* prostřednictvím skenovacího klienta nebo přes webové rozhraní. V roce 2024 bylo odesláno 4 489 náhledů obálek knih, 250 obsahů knih, 799 náhledů speciálních tištěných dokumentů včetně 294 náhledů pohlednic.

Přírůstek zahraniční literatury za rok 2024

Nezahrnuje přírůstky Slovanské knihovny a Knihovnického institutu.

Celkem: 7 270 k. j.

→ Tištěné dokumenty: 7 225

z toho:

→ výměna: 1 457 (20,14 %)

→ dary: 3 042 (42,10 %)

→ nákup: 2 726 (37,73 %)

→ Netištěné dokumenty: 45 (včetně 23 e-knih, které nejsou jinde zahrnuty)

z toho:

→ mikrodokumenty: 21 (46,66 %)

→ zvukové záznamy: 1 (2,22 %)

→ videozáznam: 0 (0 %)

→ elektronický zdroj: 23 (51,12 %)

A. NEPERIODICKÉ PUBLIKACE

Rozbor celkového přírůstku podle zemí (k. j.)

	Země	Výměna	Dary	Nákup	SDZ	Celkem
1.	Německo	185	892	510	0	1 587
2.	USA	243	512	408	21	1 184
3.	Velká Británie	24	292	524	0	840
4.	Slovensko	33	501	43	0	577
5.	Francie	21	122	221	0	364
6.	Španělsko	30	9	315	0	354
7.	Švýcarsko	5	115	230	0	350
8.	Polsko	121	64	19	0	204
9.	Rakousko	45	103	41	0	189
10.	Maďarsko	70	22	56	1	149
11.	Rusko	93	28	2	0	123
12.	Ukrajina	0	82	27	0	109
13.	Bělorusko	101	0	0	0	101
	Srbsko	81	19	1	0	101
14.	Itálie	3	43	54	0	100
	Rumunsko	66	6	28	0	100
15.	Nizo-zemsko	1	33	64	0	98
16.	Chorvatsko	71	10	0	0	81
17.	Belgie	0	12	52	0	64
18.	Moldavsko	58	1	0	0	59
19.	Finsko	39	1	0	0	40
20.	Kanada	2	24	10	0	36
21.	Portugalsko	0	4	31	0	35
22.	Černá Hora	29	4	0	0	33
23.	Švédsko	15	10	3	0	28
24.	Ázerbájdžán	26	1	0	0	27
	Bosna a Hercegovina	1	1	25	0	27
25.	Mexiko	12	7	6	0	25

	Země	Výměna	Dary	Nákup	SDZ	Celkem
26.	Bulharsko	16	6	0	0	22
	Singapur	0	2	20	0	22
27.	Neznámá země	0	5	13	0	18
28.	Brazílie	0	12	2	0	14
29.	Makedonie	13	0	0	0	13
	Japonsko	13	0	0	0	13
30.	Izrael	0	11	0	0	11
31.	Egypt	0	10	0	0	10
	Lucembursko	0	10	0	0	10
	Řecko	0	9	1	0	10
32.	Indie	0	6	3	0	9
	Spojené arabské emiráty	9	0	0	0	9
33.	Dánsko	0	3	5	0	8
	Jižní Korea					
	Slovensko					
34.	Estonsko	4	1	2	0	7
35.	Čína	2	4	0	0	6
	Litva	5	1	0	0	6
	Norsko	0	4	2	0	6
36.	Argentina	0	1	4	0	5
	Filipíny	0	5	0	0	5
37.	Austrálie	0	4	0	0	4
	Kosovo	3	0	1	0	4
38.	Arménie	0	3	0	0	3
	Lotyšsko	1	2	0	0	3
	Vietnam	3	0	0	0	3
39.	Irsko	0	1	1	0	2
	Kazachstán	0	2	0	0	2
	Srí Lanka	0	2	0	0	2
	Thajsko	0	2	0	0	2
	Tchaj-wan	0	2	0	0	2
	Turecko	0	2	0	0	2

	Země	Výměna	Dary	Nákup	SDZ	Celkem
40.	Albánie	0	1	0	0	1
	Gruzie	0	1	0	0	1
	Jihoafrická republika	0	1	0	0	1
	Kapverdské ostrovy	0	0	1	0	1
	Madagaskar	0	1	0	0	1
	Mongolsko	0	1	0	0	1
	Nepál	1	0	0	0	1
	Nový Zéland	0	1	0	0	1
	Pákistán	1	0	0	0	1
	Tádžikistán	1	0	0	0	1
	Uzbekistán	0	1	0	0	1
	Vatikán	0	1	0	0	1
	Venezuela	0	1	0	0	1
		celkem	1 457	3 042	2 726	21
	% z celkového přírůstku	20,10 %	41,98 %	37,62 %	0,30 %	100,00 %

*) zahrnuje CD-ROM, mikrodokumenty, video a zvukové záznamy

Rozbor celkového přírůstku podle oborů (k. j.)

	Obory	Výměna	Dary	Nákup	SDZ*)	Celkem
1.	všeobecnosti	104	141	190	1	436 6,02 %
2.	filozofie, psychologie	42	367	145	0	554 7,65 %
3.	náboženství, teologie	20	466	153	0	639 8,82 %
4.	sociologie, statistika	88	167	104	0	359 4,95 %
5.	politika, ekonomie	158	288	301	3	750 10,35 %
6.	právo, veřejná správa, pojišťovnictví	143	110	29	17	299 4,13 %
7.	vojenství a vojenské vědy	38	20	33	0	91 1,26 %
8.	školenství, pedagogika, volný čas	22	60	17	0	99 1,37 %
9.	obchod, spoje, doprava, cestovní ruch	8	16	4	0	28 0,39 %

	Obory	Výměna	Dary	Nákup	SDZ*)	Celkem
10.	etnografie, kulturní antropologie	66	26	42	0	134 1,85 %
11.	filologie, jazyky, jazykověda	30	148	72	0	250 3,45 %
12.	matematika	4	8	60	0	72 0,99 %
13.	přírodní vědy	29	82	118	0	229 3,16 %
14.	lékařské vědy, zdravotnictví	4	20	36	0	60 0,83 %
15.	technika, technologie, průmysl, řemesla	11	29	14	0	54 0,75 %
16.	zemědělství, lesnictví	7	7	3	0	17 0,23 %
17.	domácí hospodaření	1	10	2	0	13 0,18 %
18.	management, řízení a organizace	2	8	6	0	16 0,22 %
19.	urbanismus, architektura	30	46	114	0	190 2,62 %
20.	sochařství, výtvarné umění, grafika, fotografie	111	153	261	0	525 7,25 %
21.	hudba, divadlo, film apod. umění	65	248	138	1	452 6,23 %
22.	hry a sport	5	15	10	0	30 0,41 %
23.	literární věda	111	76	158	0	345 4,76 %
24.	geografie	27	85	20	0	132 1,82 %
25.	historie, biografie	292	218	625	0	1 135 15,65 %
26.	literární texty	39	228	71	0	338 4,66 %
	Celkem	1 457	3 042	2 726	22	7 247 100,00 %

*) zahrnuje CD-ROM, mikrodokumenty, video a zvukové záznamy

Rozbor celkového přírůstku podle určení (k. j.)

1.	Národní konzervační fond	701	9,67 %
	Studovny a příručky celkem	882	12,17 %
	z toho:		
	Všeobecná studovna	41	
	Studovna společenských a přírodních věd	91	
2.	Studovna rukopisů a starých tisků	170	
	Studovna hudebního oddělení	295	
	Studovna vědeckých pracovníků	10	
	Referenční centrum	16	
	Studijní zóna	259	
3.	Univerzální knihovní fond (včetně fondu OSN)	5 664	78,16 %

Rozbor aktivních výměnných kontaktů podle zemí

Výměnné kontakty celkem – 123 aktivních partnerů ve 34 zemích. Počet partnerů v ostatních zemích byl menší než 4.

	země	počet partnerů
1.	Německo	16
2.	Španělsko	13
3.	Maďarsko	6
4.	USA	5
5.	Polsko	5
6.	Rumunsko	5
7.	Rusko	4
8.	Chorvatsko	4
9.	Slovensko	4

B. PERIODICKÝ TISK

	tituly	%
výměna	56	26,05
dary	12	5,58
nákup	147	68,37
celkem	215	100,00

Komentář ke statistickým rozborům přírůstku zahraniční literatury

Akviziční činnost je zaměřena především na výběrové získávání dokumentů z profilových oborů (obory společenských věd, přírodních věd, kultury a umění). Získané publikace jsou zařazovány do Národního konzervačního fondu (NKF) a do Univerzálního knihovního fondu (UKF). Ve výjimečných případech jsou publikace předávány do fondu Slovanské knihovny a Knihovnického institutu.

Do fondů NK ČR bylo **získáno celkem 7 247 k. j. neperiodické literatury**, z toho činily tištěné dokumenty 7 225 k. j. a netištěné dokumenty 23 k. j.

V rámci tištěných dokumentů bylo získáno 6 kartografických dokumentů (6 UKF), 8 grafik (1 NKF, 7 UKF) a 188 hudebnin (2 UKF, 186 Hudební oddělení). Během roku 2024 bylo ověřeno a uloženo do databáze **4 535** objednávek na zahraniční knižní produkci.

Všechny nové přírůstky byly akvizičně zpracovány (přírůstky získané nákupem a výměnou také v modulu ACQ).

V roce 2024 bylo v rámci výměny odesláno do zahraničí 1 817 svazků, z toho do EU 925 svazků. Pro tyto účely bylo nakoupeno 1 268 publikací, zbytek jsme

dostali darem. Celkem jsme vyřídili 531 objednávek ze zahraničí.

V roce 2024 byly nakoupeny zahraniční dokumenty za cca 3 628 000 Kč. Procentuálně byl podíl nákupu zahraniční literatury v celkovém rozpočtu Oddělení doplňování zahraniční literatury (ODZD) opět vyšší než výměna, což potvrzuje tendenci tlumení výměny ve prospěch nákupu jako druhu doplňování zahraniční literatury. Celkem bylo akvizičně zpracováno 2 726 svazků získaných nákupem a 40 svazků z přímého nákupu. Průměrné náklady na jeden zahraniční svazek činily 1 181,52 Kč. Přibližně 30 % nakoupených titulů bylo získáno cíleně do NKF (10 %) a volných výběrů v příručních fondech studoven.

V roce 2024 vynaložili pracovníci ODZD maximální úsilí na získání profilových publikací pro fondy NK ČR za co nejnižší náklady díky využití větších akčních slev zahraničních dodavatelů/nakladatelů a veletržních slev. Přesto soustavný růst cen na knižním trhu, zvyšování poštovního a také kurz koruny ovlivnily nákupy zahraničních dokumentů. Pro zmírnění negativních důsledků výše zmíněných faktorů bude žádoucí se i nadále zaměřovat na přímé nákupy na veletržích.

Velmi úspěšnou byla účast ODZD na mezinárodním knižním veletrhu ve Frankfurtu nad Mohanem. Slevy při nákupu publikací dosahovaly běžně 40 %. Někteří nakladatelé, se kterými dlouhodobě spolupracujeme, nám objednané publikace zaslali s obvyklou veletržní slevou, i když se veletrhu nezúčastnili. Při nákupu zahraniční literatury bylo na slevách ušetřeno 536 138,02 Kč.

V roce 2024 se výměna podílela na celkové akvizici zahraniční literatury 20,17 % (1 457 sv.).

Výměna má stále své nezastupitelné místo v celkovém doplňování zahraničních dokumentů, a to hlavně ze států mimo EU, a významná je výměna periodik, která je finančně nepochybně přínosem pro NK ČR. V roce 2024 se podíl výměny na akvizici zahraničních tištěných periodik mírně zvýšil na 26,05 % (v roce 2023 to bylo 19,05 %). Oproti tomu výměna v rámci západní Evropy a USA již několik let stagnuje, či klesá. Hlavním druhem doplňování je v těchto oblastech nákup.

V roce 2024 bylo zaregistrováno 3 042 dokumentů od 45 dárců v celkové odhadní hodnotě 3 042 000 Kč.

Za zmínku stojí nevýznamnější dárci roku 2024. V březnu NK ČR symbolicky převzala významný knižní dar zahrnující několik desítek anglických publikací, souhrnné dílo světoznámého česko-kanadského vědce aktivního v oblastech životního prostředí, energetiky, společenských témat i inovací Václava Smila, emeritního profesora University of Manitoba ve Winnipegu. Součástí slavnostního večera byla i krátká komorní beseda, během níž profesor Smil hovořil o svém vztahu ke knihám, inspiraci, kterou z nich čerpá, i o obecné potřebě vzdělávat se v různých oborech lidské činnosti.

Mezinárodní agentury

ISBN

V roce 2024 bylo v Česku zavedeno přidělování ISBN audioknihám, jak těm vydávaným na fyzickém nosiči, tak těm bez nosiče. Do mezinárodního systému standardního číslování knih (ISBN) se přihlásilo 153 nových nakladatelů. Celkový počet registrovaných českých účastníků systému ISBN k 31. 12. 2024 dosáhl čísla 8 417. Správnost čísel ISBN byla ověřena ve více než 15 500 dokumentech (kromě tištěných knih a map též v knihách na CD-ROM nebo DVD-ROM

a v audioknihách), a to i ve starších publikacích získaných retrospektivním doplňováním. Pokračovalo přidělování čísel ISBN titulům vydávaným subjekty neregistrovanými v systému ISBN, ať už před vydáním knihy na základě online podané žádosti, anebo přidělování dodatečně. Takto bylo přiděleno 1 880 čísel ISBN. Od 1. 1. 2023 již nevychází čtrnáctideník *O.K. – Ohlášené knihy*; zpracované záznamy o knihách a hudebninách chystaných k vydání na fyzickém nosiči jsou dostupné pouze v databázi ISN (za rok 2024 zpracovala Česká národní agentura ISBN a ISMN pro databázi ISN přes 10 642 záznamů, z toho 332 záznamů audioknih). Bylo zpracováno 15 191 záznamů ohlášených e-knih a 283 záznamů ohlášených „e-audioknih“ (viz databáze ISN-e); od července 2010, kdy se číslování e-knih v ČR zavedlo, báze ohlášených e-knih čítá celkem 157 697 záznamů. Mechanismus přidělování a hlášení čísel ISBN je u e-knih a „e-audioknih“ stejný jako u tištěných publikací a u knih/audioknih vydávaných na datovém nosiči: nakladatel přidělená ISBN hlásí prostřednictvím online formuláře, poté probíhá korektura záznamů. Záznamy e-knih a „e-audioknih“ s přidělenými čísly ISBN se zveřejňují v samostatné databázi: ISN-e. Nakladatelům byly spolu s přiděleným ISBN zasílány i čárové kódy na knihy. Byl průběžně aktualizován Adresář nakladatelů v ČR (NAK).

Pokračovaly pracovní kontakty s Mezinárodní agenturou ISBN v Londýně. Byla odeslána úplná aktualizovaná databáze českých nakladatelů/vydavatelů pro Mezinárodní adresář vydavatelů (Global Register of Publishers – GRP).

ISMN

Do systému ISMN se nově přihlásili 3 hudební vydavatelé. Celkový počet účastníků systému ISMN v ČR k 31. 12. 2024 dosáhl čísla 154. Správnost čísel ISMN byla ověřena ve 172 hudebninách a 17 hudebninám bylo přiděleno číslo ISMN ze sběrného identifikátoru. Bylo zpracováno 167 záznamů hudebnin ohlášených k vydání na fyzickém nosiči a 75 záznamů ohlášených e-hudebnin (viz databáze ISN-e). Celkem databáze ohlášených e-hudebnin čítá 208 záznamů. Nakladatelům byly spolu s ISMN zasílány i čárové kódy na hudebniny. Byla aktualizována dílčí báze Adresáře nakladatelů v ČR (NAK) věnovaná hudebním vydavatelstvím.

Pokračovaly pracovní kontakty s Mezinárodní agenturou ISMN v Berlíně. Byla průběžně aktualizována databáze českých nakladatelů/vydavatelů v Mezinárodním adresáři hudebních vydavatelů (Music Publishers' International ISMN Database).

Oddělení mezinárodních agentur poskytlo v roce 2024 více než 2 900 telefonických, emailových a osobních konzultací nejrozličnějším nakladatelům a uspořádalo dva semináře pro nakladatele.

Výroční zasedání Mezinárodní agentury ISBN i výroční zasedání Mezinárodní agentury ISMN se konala v září v Paříži. Česká národní agentura ISBN a ISMN se obou jednání účastnila.

Statistiky zpracovatelských útvarů

Novodobé fondy

Tabulka zahrnuje dokumenty zpracované v Odboru doplňování a zpracování fondů (domácí knihy, hudebniny

a mapy částečně v rámci sdílené katalogizace ve spolupráci s MZK v Brně, VKOL a MLP), Knihovnickém institutu, Slovanské knihovně, Hudebním oddělení, Oddělení periodik a Oddělení archivace webu).

Knihy	33 008
Periodika	542
Články v českých novinách a časopisech	543
Grafika	3 066
Kartografické dokumenty	663
Zvukové záznamy	1 899
Hudebniny	2 752
Elektronické zdroje	742
Mikrodokumenty	385
Videodokumenty	3

Historické fondy

Tabulka zahrnuje dokumenty zpracované v Odboru historických a hudebních fondů, malý podíl starých tisků zpracovala i Slovanská knihovna.

Rukopisy	37
Inkunábule a staré tisky	53
Historické mapy	1 994

Přírůstek záznamů do souborných katalogů a databází

Souborný katalog ČR	123 612
Soubory národních autorit	52 101
Články v českých novinách a časopisech	36 101

Statistické ukazatele služeb

Národní knihovna ČR poskytuje knihovnické a informační služby jako základní statutární činnost za podmínek vymezených Knihovním řádem. Ten prošel novelizací a v aktualizované podobě začal platit od 1. 4. 2024. Spektrum základních služeb je stabilní. Od

posledního čtvrtletí roku 2024 se do nabídky služeb promítá zavedení technologie RFID, a NK ČR tak začala svým uživatelům postupně nabízet služby založené na této technologii. Vedle využívání fyzických sbírek na místě je běžnou součástí základních služeb zpřístupňování obsahu dokumentů online a prostřednictvím digitálních knihoven. Potěšitelné je, že trvá trend postupného nárůstu zájmu o knihovnu i v její fyzické podobě. Ze srovnání fyzické návštěvnosti a dlouhodobě klesajícího objemu objednávek a fyzických výpůjček lze usoudit, že pro řadu uživatelů se i samotný prostor stává službou, o kterou mají zájem. Pozitivně na fyzické využívání knihovny jistě působí i fakt, že se NK ČR v posledních několika letech snaží své prostory kultivovat. Ve vybraných studovněch se vedle klasických studijních míst objevuje nábytek, který umožňuje si na chvíli odpočinout během studia. V říjnu 2024 proběhlo v Klementinu již podruhé Deskohraní a další akce, které přivádějí do knihovny nové potenciální uživatele.

Fyzická návštěvnost v roce 2024 mírně vzrostla (nárůst na 110 % objemu roku 2023, viz tabulka Přehled poskytnutých služeb... a grafy 3 a 8). Ačkoliv u některých prostor jejich fyzické využívání pokleslo, obecně je potěšitelné, že celková návštěvnost knihovny od roku 2022 kontinuálně narůstá. V roce 2024 byla dokonce o 2 500 návštěvníků vyšší než v roce 2019, tj. posledním předcovidovém roce. Nejnavštěvovanějším čtenářským prostorem je trvale Hala služeb jako centrum prvního příjetí uživatelů, která zaznamenala 72 283 čtenářských návštěv. Na nárůstu návštěvnosti Haly služeb se jistě odráží i skutečnost, že od začátku roku 2024 nabízí příjemnější prostředí s menším počtem studijních míst a její část též slouží jako výstavní prostor. I u vybraných studoven poskytujících základní služby došlo ke zvýšení návštěvnosti oproti minulému roku. Mezi studovněmi je dlouhodobě nejvyužívanější Všeobecná studovna, jejíž návštěvnost stoupla na 116 % objemu roku 2023. Tato

studovna disponuje nejvyšším počtem studijních míst a společně s Individuální studijní zónou a Relaxační zónou též nejdelší otevřací dobou – 75 hodin týdně. Po delší době se zvýšila návštěvnost Studovny periodik (na 125 % hodnoty roku 2023¹). I v tomto případě můžeme její větší oblíbenost částečně spojit s úpravou prostoru před studovnou, která proběhla začátkem roku 2024. Svou oblíbenost prokázala Studijně relaxační zóna (nárůst na 115 % návštěvnosti v roce 2023). Výrazně se v roce 2024 zvýšila návštěvnost Knihovny knihovnické literatury (140 % objemu roku 2023). Drobný úbytek fyzických návštěv naopak můžeme pozorovat v Referenčním centru a Studovně vědeckých pracovníků (97 % hodnoty roku 2023), Slovanské knihovně (94 %), Studovně rukopisů a starých tisků (91 %) nebo Studovně Hudebního oddělení a Studovně Hostivař (88 %).

Počty výpůjček fyzických svazků – další ze sledovaných ukazatelů – byl v roce 2024 v rámci celé NK ČR průměrně o něco nižší než v předchozím roce (pokles na 95 % objemu roku 2023). Zdá se tedy, že nárůst výpůjček v roce 2022 byl skutečně pouze reakcí na dramatický propad z roku 2021 (viz tabulky Přehled poskytnutých služeb... a Základní služby NK ČR v číslech... a graf 7) a od roku 2023 má tento ukazatel opět klesající tendenci. Snížení objemu fyzických výpůjček je možné spojit s pokračujícím příklonem společnosti k využívání materiálů v elektronické podobě, v prostředí NK ČR pak i se stabilně vysokým počtem zobrazených dokumentů v NDK (a to včetně dokumentů v režimu děl nedostupných na trhu). Na jednotlivých pracovištích poskytujících výpůjčky bylo i v roce 2024 možné pozorovat velkou rozkolísanost oproti zmíněnému průměru. Nárůst objemu výpůjček oproti minulému roku vykazují zejména specializovaná pracoviště

¹ Ve Výroční zprávě 2023 došlo omylem k záměně údajů o návštěvnosti Studovny společenských a přírodních věd (správně 7 800) a Studovny vědeckých pracovníků (správně 4 490).

– Slovanská knihovna (navýšení na 165 % objemu roku 2023), Studovna Hudebního oddělení (108 % objemu roku 2023), ale také Studovna vědeckých pracovníků (104 %). V případě Slovanské knihovny je možné zmíněný nárůst spojit s oslavami 100. výročí jejího založení a obecně s propagací Slovanské knihovny a jejích fondů. K menšímu poklesu protokolovaných výpůjček došlo ve Studovně periodik (92 % objemu roku 2023). Větší propad je možné ve srovnání s rokem 2023 pozorovat u Haly služeb (81 %), Studovny společenských a přírodních věd (77 %) a Knihovny knihovnické literatury (75 %). Ve Studovně rukopisů a starých tisků a Studovně Hostivař klesly výpůjčky ještě výrazněji (68 %, respektive 69 %).

V roce 2024 podali čtenáři 111 703 objednávek, tj. cca o 25 % méně než v předchozím období. Většina objednávek byla podána online. Standardně vysoké úrovně procentuální úspěšnosti dosahuje kladné vyřízení požadavku, v roce 2024 to bylo 99,7 %. Uživatelé využívají komfortu připomínek a upozornění, kterých automatizovaný výpůjční systém rozešle desítky tisíc.

Potěšující v tomto kontextu je, že po delší době pozorujeme nárůst zájmu o registraci v NK ČR či její prodloužení. Po dlouhodobém propadu začal počet nových registrací od roku 2022 opět stoupat a v roce 2024 využívalo NK ČR 18 429 registrovaných uživatelů (viz tabulka Přehled základních služeb... a tabulka Základní služby NK ČR v číslech... a graf 2). Meziročně tak uživatelská základna NK ČR narostla o 815 registrovaných uživatelů. Zvyšuje se i počet uživatelů, kteří si svou registraci v NK ČR prodlužují online, tj. bezkontaktně. V roce 2024 tímto způsobem proběhlo 34 % všech prodloužení registrace. V souvislosti s novým Knihovním řádem začala NK ČR akceptovat i datovou schránku fyzické osoby jako jeden z prostředků pro vzdálenou registraci. Touto cestou se v NK ČR registrovalo za

9 měsíců provozu 44 uživatelů. Všechny dostupné způsoby vzdálené registrace pak v roce 2024 využilo celkem 1 113 nových uživatelů. Tj. přicházejí noví uživatelé či přetrvává jejich zájem o využívání NK ČR, ať již v rovině fyzické služby a fyzického prostoru, nebo v oblasti online služeb.

Meziknihovní služby ve světě internetu, online zpřístupňovaných předplacených databází a narůstajícího významu digitálních knihoven pokrývají zejména velmi specializované požadavky na získání výpůjček a kopií. Zpravidla se pak jedná o náročně zjištělné dokumenty, jejichž získání je vysoce finančně náročné, a to zejména u těch, které je nutné dodat ze zahraničí. V roce 2024 počet požadavků na meziknihovní služby vnitrostátní a zahraniční mírně klesl, cca na 78 % objemu roku 2023 (viz tabulka Přehled poskytnutých služeb... graf 5).

V oblasti reprografických služeb pokračuje od roku 2022 nárůst počtu zejména tištěných výstupů (viz tabulka Přehled poskytnutých služeb... a graf 6), v roce 2024 se počet kopií dostal na úroveň 109 % roku předchozího. Mezi reprografické služby patří i služba eBooks on Demand (EOD), která nabízí digitalizaci autorsky volných děl na objednávku. V rámci EOD se digitalizuje dokument vždy jako celek, po uplynutí dvouměsíční lhůty od předání e-knihy objednateli je možné digitální kopii zveřejnit. NK ČR se i letos zapojila do mezinárodní vánoční akce EOD, která probíhala od 25. listopadu do 8. prosince 2024 a nabídla zhotovení digitálních kopií za zvýhodněnou jednotnou cenu 250,- Kč (10 eur). Během této akce si uživatelé objednali digitalizaci 7 titulů. Celkem bylo prostřednictvím EOD v roce 2024 naskenováno 6 180 stránek, tj. o 18 % méně než v předchozím roce, i když počet realizovaných objednávek byl v roce 2024 a 2023 stejný, tj. 35. Pokračovala i spolupráce se Sjednocenou organizací nevidomých a slabozrakých (SONS) a NK ČR pro nevidomé uživatele a uživatele

s těžkým poškozením zraku digitalizovala 14 292 stran textu.

Počet návštěv vybraných webů a online služeb NK ČR oproti minulému roku poměrně výrazně stoupl. NDK zaznamenala o 53 % vyšší návštěvnost než v roce 2023, i když počet zobrazených či stažených stran poklesl o 24 %. Zároveň však oproti roku 2023 razantně vzrostlo využití obsahu NDK přístupného v režimu děl nedostupných na trhu (DNNT) a navyšuje se i počet uživatelů registrovaných vzdáleně, kteří volí tento způsob registrace v NK ČR právě proto, aby si mohli v NDK zobrazit obsah s licencí DNNT. Podobně rozkolísaná jsou data u www.nkp.cz – návštěvnost stoupla o 47 %, nicméně počet stažených či zobrazených stran klesl o 16 %. V případě www.nkp.cz je možné nárůst návštěvnosti spojit např. s přípravou nové webové prezentace NK ČR. Její součástí je i kontrola úplnosti připravovaného webu vůči stávajícím webovým stránkám. Dlouhodobý pokles údajů o využívání digitální knihovny Manuscriptorium zaměřené na rukopisy a staré tisky je spíše než nezájmem uživatelů zapříčiněn technickými problémy, které v oblasti sledování využívání nastaly po implementaci standardu IIIF.

Elektronické informační zdroje (EIZ) již delší dobu patří mezi jednu z oblastí, která nejvíce ovlivňuje uživatele a veřejnost při hodnocení kvality online informačních služeb knihovny. Standardní součástí služeb knihovny jsou výpůjčky do vlastních čtecích zařízení z elektronických knihoven (zejména ProQuest Ebook Central, EBSCO eBook Collection, Springer). Do 31. 8. 2024 byly hlavní katalogy knihovny a elektronické zdroje zpřístupňovány rovněž přes rozhraní EBSCO Discovery Service (EDS). K tomuto datu skončila NK ČR smlouva pro využívání EDS. Z finančních důvodů se NK ČR rozhodla, že prozatím nebude vypisovat soutěž na dodání discovery pro další období a ověří možnosti

využít přístup k centrálnímu indexu Summon, který nabízí MZK v rámci portálu *Knihovny.cz*. Od ledna do srpna 2024 bylo v EDS zaznamenáno 30 668 přístupů a 39 737 vyhledávání. Při proporčním srovnání s údaji za celý rok 2023 by tato čísla mohla být (čistě matematicky) vyhodnocena jako stoupající. Velmi výrazný nárůst využívání zaznamenala databáze MyHeritage

Library Edition, který má zajisté vazbu na přednášky z cyklu *Genealogie pro každého* pořádané v NK ČR od roku 2023. Bohužel vzhledem ke změně licenční politiky producenta nebylo možné prodloužit smlouvu, na jejímž základě NK ČR svým uživatelům databázi MyHeritage Library Edition poskytovala, a předplatné skončilo k 31. 12. 2024. Svoji oblíbenost si i v roce

2024 udržela databáze ProQuest Ebook Central, v níž si uživatelé zobrazili 36 633 plných textů, což opět znamená mírný nárůst oproti předchozímu roku. Výrazně se zvýšil počet zobrazených plných textů u české databáze Anopress, a to na 20 781.

Přehled poskytnutých služeb v půjčovnách a studovnách Národní knihovny ČR v roce 2024

Sledované položky	Hala služeb	Všeobecná studovna	Studovna společenských a přírodních věd	Studovna vědeckých pracovníků	Studijně relaxační zóna	Referenční centrum/*	Studovna periodik	Studovna rukopisů a starých tisků	Studovna Hudebního oddělení	Studovna Hostivař	Knihovna knihovnické literatury	Slovanská knihovna*	Archiv NK ČR
Protokolované výpůjčky	142 072	78 299		29 984		3 233	19 034	1 022	1 356	2 081	2 228	30 071	378
z toho: absenční	135 099	0	0	0		1 839	465	0	47	0	1 799	21 974	2
prezenční	6 973	78 299	325	29 984		590	18 569	1 022	1 309	2 081	429	8 097	376
Registrovaní čtenáři	18 429					1 778						1 293	19
z toho: nové průkazy	4 823											226	
Čtenářské návštěvy	72 283	40 429	7 771	4 368	11 268	6 088	3 666	378	766	327	735	5 548	33
Objednávky čtenářů	111 703												
z toho: vyřízeno kladně	111 401												
Požadavky na meziknihovní služby						4 488						318	
z toho: objednáno v zahraničí						1 741						8	
Upomínky přes advokátní poradnu	12 uživ., 52 k. j.											0	
Kopie a tisky pro uživatele	8 241		33 178			55 288	1 754			68		604	

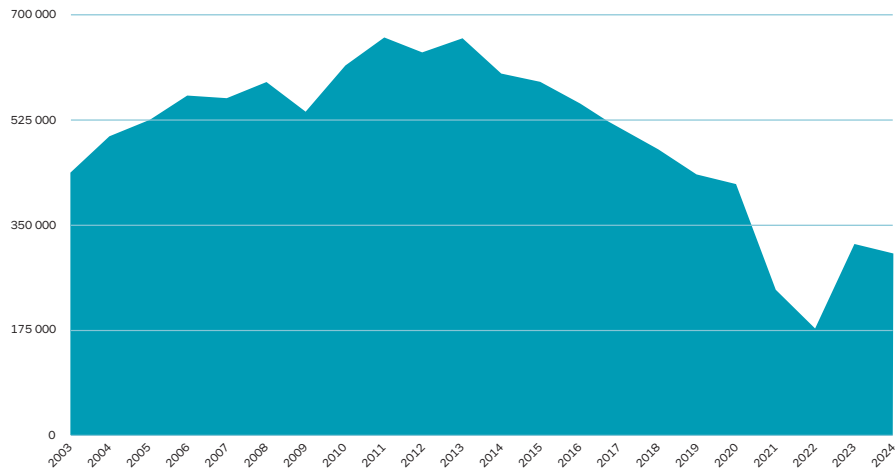
*Služba je poskytována v dočasném prostoru a v nestandardních podmínkách.

Základní služby NK ČR v číslech od roku 2001 do roku 2024*

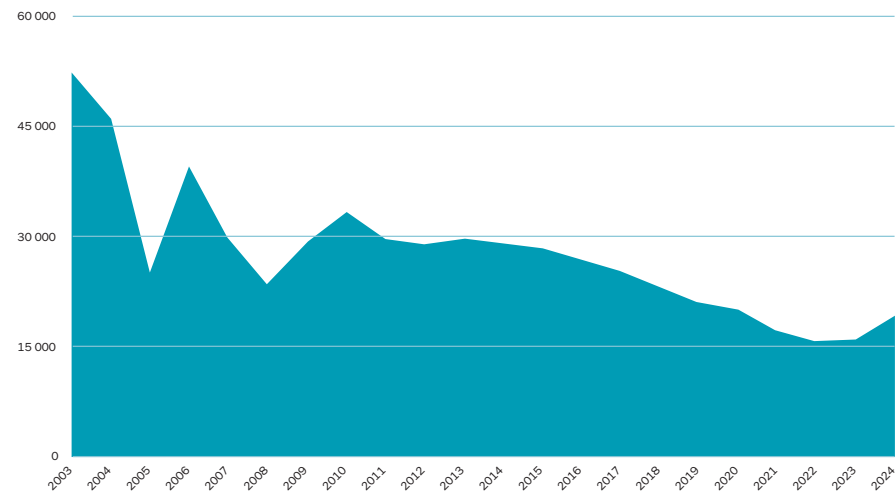
Sledované položky		Protokolované výpůjčky	Registrovaní čtenáři	Čtenářské návštěvy (návštěvníci Haly služeb a hlavních studoven)	Objednávky čtenářů	z toho kladně vyřízených	Úspěšnost objednávky v procentech	Požadavky na meziknihovní služby	z toho objednané v zahraničí	Kopie a tisky pro uživatele
Průměr let 2001 až 2010	počet	553 764	35 324	435 476	290 720	278 075	95,65 %	24 447	6 987	492 546
	index	100	100	100	100	100		100	100	100
2011	počet	638 731	29 130	344 362	322 766	317 151	98,26 %	18 040	4 784	460 736
	index	115	82	79	111	114		74	68	94
2012	počet	661 102	29 799	350 179	343 971	341 394	99,25 %	16 582	4 622	386 132
	index	119	84	80	118	123		68	66	78
2013	počet	603 926	28 975	322 987	295 804	293 403	99,19 %	15 882	4 541	354 532
	index	109	82	74	102	106		65	65	72
2014	počet	589 323	28 388	316 529	316 044	313 910	99,32 %	15 671	4 612	303 696
	index	106	80	73	109	113		64	66	62
2015	počet	554 506	26 897	294 118	283 068	281 632	99,49 %	15 081	4 552	249 712
	index	100	76	68	97	101		62	65	51
2016	počet	512 280	25 453	270 898	261 799	260 866	99,64 %	12 757	4 230	203 597
	index	93	72	62	90	94		52	61	41
2017	počet	477 488	23 433	226 803	231 391	230 340	99,55 %	10 884	3 378	168 503
	index	86	66	52	80	83		45	48	34
2018	počet	436 287	21 013	140 505	205 886	205 103	99,62 %	9 625	2 712	127 530
	index	79	59	32	71	74		39	39	26
2019	počet	419 067	20 021	139 854	173 721	173 174	99,69 %	8 635	2 451	147 230
	index	76	57	32	60	62		35	35	30
2020	počet	242 473	17 386	84 427	102 124	101 783	99,67 %	5 965	1 439	76 162
	index	44	49	19	35	37		24	21	15
2021	počet	180 259	15 827	58 281	77 674	77 502	99,78 %	5 532	1 419	61 266
	index	33	45	13	27	28		23	20	12
2022	počet	318 376	16 086	111 159	113 166	112 746	99,63 %	5 059	1 359	80 775
	index	57	46	26	39	41		21	19	16
2023	počet	303 393	19 371	126 369	131 043	130 663	99,71 %	5 720	1 782	91 609
	index	47	66	37	41	41		32	37	20
2024	počet	272 947	20 207	145 873	111 703	111 401	99,73 %	4 488	1 741	100 535
	index	43	69	42	35	35		25	36	22

* V základních službách jsou zahrnuty: Hala služeb, Všeobecná studovna, Studovna vědeckých pracovníků, Studovna společenských a přírodních věd, Referenční centrum a Studovna periodik.

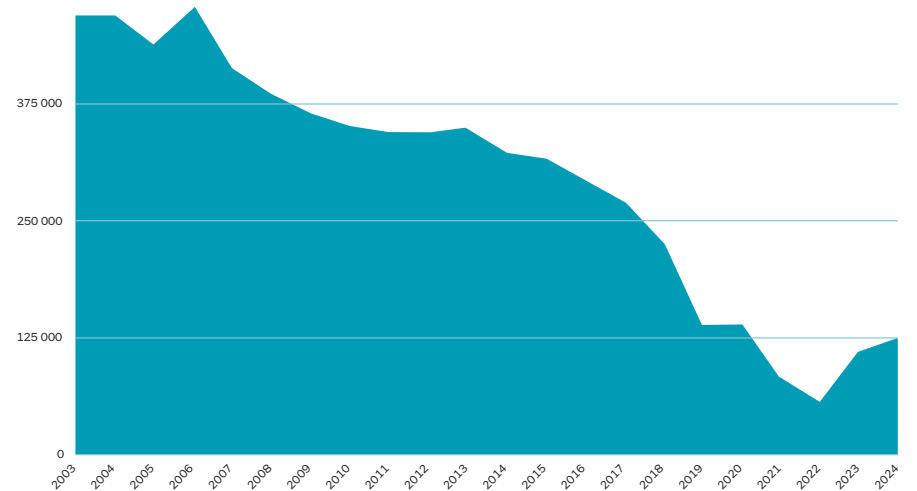
1. Výpůjčky

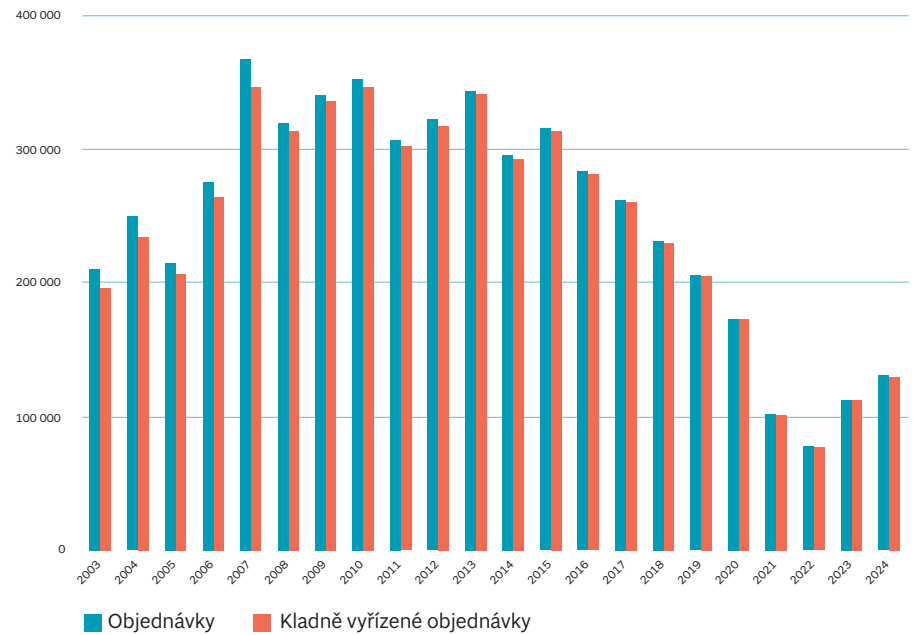
2. Registrovaní čtenáři

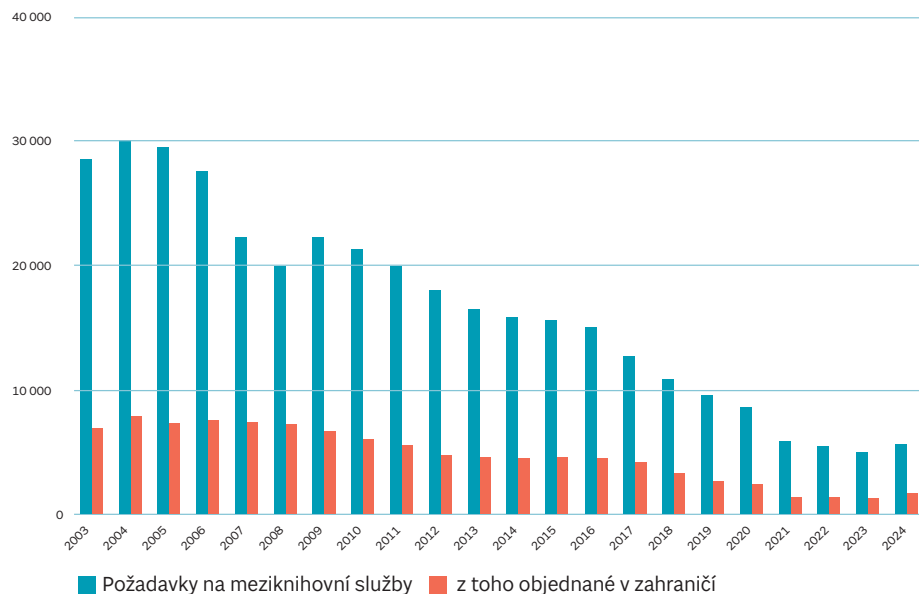
3. Návštěvnost půjčoven a studoven

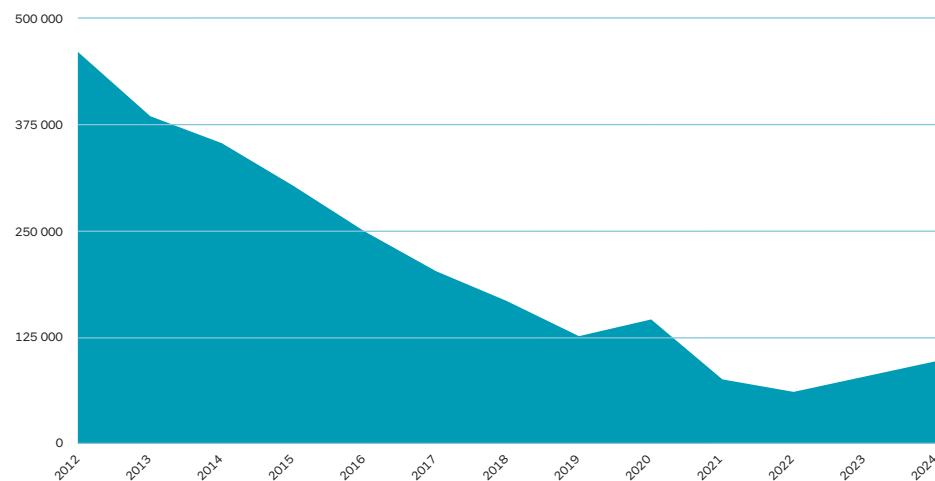
4. Objednávky

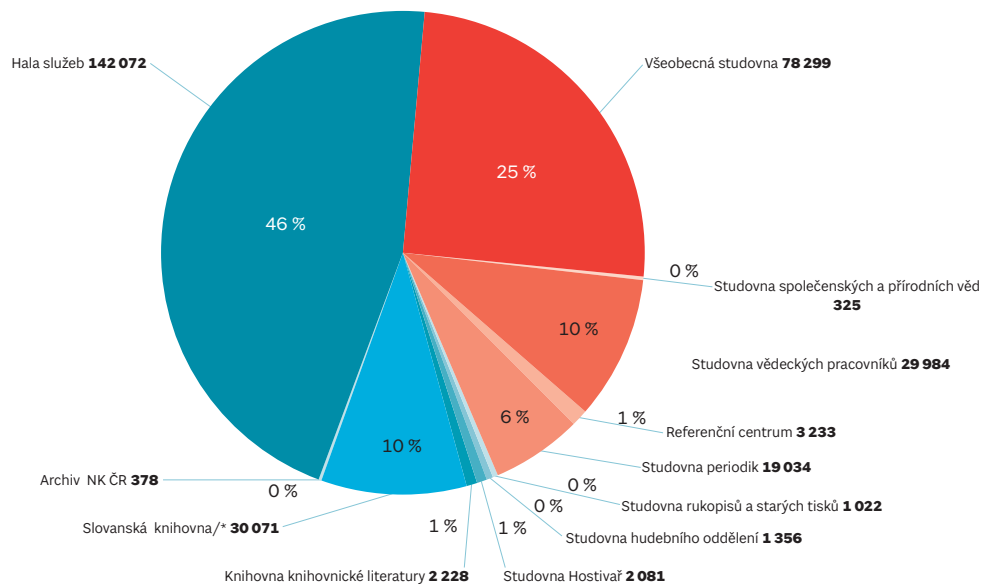
5. Meziknihovní služby

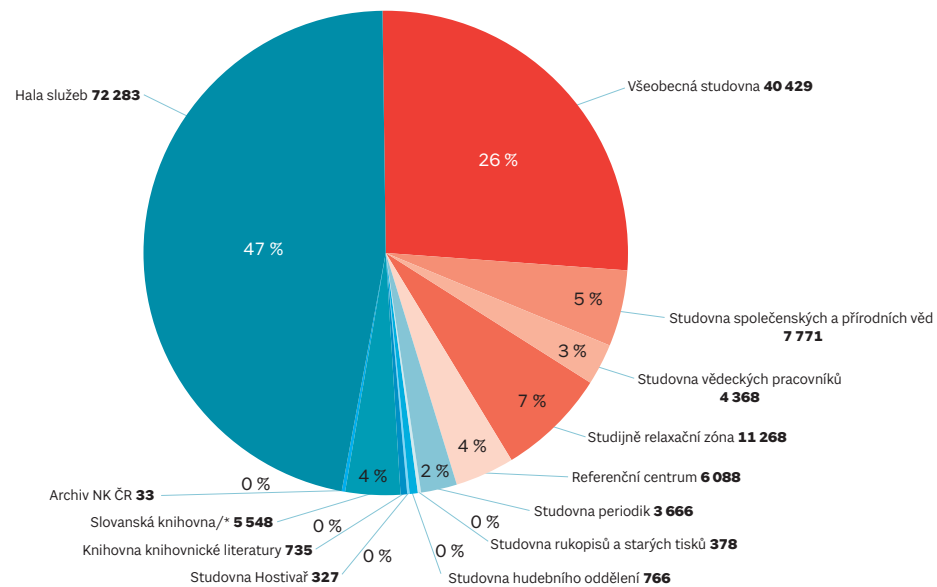
6. Kopie a tisky

7. Protokolované výpůjčky

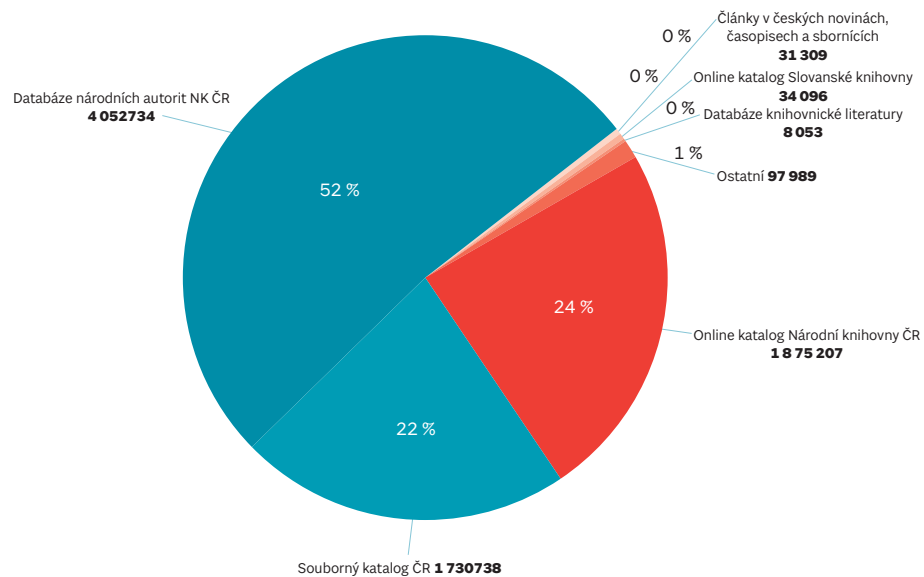

8. Čtenářské návštěvy

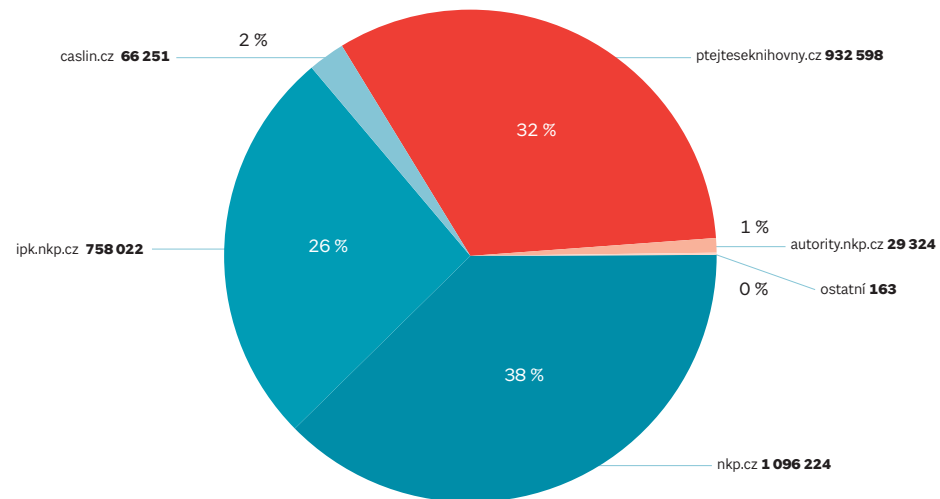

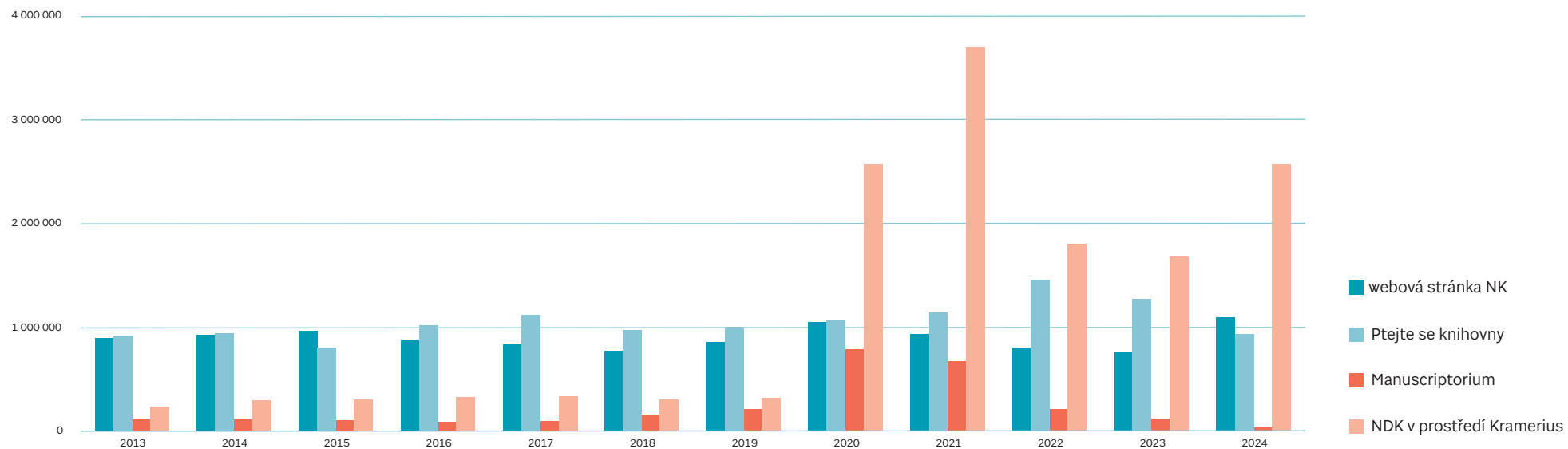
9. Využívání katalogů aází NK ČR

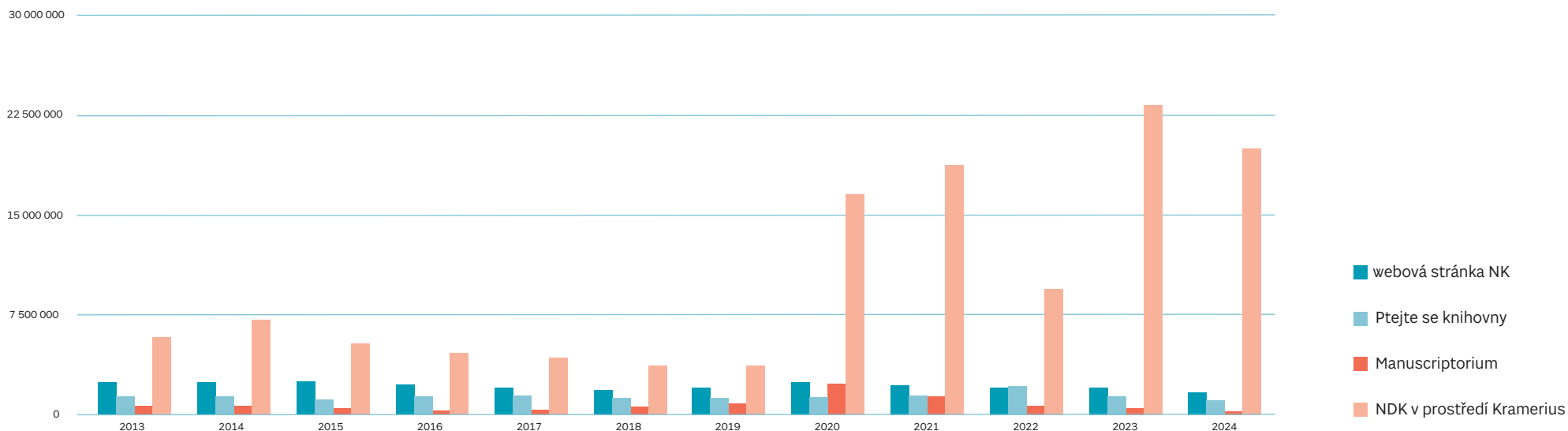
10. Návštěvnost domén NK ČR

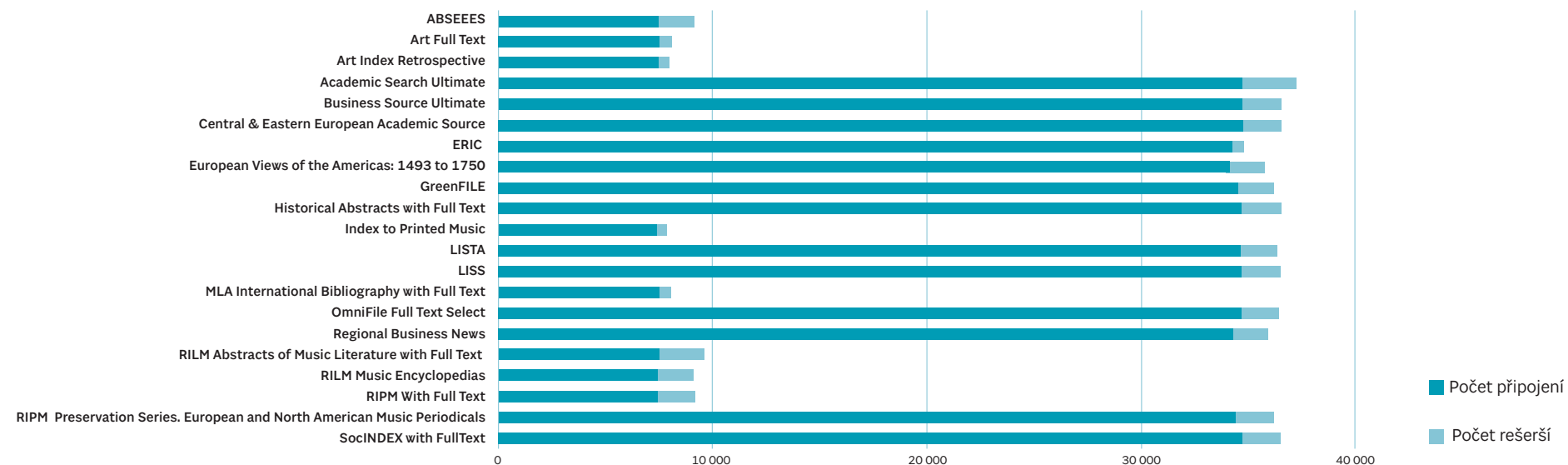
11. Návštěvnost webů a digitálních knihoven NK ČR

12. Stažené/zobrazené stránky z webů a digitálních knihoven NK ČR

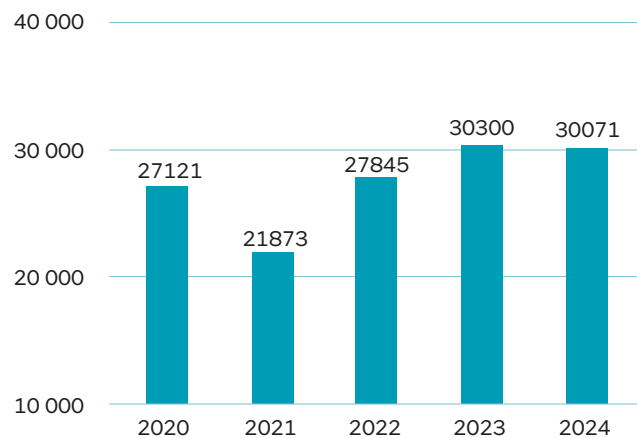
13. Využití licencovaných elektronických informačních zdrojů

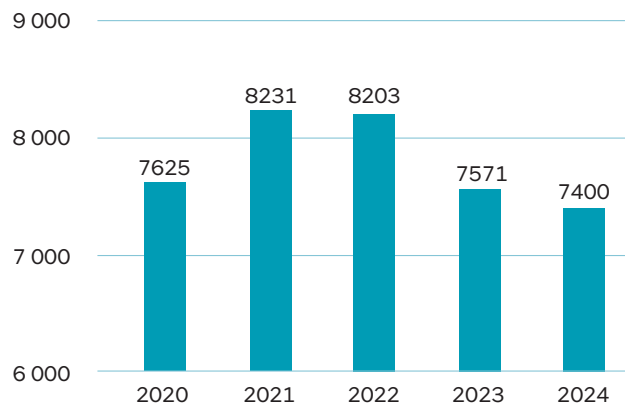
Služby

Počet registrovaných uživatelů k 31. 12. 2024	1 293
Počet čtenářských návštěv	5 548
Počet evidovaných výpůjček	30 071

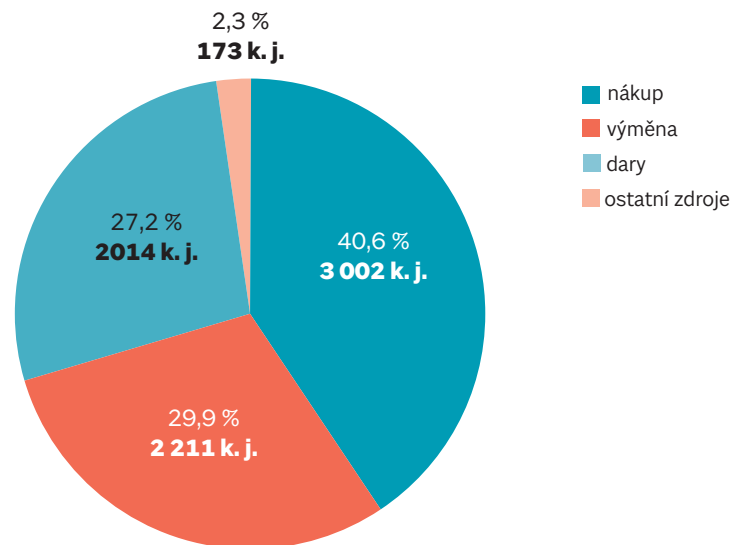
Vývoj počtu registrovaných výpůjček (2020–2024)

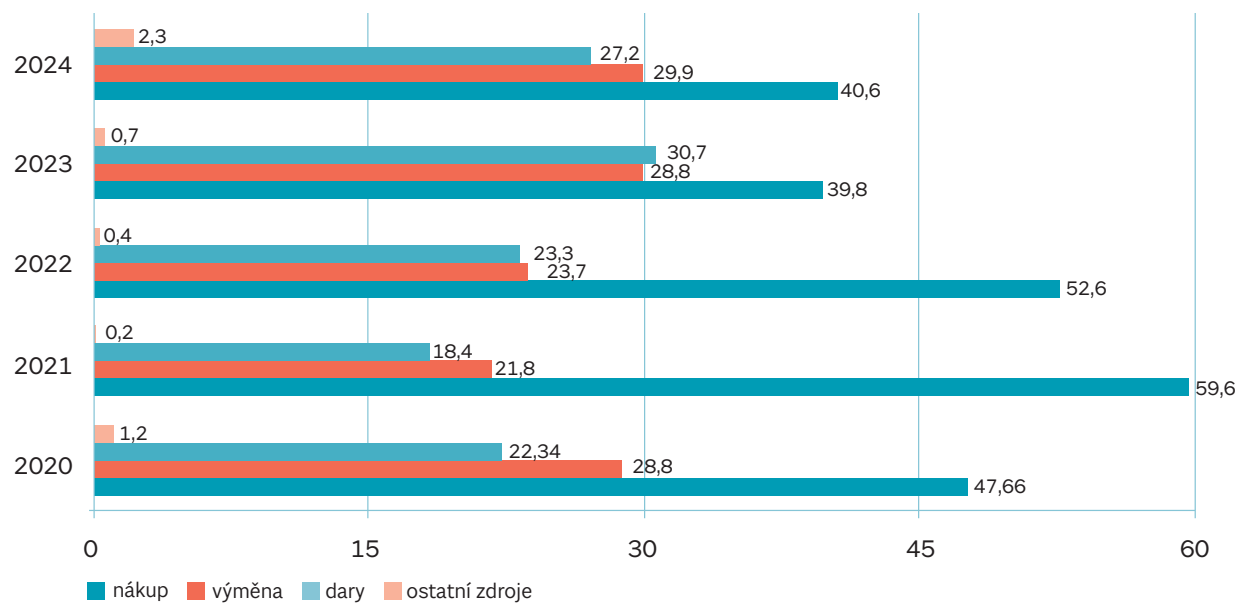
Přírůstek knihovních fondů

Podíl nákupu, výměny, darů a ostatních zdrojů v roce 2024

Struktura přírůstku v letech 2020–2024 (v %)

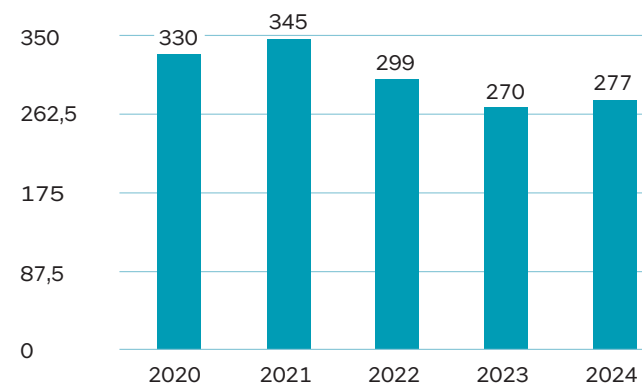

Knihovna knihovnické literatury

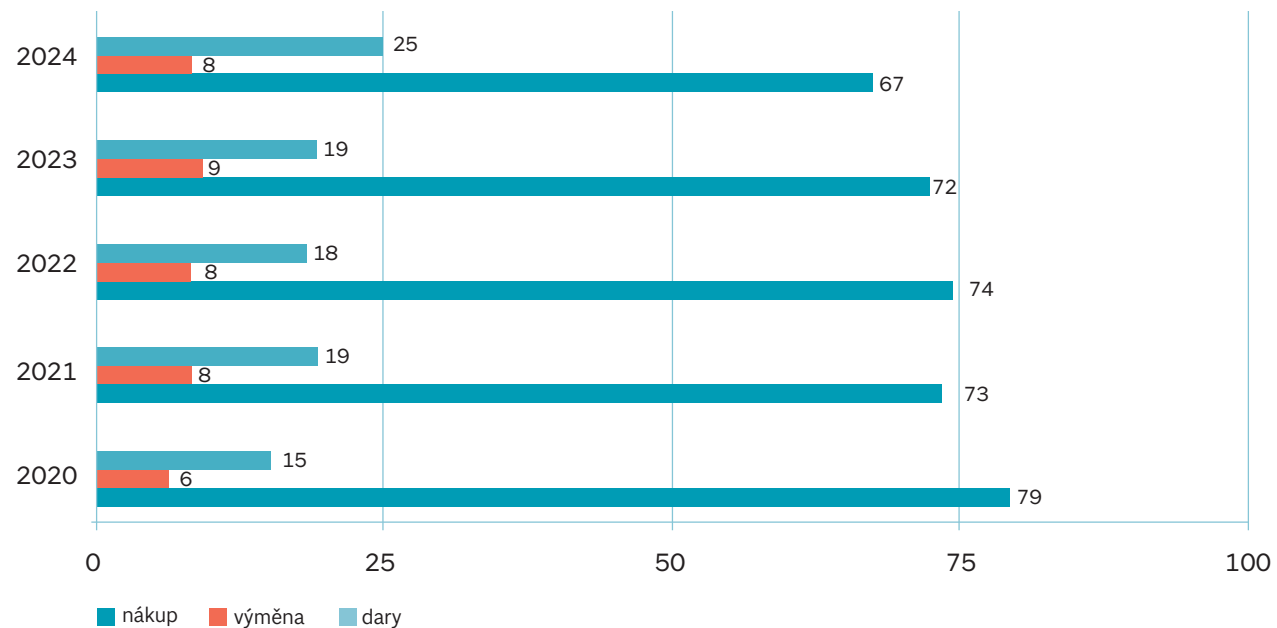
Služby

Počet čtenářských návštěv	736
Počet evidovaných výpůjček	2 586

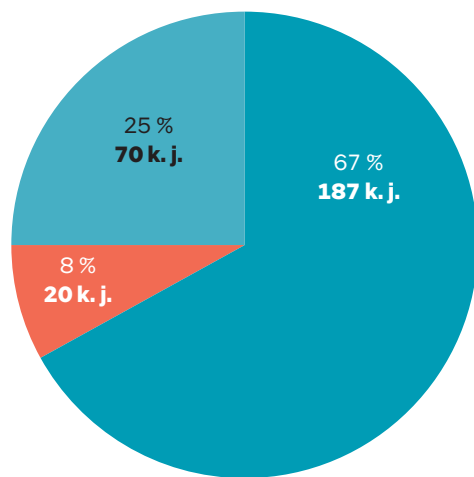
Přírůstek knihovních fondů

Struktura přírůstku v letech 2020–2024 (v %)

Podíl nákupu, výměny, darů v roce 2024

■ nákup ■ výměna ■ dary

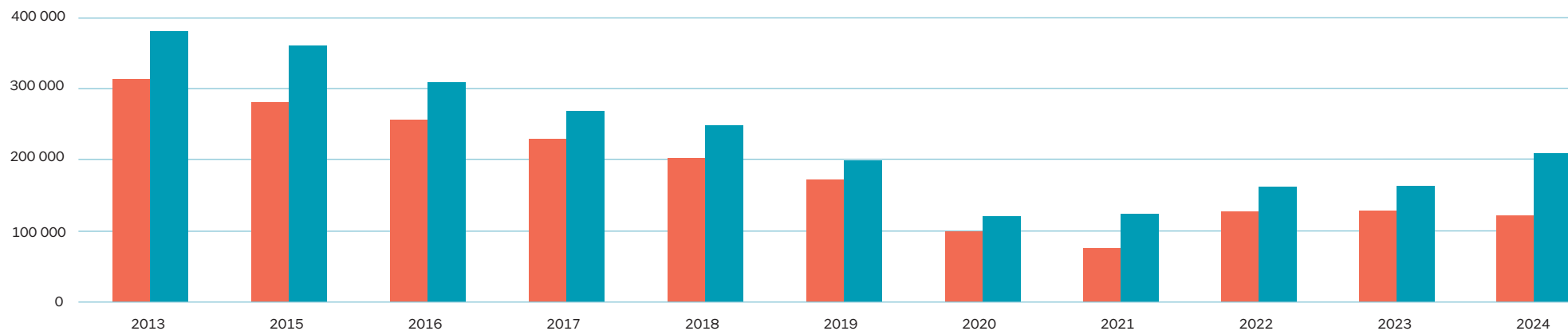

Odbor správy fondů

Správa knihovních fondů

Signování přírůstků UKF	33 340
Signování přírůstků NKF	28 548
Zpracování dokumentů 19. století	2 172
Zpracování dokumentů v rezervních fondech	8 555
Příprava dokumentů pro účely digitalizace (svazky)	5 141
z toho tlačítko pro čtenáře Navrhnout k digitalizaci	419
Externí vazba	8 181
Pátrání po nezvěstných dokumentech	435
Počet zveřejňovaných svazků	282 150
Odpisy knihovních fondů (svazky)	1 500
Expedice Odd. správy UKF celkem	124 310
Expedice UKF Klementinum vč. SF	107 256
Expedice UKF CDH	17 054
Expedice Studijní fond	19 714
Expedice Odd. správy NKF celkem	8 307

Souhrnný dlouhodobý přehled expedice a zakládky prováděné Oddělením správy UKF

Činnosti Oddělení správy NKF

Signování

čtvrtletí	knihy	periodika	speciální dokumenty	celkem
I.	5 226	1 544	1 135	7 905
II.	4 405	1 195	1 054	6 654
III.	4 226	1 772	949	6 947
IV.	4 124	1 504	1 414	7 042
celkem	17 981	6 015	4 552	28 548

Ostatní činnosti

čtvrtletí	vytvořené jednotky	služební výpůjčky NKF	kopie a skeny služební
I.	11 540	711	79
II.	10 877	628	53
III.	11 515	435	0
IV.	10 745	494	4
celkem	44 677	2 268	136

čtvrtletí	kopie badatelé	dohledání, opravy, prověření	expedice	zakládka
I.	29	852	2 260	2 560
II.	37	479	2 165	2 575
III.	0	470	2 030	1 945
IV.	5	356	1 852	1 530
celkem	71	2 157	8 307	8 610

expedice   zakládka

Studovna

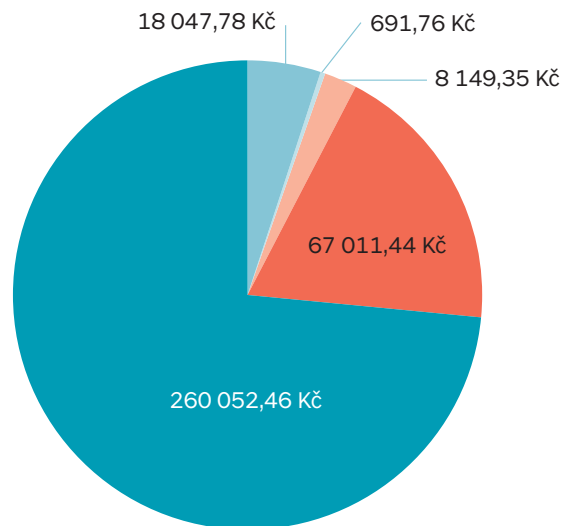
měsíc	badatelé	počet svazků
leden	31	270
únor	31	233
březen	27	148
duben	35	150
květen	30	135
červen	12	122
červenec	13	78
srpen	28	122
září	28	162
říjen	30	170
listopad	31	287
prosinec	31	204
celkem	327	2 081

Odbor ochrany knihovních fondů

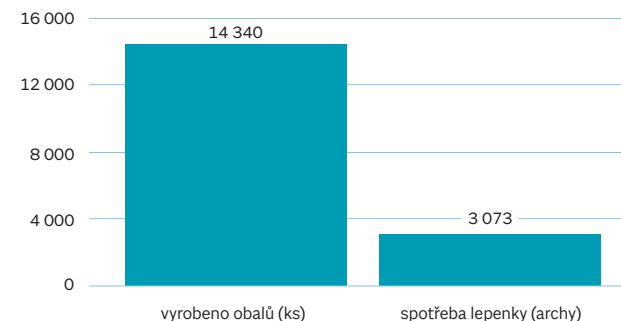
Typ činnosti	Počet
Odborné konzultace – mimo NK ČR	605
Exkurze	52
Účast na konferencích – pasivní (online i fyzicky)	75
Účast na konferencích – aktivní (přednášky, poster)	15
Účast na školení	98
Organizace konferencí/workshopů	22
Vzdělávání (přednášky pro veřejnost)	82
Mikrobiologické stěry – celkem	219
Stěry v rámci NK ČR	92
Stěry mimo NK ČR	127
Kontrola kvality ovzduší – celkem	934
Kontrola kvality ovzduší v rámci NK ČR	836
Kontrola kvality ovzduší mimo NK ČR	98
Vysoušení knih – celkem	
Vysoušení knih – interní	48
Vysoušení knih a dokumentů – externí	cca 11 m3 archivních dokumentů a archivních krabic
Výroba ochranných obalů v OOKF – celkem	14 383
Výroba ochranných obalů na plotru – pro interní potřebu	14 340
Výroba ochranných obalů ruční – pro interní potřebu	43
Mechanická očista knihovních fondů – celkem	11 010 bm
Mechanická očista knihovních fondů (Klementinum, CDH, Neratovice)	10 040 bm
Mechanická očista knihovních fondů ve studovnách novodobých fondů	970 bm
Opravených knih – interní vazba	1 006 knih
Konzervace, ambulantní zásahy	417
Restaurování pro interní potřebu	42 svazků + 5 krabic archivních dokumentů

Typ činnosti	Počet
Restaurování pro výstavy	53
Výstavy připravené / výstavy realizované	5 + 10 expozic měsíce
condition reports	8
facility reports	2
Výroba výstavních stojanů	73
Materiálové analýzy v laboratořích – celkem	59
Materiálové analýzy v laboratořích pro externí subjekty	24
Materiálové analýzy v laboratořích pro interní potřeby	35
Projekty – podílíme se na:	5
Vedení výzkumných projektů	1
Odpovědný řešitel výzkumných projektů za NK ČR	3
Příprava projektu	2
Dezinfekce v parách butanolu – celkem	887 knih
Dezinfekce v parách butanolu – v rámci NK ČR	761 knih
Dezinfekce v parách butanolu – mimo NK ČR	126 knih

Výnosy z činností OVVL

Výroba ochranných obalů

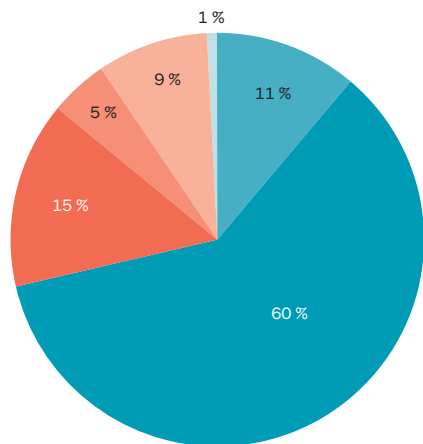
Výroba ochranných obalů pro jednotlivá oddělení

Oddělení	Celkem archů lepenek	Celkem ks obalů
Slovanská knihovna	39,5	155
Oddělení rukopisů a starých tisků	852,5	3 240
Oddělení organizace fondů	708	3 938
Oddělení vývoje a výzkumných laboratoří	1,5	24
Oddělení koordinace postupů správy a reformátování knihovních fondů	131,5	431
Hudební oddělení	44,5	185
UKF a konzervační Fond 19. století	276,5	1 840
Projekt ČTK	22	44
NKF	948	4 136
Archiv NK	6,5	20
Celkem	3 073	14 340

- Sušení
- Mikrobiologické kontroly
- Dezinfekce
- Teplota smrštění
- Materiálové analýzy

Očista pro jednotlivá oddělení

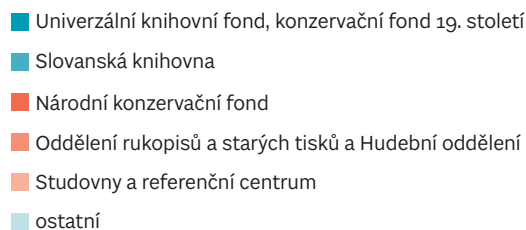
Oddělení	Celkem
Slovanská knihovna	1 240,4
UKF, konzervační fond 19. století	6 618,6
NKF	1 603
ORST a Hudební oddělení	498,9
Studovny a referenční centrum	969,96
ostatní	78,31

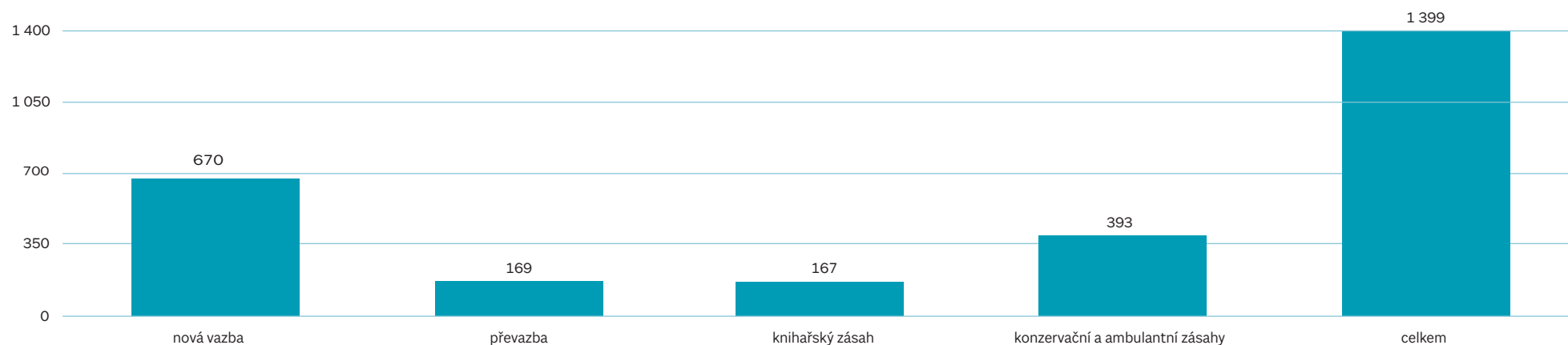
Vazba, ambulantní opravy a konzervace pro jednotlivá oddělení

Oddělení	celkem vazba	konzervační zásahy
Oddělení organizace fondů	359	0
NKF	223	0
Slovanská knihovna	39	31
Hudební oddělení	1	203
UKF a konzervační fond 19. století	140	7
Odbor služeb	2	0
Oddělení rukopisů a starých tisků	21	16
Knihovna knihovnické literatury	46	0
Oddělení periodik	4	0

Oddělení	celkem vazba	konzervační zásahy
Oddělení strategického plánování a digitalizace	61	30
Oddělení koordinace postupů správy a reformátování knihovních fondů	0	92
Oddělení doplňování	42	0
Oddělení referenčních a meziknihovních služeb	15	7
Oddělení studoven	12	6
Archiv NK	6	1
Oddělení preventivní konzervace	35	0
Celkem	1 006	393
Celkem vazba a konzervace		1 399

Přehled vazby a konzervace

Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb.

Údaje za rok 2024 ve smyslu § 18 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů:

- § 18 odst. (1) písm. a):
  - ↳ počet podaných žádostí o informace: 1
  - ↳ počet vydaných rozhodnutí o odmítnutí (částečném) žádosti: 0
- § 18 odst. (1) písm. b):
  - ↳ počet podaných odvolání proti rozhodnutí: 0
- § 18 odst. (1) písm. c):
  - ↳ opis podstatných částí každého rozsudku soudu: 0
  - ↳ výdaje v souvislosti se soudním řízením a náklady: 0 Kč
- § 18 odst. (1) písm. d):
  - ↳ výčet poskytnutých výhradních licencí: 0
- § 18 odst. (1) písm. e):
  - ↳ počet stížností podaných podle § 16a: 0

1

2

**Kulturní,
vzdělávací
a publikační
aktivity
knihovny**

Kalendárium významných akcí

5. 1.

Slavnostní večer Národní knihovny ČR v nově zreštaurovaném prostoru Haly služeb.

23. 1.

Návštěva zástupců Nadačního fondu Via Clarita v NK ČR spojená s představením historických dokumentů v ORST.

29. 2.

Návštěva delegace Polské republiky v NK ČR. Maršálka sejmu Szymona Hołowniu a velvyslance polské republiky Mateusze Gniazdowskiho v doprovodu dalších členů polské delegace přijal generální ředitel Tomáš Foltyn.

6. 3.

Slavnostní předání knižního daru Václava Smila spojené s besedou za účasti poslance Evropského parlamentu Alexandra Vondry.

13. 3.

Beseda s novinářem a historikem literatury Ivanem Tolstým, konaná u příležitosti vydání jeho monografie *Chranitěli nasledstva* (Praga, 2023). Uspořádala Slovanská knihovna.

14. 3.

Koncert Věčná naděje. Hudební festival nejen tereziňských skladatelů v Zrcadlové kapli.

22. 3.

Noc s Andersenem v Klementinu v rámci 24. ročníku akce na podporu dětského čtení pro děti zaměstnanců NK ČR.

27.–28. 3.

Mezinárodní konference Transformace intimity v literaturách střední a východní Evropy (1890–1920). Jejím předmětem bylo téma intimity v literatuře období moderny přelomu 19. a 20. století. Uspořádaly FF UK, Univerzita v Nové Gorici a Slovanská knihovna.

28. 3.

Piano Day v Zrcadlové kapli Klementina.

10. 4.

Návštěva hosta UMPRUM Jeana-Françoise Rappo, švýcarského grafického designéra a typografa.

11. 4.

Slavnostní Koncert pro Slovanu ke stému výročí založení Slovanské knihovny. Pro pracovníky, partnery, příznivce a přátele Slovanské knihovny vystoupili Ondřej Havelka a jeho Melody Makers.

12. 4.

Návštěva generálního ředitele České televize Jana Součka v NK ČR.

16. 4.

Deklarace o spolupráci mezi NK ČR a Českým rozhlasem na léta 2024–2026 o poskytnutí mediální podpory NK ČR při významných kulturních aktivitách.

16. 4.

Beseda s nezávislou ruskou novinářkou a aktivistkou Jelenou Kostučenkovou konaná u příležitosti českého vydání její knihy *Moje Rusko. Zprávy ze ztracené země*. Uspořádaly Slovanská knihovna a spolek „Budět tolk“.

22. 4.

Slavnostní předání Ceny Hanzelky a Zikmunda v soutěži Cestopis roku, kterou uděluje Český rozhlas, se konalo tradičně v Zrcadlové kapli.

26. 4.

Položení základního kamene pro třetí budovu de-
pozitáře NK ČR v Hostivaři.

8. 5.

Den otevřených dveří v CDH představil veřejnosti laboratoře a restaurátorské dílny OOKF včetně praktických ukázek práce.

15. 5.

Slavnostní vyhlášení 37. ročníku Ceny Jiřího Ortena pro mladé české autory do 30 let spojené s krátkým autorským čtením proběhlo v Zrcadlové kapli.

23.–26. 5.

Svět knihy Praha 2024, 28. mezinárodní knižní veletrh a literární festival. Prezentace aktivit NK ČR jako tradiční informační instituce plné moderních technologií a digitalizovaných dat. První den veletrhu byla NK ČR garantem programu pro odbornou veřejnost.

23.–24. 5.

Hudebněvědné symposium „Stejného roku, nestejného rodu...“ Zvonař – Heller – Pivoda 1824/2024. Na pořádání symposia konaného v prostorách NK ČR se podílelo Hudební oddělení.

29. 5.

Memorandum o spolupráci mezi NK ČR a Úřadem vlády ČR.

30. 5.

Memorandum o porozumění mezi NK ČR a Szechényiho národní knihovnou v Budapešti o výměně odborných pracovníků.

3.–7. 6.

Letní škola Chronicles of Preservation: Bridging Manuscripts and Modernity

ORST se podílelo na výuce a organizaci letní školy ve spolupráci s University of St Andrews, SOA Třeboň a FF UK.

4. 6.

Smlouva o mezinárodní spolupráci mezi NK ČR a Slovenskou národní knihovnou v Martině o realizaci výměnných pobytů odborných pracovníků.

11. 6.

Tisková konference České televize v NK ČR.

13. 6.

Digitalizace s Google

V roce 2024 byla obnovena digitalizace historického fondu ve spolupráci s firmou Google. Proběhly dva transporty knih z fondu ORST a Slovanské knihovny.

18. 6.

Memorandum o porozumění ve věci zásad a pravidel zpřístupňování knih na trhu nedostupných mezi NK ČR a Svazem českých knihkupců a nakladatelů.

19. 6.

Výroční setkání **Vasil Bykov 100** věnované stému výročí od narození běloruského spisovatele a veřejné osobnosti Vasila Bykova (1924–2003). Uspořádaly Osvětový spolek Skaryna a Slovanská knihovna.

20. 6.

Memorandum o spolupráci mezi NK ČR a Českou televizí.

20. 6.

Memorandum o spolupráci NK ČR s Úřadem práce ČR. Předmětem memoranda je rámcová úprava spolupráce mezi stranami při vzdělávání digitálních kompetencí mezi pracovníky knihoven, různých cílových skupin veřejnosti a šíření osvěty na podporu využívání digitalizovaných systémů státní a veřejné správy.

22.–23. 6.

Módní přehlídka UMPRUM v Klementinu.

26. 6.

Návštěva Mons. Stanislava Příbyla, biskupa litoměřického v NK ČR. Kromě prohlídky Klementina (s důrazem na Hudební oddělení) došlo k významnému prohloubení vzájemných kontaktů a narovnání majetkoprávních vztahů mezi NK ČR a litoměřickým biskupstvím, v jehož majetku jsou varhany v Zrcadlové kapli.

15.–19. 7.

Letní škola Preaching and Conflict

ORST se podílelo na výuce a organizaci letní školy ve spolupráci s FF UK a Centrem mediévistických studií AV ČR.

2. 9.

Návštěva delegace z Jižní Koreje za účasti manželky prezidenta Korejské republiky Kim Keon-hee a generálního ředitele národní knihovny Jižní Koreje Heesop Kim, spojená s podpisem memoranda o vzájemné spolupráci obou národních knihoven. Delegace při této příležitosti navštívila ORST, kde proběhla ukázka českých i jihokorejských restaurátorských postupů.

5. 9.

Slavic Studies Librarianship and its Influence on Contemporary Public Education – mezinárodní sympozium konané u příležitosti 100. výročí založení Slovanské knihovny. Jeho cílem bylo seznámit posluchače s důležitými aspekty světového slavistického knihovnictví, profesními organizacemi, oborovými informačními branami, specializovanými databázemi, referenční činností ale také s unikátními sbírkami slavistické literatury. Uspořádala Slovanská knihovna.

5. 9.

Společenský večer konaný u příležitosti 100. výročí založení Slovanské knihovny. Akce byla spojena s předáním **Ceny Rudolfa Medka** pro rok 2024, kterou udělují společně Slovanská knihovna a spolek Ruská tradice. Cenu získal historik Vratislav Doubek.

13.–15. 9.

Účast Slovanské knihovny na knižním veletrhu **Pražská knižní věž** (Spojka Karlín).

18. 9.

Slavnostní vyhlášení vítězů 6. ročníku **Ceny Ivony Březinové, literární soutěže pro děti a mládež**, kterou uděluje Nadace Gabrielis, se konalo v Zrcadlové kapli.

20. 9.

Memorandum o porozumění mezi NK ČR a Jižní Koreou.

22.–28. 9.

Letní škola Medieval Manuscripts: From Digital to Material

Oddělení rukopisů a starých tisků se podílelo na výuce a organizaci letní školy ve spolupráci s Centre national de la recherche scientifique, Humboldtovou univerzitou, FF UK, NK ČR a SOA Třeboň.

28. 9.

Den otevřených dveří na Ministerstvu kultury ČR. Prezentace aktivit NK ČR.

28. 9.

Den architektury v Klementinu. V rámci nejrozsáhlejšího festivalu o architektuře v ČR si veřejnost mohla prohlédnout jinak nepřístupné historické prostory NK ČR, včetně těch spojených s přestavbou pod vedením architekta Ladislava Machoně.

1. 10.

Slavnostní vyhlášení výsledků soutěže **Přívětivý úřad**, kterou vyhlašuje Ministerstvo vnitra ČR, se konalo v Zrcadlové kapli.

9. 10.

Návštěva zmocněnkyně Úřadu vlády pro lidská práva Kláry Šimáčkové Laurenčíkové. Jednání o možnostech konkrétní spolupráce a zapojení sítí knihoven do prevence rizikového společenského chování vyústilo přistoupením NK ČR k Chartě proti domácímu násilí.

10. 10.

Knihovna roku 2024, slavnostní vyhlášení cen v Zrcadlové kapli za účasti ministra kultury Martina Baxy.

10.–13. 10.

Signal festival 2024 v Klementinu pokračuje v třetí letém projektu pod názvem Ecosystems II: Quest. Instalace na Studentském nádvoří zdůrazňovala pomocí světelných efektů perfektní tvary elektrických vozidel Mercedes-Benz:AURA.

11. 10.

Návštěva velvyslance Turecka Egemena Bağışe v NK ČR za účelem navázání kulturních styků.

12.–20. 10.

Deskohraní v Klementinu. 24. ročník pražského festivalu deskových her a turnajů se v tomto ročníku zaměřil v dopoledních hodinách na žáky základních škol.

15. 10.

Slavnostní podpis smlouvy mezi NK ČR, Hooverovým institutem (Kalifornie, USA) a společností East View (Minnesota, USA) o zapojení Slovanské knihovny do projektu Russian Diaspora Initiative. Realizace projektu, jehož cílem je vybudovat volně dostupnou digitální knihovnu ruských novin vydávaných v průběhu 20. století mimo území Ruska – Russia Abroad Digital Collection (RADC) –, umožní digitalizaci části unikátní novinové sbírky Slovanské knihovny, která je součástí sbírky periodik zapsaných na seznam světového kulturního dědictví Paměť světa organizace UNESCO.

16. 10.

Beseda se spisovatelem **Andrejem Ivanovem** (Tallinn) věnovaná jeho románu o ruské emigraci *Charbinskije motylki* (2013). Uspořádaly Slovanská knihovna a spolek „Budět tolk“.

17. 10.

Vernisáž výstavy **Bibliotheca astronomica. Astro-nomické tisky 15.–17. století ze sbírek Národní knihovny ČR.**

18. 10.

Konference **Umění & duševní zdraví** o nové roli umění v transformující se společnosti. Národní knihovna přispěla prezentací o zařazování biblioterapie jako jedné ze služeb v českých knihovnách.

23. 10.

Podpis memoranda o vzájemné spolupráci mezi NK ČR, Národní knihovnou Jaroslava Moudrého v Kyjevě a Ukrajinskou knihovnickou asociací a darovací smlouvy mezi oběma uvedenými knihovnami o předání mobilního pracoviště ochrany knižní kultury, určeného k záchraně kulturního dědictví Ukrajiny.

7.–8. 11.

Dny paměti České alzheimerovské společnosti v NK ČR opětovně upozornily na důležitost včasné diagnózy demence a nabídly veřejnosti vyšetření paměti.

13.–14. 11.

Knihovnická dílna 2024 jako setkání knihovníků z obecních a městských knihoven přinášející tradiční představení knihoven oceněných v soutěži Knihovna roku.

18.–24. 11.

Týden pro Digitální Česko. Národní knihovna ČR se aktivně zapojila do celonárodní vzdělávací akce Týden pro Digitální Česko. Cílem iniciativy byla podpora digitální gramotnosti a přiblížení digitálních technologií široké veřejnosti. V rámci programu uspořádala NK ČR workshopy zaměřené na digitalizované novodobé dokumenty, digitální knihovnu Manuscriptorium, ve spolupráci s Wikimedia byla představena problematika autorského práva a užití obrázků z internetu. Prezenčně proběhla konference Kyberbezpečnost se zaměřením na zranitelné skupiny.

4. 12.

Národní den Thajského království, slavnostní večer Velvyslanectví Thajského království v ČR konaný v Zrcadlové kapli Klementina.

6. 12.

Manga den ve spolupráci s vydavatelstvím CREW, první v NK ČR, ve spolupráci se SKIP, se konal v rámci Dne pro dětskou knihu. Při této příležitosti navštívil NK ČR velvyslanec Japonska v ČR, J. E. Kensuke Na-gaoky a kulturní atašé Arata Mise.

12. 12.

Memorandum o vzájemné spolupráci mezi NK ČR a Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy.

18. 12.

Podpis Charty proti domácímu násilí. NK ČR přistoupila k Chartě proti domácímu násilí spolu s Ministerstvem obrany, Ministerstvem zahraničí, Univerzitou Karlovou a dalšími významnými signatáři.

18. 12.

Archa I připravena k cestě na Ukrajinu. Tisková konference v CDH k završení projektu na záchranu tištěného kulturního dědictví Ukrajiny ve spolupráci MK ČR, Českého výboru ICOM a NK ČR za podpory soukromých dárců. Za účasti ministra kultury Martina Baxy, zástupců ukrajinské ambasády a zástupců dárců bylo dokončené mobilní konzervační pracoviště prezentováno veřejnosti.

Pravidelné akce pořádané v Klementinu

Z klementinských pokladů – cyklus přednášek

Cyklus přednášek ORST konaných v souvislosti s vystavením exponátu měsíce, vztahujícímu se k prezentovanému tématu. Přednášky jsou veřejně přístupné a zároveň živě vysílané na internetu a jejich záznamy jsou umístěny na YouTube kanálu Národní knihovny ČR.

9. 1.

Vyobrazení Mexika na starých mapách

13. 2.

Překladatelé a vykladači bible nejen v Lipnické bibli

12. 3.

Přírůstky historického knihovního fondu z let 2011–2023

9. 4.

Bernhard von Breydenbach: Peregrinatio in Terram Sanctam. Cestopisný bestseller pozdního středověku

14. 5.

Počátky ukrajinského knihtisku (ze sbírek Slovanské knihovny)

8. 10.

Staročeská bible v 15. století

12. 11.

„Služebníci utěšující“: klementinští jezuité jako šířitelé Boëthiova díla v sedmdesátých letech 17. století

10. 12.

Náboženská literatura pro ženy v pozdním středověku

Doprovodné přednášky k výstavě
Kulturní aktivity žen ve středověku.
Královny – šlechtičny – měšťanky

11. 6.

Zakladatelky klášterů, abatyše, řeholnice – středověké ženy aktivní i pasivní

18. 6.

Vznešené ženy středověku: reprezentace, moc a mecenášství

Genealogie plus – cyklus 16
přednášek prezenčně i online

Komentované prohlídky pořádané Odborem komunikace

To nejlepší z Klementina – pravidelný cyklus prohlídek pro veřejnost s četností obvykle 1x měsíčně. Účastníci navštívili Barokní knihovnu, Astronomickou věž a Zrcadlovou kapli.

Akce pořádané Oddělením vzdělávání
Knihovnického institutu

9. 1.–19. 2.

Kurz psaní Wikipedie pro seniory v NK ČR.

7. 2. a 14. 2.

Kurzy z Národního plánu obnovy – Jak se stát úspěšným kreativcem. Ve spolupráci s MLP.

12. 4.

Kurz pro wikirezidenty ve spolupráci s Wikimedia.

1. 9.–21. 11.

Spolupráce na projektu MLP z Národního plánu obnovy – Kultura vzdělává a spojuje. Témata: Základní otázky kyberbezpečnosti; Umělá inteligence a virtuální realita; Práce se vzdělávacími technologiemi využitelnými v práci kulturního pracovníka.

Semináře ODF – prezenčně i online

Pořadatelé: Česká národní agentura ISBN a Česká národní agentura ISMN

12. 3.

Seminář pro nakladatele na téma novinky v přidělování ISBN a ISMN od roku 2024 a přidělování ISBN audioknihám

4. 11.

Seminář pro nakladatele na téma Dotisky, jejich vydávání a dopad na přidělování ISBN a odevzdávání povinného výtisku

Další kulturně-vzdělávací akce

Červen–září **Zahraniční letní škola**, cyklus tří běhů přednášek a workshopů pořádaný ORST ve spolupráci s FF UK

Přednášky s filmovou projekcí a besedou ve spolupráci se spolkem FreshSenior, celoročně vyjma letních prázdnin

1. 10.–19. 12.

Kurzy tvůrčího psaní

18.–19. 10.

Konference Umění & duševní zdraví

21. 10.

Přednáška Dialogy s historií: Alfons X. Moudrý a český král Otakar II.

15. 11.

Konference Dobrovolnictví v knihovnách

Výstavní činnost

Galerie Klementinum

25. 11. 2023 – 7. 1. 2024

Jubilejní výstava betlemů v Klementinu ... Jen jednou za 100 let...

Reprezentativní výstava Spolku českých betlemářů představila díla nejlepších současných betlemářů – členů spolku – z celé České republiky.

22. 3.–31. 5.

Proč vám všechny knihy nepůjčíme aneb Trvalé uchování novodobých fondů v Národní knihovně

Unikátní výstava, kterou připravili pracovníci OSF ve spolupráci s kolegy z Odboru novodobých digitálních sbírek a OOKF, přiblížila návštěvníkům problematiku správy, trvalého uchování a s tím související témata ochrany a digitalizace novodobých sbírek NK ČR. Expozice byla výjimečnou příležitostí prezentovat veřejnosti novodobé sbírky NK ČR a představit jejich důležitost a nutnost jejich zachování do budoucna.

12. 6.–31. 7.

Pol-ský slabikář. Kultovní polská díla na plakátech mladých výtvarníků

Výstava přiblížila 44 děl, která vznikla v Polsku po roce 1918 a získala mezinárodní věhlas, nebo jsou typická pro tvorbu autorů od literatury přes hudbu, výtvarné umění a film, jejichž renomé překročilo národní hranice. Neméně zajímavé byly plakáty mladých polských výtvarníků, kteří jejich díla převádějí do symbolického grafického jazyka. Součástí výstavy byl čtenářský koutek s knihami věnovanými vybraným osobnostem.

16. 8.–30. 9.

Zahrady rajské, štěpné a zpuštělé. Biblické příběhy na renesančních iluminacích

Výstava představila bohatou knižní kulturu zobrazující přírodu a krajinu od středověkých cestopisů a benediktinských zahrad prostých bylin, přes herbáře vysoce učených doktorů až k současným ilustrátorům, kteří svou tvorbou vzdávají hold středověkým iluminacím i starým tiskům.

18. 10.–18. 12.

Bibliotheca astronomica. Astronomické tisky 15.–17. století ze sbírek Národní knihovny ČR

Výstava poskytla mimořádnou příležitost seznámit se se vzácnými tištěnými knihami s astronomickou tematikou, pocházejícími z prvního čtvrt tisíciletí po vynálezu knihtisku. Vznikla v rámci projektu Kořeny a plody evropské vědy v českých, moravských a slezských historických knihovných fondech a věnovala pozornost i původním majitelům astronomických cimelií.

Chodby přízemí Klementina

9. 11. 2023 – 16. 1. 2024

100 let jsme hudební. 100. výročí Hudebního oddělení Národní knihovny ČR 1923–2023

Výstava seznámila návštěvníky s historickými začátky a nejdůležitějšími milníky existence oddělení, se způsobem uspořádání jeho fondů a představila jedinečné hudební i nehmudbní rukopisné a tištěné dokumenty, které oddělení spravuje.

1. 2.–22. 3.

Co to znamená?

Putovní výstava přiblížila některá zrádná slova, na než si v polsko-české konverzaci musíme dát pozor. Někdy totiž stejně znějící slova znamenají něco zcela jiného: říkáme jim falešní přátelé. Vznikla u příležitosti 100. výročí vzniku české univerzitní polonistiky ve spolupráci Polského institutu v Praze a Velvyslanectví Polské republiky v ČR se studentkami polonistiky na FF UK.

6. 3.–30. 4.

Černohorský cyrilský knihtisk 15. a 16. století

Výstava představila počátky tradice knihtisku v Černé Hoře, která patřila mezi první země, v nichž došlo k jeho rozvoji. Přiblížila tiskařskou činnost knížete Đurđe Crnojeviće (vládl 1490–1496), na kterou navázaly tisky Božidara Vukoviće (1460–1539), vydávané v Benátkách. Jejich tisky lze právem řadit mezi nejcennější práce své doby, které významně ovlivňovaly utváření nejen regionální, ale i širší evropské knižní kultury. Výstavu připravily Matice černohorská a Slovanská knihovna.

27. 3.–31. 4.

Slovinská literární moderna v českém prostředí

Výstava přiblížila fenomén slovinské literární moderny se zaměřením na její klíčové osobnosti, formy ovlivňování jejich tvorby českým prostředím, a především na recepci jejich díla v českém prostředí. Zvláštní pozornost byla věnována Ivanu Cankarovi a Zofce Kvedrové a dále jednotlivým překladatelům ze slovinštiny, činným v prvních desetiletích 20. století. Zaměřila se také na působení slovinského divadla na českých jevištích nebo přijímání české literatury a kultury v období moderny ve Slovinsku. Výstavu připravily Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Univerzita v Nové Gorici a Slovanská knihovna.

16. 5.–29. 6.

Královny, šlechtičny, měšťanky: kulturní aktivity žen ve středověku

Cílem výstavy bylo představit paletu forem, jimiž urozené i neurozené ženy uplatňovaly svůj vliv a působily jako kulturní činitelky v širokém slova smyslu: podílely se na vytváření materiální i duchovní kultury a současně tyto prostředky používaly k naplnění své politické role a posílení vlastního či rodového mocenského postavení.

6. 9. – 21. 11.

Sto let Slovanské knihovny (1924–2024)

Jubilejní výstava, připravená ke 100. výročí vzniku Slovanské knihovny, přiblížila hlavní data jejích dějin, důležité osobnosti, ale také nejzajímavější části knihovního fondu a unikátní materiály ze sbírek obrazových dokumentů. Kromě toho představila publikační, výstavní a organizační činnost knihovny či její podíl na odborných projektech slavistického knihovnictví. Výstavu připravila Slovanská knihovna.

27. 11. 2024 – 31. 1. 2025

Nitky vzpomínek – Osudy žen v Gulagu

Výstava neobvyklým způsobem přiblížila každodenní život v sovětských lágrech od zatčení až po návrat na svobodu. O detailech vybraných osobních příběhů povídal fotografie unikátních předmětů a dalších exponátů, které si s sebou ženy přivezly z táborů Gulagu. Ty doplnilo několik originálních předmětů umístěných ve vitrínách. Výstavu připravily organizace Memorial, Gulag.cz a Slovanská knihovna.

Předsálí Všeobecné studovny – Exponát měsíce

Každý měsíc je představen jeden exemplář z bohatých sbírek ukrytých v klementinských trezorech. ORST tímto cyklem pokračuje ve své více než stoleté tradici prezentace vzácných originálů ze svých historických knižních fondů, které jsou v českých zemích ze všech paměťových institucí nejrozsáhlejší. Vystavený exponát se vždy vztahoval k tématu prezentovanému v cyklu přednášek z klementinských pokladů.

Chodba 1. patro

19. 6.–31. 8.

Vasil Bykav 100

Cílem výstavy bylo pomocí knižní tvorby, originálů dopisů, fotografií i osobních předmětů přiblížit osobnost běloruského spisovatele Vasila Bykava (1924–2003), od jehož narození uplynulo sto let. Bykav patřil mezi nejvýznamnější a nejčtenější běloruské spisovatele jak ve své vlasti, tak v zahraničí. Zároveň zůstává dodnes pro Bělorusy velkou morální autoritou. Výstavu připravily Osvětový spolek Skaryna a Slovanská knihovna.

Hala služeb, přízemí

8. 1.–28. 3

Biblické příběhy na renesančních iluminacích

Výstava představila vybrané hudební rukopisy, kancionály a graduály z fondů NK ČR. Tyto rukopisy sloužily v 16. století pro zpěv na kůrech městských kostelů a objednávali je movití a vzdělaní měšťané, řemeslnické cechy i představitelé vyšší a nižší šlechty, kteří byli někdy zpodobňováni na jednotlivých foliích těchto rukopisů portréty, erby nebo cechovními znameními. Cílem výstavy je na uvedených příkladech ukázat jednotlivé iluminace chorálních rukopisů z hlediska nepřeborného množství ikonografických motivů, které samy o sobě představují vzorník biblické ikonografie.

od 2. 9.

Proměny Klementina ve fotografiích

Vybrané fotografie zachycují podobu Klementina od konce 19. století do cca poloviny 20. století. Vyprávějí dávno zapomenuté příběhy, připomínají místa, která zanikla nebo v souvislosti s přestavbou Klementina pro potřeby tehdejší Veřejné a univerzitní knihovny změnila svou podobu.

Sál č. 101

27. 6.–4. 7.

Diplomanti Katedry volného umění UMPRUM 2024

Výstava představila závěrečné práce 13 studentů pěti ateliérů Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze. Jednotlivá díla se svým umístěním zároveň snažila podtrhnout historický charakter běžně nepřístupných prostor části bývalého divadelního sálu v Klementinu.

Exteriéry – Studentské nádvoří

6.–19. 5.

Memo Map: Dějiny holokaustu v Praze

Na 16 panelech výstava ukázala, jak se v závislosti na vydávání protektorátních protižidovských nařízení zmenšoval prostor Prahy pro ty, kdo byli označeni za Židy. Příkazy a nařízení vedly k vytvoření neviditelných bariér, které zamezovaly kontaktu mezi židovskými a nežidovskými obyvateli Prahy.

Výstavy konané mimo Klementinum

Sto let Slovanské knihovny (1924–2024)

Jubilejní výstava zpracovaná ke 100. výročí vzniku Slovanské knihovny. Výstavu připravily Slovanská knihovna a Ostravská univerzita.

- Termín: 22. 10.–31. 11.
- Místo konání: Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, Galerie Pavlač.

Výstavy, na něž NK ČR zapůjčila dokumenty ze svých fondů

Od Michelangela po Callota. Umění grafiky manýrismu

- Termín: 17. 5.–11. 8. 2024
- Místo: Národní galerie, Valdštejnská jízdárna
- NK ČR, sign. 18 A 9 Andreae Vesalii Bruxellensis, scholae medicorum Patrauiniae professoris, de Humani corporis fabrica Libri septem. -- Basileae : Ex Officina Ioannis Oporini, 1543.

Heptameron: Surrealismy a sen renesance

- Termín: 25. 2.–12. 5.
- Místo: Alšova Jihočeská galerie, Jízdárna v Hluboké nad Vltavou
- NK ČR, sign. 43 C 25, Hypnerotomachia Poliphili / Columna, Franciscus. -- Venezia : Aldus Manutius, nakladatel: Leonardus Crassus, XII. 1499

Přírodovědecká fakulta UK, Mapová sbírka, Knihovna geografie

- Zápůjčka panelové výstavy Matematické muzeum,
- Termín: Březen–prosinec

Vydavatelská činnost

I. Odborné texty z oblasti knihovnictví, informační vědy a knižní kultury

a) sborníky, příručky, studie,
bibliografie, propagační materiály

Kamil Boldan, Jana Vackářová

Bibliotheca astronomica. Astronomické tisky 15.–17. století ze sbírek Národní knihovny České republiky

Publikace byla vydána jako kritický katalog k výstavě konané 18. 10.–18. 12. 2024 v Galerii Klementinum. Popisované cimélie jsou pozoruhodné jak z pohledu dějin astronomie, tak z pohledu dějin knihtisku a knižní ilustrace. Publikace je chronologicky členěna na dvě části. V první části jsou vedle ukázek středověkých rukopisů představeny astronomické tisky z 15. století (tzv. inkunábule). Nově vynalezené „umění tiskařské“ umožnilo, aby se stěžejní díla antické, arabské i středověké astronomické vědy stala již v průběhu druhé poloviny 15. století snadno dostupná v tištěných edicích doprovázených dřevořezy s odbornými schémata. Druhá část publikace se věnuje astronomickým tiskům 16. a 17. století. Obě části sledují i málo známá astronomická bohemika. Představují také svazky z osobních knihoven astronomů a laických zájemců o hvězdářství i z různých typů institucionálních knihoven.

Národní knihovna ČR, Praha 2024, 1. vydání, 175 stran,
ISBN 978-80-7050-811-4 (brožováno)
ISBN 978-80-7050-816-9 (online: pdf)

Pavel Štěpánek

Jezuita Ignaz Tirsch jako misionář, architekt a umělec v mexické Dolní Kalifornii

Populárně naučná publikace ediční řady Z klementinských pokladů dává možnost nahlédnout do alba akvarelových kreseb, jež je dnes známé pod názvem *Codex pictoricus Mexicanus* a originál se nalézá ve sbírkách Národní knihovny. Kresby Tirsche zachycují jak podobu krajiny, flóry a fauny, tak i obyvatel mexické Dolní Kalifornie kolem poloviny 18. století a jsou opatřeny stručnými záznamy nebo pouze názvy v indiánských jazycích či v němčině, částečně proloženými španělskými slovy a pojmy, proto má tento soubor mimořádnou historickou a přírodovědeckou hodnotu; kromě toho je i svědectvím středoevropského pohledu na barokní Mexiko.

Národní knihovna ČR, Praha 2024, 1. vydání, 125 stran,
ISBN 978-80-7050-802-2 (brožováno)

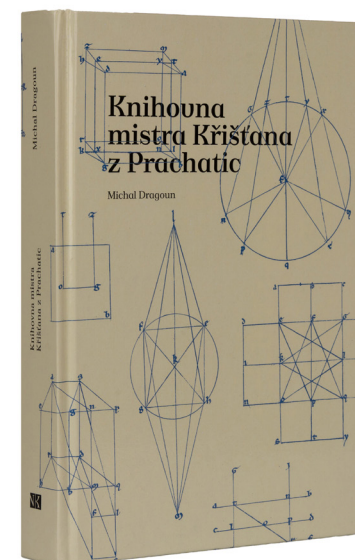

Michal Dragoun

Knihovna mistra Křišťana z Prachatic

Křišťan z Prachatic patřil ke skupině konzervativních pražských univerzitních mistrů, věnoval se přírodním vědám (lékařství, astronomii a matematice) a vlastnil jednu z největších osobních knihoven českého středověku. Její rozsáhlou část zaujímal kázání a literatura věnovaná kněžskému působení, větší skupiny tvořily spisy církevních Otců, díla z oblasti přírodních věd a zastoupeny byly rovněž texty z řady dalších oborů. K analýze Křišťanovy knihovny a jejímu zasazení do kontextu středověkých knihoven dalších mistrů pražské univerzity je připojen podrobný kodikologický popis 35 rukopisů, které byly z jeho knihovny doposud identifikovány.

Národní knihovna ČR, Praha 2024, 1. vydání, 537 stran,
ISBN 978-80-7050-815-2 (vázáno)

Knihovna roku 2024 a další knihovnická ocenění

Reprezentativní publikace shrnuje nominace v kategoriích Základní knihovna, Významný počin v oblasti poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb (Cena MK ČR) a Městská knihovna roku (soutěž zaštiťuje Svaz měst a obcí ČR). Dále jsou představeni vítězové cen MARK 2024, Medaile Zdeňka Václava Tobolky 2024 v kategoriích Významný přínos k rozvoji českého knihovnictví a Celoživotní práce v českém knihovnictví. V závěru je uveden přehled držitelů všech ocenění z předchozích let.

Národní knihovna ČR, Praha 2024, 1. vydání, 87 stran, ISBN 978-80-7050-812-1 (brožováno); 978-80-7050-813-8 (online: pdf)

Lenka Dostálová, Vít Richter, Marie Šedá

Knihovna v obci: příručka pro starosty a zastupitele

Druhé, aktualizované vydání příručky přináší soubor informací a příkladů dobré praxe, které mohou pomoci rozvíjet knihovnu v obci. Poukazuje na význam knihoven, jejich aktivity, potenciál i směry, kterými se současné knihovny ubírají. Je určena zřizovatelům/provozovatelům knihoven, případně i dalším partnerům, kteří s knihovnami úzce spolupracují.

Národní knihovna ČR, Praha 2024, 1. vydání, 45 stran, ISBN 978-80-7050-806-0 (online: pdf)

Alena Richterová

Knihy čtenářů a kniha návštěv klementinské knihovny

Druhý svazek ediční řady Z klementinských pokladů sleduje vývoj knihovnických služeb naší největší knihovny od jejího zpřístupnění veřejnosti v roce 1777. Podstatné jsou především dva ukazatele: počet čtenářů spolu s počtem výpůjček a také hodnocení

návštěvníků, kteří si přišli prohlédnout architekturu knihovny a ukázky knižních cimélií. K obojímu poskytuje dostatek informací několik rukopisných svazků z fondů Národní knihovny ČR. Protokoly prezenčních a později také absenčních výpůjček dokládají rychlý nárůst počtu čtenářů i výpůjček, organizování služeb a jejich personální obsazení. Značný zájem návštěvníků o prohlídku Klementina dokládá další rukopis – návštěvní kniha, do které se návštěvníci zapisovali v průběhu 176 let až do roku 1958 a jež obsahuje více jak dvanáct tisíc podpisů.

Národní knihovna ČR, Praha 2024, 1. vydání, 55 stran, ISBN 978-80-7050-819-0 (brožováno)

Národní knihovna České republiky: výroční zpráva 2023

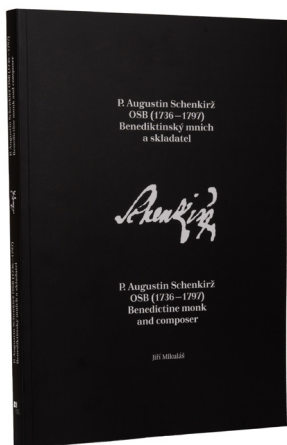
Výroční zpráva instituce shrnuje podstatné události a oblasti působení v roce 2023.

Národní knihovna ČR, Praha 2024, dostupné z: <https://www.nkp.cz/file/gd45fc8956a279bbe84904a6b379c50f/3073/vz2023.pdf>, ISBN 978-80-7050-... (online: pdf), ISSN 1804-8625 (online: pdf)

National Library of the Czech Republic: Annual Report 2023

Výroční zpráva instituce shrnuje podstatné události a oblasti působení v roce 2023.

Národní knihovna ČR, Praha 2024, dostupné z: <https://www.nkp.cz/en/file/b45b66bce4913cbd4f69389bf76de09/7097/ar2023.pdf>, ISBN 978-80-7050-804-6 (online: pdf), ISSN 1804-8633 (online: pdf)

Jiří Mikuláš

P. Augustin Schenkirž OSB (1736–1797): benediktinský mnich a skladatel / P. Augustin Schenkirž OSB (1736–1797): benedictine monk and composer

Monografie o životě a díle českého skladatele druhé poloviny 18. století obsahuje řadu unikátních a dosud neznámých faktů zjištěných nejenom studiem nově objevených pramenů z českých kostelních kůrů zpracovávaných v rámci programu DKRVO, oblast 2. hudební věda (Litomyšl, Teplice), ale také z rakouských klášterů. Studiem Souborného hudebního katalogu NK ČR a katalogu RISM se podařilo určit dataci děl a identifikovat i řadu autografů. Zcela novým zjištěním je skutečnost, že Schenkirž byl též talentovaným hudebním dramatikem, o čemž svědčí uvedení jeho hudby k pastorální gratulační divadelní hře Národním divadlem. Tematický katalog Schenkiržových děl je zpracován jako příloha monografie v elektronické podobě. Publikace byla vydána se souběžným anglickým překladem v ediční řadě *Varia de musica*.

Národní knihovna ČR, Praha 2024, 1. vydání, 252 stran, ISBN 978-80-7050-810-7 (brožováno)

Pavλίna Mazáčová

Rozvoj kompetencí učícího knihovníka: výzkumy – kurikulum – gramotnosti

Publikace formuluje základní pedagogická východiska pro praktickou výuku v knihovnách. Je první ze série odborných publikací, které přinesou odpovědi na otázky, jaké kompetence by měl mít a co by měl ve svém profesním směřování zvládat učící knihovník pro to, aby dokázal uživatelům knihovny pomoci řešit nejrůznější situace každodenního života 21. století. *Národní knihovna ČR – Knihovnický institut, Praha 2024, 1. vydání, 91 stran, ISBN 978-80-7050-803-9 (pdf)*

Lucie Macháčková, Marie Šedá

Regionální funkce knihoven: výroční zpráva o plnění regionálních funkcí krajských knihoven na území ČR za rok 2023

K základním pilířům rozvoje knihovnictví patří již přes dvacet let program regionální funkce knihoven. Regionálními funkcemi se rozumí služba zaručující všem občanům dostupnost veřejných knihovnických a informačních služeb ve všech místech ČR. I v roce 2023 potvrdily svou nezastupitelnou úlohu vzdělávacích, kulturních a komunitních center svých obcí.

Národní knihovna ČR – Knihovnický institut, Praha 2024, 1. vydání, 45 stran, ISBN 978-80-7050-805-3 (online: pdf)

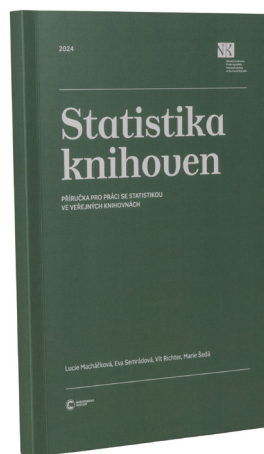
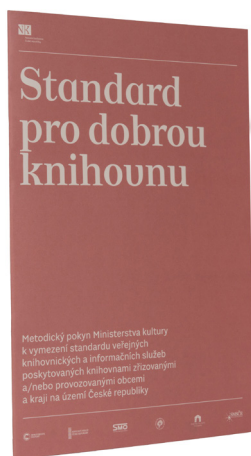

Václav Mertin, Barbora Jandíková a kol.

S pohádkou do života: scénáře podle známých pohádek: metodická příručka pro práci knihoven s rodiči a dětmi: projekt S knížkou do života (Bookstart)

V pořadí již sedmá příručka je věnována práci s klasickou národní pohádkou. Její význam v životě dítěte zdůrazňuje ve svém úvodním zamyšlení dětský psycholog PhDr. Václav Mertin. Hlavní náplní publikace je jednadvacet scénářů k pořadům pro obě věkové kategorie dětí v projektu (0–3 a 3–6 let).

Národní knihovna ČR – Knihovnický institut, Praha 2024, 1. vydání, 153 stran, ISBN 978-80-7050-817-6 (brožováno) a ISBN 978-80-7050-818-3 (online: pdf)

Standard pro dobrou knihovnu

Pátým, přepracovaným vydáním publikace se Ministerstvo kultury obrací na knihovny i na jejich zřizovatele/provozovatele. Dokument s názvem Metodický pokyn MK k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky je doplněn fotografiemi zajímavých a inspirativních knihoven.

Národní knihovna ČR – Knihovnický institut, Praha 2024, 1. vydání, 16 stran, ISBN 978-80-7050-807-7 (brožováno) a ISBN 978-80-7050-808-4 (online: pdf)

Lucie Macháčková, Eva Semrádová,
Vít Richter, Marie Šedá

Statistika knihoven: příručka pro práci se statistikou ve veřejných knihovnách

Publikace je koncipovaná jako teoreticko-praktický metodický manuál pro práci se statistikou ve veřejných knihovnách. Kromě základní teoretické části obsahuje tipy a návody, jak při zpracovávání statistiky postupovat i jak data využívat.

Národní knihovna ČR – Knihovnický institut, Praha 2024, 1. vydání, 134 stran, ISBN 978-80-7050-821-3 (brožováno)

Pavlína Mazáčová

Učící knihovnice, učící knihovník: od přípravy k evaluaci vzdělávacího programu

Publikace didaktického zaměření rozvíjí téma designování edukačních aktivit v knihovní praxi počínaje plánováním přes vedení vzdělávacího programu až po jeho hodnocení. Je tak metodickým průvodcem učících knihovnic a knihovníků a podporuje rozvoj jejich kompetencí v prostoru celoživotního učení, jímž je také knihovna.

Národní knihovna ČR – Knihovnický institut, Praha 2024, 1. vydání, 113 stran, ISBN 978-80-7050-820-6 (brožováno)

kol. aut.

We're Creating a Library. The National Library! Together!

Publikace seznamuje s plány NK ČR v oblasti jejich služeb, uchovávání národního kulturního dědictví, digitálního obsahu, jejího metodického a mezinárodního postavení, vědy a výzkumu a také personálního a profesního rozvoje.

Národní knihovna ČR, Praha 2024, 1. vydání, 64 stran, ISBN 978-80-7050-797-1 (brožováno)

b) periodika

Knihovna: knihovnická revue Roč. 35, č. 1, 2 (2024)

Odborný časopis pro obor knihovnictví a informační věda s přesahem do hraničních oborů.

Národní knihovna ČR, 2005–. Periodicita 2x ročně. Dostupné z: <https://knihovnarevue.nkp.cz>, ISSN 1801-3252, ISSN 1802-8772 (online)

Knihovna plus Roč. 20, č. 1, 2 (2024)

Elektronický časopis pro obor knihovnictví a informační věda a související obory.

Národní knihovna ČR, 2005–. Periodicita 2x ročně. Dostupné z: <http://knihovnaplus.nkp.cz>, ISSN 1801-5948 (online)

Přirůstky odborné literatury ve fondu Slovanské knihovny Roč. 34 (509), č. 1–4 (2024)

Elektronický čtvrtletník, který informuje o nových titulech ve fondu Slovanské knihovny. Knihy jsou tříděny tematicky podle Mezinárodního desetinného třídění. Národní knihovna ČR – Slovanská knihovna, 2005–. Periodicita 4x ročně. Dostupné z: http://www.nkp.cz/slk_novinky, ISSN 1802-3797 (online)

II. Publikace Slovanské knihovny

Božidar Šekularac, Lukáš Babka

Černoorský cyrilský knihtisk 15. a 16. století: Crnojevićova tiskárna, Tiskárna Božidara Vukoviće Podgoričana: katalog k výstavě

Katalog k výstavě, která připomněla 530. výročí od počátku knihtisku na území dnešní Černé Hory. Publikace se podrobně věnuje činnosti Crnojevićovy tiskárny a tiskárny Božidara Vukoviće Podgoričana.

Národní knihovna ČR – Slovanská knihovna, Praha – Matica crnogorska, Podgorica 2024, 1. vydání, 31 stran, ISBN 978-80-7050-799-5 (brožováno)

Sestavili a úvodní studie napsali
Jan Boháček, Daniela Brádlarová,
Marek Ďurčanský, Jiřina Urbanová

Jaroslav Bidlo (1868–1937) a Milada Paulová (1891–1970): bibliografie publikovaných prací

Jaroslav Bidlo (1868–1937) a Milada Paulová (1891–1970) patří mezi zakladatelské osobnosti české historické slavistiky. Jejich přínos k poznání dějin východní a středovýchodní Evropy zatím nemohl být plně doceněn. Z jejich díla byly totiž soustavněji zkoumány hlavně monografické práce. Sestavení jejich bibliografie ale ukazuje, že byli také autory malých forem, ať už máme na mysli intenzivní recenzní činnost, publicistiku, nebo zpracování encyklopedických hesel. Vedle toho byla řada textů publikována v dnes již těžko dostupných a málo známých periodikách.

Osobní bibliografie doplňují studie přibližující dílo obou osobností v kontextu jejich životních osudů a odborné kariéry. Bibliografie zřetelně ukazují také podíl na tvorbě obsahu některých odborných periodik (ČČH, Časopis Matice moravské) nebo přímo i jejich redigování (Časopis Národního muzea, Byzantinoslavica).

Národní knihovna ČR – Slovanská knihovna, Praha 2024, 1. vydání, 142 stran, ISBN 978-80-7050-782-7 (brožováno)

Jan Hanousek

Sbírka dokumentů k dějinám Slovanské knihovny (1924–2024): inventář

Knih předstává formou inventáře sbírku dokumentů k dějinám Slovanské knihovny od jejího založení, a tak pro její dějiny představuje primární a zcela zásadní pramen. Doplnuje archivní dokumenty k činnosti knihovny uložené především v Archivu Ministerstva zahraničních věcí ČR a v Národním archivu.

Obsahuje nejen výroční zprávy, osobní spisy a další dokumenty týkající se řízení a provozu knihovny, ale také doklady k budování knihovního fondu, katalogizaci, službám a bibliografické a ediční činnosti. Vedle toho je její součástí také rozsáhlý soubor fotografií, pokrývající téměř celé období existence knihovny, a řada dalších zajímavých jednotlivin ilustrujících každodenní život v knihovně.

Soupis vydaný ke stému výročí vzniku Slovanské knihovny usnadní badatelům orientaci ve sbírce a umožní tak hlubší využívání jejího bohatství. *Národní knihovna ČR – Slovanská knihovna, Praha 2024, 1. vydání, 292 stran, ISBN 978-80-7050-814-5 (brožováno)*

Sestavila Tereza Rejdová

Slovanská knihovna v tisku a dalších médiích: bibliografie za léta 1979–2023

Bibliografie přináší údaje o materiálech věnovaných Slovanské knihovně, které byly uveřejněny v letech 1979–2023. Obsahuje záznamy knih, studií, drobnějších článků, rozhovorů, recenzí a zpráv, týkajících se činnosti knihovny a uveřejněných jak v tisku (noviny, časopisy, sborníky i samostatné publikace), tak v dalších médiích (internet, rozhlas, televize). Obsahuje více než 2 700 záznamů, řada z nich je doplněna odkazy na digitální verze článků.

Publikace volně navazuje na bibliografii *Slovanská knihovna a slavistika* z roku 1979, která obsahovala soupis publikovaných textů o knihovně vydaných od

jejího vzniku v roce 1924 do roku 1979 a bibliografii jejích pracovníků.

Národní knihovna ČR – Slovanská knihovna, Praha 2024, 1. vydání, 259 stran, ISBN 978-80-7050-809-1 (brožováno)

III. Ostatní

Stolní kalendář 2025. Na Nový rok o slepičí krok

Národní knihovna ČR, Praha 2024, rozměr 29 x 15 cm. Prostřednictvím obrázků z historických fondů Národní knihovny ČR jsou připomenuty významné pohanské, církevní i moderní svátky a pranostiky.

1

2

Přílohy

Publikační činnost pracovníků Národní knihovny ČR

Monografie

BENEŠOVÁ, Ludmila. *Katalogizace zvukových dokumentů RDA / MARC 21: instrukce a příklady*. Online, PDF. Praha: Národní knihovna ČR, 2024. Dostupné z: Národní knihovna ČR, <https://ipk.nkp.cz/docs/kp/katalogizacni-pravidla-rda-metodiky-istrukce-atd./prirucky-pro-zpracovani-zvukovych-dokumentu/>.

BOLDAN, Kamil – VACKÁŘOVÁ, Jana. *Bibliotheca astronomica : astronomické tisky 15.–17. století ze sbírek Národní knihovny České republiky*. Praha: NK ČR, 2024

DIVÍNOVÁ, Daniela; HUBERTOVIČKA, Kateřina; KRATOCHVÍLOVÁ, Monika; MACHÁČKOVÁ, Lucie; RICHTER, Vít et al. *Knihovna roku 2024 a další knihovnická ocenění*. Online. Praha: Národní knihovna České republiky, 2024. ISBN 978-80-7050-812-1. Dostupné z: https://ipk.nkp.cz/docs/knihovna-roku-2024/knihovna-roku_2024_brozura_1_4_online.pdf. [cit. 2025-01-16].

DRAGOUN, Michal. *Knihovna mistra Křišťana z Prachatic*. Praha: Národní knihovna České republiky, 2024. 537 s. ISBN 978-80-7050-815-2.

HANOUSEK, Jan. *Sbírka dokumentů k dějinám Slovenské knihovny (1924–2024): inventář*. Bibliografie Slovenské knihovny; 86. Praha: Národní knihovna České republiky – Slovenská knihovna, 2024. 292 s. ISBN 978-80-7050-814-5.

MACHÁČKOVÁ, Lucie. *Výroční zpráva o plnění regionálních funkcí krajských knihoven na území ČR za rok 2023*. Online. Praha: Národní knihovna České republiky – Knihovnický institut, 2024. Dostupné

z: https://ipk.nkp.cz/docs/rf_vz-o-rf-za-rok-2023. [cit. 2025-01-16].

MODRÁKOVÁ, Renáta. *Na Nový rok o slepičí krok 2025: knihovnický kalendář*. [Praha]: Národní knihovna ČR, [2024].

REJDOVÁ, Tereza. *Slovenská knihovna v tisku a dalších médiích: bibliografie za léta 1979–2023*. Bibliografie Slovenské knihovny; 85. Praha: Národní knihovna České republiky – Slovenská knihovna, 2024. 259 s. ISBN 978-80-7050-809-1.

ŠEDÁ, Marie; DOSTÁLOVÁ, Lenka a RICHTER, Vít. *Knihovna v obci: příručka pro starosty a zastupitele*. 2., přepracované vydání. Praha: Národní knihovna České republiky – Knihovnický institut, 2024. ISBN 978-80-7050-806-0. Dostupné z: https://ipk.nkp.cz/docs/knihovna_v_obci_2024.pdf. [cit. 2025-01-16].

ŠEKULARAC, Božidar a BABKA, Lukáš. *Černoهورský cyrilský knihtisk 15. a 16. století: Crnojevićova tiskárna, Tiskárna Božidara Vukoviće Podgoričana: katalog k výstavě*. Praha: Národní knihovna České republiky – Podgorica: Matica crnogorska, 2024. 28 s. ISBN 978-80-7050-799-5.

Studie (odborné články, kapitoly a stati ve sbornících a kolektivních monografiích)

BABKA, Lukáš. *Sto let pražské Slovenské knihovny*. *Knihovna – knihovnická revue*. 2024, roč. 35, č. 1, s. 37–46. ISSN 1801-3252.

Doporučení výboru ministrů členskými státy CM/REC (2023)3 pro knihovní legislativu a politiku v Evropě. Online. IPK: Informace pro knihovny. [2. 1. 2024]. Dostupné z: <https://ipk.nkp.cz/docs/>

[CoE_Doporuceni_pro_legislativu_2024_01_02.pdf/view](#). [cit. 2025-01-30].

DROBÍKOVÁ, Barbora; DENÁR, Michal; MORAVEC, Josef; MAIXNEROVÁ, Lenka; BALÍKOVÁ, Marie a ŠTASTNÁ, Petra. *Standardy a technologie propojených otevřených dat: Mohou nám propojená otevřená data a jejich standardy pomoci řešit problémy současné katalogizační praxe v České republice?* Online. *Knihovna: knihovnická revue*. 2024, roč. 35, č. 2, s. 5–33. ISSN 1801-3252. Dostupné z: <https://knihovnavue.nkp.cz/archiv/2024-2/recenzovane-prispevky/standardy-a-technologie-propojenych-dat>. [cit. 2025-01-16].

FREMROVÁ, Květa; KOČIŠOVÁ, Pavlína; LUDVÍČEK, Josef a OSIF, Martin. *Problematika mutačních vydání deníků při jejich zpracování v systému pro evidenci periodik PerMonik a následný metadatový popis*. *ITlib: informačné technológie a knižnice*. 2024, č. 2, s. 11–21. ISSN 1336-0779. Dostupné z: <http://doi.org/10.52036/1335793X.2024.2.11-21>. [cit. 2025-01-16].

HAŠKOVCOVÁ, Marie; HRDLIČKOVÁ, Markéta a SVOBODA, Luboš. *Archivace webových zdrojů v citacích vědeckých a odborných textů*. Online. *Knižnica*. 2024, roč. 25, č. 4, s. 24–36. ISSN 1336-0965. Dostupné z: https://casopiskniznica.snk.sk/fileadmin/user_upload/Rocnik_2024/04/03_Marie_Haskovcova.pdf. [cit. 2025-01-16].

HEILANDOVÁ, Lucie. *K výzkumu písemného bohatství klášterů zrušených v době josefínských reforem*. In: *Bibliotheca Antiqua 2024: sborník z 32. konference, 7.–8. listopadu 2024*, ISBN 978-80-7053-343-7 (Vědecká knihovna v Olomouci), ISBN 978-80-86249-97-1 (Sdružení knihoven ČR), s. 118–122; <https://www.vkol.cz/uploads/page/302/doc/ba2024-012-heilandova.pdf>

JANSOVÁ, Linda, MAIXNEROVÁ, Lenka a ŠTASTNÁ, Petra. Library Data in Wikimedia Projects: Case Study from the Czech Republic. *O-Bib: Das Offene Bibliotheksjournal*. 2024, Bd. 11, Nr. 4, S. 1-19. Dostupné z: <https://doi.org/10.5282/o-bib/6081>. [cit. 2025-01-16].

KAZANSKII, Andrei, ZEMBAKOVÁ, Rebeka a NEORALOVÁ, Jitka. Stálost inkoustových tužek a razítek v párách butanolu při standardním postupu dezinfekce. Online. *Knihovna: knihovnická revue*. 2024, roč. 35, č. 2, s. 85-107. ISSN 1802-3252. Dostupné z: <https://knihovnavue.nkp.cz/archiv/2024-2/recenzovane-prispevky/stalost-inkoustovych-tuzek-a-razitek-v-parach-butanolu-pri-standardnim-postupu-dezinfekce>. [cit. 2025-01-16].

KOHÚT, Jan; KRÝDOVÁ, Jana; LHOTÁK, Martin; HRADIŠ, Michal; KUKAČ, Petr a ŽABIČKA, Petr. Smart digilinka – strojové učení pro digitalizaci tištěného dědictví. *ITlib: informačné technológie a knižnice*. 2024, č. 2, s. 32-36. ISSN 1336-0779. Dostupné z: <http://doi.org/10.52036/1335793X.2024.2.32-36>. [cit. 2025-01-16].

KOČIŠOVÁ, Pavlína. Současné možnost zápisu autorsko-právních metadat. *ITlib: informačné technológie a knižnice*. 2024, č. 2, s. 37-42. ISSN 1336-0779. Dostupné z: <http://doi.org/10.52036/1335793X.2024.2.37-43>. [cit. 2025-01-16].

KREJČÍ SALÁTOVÁ, Renáta a MACHOVÁ, Anna. Psaní odborných textů. In: TIMKO, Marek (ed.). *Kompendium knihovnictví 3*. První vydání. Ostrava: Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě, 2024, s. 209-251. ISBN 978-80-7054-345-0. Dostupné také z: <https://www.msvk.cz/data/filemanager/source/Kompendium%20knihovnictvi%203%AD%203%20e-kniha.pdf>. [cit. 2025-01-20].

KROTOFIL, Maciej, SRYBNIAK, Ihor a CHLEBINA, Anna. Osnovni projevy žyttedijalnosti robitnyčyv komand UHA v ČSR, 1922 – berezen' 1923 rr. (za materialamy časopysu „Ukrajins'kyj Skytalec“). In: SRYBNIAK, Ihor a HRYN, Dmytro (red.). „*Terrae motor, solis caelique stator*“. *Monografia zbiorowa z okazji 550. rocznicy urodzin wybitnego polskiego astronoma Mikołaja Kopernika*. Warszawa – Paryž: Międzynarodowe Konsorcjum Naukowo-Edukacyjne im. Luciena Febvra, 2023, s. 242-251. ISBN 978-2-83-435814-7.

LEHEČKA, Dalibor, JEBAVÝ, Filip, KERSCH, Filip, PAVČÍK, Filip, HRZINOVÁ, Jana, FREMROVÁ, Květa, KIŠŠ, Martin, LHOTÁK, Martin, DVOŘÁKOVÁ, Martina, BEŽOVÁ, Michaela, HRADIŠ, Michal, ŽABIČKA, Petr a JIROUŠEK, Václav. Orbis pictus: zpřístupnění nertextových dat z digitálních knihoven. *ITlib: informačné technológie a knižnice*. 2024, č. 2, s. 22-31. ISSN 1336-0779. Dostupné z: <http://doi.org/10.52036/1335793X.2024.2.22-31>. [cit. 2025-01-16].

MAŠKOVÁ, Ludmila, SMOLÍK, Jiří, VÁVROVÁ, Petra, NEORALOVÁ, Jitka, NOVOTNÁ, Dana, JANDOVÁ, Věra, ONDRÁČEK, Jakub, KOCOVÁ, Kateřina, MAREŠOVÁ, Adéla, ZEDNÍKOVÁ, Mária a SCHWARZ, Jaroslav. CO2 snow microblasting of submicron particles from cellulose-based cultural heritage objects: Comparison with traditional dry cleaning methods. *Journal of Cultural Heritage*. 2024, vol. 70, November-December, p. 1-11. ISSN 1296-2074. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.culher.2024.08.008>. [cit. 2025-01-16].

MIKULÁŠ, Jiří. Hudební sbírka kostela ve Skalsku: Znovuobjevení skladatelé a nové poznatky o hudebním životě na Mladoboleslavsku 18. a 19. století. Online. *Knihovna: knihovnická revue*. 2024, roč. 35, č. 2, s. 62-84. ISSN 1801-3252. Dostupné z: <https://knihovnavue.nkp.cz/archiv/2024-2/recenzovane-prispevky/hudebni-sbirka-kostela-ve-skalsku> [cit. 2025-01-16].

MITTER, Patrik; OPAVSKÁ, Zdeňka a KOCHOVÁ, Pavla. Česká neologie a neografie. In: OLOŠTIAK, Martin, ed. *Neologizmy a neologizácia v lingvistickej reflexii*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, 2023, s. 67-123. ISBN 978-80-555-3172-4.

MODRÁKOVÁ, Renáta. Středověké rukopisy z knihoven zrušených českých ženských klášterů: Vzdělávací zdroje pro dívky a mladé ženy ve středověku a na prahu novověku. Online. *Knihovna: knihovnická revue*. 2024, roč. 35, č. 2, s. 34-61. ISSN 1801-3252. Dostupné z: <https://knihovnavue.nkp.cz/archiv/2024-2/recenzovane-prispevky/stredoveke-rukopisy-z-knihoven-zrusenych-ceskych-zenskych-klasteru>. [cit. 2025-01-16].

RICHTER, Vít. Transformations of reading and readership in the Czech Republic from 2007 to 2023. *Trimarium*. 2024, č. 5, s. 271-298. ISSN 2956-7211.

OPLEŠTILOVÁ, Hana. Fotografická sbírka Rudolfa Hůlky ve Slovanské knihovně se zaměřením na oblast Moravy a Slezska. *Museum vivum: časopis českých muzeí v přírodě*. 2024, roč. 19, s. 137-141. ISSN 1803-1358

SVOBODOVÁ, Milada. Bohemikální část šternbersko-manderscheidské rukopisné sbírky v zaniklé palácové knihovně na Malé Straně. *Studie o rukopisech*. 2024, roč. 54, č. 1-2, s. 46-82. ISSN 0585-5691

ŠEDIVÁ, Eliška. Mladý pan doktor troufal si bručeti druhý hlas. Hudební sbírka Ludvíka Hornova. *Dějiny a současnost*. 2024, roč. 46, č. 7, s. 30-32.

ŠIPOŠOVÁ, Nikola, NEORALOVÁ, Jitka, SOUČKOVÁ, Magda, ZEMBJAKOVÁ, Rebeka a VÁVROVÁ, Petra. No-
vodobé typy usní: identifikace a projevy degradace.
Online. *Knížnica*. 2024, roč. 25, č. 4, s. 12–23. ISSN
1336-0965. Dostupné z: https://casopiskniznica.snk.sk/fileadmin/user_upload/Rocnik_2024/04/02_Nikola_Siposova_a_kol.pdf. [cit. 2025-01-16].

VAVŘÍK, Daniel, KAZANSKII, Andrei, NEORALOVÁ, Jitka,
LYONS KINDLEROVÁ, Rita, NOVOTNÁ, Dana, VÁVROVÁ,
Petra, KUMPOVÁ, Ivana, VOPÁLENSKÝ, Michal a KYNCL,
Tomáš. The use of computed tomography and X-ray
fluorescence analysis in the research of printed book
from the seventeenth century: book binding, tomo-
graphic reading of the text, dendrochronological
dating, pigments analysis. Online. *Heritage Science*.
2024, vol. 12, article number 87. ISSN 3059-3220.
Dostupné z: <https://doi.org/10.1186/s40494-024-01202-8>. [cit. 2025-01-13].

ZEMBJAKOVÁ, Rebeka a NEORALOVÁ, Jitka. Invazní
rybenka *Ctenolepisma Longicaudatum* v českých
knihovnách, muzeích a archivech. *Fórum pro Konze-
rvátory-Restaurátory*. 2024, roč. 14, č. 2, s. 95–99. Do-
stupné z: <https://doi.org/10.61574/FKR.2024.2.095>.
[cit. 2025-01-16].

Metodiky

JIROUŠEK, Václav, LEHEČKA, Boris, KIŠŠ, Martin,
KERSCH, Filip, HRZINOVÁ, Jana, ŽABIČKA, Petr,
DVOŘÁKOVÁ, Martina, SMOLKA, Lucie, PAVČÍK,
Filip, HRADIŠ, Michal, ŠKVRŇÁK, Jan, JEBAVÝ, Fi-
lip, BEŽOVÁ, Michaela, BEDNAŘÍK, Pavel, LHOTÁK,
Martin a FREMROVÁ, Květa. *Metodika zpracování
obrazových dokumentů*. Online. In: NUŠL: digitální
repozitář. 2024. Dostupné z: <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-66888o>. [cit. 2025-01-20].

Další publikace pracovníků NK ČR z oboru (popularizační, informační apod.)

BABKA, Lukáš. Mezinárodní sympozium slavistických
knihovníků. Online. *Knihovna plus*. 2024, č. 2. Dostup-
né z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2024-02/informace-a-konference/mezinarodni-sympozium-slavisticky-knihovniku> [cit. 2024-01-13].

BABKA, Lukáš. Sto let pražské Slovanské knihovny.
Čtenář: *měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 1, s. 14–
16. ISSN 0011-2321.

BOLDAN, Kamil. Holger Nickel: Die Inkunabeln der
Anhaltischen Landesbücherei Dessau. Geschichte
und Bestand. Unter besonderer Mitarbeit von Martine
Kreißler. Online. *Knihy a dějiny*. 2024, roč. 31, č. 1–2, s.
128–130. ISSN 1210-8510. Dostupné z: <https://dx.doi.org/10.23852/KAD.2024.31.07>. [cit. 2025-01-16].

BOLDAN, Kamil. Neapolský prvotiskář Matyáš Moravský
a jeho vydání Pliniových dopisů. *Dějiny a současnost*.
2024, roč. 46, č. 10, s. 26–28. ISSN 0418-5129.

BURDOVÁ, Petra. Bankovní identita v knihovnách aneb
Nový standard digitálního přístupu k informacím. Čte-
nář: *měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 12, s. 462–
463. ISSN 0011-2321.

CÍSAŘOVÁ SMÍTKOVÁ, Alena. William Curtis: Od měst-
ské květeny k světovému botanickému magazínu. *Děj-
iny a současnost*. 2024, roč. 46, č. 1/2, s. 30–33. ISSN
0418-5129.

CYPZIRSCHOVÁ, Dominika a LICHTENBERGOVÁ, Edita.
Seznam děl nedostupných na trhu. Online. *Knížnica*.
2024, roč. 25, č. 1, s. 15–19. ISSN 1336-0965. Dostup-
né z: https://www.snk.sk/images/Edicna_cinnost/

Casopis_Kniznica/2024/2024_03_26_3_Dominika_Cypzirschova.pdf. [cit. 2025-01-16].

FIALA, Tomáš. Stratégia pre 21. storočie: pohľad Mgr.
Tomáša Foltýna na modernú národnú knižnicu. *ITlib:
informačné technológie a knižnice*. 2024, č. 2, s. 6–10.
ISSN 1336-0779. Dostupné z: <http://doi.org/10.52036/1335793X.2024.2.6-10>. [cit. 2025-01-16].

FOLTÝN, Tomáš. Nová koncepce NK ČR. Online. Čte-
nář: *měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 2, s. 60–P4.
ISSN 0011-2321. Dostupné z: <https://www.svkkk.cz/en/ctenar/clanek/4122>. [cit. 2025-01-16].

FRYJE, Jakub. Jan Kryštof Müller: barokní kartograf.
Paginae historiae. 2024, roč. 32, č. 2, s. 399–404.

FRYJE, Jakub. Yucatan na renesančních mapách. *Děj-
iny a současnost*. 2024, roč. 46, č. 8, s. 27–30. ISSN
0418-5129.

FÚSIK, Ondřej. Kunhuta: Královská dcera a svatojiřská
abatyše: nový pohled na život výjimečné ženy. Online.
Knihovna plus. 2024, č. 2. ISSN 1801-5948. Dostup-
né z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2024-02/recenze/recenze>. [cit. 2025-01-16].

GIEBISCH, Roman. Knihovna roku 2024 – informační
počin. Čtenář: *měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č.
11, s. 407–408. ISSN 0011-2321.

GIEBISCH, Roman. Knihovny už dávno nejsou jen půj-
čovny dokumentů. Online. *Knihkupec*. 2024, roč. 4, č.
3, s. 36–37. Dostupné z: https://www.knihkupec.net/magazin/roman_giebisch_rozhovor. [cit. 2025-01-16].

- GIEBISCH, Roman. Ohlédnutí za roky Března – měsíce čtenářů. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. Roč. 76, č. 3 (2024), s. 86–90. ISSN 0011-2321.
- GIEBISCH, Roman. Ze světa. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. Roč. 76, č. 1 (2024), s. 39. ISSN 0011-2321.
- GIEBISCH, Roman. Ze světa. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. Roč. 76, č. 2 (2024), s. 79. ISSN 0011-2321.
- GIEBISCH, Roman. Ze světa. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. Roč. 76, č. 3 (2024), s. 119. ISSN 0011-2321.
- GIEBISCH, Roman. Ze světa. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. Roč. 76, č. 4 (2024), s. 159. ISSN 0011-2321.
- GIEBISCH, Roman. Ze světa. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. Roč. 76, č. 5 (2024), s. 199. ISSN 0011-2321.
- GIEBISCH, Roman. Ze světa. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. Roč. 76, č. 6 (2024), s. 239. ISSN 0011-2321.
- GIEBISCH, Roman. Ze světa. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. Roč. 76, č. 7/8 (2024), s. 297–298. ISSN 0011-2321.
- GIEBISCH, Roman. Ze světa. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. Roč. 76, č. 9 (2024), s. 337. ISSN 0011-2321.
- GIEBISCH, Roman. Ze světa. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. Roč. 76, č. 10 (2024), s. 379. ISSN 0011-2321.
- GIEBISCH, Roman. Ze světa. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. Roč. 76, č. 11 (2024), s. 419. ISSN 0011-2321.
- GIEBISCH, Roman. Ze světa. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. Roč. 76, č. 12 (2024), s. 467. ISSN 0011-2321.
- GIEBISCH, Roman a MACHOVÁ, Anna. Ladislav Kurka (1933–2024). Online. *Knihovna plus*. 2024, č. 2. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2024-02/historie-a-soucasnost/ladislav-kurka-1933-2024>. [cit. 2025-01-16].
- HAVRÁNKOVÁ, Lucie. Pozdravy z hudebního světa: kolekce dopisů od Suka, Foerster a Destinnové. *Dějiny a současnost*. 2024, roč. 46, č. 1/2, s. 50–52. ISSN 0418-5129.
- HRDLIČKOVÁ, Markéta a HAŠKOVCOVÁ, Marie. Webarchiv a vytěžování velkých dat. Online. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 4, s. 123–125. ISSN 0011-2321. Dostupné z: <https://www.svkkk.cz/en/ctenar/clanek/4164>. [cit. 2025-01-16].
- KOČIŠOVÁ, Pavlína a PAVČÍK, Filip. Návštěva Finska v rámci programu Erasmus+. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 12, s. 441–443. ISSN 0011-2321.
- KORDÍK, Pavel. „Pařížská“ partitura Ladislava Vycpálka. *Dějiny a současnost*. 2024, roč. 46, č. 5, s. 22–24. ISSN 0418-5129.
- KOŠANOVÁ, Martina. Knihovnou roku 2024 se stala Místní knihovna v Hodicích. Online. *Knížnica*. 2024, roč. 25, č. 4, s. 107–112. ISSN 1336-0965. Dostupné z: https://casopiskniznica.snk.sk/fileadmin/user_upload/Rocnik_2024/04/17_tlacova_sprava_2.pdf. [cit. 2025-01-16].
- KREJČÍ SALÁTOVÁ, Renáta. Jak psát srozumitelné úřední texty. Online. *Knihovna: knihovnická revue*. 2024, roč. 35 č. 1, s. 63–64. ISSN 1801-3252. Dostupné z: <https://knihovnavue.nkp.cz/archiv/2024-1/recenze/recenze-2>. [cit. 2025-01-16].
- KREJČÍ SALÁTOVÁ, Renáta. Národní a univerzitní knihovna Slovinska (NUK) a její role ve vzdělávání knihovníků. Online. *Knihovna plus*. 2024, č. 1. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2024-1/informace-a-konference/narodni-a-univerzitni-knihovna-slovinska-nuk-a-jeji-role-ve-vzdelavani-knihovniku>. [cit. 2025-01-16].
- KREJČÍ SALÁTOVÁ, Renáta. Psalo se jinde. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 1, s. 38. ISSN 0011-2321.
- KREJČÍ SALÁTOVÁ, Renáta. Psalo se jinde. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 3, s. 118. ISSN 0011-2321.
- KREJČÍ SALÁTOVÁ, Renáta. Psalo se jinde. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 5, s. 198. ISSN 0011-2321.
- KREJČÍ SALÁTOVÁ, Renáta. Psalo se jinde. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 7/8, s. 296. ISSN 0011-2321.
- KREJČÍ SALÁTOVÁ, Renáta. Psalo se jinde. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 10, s. 378. ISSN 0011-2321.
- KREJČÍ SALÁTOVÁ, Renáta. Psalo se jinde. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 12, s. 466. ISSN 0011-2321.
- KUBÍČEK, Tomáš. Knihovna není ostrov – rozhovor s dr. Vítem Richterem. Online. *Duha: informace o knihách a knihovnách*. 2024, roč. 38, č. 3, s. 16–18. ISSN 1804-4255. Dostupné z: <http://duha.mzk.cz/clanky/knihovna-neni-ostrov-rozhovor-s-dr-vitem-richterem>. [cit. 2025-01-15].

LIVOROVÁ, Hana; KRPATOVÁ, Sára Jana a KREJČÍ SALÁTOVÁ, Renáta. Městská knihovna v Praze: pobočka Petřiny. Online. *Knihovna plus*. 2024, č. 1. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2024-1/historie-a-soucasnost/mestska-knihovna-v-praze-pobocka-petriny>. [cit. 2025-01-16].

Lublaňský manifest o čtení: (proč jsou důležité pokročilé čtenářské dovednosti). Úvod a překlad Vít Richter. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 2, s. 43-45. ISSN 0011-2321.

LYONS KINDLEROVÁ, Rita. Kdo přinesl knihtisk na Ukrajinu? Ukrajinské staré tisky ve sbírkách Slované knihovny. *Dějiny a současnost*. 2024, roč. 46, č. 6, s. 24-27. ISSN 0418-5129.

MACH, David. „Klíče“ Antonína Koniáše a počátky české retrospektivní bibliografie. *Dějiny a současnost*. 2024, roč. 46, č. 4, s. 28-30. ISSN 0418-5129.

MACHÁČKOVÁ, Lucie. Co nás čeká nového ve sběrech statistických dat? Online. *Duha: informace o knihách a knihovnách*. 2024, roč. 38, č. 4, s. 38-39. ISSN 1804-4255. Dostupné z: <https://duha.mzk.cz/clanky/co-nas-ceka-noveho-ve-sberech-statistickych-dat>. [cit. 2025-01-16].

MACHÁČKOVÁ, Lucie. Knihovna roku 2024 – základní knihovna. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 11, s. 403-404. ISSN 0011-2321.

MACHÁČKOVÁ, Lucie. Plníme standard veřejných knihovnických a informačních služeb? (nová veřejná databáze). *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. Roč. 76, č. 7/8 (2024), s. 244-247. ISSN 0011-2321.

MACHÁČKOVÁ, Lucie. Regionální funkce knihoven v letech 2018–2022. 1. část. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 6, s. 212-214. ISSN 0011-2321.

MACHÁČKOVÁ, Lucie. Regionální funkce knihoven v letech 2018–2022. 2. část. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 7/8, s. 248-250. ISSN 0011-2321.

MACHÁČKOVÁ, Lucie. Regionální funkce knihoven v letech 2018–2022. 3. část. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 9, s. 308-310. ISSN 0011-2321.

MACHOVÁ, Anna. Za Viktorem Zacharovem. Online. *Knihovna plus*. 2024, č. 1. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2024-1/historie-a-soucasnost/za-viktorem-zacharovem>. [cit. 2025-01-16].

MACHOVÁ, Anna a TICHÁ, Veronika. Novinky zahraniční knihovnické literatury. Online. *Knihovna: knihovnická revue*. 2024, roč. 35, č. 1, s. 70-91. ISSN 1801-3252. Dostupné z: <https://knihovnavue.nkp.cz/archiv/2024-1/novinky-z-literatury/novinky-zahranicni-knihovnicke-literatury-2024-1>. [cit. 2025-01-16].

MAIXNEROVÁ, Lenka. Vytváření strategie Národní knihovny ČR. Online. *Knihovna plus*. 2024, č. 1. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2024-1/informace-a-konference/vytvareni-strategie-narodni-knihovny-cr>. [cit. 2025-01-16].

MODRÁKOVÁ, Renáta. Gruchała, Janusz S. a Czerenkiewicz, Michał: The Early Printed Book in Poland (15th–17th centuries). Kraków: Avalon, 2023. 396 s. ISBN 978-83-7730-640-6. Online. *Knihovna: knihovnická revue*. 2024, roč. 35, č. 2, s. 116-121. ISSN 1801-3252. Dostupné z: <https://knihovnavue.nkp.cz/archiv/2024-2/recenze/recenze>. [cit. 2025-01-16].

MODRÁKOVÁ, Renáta. Grzegorz Nieć: Książka, naród, religia: dzieje książki czeskiej do czasów odrodzenia narodowego. Online. *Knihovna: knihovnická revue*. 2024, roč. 35, č. 1, s. 59-62. ISSN 1801-3252. Dostupné z: <https://knihovnavue.nkp.cz/archiv/2024-1/recenze/recenze>. [cit. 2025-01-16].

MODRÁKOVÁ, Renáta. Klášter nám zrušili a knihy sebrali...: Knihovna klarisek z Chebu. *Dějiny a současnost*. 2024, roč. 46, č. 9, s. 26-27. ISSN 0418-5129.

MODRÁKOVÁ, Renáta. TEI General Meeting 2023 Paderborn. Online. *Knihovna plus*. 2024, č. 1. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2024-1/informace-a-konference/tei-general-meeting-2023-paderborn>. [cit. 2025-01-16].

MODRÁKOVÁ, Renáta. The witchcraft reader / edited by Darren Oldridge. Third edition. London; New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2020. xix, 470 stran; 26 cm. ISBN 978-1-138-56540-1: publikace o čarodějnictví. Online. *Knihovna plus*. 2024, č. 1. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2024-1/recenze/recenze>. [cit. 2025-01-16].

MODRÁKOVÁ, Renáta. Zpráva z konference Bibliotheca Antiqua. Online. *Knihovna plus*. 2024, č. 1. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2024-1/informace-a-konference/zprava-z-konference-bibliotheca-antiqua>. [cit. 2025-01-16].

MRÁZOVÁ, Michaela. AI pro každodenní použití. Online. *Duha: informace o knihách a knihovnách*. 2024, roč. 38, č. 1, s. 12. ISSN 0862-1985. Dostupné z: <https://duha.mzk.cz/clanky/ai-pro-kazdodenni-pouziti>. [cit. 2025-01-16].

- MRÁZOVÁ, Michaela. Digitální nástěnky a jejich využití. Online. *Duha: informace o knihách a knihovnách*. 2024, roč. 38, č. 3, s. 12–13. ISSN 0862-1985. Dostupné z: <http://duha.mzk.cz/clanky/digitalni-nastenky-jejich-vyuziti>. [cit. 2025-01-16].
- MRÁZOVÁ, Michaela. Online nástroje pro aktivizaci účastníků. Online. *Duha: informace o knihách a knihovnách*. 2024, roč. 38, č. 2, s. 10–11. ISSN 0862-1985. Dostupné z: <https://duha.mzk.cz/clanky/online-nastroje-pro-aktivizaci-ucastniku>. [cit. 2025-01-16].
- MRÁZOVÁ, Michaela. Online zápisníky a nástroje pro spolupráci. Online. *Duha: informace o knihách a knihovnách*. 2024, roč. 38, č. 4, s. 13–15. ISSN 1804-4255. Dostupné z: <https://duha.mzk.cz/clanky/online-zapisniky-nastroje-pro-spolupraci>. [cit. 2025-01-16].
- MRÁZOVÁ, Michaela. TLib 2024: Poklady slovenskej kultúry a ich prezentácia doma a v zahraničí. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 10, s. 364–365. ISSN 0011-2321.
- NIUBÓ, Marc. Hudba díky zápisu nezaniká ani poté, co dozní. *Deník N*. 20241220-20241222, roč. 6, č. 248, s. 12–13. ISSN 2571-1717.
- PILLEROVÁ, Vladana. Nová strategie IFLA zdůrazňuje spolupráci, partnerství a vzdělávání. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 12, s. 433–434. ISSN 0011-2321.
- PILLEROVÁ, Vladana. Zajímavé knižní novinky. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 1, s. 35. ISSN 0011-2321.
- PILLEROVÁ, Vladana. Zajímavé knižní novinky. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 4, s. 154–155. ISSN 0011-2321.
- PILLEROVÁ, Vladana. Zajímavé knižní novinky. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 6, s. 237–238. ISSN 0011-2321.
- PROCHÁZKOVÁ, Barbora. Udržitelnost v knihovnách. Online. *Knihovna plus*. 2024, č. 2. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2024-02/historie-a-soucasnost/udrizitelnost-v-knihovnach>. [cit. 2025-01-16].
- PROCHÁZKOVÁ, Barbora. Zajímavé knižní novinky. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 12, s. 455. ISSN 0011-2321.
- PROCHÁZKOVÁ, Barbora a PILLEROVÁ, Vladana. E-kirjasto (E-knihovna): nová služba finských knihoven. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 10, s. 356–357. ISSN 0011-2321.
- PROCHÁZKOVÁ, Barbora a PILLEROVÁ, Vladana. Zajímavé knižní novinky. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 9, s. 338–339. ISSN 0011-2321.
- PŮTA, Martin, VINKLÁTOVÁ, Květa, PASTVA, David, FOLTÝN, Tomáš, ŘEHÁK, Tomáš et al. Přejeme knihovně... Online. *Světlik*. 2024, roč. 93, č. 3, s. 2–4. ISSN 1214-2751. Dostupné z: <https://www.kvkli.cz/getFile/id:88414>. [cit. 2025-01-16].
- RICHTER, Vít. Městská knihovna roku 2024. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 11, s. 405–406. ISSN 0011-2321.
- RICHTER, Vít. Soutěž Městská knihovna roku 2024 slaví 15. výročí. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 12, s. 428–430. ISSN 0011-2321.
- RICHTER, Vít. V Česku narůstá počet dospělých, kteří nečtou knihy. Online. *U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje*. 2024, roč. 34, č. 1, s. 25–26. ISSN 0862-9366. Dostupné z: https://www.svkhk.cz/SVKHK/u-nas-pdf_archiv/20240113.pdf. [cit. 2025-01-16].
- STANĚK, Karel. Connected oceans: a festschrift to Leos Müller. *Dějiny a současnost*. 2024, roč. 46, č. 1/2, s. 77. ISSN 0418-5129.
- ŠEDÁ, Marie. Elektronické půjčování v evropských knihovnách: (srovnání politik elektronického půjčování v evropských knihovnách – EBLIDA EGIL). Online. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 3, s. 96–97. ISSN 0011-2321. Dostupné z: <https://casopisctenar.cz/2024/03/01/elektronicke-pujcovani-v-evropskych-knihovnach-srovnani-politik-elektronickeho-pujcovani-v-evropskych-knihovnach-ebilda-egil>. [cit. 2025-01-16].
- ŠEDÁ, Marie. Erasmus+, tentokrát Slovenská národní knihovna (zpráva ze studijní cesty na Slovensko). *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 12 (2024), s. 437–438. ISSN 0011-2321.
- ŠEDÁ, Marie. Již 20. ročník semináře „Knihovna v obci“ se zaměřil na inovace a inspiraci. Online. *Duha: informace o knihách a knihovnách*. 2024, roč. 38, č. 4, s. 28–29. ISSN 1804-4255. Dostupné z: <https://duha.mzk.cz/clanky/jiz-20-rocnik-seminare-knihovna-v-obci-se-zameril-na-inovace-inspiraci>. [cit. 2025-01-16].

- ŠEDÁ, Marie. Knihovní legislativa a politika v Evropě. Online. *Duha: informace o knihách a knihovnách*. 2024, roč. 38, č. 1, s. 34–35. ISSN 0862-1985. Dostupné z: <https://duha.mzk.cz/clanky/knihovni-legislativa-politika-v-evrope>. [cit. 2025-01-16].
- ŠEDÁ, Marie. Standard pro dobrou knihovnu po novele. Online. *U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje*. 2024, roč. 34, č. 2, s. 16–17. ISSN 0862-9366. Dostupné z: https://www.svkhk.cz/SVKHK/u-nas-pdf_archiv/20240210.pdf. [cit. 2025-01-16].
- TICHÁ, Veronika. Novinky zahraniční knihovnické literatury. *Knihovna: knihovnická revue*. 2024, roč. 35, č. 2, s. 125–132. ISSN 1801-3252. Dostupné z: <https://knihovnaverevue.nkp.cz/archiv/2024-2/novinky-z-literatury/novinky-zahranicni-knihovnicke-literatury-2024-2>. [cit. 2025-01-16]
- TICHÁ, Veronika a MACHOVÁ, Anna. Novinky zahraniční knihovnické literatury 2024/1. Online. *Knihovna plus*. 2024. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2024-1/novinky-zahranicni-knihovnicke-literatury/novinky-zahranicni-knihovnicke-literatury-2024-1>. [cit. 2025-01-16].
- TRÁVNÍČEK, Jiří, RICHTER, Vít a FRIEDLANDEROVÁ, Hana. Čtenáři a čtení v České republice v roce 2023. Online. *Knížnica*. 2024, roč. 25, č. 1, s. 80-81. ISSN 1336-0965. Dostupné z: https://www.snk.sk/images/Edicina_cinnost/Casopis_Kniznica/2024/2024_03_26_15_Jiri_Travnicek.pdf. [cit. 2025-01-16].
- VALDEN, Milan. Literární výročí: únor. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 1, s. 40. ISSN 0011-2321.
- VALDEN, Milan. Literární výročí: březen. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 2, s. 80. ISSN 0011-2321.
- VALDEN, Milan. Literární výročí: duben. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č.34, s. 120. ISSN 0011-2321.
- VALDEN, Milan. Literární výročí: květen. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 4, s. 160. ISSN 0011-2321.
- VALDEN, Milan. Literární výročí: červen. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 5, s. 200. ISSN 0011-2321.
- VALDEN, Milan. Literární výročí: červenec. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 6, s. 240. ISSN 0011-2321.
- VALDEN, Milan. Literární výročí: srpen: září. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 7/8, s. 299-300. ISSN 0011-2321.
- VALDEN, Milan. Literární výročí: říjen. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 9, s. 340. ISSN 0011-2321.
- VALDEN, Milan. Literární výročí: listopad. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 10, s. 380. ISSN 0011-2321.
- VALDEN, Milan. Literární výročí: prosinec. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 11, s. 420. ISSN 0011-2321.
- VALDEN, Milan. Literární výročí: leden 2025. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 12, s. 468. ISSN 0011-2321.
- VALDEN, Milan. Výběr z publikací o hudbě. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 1, s. 31–34. ISSN 0011-2321.
- VALDEN, Milan. Poutník na rozhraní věků. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 3, s. 105. ISSN 0011-2321.
- VALDEN, Milan. Sixty-Eight Publishers a Index: „paralelní životopis“. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 4, s. 156–157. ISSN 0011-2321.
- VALDEN, Milan. Vánoce v literatuře. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 12 (2024), s. 458–460. ISSN 0011-2321.
- VALDEN, Milan. Výběr z publikací o výtvarném umění a architektuře. 1. část. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 4, s. 152–153. ISSN 0011-2321.
- VALDEN, Milan. Výběr z publikací o výtvarném umění a architektuře. 2. část. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 5, s. 195–197. ISSN 0011-2321.
- VALDEN, Milan. Výběr z publikací o výtvarném umění a architektuře. 3. část. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č. 6, s. 236-237. ISSN 0011-2321.
- VANDASOVÁ, Anna a FUCHSOVÁ, Anna. Od náhody k tajům knihovnického světa. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2024, roč. 76, č.1, s. 21–23. ISSN 0011-2321.
- VAVROŠOVÁ, Zuzana. Typy z Knihovny knihovnické literatury 2024/1. Online. *Knihovna plus*. 2024, č. 1. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2024-1/tipy-z-knihovny-knihovnicke-literatury/tipy-kkl-2024-1>. [cit. 2025-01-16].

VAVROŠOVÁ, Zuzana. Tipy z Knihovny knihovnické literatury 2024/2. Online. *Knihovna plus*. 2024, č. 2. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2024-02/tipy-z-knihovny-knihovnicke-literatury/tipy-kkl-2024-2>. [cit. 2025-01-16].

VAVROŠOVÁ, Zuzana. Tipy z Knihovny knihovnické literatury. Online. *Knihovna: knihovnická revue*. 2024, roč. 35, č. 1, s. 65–69. ISSN 1801-3252. Dostupné z: <https://knihovnavue.nkp.cz/archiv/2024-1/knihovny-a-informace/tipy-z-knihovny-knihovnicke-literatury-2024-1>. [cit. 2025-01-16].

VAVROŠOVÁ, Zuzana. Tipy z Knihovny knihovnické literatury. Online. *Knihovna: knihovna knihovnická revue*. 2024, roč. 35, č. 2, s. 122–144. ISSN 1801-3252. Dostupné z: <https://knihovnavue.nkp.cz/archiv/2024-2/knihovny-a-informace/tipy-z-knihovny-knihovnicke-literatury-2024-2>. [cit. 2025-01-16].

ZEINERTOVÁ, Olga, ŽÍŽALA, Martin a VALDEN, Milan. Akvizice – srdce každé knihovny: rozhovor s Mgr. Olgou Zeinertovou a Mgr. Martinem Žížalou z Národní knihovny ČR. 1. část. Čtenář: měsíčník Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2024, roč. 76, č. 10, s. 350–352. ISSN 0011-2321.

Dárci

S ohledem na GDPR obsahuje seznam pouze jména těch soukromých dárců, kteří poskytli výslovný souhlas s uvedením. Všem dárcům děkujeme.

A

ADALBERT STIFTER VEREIN / Mnichov, Německo
Advokátní kancelář Prof. Dr. Alexandra Bělohávkova / Praha, Česko

AGENTURA KLÍČ / Praha, Česko
Akademie múzických umění v Praze / Praha, Česko
AKADEMIE VĚD ČR, v. v. i. / Praha, Česko
ANTIKVARIÁT ZTICHLÁ KLIKA / Praha, Česko
ASOCIACE MUZEÍ A GALERIÍ ČR / Praha, Česko
A2 / Praha, Česko

B

Brod Petr / Praha, Česko
Bulharský kulturní institut / Praha, Česko

C

CARL FRIEDRICH VON SIEMENS STIFTUNG / Mnichov, Německo
COMMISSARIAT GÉNÉRAL AUX RELATIONS INTERNATIONALES DE LA COMMUNAUTÉ FRANÇAISE DE BELGIQUE / Brusel, Belgie
COMUNE DI BOLZANO / Bolzano, Itálie

Č

ČESKOJIŘETÍNSKÝ SPOLEK – SPOLEK PRO OŽIVENÍ KRUŠNOHOŘÍ / Český Jiřetín, Česko

D

DIVADLO NA VINOHRADECH / Praha, Česko

F

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD FF UK / Praha, Česko
FILHARMONIE HRADEC KRÁLOVÉ o.p.s. / Hradec Králové, Česko
Fondazione Piero Manzoni / Milán, Itálie
FREUNDES-UND FÖRDERKREIS DES HÄNDEL-HAUSES ZU HALLE / Halle, Německo

G

GEOPARK KRÁLOVSKÁ ŠUMAVA / Rejstejn, Česko
GOETHE INSTITUT PRAG / Praha, Česko

GOVERNEMENT PR AND MEDIA OFFICE / Lublaň, Slovinsko

H

Hanak Astrid / Landsberg/Lech, Německo
Herder Institut / Marburg, Německo
HISTORICKÝ ÚSTAV FILOZOFICKÉ FAKULTY JIHOČESKÉ UNIVERZITY V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH, / České Budějovice, Česko

HUDOBNÝ FOND / Bratislava, Slovensko

I

INFOA / Dubicko, Česko
INSTITUT BOHUSLAVA MARTINŮ / Praha, Česko
Inštitutorisová Dagmar / Nitra, Slovensko
INTERNATIONAL LABOUR OFFICE / Ženeva, Švýcarsko

K

KAMEŇ / Codogno, Itálie
KATEDRA OBECNÉ LINGVISTIKY FILOZOFICKÉ FAKULTY UNIVERZITY PALACKÉHO V OLOMOUCI / Olomouc, Česko
KNIHOVNA AKADEMIE VĚD ČR, v. v. i. / Praha, Česko
KNIHOVNA FAKULTY INFORMAČNÍCH TECHNOLOGIÍ VUT V BRNĚ / Brno, Česko
KNIHOVNA FAMU / Praha, Česko
KNIHOVNA FILOZOFICKÉ FAKULTY UK / Praha, Česko
KNIHOVNA KUTNÁ HORA / Kutná Hora, Česko
KNIHOVNA MUZEA MĚSTA ÚSTÍ NAD LABEM / Ústí nad Labem, Česko

L

Leibniz-Institut für Agrarentwicklung in Transformationsökonomien / Halle, Německo

M

MASARYKOVA DEMOKRATICKÁ AKADEMIE, z. s. / Praha, Česko
 MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ / Brno, Česko
 MEZINÁRODNÍ KOMISE PRO OCHRANU LABE / Magdeburk, Německo
 MINISTERSTVO KULTURY ČR / Praha, Česko
 MUZIKOLOŠKI INŠTITUT ZNANSTVENORAZISKOVALNI CENTER SAZU / Lublaň, Slovinsko

N

NADACE „NADÁNÍ JOSEFA, MARIE A ZDEŇKY HLÁVKOVÝCH“ / Praha, Česko
 NADACE CHARTY 77 – KONTO BARIÉRY / Praha, Česko
 NAKLADATELSTVÍ ČVUT / Praha, Česko
 NAKLADATELSTVÍ LEGES, s. r. o. / Praha, Česko
 Nálevka Vladimír a Kálmán Jana, roz. Nálevková / Praha, Česko
 Náprstkovo muzeum asijských, afrických a amerických kultur / Praha, Česko
 NÁRODNÍ MUZEUM – ČESKÉ MUZEUM HUDBY / Praha, Česko
 NÁRODNÍ ÚSTAV DUŠEVNÍHO ZDRAVÍ / Klecany, Česko
 NIPPON FOUNDATION / Tokio, Japonsko

O

Olša Jaroslav Jr. / Los Angeles, USA
 Opočenský Tomáš / Praha, Česko
 ÖSTERREICHISCHE KIRSCHENMUSIKKOMMISSION / Vídeň, Rakousko
 ÖSTERREICHISCHE NATIONALBIBLIOTHEK / Vídeň, Rakousko

P

PAMÁTNÍK NÁRODNÍHO PÍSEMNICTVÍ, MUZEUM LITERATURY / Praha, Česko
 PAUL SACHER STIFTUNG / Basilej, Švýcarsko

PEDAGOGICKÁ FAKULTA OSTRAVSKÉ UNIVERZITY / Ostrava, Česko
 Pospíšilová Jana / Praha, Česko
 PRAŽSKÁ KONZERVATOŘ / Praha, Česko
 PREŠOVSKÁ UNIVERZITA V PREŠOVE / Prešov, Slovensko
 PSALTERIUM / Praha, Česko

S

Schelle Karel / Brno, Česko
 SIBILINA / Sevilla, Španělsko
 SINGENDE KIRCHE. ZEITSCHRIFT FÜR KATOLISCHE KIRCHENMUSIK / Salcburg, Rakousko
 SLOVENSKÉ NÁRODNÉ MÚZEUM / Bratislava, Slovensko
 STÁTNÍ OBLASTNÍ ARCHIV V PRAZE / Praha, Česko
 Středisko vědeckých informací / Praha, Česko
 SUDETENDEUTSCHES INSTITUT / Mnichov, Německo
 SUPRAPHON a.s. / Praha, Česko
 SVAZ ČESKÝCH KNIHKUPCŮ A NAKLADATELŮ / Praha, Česko

T

Technická univerzita v liberci / Liberec, Česko
 Tenčl Jakub / Praha, Česko
 TISKÁRNA MINISTERSTVA VNITRA / Praha, Česko
 TRNAVSKÁ UNIVERZITA V TRNAVE / Trnava, Slovensko

U

UNIVERZITA JANA EVANGELISTY PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM / Ústí nad Labem, Česko
 UNIVERZITA MATEJA BELA V BANSKEJ BYSTRICI / Banská Bystrica, Slovensko
 UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI, CYRILOMETODĚJSKÁ FAKULTA, KATEDRA KŘESŤANSKÉ SOCIÁLNÍ PRÁCE / Olomouc, Česko

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI, FILOZOFICKÁ FAKULTA, KATEDRA PSYCHOLOGIE / Olomouc, Česko

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ / Zlín, Česko
 UNIVERZITNÁ KNIŽNICA V BRATISLAVE / Bratislava, Slovensko
 ÚSTAV DEJÍN KŘESŤANSTVA / Bratislava, Slovensko
 ÚSTAV DĚJIN UMĚNÍ AKADEMIE VĚD ČR, v. v. i. / Praha, Česko
 ÚSTAV HUDOBNEJ VEDY SLOVENSKEJ AKADEMIE VIED / Bratislava, Slovensko
 ÚSTAV PAMÁTI NÁRODA / Bratislava, Slovensko
 ÚSTŘEDNÍ ARCHIV ČESKOBRATRSKÉ CÍRKVE EVANGELICKÉ / Praha, Česko
 ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA UK, DEPOZITÁŘ LEŠETICE / Lešetice, Česko

V

VYSOKÁ ŠKOLA DTI, s. r. o. / Dubnica nad Váhom, Slovensko
 VÝZKUMNÝ ÚSTAV SILVA TAROUČY PRO KRAJINU A OKRASNÉ ZAHRADNICTVÍ, v. v. i. / Průhonice, Česko

W

WIENBIBLIOTHEK IM RATHAUS / Vídeň, Rakousko

Z

ZASTOUPENÍ EVROPSKÉ KOMISE V ČR / Praha, Česko
 Zima Peter / Klagenfurt, Rakousko
 Zubko Peter / Bratislava, Slovensko

Ž

ŽIDOVSKÁ OBEC V PRAZE / Praha, Česko
 ŽIDOVSKÉ MUZEUM V PRAZE / Praha, Česko

Zkratky

ANK	Archiv Národní knihovny	KI	Knihovnický institut	RISM	Répertoire International des Sources Musicales
AV ČR	Akademie věd České republiky, v. v. i.	KIV	Knihovnictví a informační věda	RIV	Rejstřík informací o výsledcích
CDH	Centrální depozitář Hostivař	KKL	Knihovna knihovnické literatury	SČKN	Svaz českých knihkupců a nakladatelů
CERL	Consortium of European Research Libraries	KPS	Knihopis českých a slovenských tisků	SDRUK	Sdružení knihoven ČR
ČDK	Česká digitální knihovna	LTP	Long-term potentiation	SF	Studijní fond
ČIDLO	Český systém pro identifikaci a lokalizaci dokumentů digitálního kulturního dědictví	MDT	Mezinárodní desetinné třídění	SK ČR	Souborný katalog ČR
ČNB	Česká národní bibliografie	MK ČR	Ministerstvo kultury České republiky	SK	Slovanská knihovna
ČTK	Česká tisková kancelář	MK SR	Ministerstvo kultury Slovenské republiky	SKIP	Svaz knihovníků a informačních pracovníků
DNNT	díla nedostupná na trhu	MU	Masarykova univerzita v Brně	SLK	online katalog Slovenské knihovny
DKRVO	Dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace	MZK	Moravská zemská knihovna v Brně	SNK	Slovenská národní knižnica v Martině
EDS	EBSCO Discovery Service	MLP	Městská knihovna v Praze	STT	databáze Prvotisky, staré tisky a mapy
EIZ	Elektronické informační zdroje	MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky	SVKKL	Středočeská vědecká knihovna v Kladně
EOD	eBooks on Demand	MV ČR	Ministerstvo vnitra České republiky	SVKHK	Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové
FF UK	Filozofická fakulta Univerzity Karlovy	MVS	Meziknihovní výpůjční služba	TA ČR	Technologická agentura ČR
HHF	Historické a hudební fondy (odbor)	NAKI	Národní kulturní identita	TDKIV	Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy
HO	Hudební oddělení	NDK	Národní digitální knihovna	TEI	Text Encoding Initiative
HPB	Heritage of the Printed Book, databáze	NK ČR	Národní digitální knihovna České republiky	ÚCHP AV ČR	Ústav chemických procesů AV ČR, v. v. i.
IAML	International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres	NKF	Národní konzervační fond	ÚISK FF UK	Ústav informačních studií a knihovnictví FF UK
ICT	Information and Communication Technologies	NPÚ	Národní památkový ústav	UKB	Univerzitní knihovna v Bratislavě
IIIF	International Image Interoperability Framework	NSK	Národní soustava kvalifikací	UKF	Univerzální knihovní fond
IPK	Informace pro knihovny	OAI	Open Archives Initiative	VISK	Veřejné informační služby knihoven
ISBN	International Standard Book Number	OCR	Optical Character Recognition	VKOL	Vědecká knihovna v Olomouci
ITlib	Informačné technológie a knižnice, časopis	ODF	Odbor digitálních fondů	VŠCHT	Vysoká škola chemicko-technologická v Praze
k. j.	knihovní jednotka	OOKF	Odbor ochrany knihovních fondů		
KNAV	Knihovna Akademie věd ČR, v. v. i.	OON	Ostatní osobní náklady		
		OPK	Oddělení preventivní konzervace		
		OR	Oddělení restaurování		
		OSF	Odbor správy fondů		
		ORST	Oddělení rukopisů a starých tisků		
		OVVL	Oddělení vývoje a výzkumných laboratoří		
		PSK	Ptejte se knihovny		
		RDA	Resource Description and Access		
		RFID	Radio Frequency Identification		

Důležité údaje a kontakty

Národní knihovna ČR, Klementinum

- Mariánské náměstí 190/40, 110 00 Praha 1
- 221 663 111 (ústředna)
- posta@nkp.cz (elektronická podatelna)
- ID datové schránky: 5qt8sy8
- <https://www.nkp.cz>
- <https://www.facebook.com/narodni.knihovna>

Kancelář a sekretariát generálního ředitele

- 221 663 262, 221 663 187, sekretariat@nkp.cz

Ředitelka Odboru komunikace

- 221 663 275, martina.kosanova@nkp.cz

Ředitelka Odboru služeb

- 221 663 161, sluzby@nkp.cz

Mezinárodní oddělení

- 221 663 468, oms.ur@nkp.cz
- oms.ur@nkp.cz

Knihovnický institut

- 221 663 338, vit.richter@nkp.cz (ředitel)
- 221 663 348, kkl@nkp.cz (studovna)
- 221 663 340, roman.giebisch@nkp.cz (oddělení vzdělávání)

Slovanská knihovna

- 221 663 354 (ředitel)
- 221 663 356 (půjčovna)
- sluzby.sk@nkp.cz
- <https://www.nkp.cz/o-knihovne/organizacni-struktura/slovanska-knihovna>

Referenční centrum

- Oddělení referenčních a meziknihovnických služeb
- 221 663 239, reference@nkp.cz (rešeršní a bibliografické služby)
- 221 663 202, mvs@nkp.cz (meziknihovnické výpůjční služby)

Hala služeb

- 221 663 244 (informace o výpůjčkách)
- 221 663 248 (informace o fondech a službách)
- 221 663 131 (reprografické zakázky)
- hala.os@nkp.cz; pujcovna.os@nkp.cz

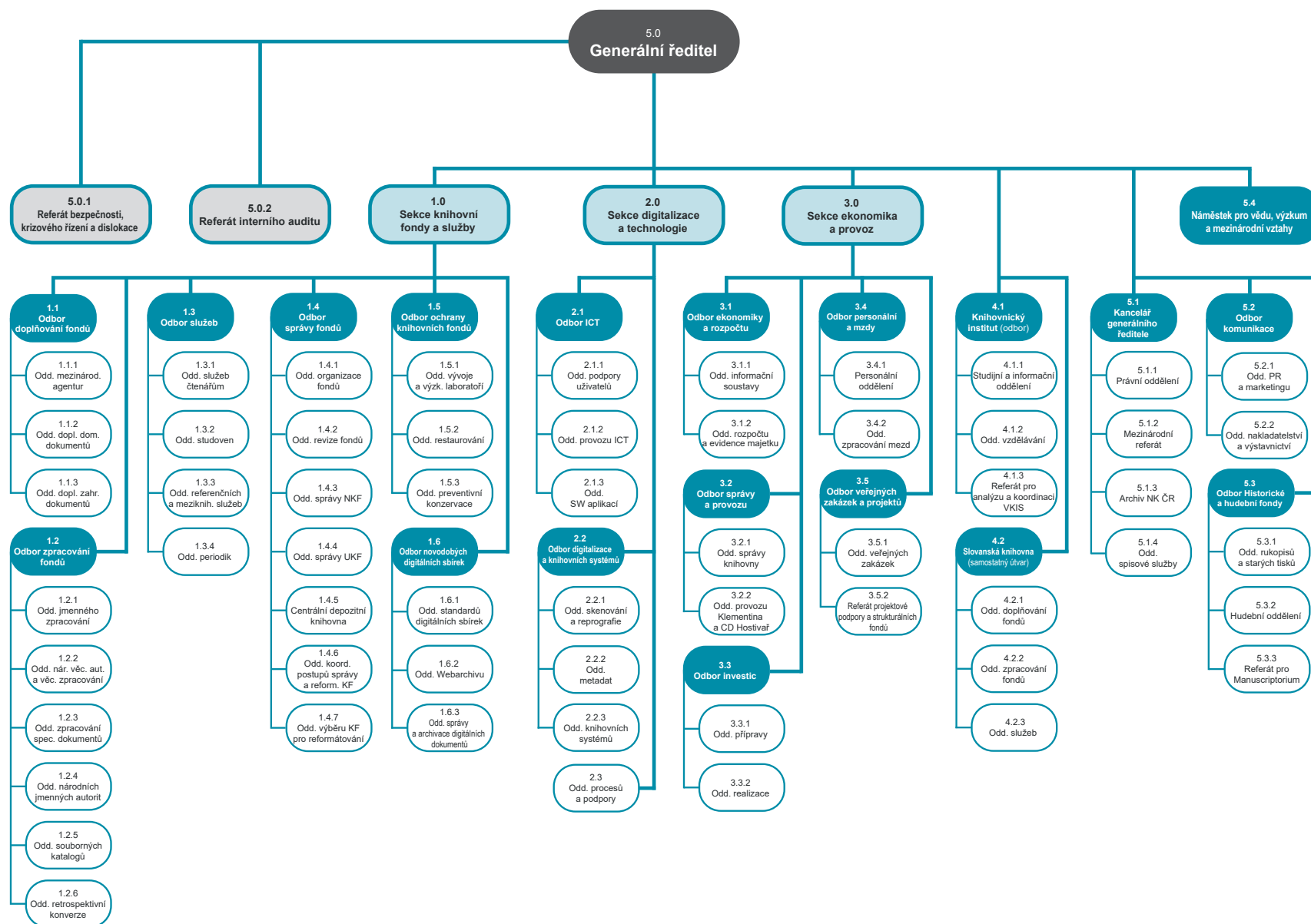
Národní knihovna ČR, Hostivař

- Sodomkova 2/1146, 102 00 Praha 15
- 221 663 377 ústředna Hostivař
- 221 663 353 studovna Hostivař
- 221 663 521 (Odbor správy fondů)
- 221 663 575 (Odbor ochrany knihovnických fondů)
- 221 663 327 (Odbor doplňování fondů)
- 221 663 173, 221 663 306 (Oddělení mezinárodních agentur)

Darovací konto Národní knihovny ČR

- 123-85535011/0710
- Česká národní banka, Praha 1

Organizační struktura k 31. 12. 2024

Národní knihovna České republiky
Výroční zpráva 2024

Odpovědná redaktorka: Martina Košanová

Redakční zpracování: Oddělení
nakladatelství a výstavnictví

Návrh obálky, grafická úprava a sazba:
Marek Menke

Fotografie: Archiv NK ČR, Zuzana Homolka
Fedorová (pokud není uvedeno jinak)

Vydala Národní knihovna České republiky

Praha 2025

ISBN 978-80-7050-822-0 (online; pdf)

ISSN 1804-8625 (online)

